

GRGA

ŠKOLSKI LIST GIMNAZIJE FRA
GRGE MARTIĆA POSUŠJE

JUBILARNI SPECIJAL

SRPANJ, 2026.

60 GODINA GIMNAZIJE POSUŠJE

PRIČA KOJA
TRAJE

60 GODINA GIMNAZIJE

Crtice iz povijesti škole,
Udruga Alumnii GfGM,
spomenari

ŠKOLA IZVAN OKVIRA

Aktivnosti, natjecanja, izleti

OD KLUPE DO ISKUSTVA

Terenska nastava, projekti

SVIJET U I IZVAN GFGM

Intervjui

PRIČE, OSVRTI I ANKETE

Stipendija Benjamin Tolić,
Centar izvrsnosti za
poduzetništvo, Vijeće učenika

MATURANTI

Generacija 2025./2026.

RAZREDNE FOTOGRAFIJE

IZ ŠKOLSKJE RIZNICE

Crteži, stihovi, baština

IMPRESSUM

UREDNIČE

Renata Čale, prof.
Jasminka Petric, prof.

PROFESORI SURADNICI

Sanja Crnogorac-Sitarski, prof.
Josipa Kondža, prof.
Zorana Bešlić, prof.
Katarina Markota, prof.
Josip Raič, mag. psych.
Mirjana Galić, prof.
fra Robert Pejičić

UČENICI SURADNICI

Antea Bakula, 1.a
Petra Begić, 1.a
Lea Bešlić, 1.a
Marta Galić, 1.b
Emma Emanuela Lončar, 1.b
Ana Stipić, 1.b
Karla Stipić, 1.b
Sara Šego, 1.b
Kristijan Bubnjić, 1.c
Lorena Buljan, 1.c
Jelena Česić, 1.c
Iva Galić, 1.c
Ana Grubišić, 1.c
Lucia Jukić, 1.c
Roko Lončar, 1.c
Ljubica Mikulić, 1.c
Petra Mitar, 1.c
Marta Grubišić, 1.d
Ana Radoš, 1.d
Ante Rezo, 1.d
Ana Begić, 2.a
Lara Pavković, 2.a
Ana Bago, 2.b
Ivana Begić, 2.b
Valentina Begić, 2.b
Ana Mikulić, 2.b
Ivana Bešlić, 2.c
Lucija Oreč, 3.b

PRIPREMA I GRAFIČKA OBRADA

Renata Čale, prof.

LEKTURA I KOREKTURA

Jasminka Petric, prof.

AUTORI I IZVORI FOTOGRAFIJA

Učenici/djelatnici Gimnazije Posušje
Frama Posušje
Foto MIX video, Posušje
Dubravka Oraić - Tolić
Općina Posušje
Posuško lito
Anđela Oreč photography

RIJEČ UREDNICA

Dragi učenici, profesori, djelatnici i prijatelji naše škole,

s velikim zadovoljstvom predstavljamo drugo digitalno izdanje školskog lista *Grga* koje se prigodno protegnulo na obljetnički specijal. Pred vama nije samo zbir tekstova već živo ogledalo svakodnevice naše škole, priča satkana od trenutaka koje zajedno stvaramo. Listajući *Grgu*, zavirit ćete u sve ono što se događa unutar i izvan učionica, osjetiti duh zajedništva i prepoznati toplinu koja nas povezuje.

Grgine stranice svjedoče o jednoj posebnoj zajednici učenika, profesora, djelatnika, roditelja, bivših učenika i prijatelja škole. U anketama, intervjuima, osvrtima, crticama iz školskog života te pričama o aktivnostima i interesima naših učenika izvan gimnazijskih klupa donosimo raznolike sadržaje koji oslikavaju život, vrijednosti i duh naše školske zajednice. Ovaj broj vodi nas na putovanje kroz vrijeme vraćajući u prošlost sjećanja na spomenare, fotografije i uspomene iz proteklih desetljeća te podsjećajući na ljude i trenutke koji su obilježili našu školu.

Grga nije samo zapis događaja nego i čuvar uspomena, trag jedne školske godine koji ostaje s nama i nakon što školski dani prođu.

Posebno mjesto u ovom broju zauzima obilježavanje 60. obljetnice Gimnazije fra Grge Martića Posušje, velikog jubileja koji nas podsjeća na bogatu tradiciju, generacije koje su je gradile i vrijednosti koje njegujemo. Dugujemo zahvalnost svim bivšim djelatnicima i učenicima Gimnazije Posušje koji su joj podarili život, povijest i ugled. U tom duhu i stranice ovoga godišnjaka posvećujemo svima koji su u proteklih šezdeset godina gradili našu zajedničku priču.

Ponosni smo na zajedništvo, kreativnost i predanost naših učenika i profesora, kao i na brojne društvene, kulturne, sportske i humanitarne inicijative koje obogaćuju naš školski život. Posebno je zadovoljstvo prepoznati poznata lica na fotografijama i pronaći inspirativne razgovore s našim gimnazijalcima, profesorima te bivšim učenicima, a u brojnim tekstovima otkriti talente, uspjehe, izazove i snove svih onih koji čine našu školu. Vjerujemo da ćete uživati u čitanju te da će vam svaka stranica biti draga uspomena, ali i nadahnuće.

Podaci i informacije korišteni u ovom izdanju preuzeti su sa službene mrežne stranice Gimnazije fra Grge Martića Posušje, čiju jezičnu i sadržajnu kvalitetu godinama predano oblikuje profesorica Josipa Kondža, te iz *Monografije* Gimnazije fra Grge Martića Posušje. Dio sadržaja preuzet je i sa službenih Instagram i Facebook profila škole koje uređuje profesorica Renata Čale, uz povremenu autorsku i lektorsku pomoć profesorice Jasminke Petric. Zahvaljujući njihovoj dugogodišnjem radu i brižnom čuvanju uspomena, bilo je moguće ispričati i ovu priču o šezdeset godina naše Gimnazije.

Zahvaljujemo svima koji su svojim idejama, znanjem, fotografijama, tekstovima i radom pridonijeli nastanku ovog broja.

UREDNIČE ŠKOLSKOGA LISTA GRGA

60 GODINA GIMNAZIJE FRA GRGE MARTIĆAPOSUŠJE	05	Naši učenici na Ekonomskoj olimpijadi	84
Gimnazijo, sretan ti 60. rođendan!	06	Studentske priče kao smjernice maturantima	85
Grgina Gimnazija govori	08	Božićna čarolija u izvedbi prvaša	85
Udruga Alumni GfGM: U naše vrijeme bilo je...	10	SVIJET U I IZVAN GFGM	86
Iz albuma Gimnazije: Četrdeset godina uspomena	12	Nogomet i škola: igra na dva terena	87
In memoriam: prof. Jerko Oreč	17	Gimnazijalci pod obručem	89
Crtice iz povijesti naše škole	20	Balans između bilježnice i borilačkog duha	91
Iz spomenara života: Kad su maturanti plesali drugačije	33	Zlatna priča s atletskih natjecanja	94
Iz spomenara života: Izvan učionice kroz vrijeme	35	Korak, kas, galop	95
Tri žene, tri vremena, jedna gimnazija	40	Hobiji koji vode u prirodu	96
Upiši mi se u spomenar	44	Dvije škole, jedan tempo	98
IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI	48	Gimnazijalci kao ambasadori kulture i tradicije	100
ŠKOLSKA PUTOVANJA I IZLETI	49	Bend <i>Halucinacija</i>	101
Španjolska - naše naturalno putovanje	49	Mladi i volontiranje - iskustva iz prve ruke	102
Izlet u Split	51	Frama Posušje: više od zajednice	103
Trogirska avantura	52	Fra Robert: Kroz Framu do sebe i drugih	104
RUŽIČASTA SVJESNOST, STVARNA PROMJENA	54	Ivano Zlopaša - mladi, vjera i odgovornosti	105
Race for the Cure Sarajevo, 2025.	54	Foto ekipa GfGM-a ispred objektiva	106
Akcija <i>Pink at Work</i>	55	Dvostruki književni trijumf	108
Edukativno predavanje o prevenciji raka dojke i HPV-a	55	Matematika kao način razmišljanja	109
Dan narcisa	56	Razgovor s prof. Mirjanom Galić	110
		Učenici povratnici - nova snaga naše škole	111
		Maturantski retrovizor	115
KVIZAŠKA NATJECANJA	57	PRIČE, OSVRTI I ANKETE	118
Školsko natjecanje <i>Kviz znanja iz općeg kulture</i>	57	Priča o Benjaminu Toliću	119
Županijski kviz znanja	57	Stipendija <i>Benjamin Tolić</i>	121
Nacionalna kviz liga Šibenik	58	Poduzetništvo u školskim klupama	122
Kviz izazov <i>Znalac-Maturalac</i>	59	Vijeće učenika - glas koji se čuje	125
		Dnevni boravak - chill zona škole	126
MATEMATIKA I MATEMATIČKA NATJECANJA	60	Preuređivanje znanja: priča o školskoj knjižnici	127
Školsko natjecanje iz matematike	60	Kako mladi doživljavaju književnost	128
Federalno natjecanje iz matematike	60	Non scholae sed vitae discimus	130
Matematička olimpijada BiH	61	Ekonomska olimpijada u našoj školi	131
JEZIČNE SMOTRE I NATJECANJA	62	Generacija pod pritiskom, ali s potencijalom	132
Dani hrvatskog jezika u GfGM	62	Školske klupe i stres: skrivena strana ocjena	133
Županijsko natjecanje iz hrvatskog jezika	63	Škola iz snova ili potpuni kaos? Da se nas пита...	134
Trijumf na Šimićevim susretima	64	Škola iz učeničke perspektive	135
<i>Tropletov</i> literarni natječaj 2026.	64	O ocjenama bez cenzure	136
<i>Freedom 250</i> - državno natjecanje iz engleskog jezika	65	U svijetu serija: navike učenika pod povećalom	137
		Gimnazijalci i glazba: ima neka tajna veza	138
SPORTSKA NATJECANJA	66	Glazba: prijatelj ili distrakcija?	139
Općinske sportske igre	66	Život (ni)je na društvenim mrežama	140
Županijske sportske igre	67	Živjeti u svijetu reklama	141
Atletski dio Županijskih sportskih igara	68	MATURANTI GENERACIJA 2025./2026.	142
		4.a - Riječ razrednice / razreda / superodlikaši	144
DANI ZDRAVLJA I PRIHVAĆANJA RAZLIČITOSTI	69	4.b - Riječ razrednika / razreda / superodlikaši	147
Svjetski dan osoba s Down sindromom	69	4.c - Riječ razrednice / razreda / superodlikaši	150
Svjetski dan svjesnosti o autizmu	70	Norijada 2026.	153
Akcije darivanja krvi	71	Defile ponosa i uspjeha	154
Tribina na temu ovisnosti za srednjoškolce	72	Maturalna zabava generacije 2025./2026.	156
		Završna svečanost maturanata	157
DANI KOJI NAS POVEZUJU	73	Učenik generacije	162
Dani kruha	73	Sportski ponos generacije	162
Dan srednjoškolaca	78	Godišnjak maturanata	163
Dani blagdanske radosti i zajedništva	79	FOTOPORTRETI RAZREDA I KOLEKTIVA	164
Dan branitelja	80	IZ RIZNICE NAŠE ŠKOLE	171
Dan materinskog jezika	81	Etno katalog	172
Dan tima kojem je valuta zajedništvo	81	Iz pjesničkog stvaralaštva Ante Reze	174
OD KLUPE DO ISKUSTVA	82	Iz mape Petre Mitar	176
Terenska nastava učenika Likovne umjetnosti	83	Zanimljiva strana školskih predmeta	178
Knjižnica kao učionica	83	Školski biseri	179
Kartografske projekcije na djelu	84		

+387 39 681 010 / +387 39 682 458

gfgmposusje@gmail.com

Gimnazija fra Grge Martića Posušje

Bartola Kašića 2, 88240 Posušje

<https://gimnazija-posusje.skole.sum.ba/>

GFGM Posusje (@gimnazijafragrgemarticaposusje)

60 GODINA

GIMNAZIJE FRA GRGE MARTIĆA POSUŠJE

1966. — 2026.

60 GODINA GIMNAZIJE FRA GRGE MARTIĆA POSUŠJE

Kroz povijest, uspomene i ljude koji su obilježili šest desetljeća Gimnazije fra Grge Martića u Posušju

Šezdeset godina postojanja Gimnazije fra Grge Martića u Posušju vrijedan je jubilej kojim ne obilježavamo samo trajanje jedne obrazovne ustanove, nego i bogatu povijest generacija učenika, profesora i djelatnika koji su svojim radom, znanjem i predanošću gradili njezin ugled.

U ovom posebnom obljetničkom izdanju prisjećamo se najvažnijih crtica iz povijesti škole od njezinih početaka do današnjih dana. Donosimo zanimljivosti iz *Monografije* koja svjedoči o životu škole u prvih pet desetljeća, ali i čestitku povodom velikoga jubileja, te pogled na njezinu sadašnjost i budućnost.

Uz kolekciju fotografija iz školskih spomenara vraćamo se u neka druga vremena i otkrivamo kako su izgledali maturanti nekada, kakva su bila njihova druženja, proslave, ekskurzije i svakodnevice. Stare fotografije svjedoče o bogatom školskom životu i izvannastavnim aktivnostima koje su obilježile mnoge generacije. Iako su se vremena promijenila, ostala je ista mladenačka energija, znatiželja i želja za stvaranjem trajnih uspomena.

Posebno mjesto zauzimaju obiteljske priče koje pokazuju kako Gimnazija već desetljećima povezuje naraštaje, kao i priča o Udruzi Alumni koja danas povezuje bivše i sadašnje učenike škole.

S dubokim poštovanjem prisjećamo se pokojnog profesora Jerke Oreča, čije je ime trajno utkano u povijest naše škole.

Dok sjetno listamo stranice prošlosti, slavimo sadašnjost i s nadom gledamo prema budućnosti. Šezdeset godina Gimnazije fra Grge Martića priča je o znanju, zajedništvu i ljudima koji su je učinili onim što jest – školom koja s ponosom odgaja nove generacije i ostavlja neizbrisiv trag u životu svoga kraja.

GIMNAZIJO, SRETAN TI 60. ROĐENDAN!

Draga Gimnazijo,

u arhivskim zapisnicima, požutjelim stranicama spomenica i bilješkama Nastavničkih vijeća daleke 1966. godine otvorila su se vrata jedne škole što se imenom tvojim zove. Nastala si iz potrebe, ali i iz upornosti jednog kraja da zadrži svoju mladost. A između redaka tih zapisnika ostaje isti dojam – da su i skromni uvjeti i veliki trud bili dovoljni da jedna gimnazija postane trajna točka obrazovanja i odrastanja u Posušju. Stoga šezdeset godina nije tek jubilej nego povijest utkana u tisuće koraka, imena i uspomena.

Od prvih generacija učenika do današnjih maturanata tvoji su hodnici čuvali nesigurne početke, prijateljstva koja traju i tihe snove koji su pratili odrastanje. I svi su ostavili trag: inicijal urezan na klupi, fotografiju uhvaćenu slučajno, baš onda kada nitko nije gledao, uspomenu koja je nastavila živjeti dugo nakon posljednjega školskog zvona. Šezdeset godina netko sjedne u zadnju klupu i misli da ga nitko ne vidi. Šezdeset godina netko ostane poslije sata jer mu treba riječ, a ne samo ocjena. Šezdeset godina profesori ulaze u učionice pozdravljajući: „Dobar dan.” Učenici odgovaraju, nekad glasnije, nekad šapatom, ali uvijek su tu. I uvijek su naši.

Šezdeset godina... Previše dana za prebrojati. Previše imena za izgovoriti. Previše života da bi stali u jedan članak. Prijelaz u nove epohe nije bio tih ni neprimjetan, mijenjala su se vremena, sustavi, okolnosti i generacije. Mijenjala su se i tvoja imena pod kojima si živjela svoje školske dane, uvijek vjerna svojoj zadaći: biti mjesto ustrajnosti, obrazovanja i služenja zajednici.

Gimnazijo, naš si čuvar vremena i uspomena.

Pamtiš tiho, ali trajno. Pamtiš prve jesenske kiše koje su ispirale školsko dvorište i donosile nove naraštaje prvaša. I mlado svibanjsko sunce kada maturanti odlaze, s pogledom koji se još jednom vraća prema školskim prozorima, kao da se u tom kratkom trenutku opraštaju od svega što ih je u tebi oblikovalo.

U pamćenju ti ostaju zime u kojima su se hladne ruke grijale uz mlake radijatore i proljeća u kojima su se rađale prve tihe ljubavi, skrivene između velikih odmora i pogleda preko klupa.

Upravo te iste klupe nose težinu nebrojenih laktova, klupe u kojima su nekoć sanjali roditelji, a danas njihova djeca. U tebi i dalje odzvanja zvuk istoga školskog zvona koje je prekidalo tišinu hodnika, šapat prepisivanja i napetost pred ispite..

**KAD PROŠLOST
PONOVO POZIRA...**

U tvojim zidovima ostali su lektirni likovi zarobljeni u onim polustoljetnim knjigama, gdje učenici i danas dotiču iste margine i podcrtane misli koje su nekada ostavljale njihove bake i djedovi. Na istoj ploči nižu se jednadžbe, ispisivane, brisane i ponovno ispisivane, dok se ista ona borba s razlomcima s kojima su se nekoć hrvali djedovi, danas ponavlja kod njihovih unuka, kao da se vrijeme neprestano presvlači u nove generacije.

Danas kreda teže klizi tvojim starim pločama, a parket, umoran od godina, škripi i čeka obnovu, baš kao i svaka nova generacija koja kreće na svoj put, nesvjesna da će i sama jednom postati tek sjetan zapis u tvome ljetopisu. U tišini i buci svih tih godina jedno je ostalo isto: znanje vrijedi samo kada ga prati poštenje, uspjeh ima smisla samo kada ga gradi čovjek, a škola postoji da odgaja ljude, a ne samo učenike.

Ipak, unatoč godinama ne stariš. Nisi stara šezdeset godina – ti si šest desetljeća mlada. Mlada si u svakom rujnu koji donosi nova lica u tvoje hodnike, u glasovima koji ih iznova ožive i u svakom trenutku kada se prošlost i budućnost susretnu u istoj učionici.

Mlada si i u profesorima koji nakon desetljeća rada nepogrešivo osjete trenutak kada treba zatvoriti knjigu i započeti onaj topli, gotovo roditeljski razgovor: „Djeco moja.” U tvojih šezdeset godina utkano je nebrojeno priča i tragova. Stoga u tvoje ime s dubokim poštovanjem i zahvalnošću odajemo priznanje brojnim profesorima, djelatnicima i ravnateljima, ali i generacijama bivših učenika – od onih koji su postigli velike životne uspjehe do onih najmlađih koji su tek otišli iz tvoja okrilja, kao i svima onima kojih više nema. Svatko od njih ostavio je dio sebe i ugradio kamenčić u tvoje temelje.

U svim tim ljudima i odnosima ogleda se tvoja istinska vrijednost, draga Gimnazijo, ali i jamstvo tvoga trajanja u budućnosti. Danas, kada obilježavamo tvoj veliki jubilej, prošlost i budućnost ne stoje jedna nasuprot drugoj, susreću se u istoj priči. Ti si između njih trajna poveznica, čuvarica tradicije i škola otvorena znanju, promjenama i vremenu koje dolazi.

Želimo ti da i dalje budeš mjesto rasta, uspjeha i inspiracije, da se tvoji hodnici i učionice, uz poštovanje prema svemu što jesu, obnavljaju i oplemenjuju. Ne da izgube svoju dušu nego da je još snažnije nose kroz nova vremena kako bi svaka nova generacija u njima pronalazila prostor dostojan svojih snova, učenja i odrastanja.

S poštovanjem i zahvalnošću, draga Gimnazijo, sretan ti 60. rođendan!

GRGINA GIMNAZIJA GOVORI

Generacije učenika odgojila sam u privremenosti. Za svoj 60. rođendan želim samo ono što svaka institucija zaslužuje – vlastiti dom.

Prije svega, hvala vam na čestitkama. Lijepo je doživjeti ove godine i čuti da mi želite dug život. Ja, gospođa Grgina Gimnazija, ove godine slavim.

Ne želim se na svoj rođendan u ovom obraćanju vraćati na ona nesretna vremena kada su me nijekali, zatvarali, gasili i uklanjali. Hvala Bogu, doživjela sam dane u kojima mogu disati bez straha da će se ta prošlost ponoviti. Neću vas zamarati ni pričama o davnim metodama poučavanja, niti onim vječnim mudrovanjima kako je „uvijek prije bilo bolje”.

Ipak, ne mogu ne spomenuti da je upravo ta prošlost iznjedrila profesore koji se pamte i generacije učenika koji su danas uspješni na svim poljima. Moja priča ne staje u prošlom svršenom vremenu. Pogledam li ove današnje učenike, vidim da su jednako posebni, da nose onu istu iskru u očima. Sve vas, i nekadašnje i sadašnje, povezujem jednom nevidljivom, zajedničkom niti – pripadnošću meni, školi koja je odgojila ovaj grad.

Čujem ponekad kako narod priča o „novoj” ili „staroj” gimnaziji. Znam da tada uglavnom misle na građevine – na one oronule i potrošene naspram novih i sjajnih. Neke moje kolegice u drugim sredinama dobivale su novosagrađene dvore na čistinama pa im se sa svih strana i domaći i stranci mogu diviti. Drugima su stare kuće temeljito obnavljane pa su izvana ostale autentične i drevne, a iznutra postale moderne i funkcionalne. Ali gdje god je jedna od nas začeta, fokus je uvijek bio na instituciji.

Nije mi važno imam li stotinu, dvije ili mnogo stotina učenika – ja sam uvijek gimnazija. Mnome se jednako ponose i velike i male sredine, i stare i nove generacije. Primijetila sam, znate, da moji sugovornici, čim me spomenu, kao da nekako isprave ramena i bolje namjeste uho.

A gdje sam ja, draga moja djeco, moji sugrađani? Silom prilika sam, ali i silnom željom svojih osnivača entuzijasta, privremeno smještena u ovaj neuvjetan i školi neprikladan prostor nekadašnje „duvanske stanice”. Godinama su mi obećavali, kako su se već smjenjivale političke garniture, da ću dobiti svoju kuću. I evo me – već šezdeset godina živim u toj istoj privremenosti.

***Šezdeset godina privremeno.
Vrijeme je za trajno.***

Gledam svoje susjede i, neću vam lagati, malo zavidim. Ona u Širokom Brijegu, natkriljena nad gradom, ponosna i u njoj ponosni. Čovjek bi pomislio da se s pravom hvale kako su najbolji jer lako je stvarati legende u prostoru koji sam od sebe poručuje da je institucija i prepoznatljiv simbol Širokoga već generacijama. Pa onda ona gizdava ljepotica u Ljubuškom, posađena usred grada kao dika – točno vidiš kako iz nje izlaze oči svjesne gdje su provele dane. U instituciji.

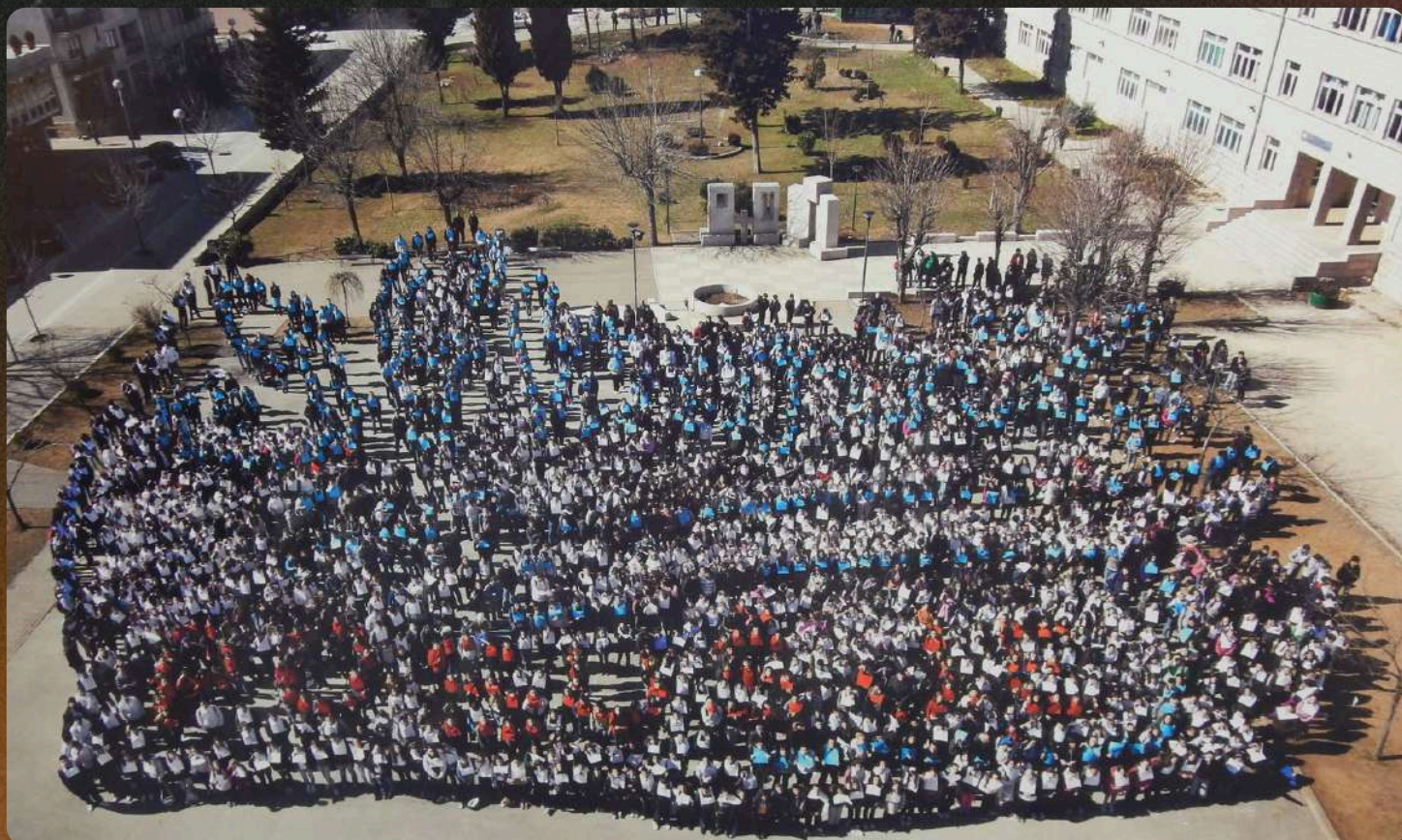
Čujem da se ljubušku gizdavicu stalno obnavlja, da sada ima najmodernije kabinete, učionice, prostorije za sekcije i prostrano dvorište u koje se ne mogu ugurati ni kladionice ni brza hrana. A širokobriješka kicošica... kakva li će tek biti kada je ožive od glave do pete! Sjatiše se oko nje mnogi nakon nesreće koja ju je zadesila: gradska se vlast nije libila pozvati u pomoć županijsku, pa su zajedno zazvale u pomoć majku domovinu Hrvatsku koja im je odmah i širokogrudno uzvratila. Jer ranjena je institucija.

A što je sa mnom? Dok moje fotografije na društvenim mrežama izgledaju privlačno, stvarnost unutar mojih zidova dobro je poznata generacijama učenika i roditelja. Znamo svi zajedno kako je u sjevernim učionicama kada zapuše bura, znamo za krovove koji prokišnjavaju, za istrošene podove i uske hodnike.

I zar je moguće da meni Patria mater ne bi pomogla? Ako su naša djeca i naša budućnost u pitanju, nema tog opravdanja da se ista vrata ne otvore i za Posušje.

Pa ipak, u meni i dalje živi neshvatljiva toplina koju nova generacija prvaša zove „super school vibe“. Čujete li vi to? Mene institucijom čini nešto drugo – osjećaj pripadanja, ugone i ljudske topline koji se prenosi s generacije na generaciju.

I upravo zato vijest da ću napokon dobiti novu kuću trebala bi za mene, moje učenike i moje profesore biti razlog za čisto slavlje. To je ono što predugo čekamo. No, do mojih ušiju dopiru šaputavi glasovi. Priča se da ta kuća neće biti samo moja, da ću je morati dijeliti s drugima. Znače li ti glasovi da zaboravljate kako škola, da bi doista bila institucija, zahtijeva svoj mir, red i potpunu izoliranost od svakodnevnog vreva?

Znam da se u posuškoj javnosti s pravom otvaraju brojna pitanja. Pa u mojim klupama zrije intelektualna jezgra ovoga kraja! Iz njih izlaze budući liječnici, profesori, inženjeri, pravnici, ekonomisti. Svesti me na suživot u neadekvatnim uvjetima znači dugoročno osiromašiti akademski i društveni potencijal našega grada. Dok se grade i razvijaju druge moderne škole, nova bi zgrada za mene značila povratak punog dostojanstva i status samostalne institucije.

Zato od odgovornih u lokalnoj vlasti ne očekujem prečice ni polovična rješenja već viziju koja priliči ovome gradu. Rješenje je samo jedno i sasvim jednostavno: osigurajte mi moju vlastitu zgradu. Cijelu, samostalnu, rezidentnu i prilagođenu. To je jedini ispravan korak i jedini način da sačuvate dostojanstvo institucije koja je zadužila Posušje.

Pozdravljam vas i veselim se proslaviti novi okrugli rođendan u svojoj vlastitoj, samostalnoj kući. Nemojte dopustiti da vas na to moram podsjećati i za deset godina, posuška je mladost predugo čekala.

Do novog doma, vaša Grgina Gimnazija.

U NAŠE VRIJEME BILO JE...

Kako se sjećanje bivših učenika može pretvoriti u potporu današnjima

Tko god dulje radi u školi, zna da se bivši učenici ne vraćaju samo zbog uspomena. Vrate se zbog poznatog hodnika, imena profesora, mjesta u učionici, nekog davnog razgovora ili rečenice koja im je ostala u pamćenju. Vrlo brzo u takvim susretima pojavi se i ono poznato: „U naše vrijeme bilo je...” Nekada je to šala, nekada usporedba, nekada žal za mladošću, a često i znak da je vrijeme provedeno u srednjoj školi ostalo važan dio života.

Tijekom godina rada u Gimnaziji često sam susretala ljude koji su se školi vraćali upravo tako: u razgovoru, na obljetnicu mature, kod dolaska vlastite djece na upis ili u priči o profesorima, prijateljstvima, razredu i nekadašnjem Posušju. Neki su ostali živjeti ovdje, njihova djeca danas idu u istu školu, a neki već i unuci. Drugi su otišli, završili studije, izgradili karijere, stekli znanja, iskustva i kontakte u drugim gradovima i državama. I jedni i drugi dio su iste školske i mjesne povijesti. Iz ove se sredine moglo krenuti dalje, a da se veza s njom ne prekine.

Zato ideja o Udruzi bivših učenika Gimnazije fra Grge Martića Posušje Alumni GfGM nije nastala odjednom. Nije se pojavila samo zato što je trebalo osnovati još jednu udrugu ili obilježiti još jednu obljetnicu. Polako se oblikovala iz susreta, razgovora i potrebe da se ono što su bivši učenici ponijeli iz škole vrati onima koji danas sjede u njezinim klupama.

Jedan od susreta u kojem se to posebno jasno pokazalo održan je 15. ožujka 2025., kada je generacija 1974./1975. obilježila 50. obljetnicu mature. Od 37 učenika te generacije, njih 22 ponovno je došlo u Gimnaziju, sjelo u učionicu i razgovaralo s maturantima. U tim razgovorima nije bilo samo prisjećanja na mladost. Bilo je životnih putova, odlazaka i povrata, profesionalnih iskustava, osobnih izbora i svega onoga što se dogodi u pedeset godina nakon mature.

Istoga dana održana je i Osnivačka skupština Udruge. Time je ono što je godinama postojalo kao osjećaj pripadnosti, povremeni susret i dobra volja dobilo organiziraniji oblik. Budući da je Udruga tek osnovana, bilo bi pogrešno predstavljati je kroz popis već ostvarenih projekata. Prvi i najvažniji posao tek je pred nama: u narednoj školskoj godini stvoriti mrežu bivših učenika, prikupiti kontakte, čuti njihove ideje i prijedloge te vidjeti na koje načine mogu i žele pomoći školi, učenicima i široj zajednici.

Obilježavanje 50. obljetnice mature, generacija 1974./1975.

Alumni GfGM ne bi trebao biti samo mjesto nostalgije. Nostalgija je prirodna i ne treba je odbaciti. Teško je, uostalom, govoriti o srednjoj školi bez sjećanja na vrijeme u kojem se čovjek oblikuje, traži svoje mjesto, stječe prijatelje i prvi put ozbiljnije razmišlja o sebi i svijetu. Ali nostalgija ne smije ostati sama sebi svrhom. Vrijednost alumni zajednice počinje ondje gdje se sjećanje pretvara u iskustvo koje može koristiti drugima.

Današnjim učenicima nije potrebno samo gradivo. Potrebna im je orijentacija. Potreban im je razgovor s ljudima koji mogu govoriti iz vlastitog iskustva, bez uljepšavanja i bez gotovih recepata. Nekada je učeniku važno čuti kako je netko iz iste škole izabrao studij, kako se snašao u novom gradu, kako je pogriješio, odustao, ponovo pokušao, promijenio smjer, uspio ili se vratio. Takvi razgovori često imaju drukčiju težinu od službenih savjeta jer dolaze od ljudi koji su jednom sjedili u istim klupama.

Tu Alumni GfGM može imati svoje mjesto. Bivši učenici mogu pomoći profesionalnim usmjeravanjem, razgovorima, radionicama, mentorstvom, povezivanjem s ustanovama, fakultetima i tvrtkama, potporom knjižnici i učeničkim inicijativama. Netko može ponuditi vrijeme, netko znanje, netko kontakt, a netko samo jednu iskrenu rečenicu koja će učeniku doći u pravom trenutku.

Podrška školi nije izdvajanje jedne ustanove iz sredine kojoj pripada, nego način na koji zajednica ulaže u svoje mlade. U malom se mjestu obrazovanje tiče obitelji, lokalnih ustanova, gospodarstva, kulture i javnog života, pa se ni povijest Gimnazije ne može odvojiti od povijesti Posušja. U njezinim se generacije vidi kako se mjesto mijenjalo, kako su se širile obrazovne mogućnosti, kako su ljudi odlazili u potrazi za novim prilikama ili se vraćali s novim znanjima. Povijest škole nije samo u dokumentima, fotografijama i obljetnicama nego i u ljudima koji su iz nje krenuli u život, a još se uvijek prepoznaju u toj školskoj priči.

Zato Alumni GfGM ne treba shvatiti kao zatvoren krug bivših gimnazijalaca, nego kao jedan od načina da se iskustvo ljudi poteklih iz ove škole i ove sredine vrati mladima koji danas u njoj odrastaju. Takva podrška ne umanjuje važnost drugih škola, ustanova i inicijativa. Naprotiv, ona pokazuje da obrazovanje može biti zajednički posao.

Članovi Udruge mogu biti bivši učenici Gimnazije fra Grge Martića Posušje, ali i oni koji su srednjoškolsko obrazovanje završili u zajedničkoj školskoj ustanovi prije razdvajanja na Gimnaziju i Srednju strukovnu školu Posušje 2008. godine. Članovima mogu postati i svi prijatelji Gimnazije koji na bilo koji način žele poduprijeti njezin rad, učenike i projekte.

Time se čuva kontinuitet generacija koje su i prije današnjeg ustroja pripadale istoj obrazovnoj povijesti Posušja, ali otvara se prostor i za sve one koji školu prepoznaju kao važan dio zajednice.

Godišnja članarina zamišljena je kao dobrovoljan doprinos onih koji mogu i žele pomoći radu Udruge. Ona nije uvjet pripadanja alumni zajednici nego jedan od načina da se malim, redovitim prilozima podupru školski projekti, učeničke inicijative i drugi oblici potpore sadašnjim generacijama.

Na kraju, možda je upravo u onoj često izgovorenoj rečenici „u naše vrijeme bilo je...” skriven početak alumni zajednice. Ne zato da bismo dokazivali da je neko vrijeme bilo bolje od drugoga nego zato da bismo pokušali prenijeti dalje ono što je u svakom vremenu vrijedilo: znanje, odnos, podršku, odgovornost i pripadnost. Prvi je zadatak jednostavan, ali važan: povezati bivše učenike, čuti njihove ideje i prijedloge te korak po korak stvarati mrežu koja neće služiti samo sjećanju na prošle generacije, nego i učenicima koji tek započinju svoj put.

IZ ALBUMA GIMNAZIJE

Uz kavu, stare fotografije i četrdeset godina uspomena s profesoricama Veselom Knezović, Mirom Crnogorac i Danicom Dutinom

Uz šalicu kave sjedim s umirovljenim profesoricama naše Gimnazije Danicom Dutinom, Veselom Knezović i Mirom Crnogorac. Prisjećamo se školskih dana, dragih kolega, učenika i prijateljstava koja su obilježila više od četiri desetljeća njihova rada.

Na stolu bijela kava, espresso i šalica čaja. Naravno, Veselina. Iako je ljetnih trideset i tri stupnja, ona od svoje navike ne odustaje. Lokalni kafić. Deset je sati ujutro. Upravo kako joj odgovara. Oduvijek je govorila da joj je prva smjena bila „duša dana“. **Profesorica Vesela Knezović**, prva dama Tjelesnog odgoja u Gimnaziji Posušje. Izravna, britka, energična i vedra – baš kao što joj ime govori. Nikada nije pripadala kalupima. Uvijek svoja. Profesorica koja je generacije učenika učila da se upornost, disciplina i osmijeh mogu nositi zajedno. I danas, godinama nakon posljednjeg školskog zvona, zadržala je isti onaj prepoznatljivi duh kojim je osvajala učenike i kolege.

Profesorica Mira Crnogorac oduvijek je bila ona tiha snaga kolektiva. Profesorica koja je znala spajati filozofsku misao i kršćanske vrijednosti, razum i srce. Za učenike je uvijek imala vremena, strpljenja i toplu riječ. Majčinski bi se nadvila nad svakoga kome je trebala pomoć ili savjet, iskreno vjerujući da se svaki problem može riješiti razgovorom. A kada bi se pokazalo da njezin dobronamjerni savjet ipak nije poslušan, uz blagi osmijeh izgovorila bi svoju prepoznatljivu rečenicu: „Jesam ti rekla?“ Nije to bilo likovanje nego potvrda iskustva, izrečena s toliko topline da je i opomena zvučala kao znak brige.

A tu je i naša Dana, **profesorica Danica Dutina**. Vrsna profesorica njemačkog jezika koja je svojim entuzijazmom i vizijom dovela Goethe-Institut u Posušje, otvarajući učenicima vrata njemačkog jezika i kulture na način koji je tada bio rijetkost. Izravna, iskrena i bez dlake na jeziku, uvijek je govorila ono što misli. Autentična do srži. Dok su drugi sa sobom nosili dnevnik, Dana je u rukama uvijek imala svoj prepoznatljivi rokovnik. Dovoljan joj je bio jedan pogled u njegove stranice da zna gdje je stala, što treba napraviti i što još čeka. Njezin najvažniji priručnik nije bio pravilnik, nego dugogodišnje iskustvo u učionici. Upravo zato bila je profesorica koju su učenici poštovali, a kolege cijenili – svoja, dosljedna i nezamjenjiva.

Na mobitelu otvaramo stare fotografije školskih kolektiva i šaljem ih u WhatsApp grupu. Tako se to radi 2026. godine. Snalaze se profesorice bez ikakvih poteškoća. Uostalom, tijekom svoga radnog vijeka uspješno su prihvatile sve promjene, od krede i grafoskopa do računala i pametnih telefona. Prstima povećavaju fotografije, traže poznata lica, prepoznaju osmijehe koje vrijeme nije uspjelo izbrisati. S Veselom, Mirom i Danicom razgovor lako sklizne u neka druga vremena. Svaka fotografija otvara novu priču. „Sjećaš li se...?“ postaje najčešće izgovorena rečenica toga prijedpodneva.

Nižu se na ekranu generacije profesora, izleti, proslave, obljetnice i zajedničke fotografije s učenicima u školi. Fotografija po fotografija. Pogledi zastanu, osmijesi se pojave, a onda uslijedi tišina. Plava svjetlost ekrana obasjava lica ljudi kojih više nema, ali i onih s kojima su dijelile učionice, zbornicu i život.

Fotografija s izleta u Masnu Luku. U prvom planu Diva Grabovčeva, a u pozadini dobro poznata lica. Pogledi zastanu na jednom od njih. „Evo Vinje“, kaže jedna od nas, gotovo instinktivno.

Dovoljno je vidjeti njegovo lice pa da razgovor krene u istom smjeru. „Što kaže Pravilnik?“ bila je rečenica koja ga je najbolje opisivala. U svakoj bi raspravi najprije pažljivo saslušao sve strane, a tek onda mirno zatražio riječ. S nekoliko odmjerenih rečenica, toplim očinskim pristupom i autoritetom koji nije trebalo nametati, znao bi smiriti atmosferu i usmjeriti razgovor prema rješenju. **Profesor Vinko Oreč** bio je čovjek načela, pravednosti i poštenja, netko tko je vjerovao da se svaka situacija može riješiti ako se najprije sasluša čovjeka.

A onda ugledamo Nidžu. Odmah kreću uspomene. U školu je dolazio prvi, često prije svih. Miran, staložen i odmjeren, bio je čovjek koji nije volio buku ni teške riječi. U kući zvanj Gimnazija problema je, kao i u svakoj velikoj obitelji, uvijek bilo. Ali problemi nisu izlazili van njezinih zidova. Strpljivo bi sve saslušao, razmotrio i gotovo neprimjetno posložio stvari na svoje mjesto. Bio je istinski menadžer prije nego što je ta riječ postala moderna – organiziran, odgovoran i pouzdan. A kad bi posao završio, pokazivao je jedno sasvim drugo lice. Bio je izvrstan plesač. Na školskim proslavama i druženjima lako je pronalazio ritam, a oni koji su poznavali **profesora Nikolu Čuturu**, pamte da je jednako elegantno vodio i plesni podij i školu.

„Gle, tu je i Ljubaš.“ S fotografije progovaraju tople oči i smiren pogled čovjeka koji zna svoj posao i kojem se vjeruje bez zadržke. U njegovoj prisutnosti sve je djelovalo jednostavnije, sigurnije i mirnije. Njegovo visoko obrazovanje nikada nije bilo naglašeno riječima, nego prepoznatljivo u načinu na koji je radio i komunicirao, kroz znanje, sigurnost i tiho samopouzdanje koje je prenosio drugima. Nenaumljiv, ali uvijek jasan, jednostavan u nastupu, a precizan u svemu što radi. Stručnjak u svom području, ali prije svega čovjek. Onaj koji ne podiže glas, ali se čuje. Koji ne traži pažnju, ali ostaje upamćen. **Profesor Ljubo Kovač**, ikona ove institucije u najdubljem, ljudskom smislu te riječi.

Na slici se ozarilo lice naše Cice kako smo je od milja zvali. Naša **Danica Jukić**. Oličenje odgovornosti, preciznosti i pedantnosti, tajnica koja je s posebnom lakoćom vladala pravnim propisima i školskom dokumentacijom. U njezinu radu sve je imalo svoje mjesto i svoj red. Bila je iznimno poštovana, a tihi nenametljivi autoritet i ljudska pristojnost krasili su je u svemu što je radila. Upravo zato ostala je upamćena kao osoba koja je zračila ozbiljnošću, ali i toplinom koja se osjećala u svakom susretu.

„To kraj Cice je Vale“, odgovara jedna od njih pobjedonosno, zadovoljna što je pamćenje još uvijek dobro služi.

Profesor Ante Jukić čovjek je koji je riječ i scenu znao pretvoriti u doživljaj. Vale, kako smo ga zvali, obožavao je prirediti recitatorsko-poetske poslastice, trenutke u kojima bi stihovi dobivali novu snagu i posebnu živost. Šešir, šal i njegov prepoznatljivi nastup bili su dio te male čarolije zbog koje su stihovi zvučali bliže, a književnost živjela pred nama.

„A evo i fra Marinka“, netko će tiho, s posebnim poštovanjem. Dovoljno je ugledati njegov lik pa da razgovor na trenutak uspori. **Fra Marinko Leko**, doktor znanosti, profesor čvrstog znanja, ali još više čovjek blage naravi i mirne prisutnosti, ostao je upamćen kao profesor koji je poučavao više životom nego riječima. Na njegovim satima Vjeronauk nije bio samo predmet nego razgovor o vrijednostima koje čovjeka oblikuju. Učenicima je uz vjerske istine prenosio ono što se ne može naučiti iz udžbenika: odgovornost, čovječnost, poštovanje i vjeru u dobro.

Pogled zastaje na **profesoru Luki Jonjiću**. Naš Luka bio je oličenje dobrote, uvijek vedar, s dozom humora i onih svojih poskočica koje su unosile posebnu živost u svaki razgovor. „Simbolično sam ga samo...“, znao bi reći u svom prepoznatljivom tonu, ostavljajući rečenicu napola izrečenu i uz osmijeh koji je govorio više od riječi. A kad bi ga nešto posebno iznenadilo ili izbacilo iz takta, znao bi dobaciti i ono svoje iskreno: „Dovraga, ne može ovo ovako!“ – uvijek bez zle namjere, više kao spontana reakcija koja je svima bila simpatična. Njegova prisutnost donosila je lakoću i toplinu, a sjećanja na njega i danas bude osmijeh.

„Ma vidi, tu je i Mišetić“, čuje se dok se pogled zaustavlja na slici. **Profesor Vlatko Mišetić** bio je hodajuća enciklopedija kada je u pitanju hrvatski jezik, profesor koji je iza sebe ostavljao dojam strogosti, ali i sigurnosti znanja. U poslu odgovoran i dosljedan, uvijek sa svojim jasnim kriterijima i pristupom koji nije ostavljao prostora za površnost.

„Je li don Joko na slici?“ čuje se pitanje dok se pogledima traži poznato lice. **Don Joko Blažević**, mirna luka škole, kolegama i učenicima jednako blizak i drag. Uvijek staložen, blag i pronicljiv, ostavljao je dojam čovjeka na kojeg se može osloniti bez puno riječi. Njegova prisutnost unosila je smirenost, a sjećanje na njega i danas budi poštovanje i toplinu.

„A, pa naravno“, privuku nam pozornost poznate drage osobe, naše spremačice, Ana, Zdravka i Mara, lica bez kojih je škola teško mogla započeti dan, premda su rijetko bile u prvom planu.

Ana Jukić bila je prva spremačica naše Gimnazije i, kako kažu, obavljala je posao za četvero ljudi. Svako-ga jutro, prije nego što bi učenici i profesori ispunili hodnike, pregledala bi sve učionice i u svakoj naložila vatru. Bila je sama, ali nikada nije ostavljala dojam da joj je išta teško. Uvijek vrijedna, odgovorna i spremna pomoći, bila je tihi oslonac škole u njezinim prvim godinama. Krunica je često bila uz nju, Zdravku i Maru kao dio svakodnevice i unutarnjeg mira koji su nosile sa sobom. Odgovorne, pouzdane i uvijek spremne, ostale su upamćene kao žene koje su svojim radom, skromnošću i dobrotom činile da se u Gimnaziji svatko osjeća kao kod kuće. **Zdravka Jukić** i **Mara Groznica** došle su nešto kasnije, ali su jednako predano nastavile brinuti o školi. Skromne i samozatajne, svoj su posao obavljale savjesno, bez potrebe da ih itko podsjeća ili nadzire.

„Idemo na iduću sliku jer ne vidim Fizu, Rudu i ostale“, fotografije se brzo izmjenjuju. U tom spontanom listanju prošlosti oživljavaju ljudi i trenuci koji su obilježili školske godine, a potraga za poznatima postaje jednako važna kao i sama fotografija.

„Njega se ne zaboravlja“, govori jedna od njih dok se pogled zaustavlja na fotografiji iz Pleternice s mlade mise fra Šime Romića koji je u našoj gimnaziji predavao Vjeronauk. Na slici je gotovo cijeli kolektiv, a među njima i legendarni **Ante Kovač Fiza**, čovjek strogoće i discipline, čiji su stav i autoritet bili jasno prepoznatljivi. Kratka rečenica, pogled ili tišina bili su dovoljni da se poruka razumije, bez potrebe za dodatnim objašnjenjima. No, znala su djeca i zbornica kako je to čovjek na kojeg se moglo osloniti, tih, ali prisutan, strog izvana, ali ljudski i blizak iznutra.

„A gdje je Jasminka?“ začuje se preko stola dok prst polako klizi preko fotografije. Osmijeh se pojavi čim je prepoznamo. Računovodstvo je za nju bilo mnogo više od brojeva, tablica i rokova. Sve je moralo biti uredno, točno i na svom mjestu, a odgovornost prema poslu nikada nije dovodila u pitanje. Iza te profesionalne preciznosti krila se osoba koja je uvijek imala vremena za čovjeka.

Lijepa riječ, iskren osmijeh i nekoliko toplih rečenica bili su sasvim dovoljni da nekome uljepša dan. **Jasminka Maras** bila je jedna od onih osoba koje nisu tražile pozornost, ali su je svojim odnosom prema ljudima i poslu svakodnevno zasluživale.

„Nema sumnje, to je on“, izgovori se gotovo spontano. Domar **Zvonko Maras** bio je onaj tihi oslonac škole, čovjek koji je bez puno riječi držao sve na svome mjestu. Savjesan u svakom zadatku, uvijek prisutan kada je trebalo popraviti, urediti ili pomoći, svoj je posao obavljao odgovorno i pouzdano, kao da je svaki detalj jednako važan. Nije se isticao, ali je bio neizostavan dio kolektiva, onaj bez kojeg školski dan jednostavno ne bi tekao istim ritmom.

Ekran se lagano pomiče i već smo na idućoj fotografiji. Maturalna zabava obje srednje škole, ona jedina na kojoj smo uspjeli pronaći Zdenku, uhvaćenog u jednoj od onih večeri kada se školske uloge na trenutak otope, a ostane samo čovjek među ljudima. **Profesor Zdenko Bošnjak**, čovjek iza objektiva, onaj kojeg na fotografiji gotovo treba tražiti, kao da nikada nije želio u prvi plan. Naš Zdena je spoj dobrote i energičnosti, čovjek koji je svoje znanje prenosio jednostavno, živo i bez distance, tako da je i najzahtjevnija tema postajala bliža i razumljivija. A između sati i školskih obveza ostajao je onaj njegov prepoznatljivi humor, brzi vicevi, kratke doskočice i vedrina koja je pauze pretvarala u male predahe zajedništva u kojima je škola na trenutak djelovala lakša, toplija i ljudskija.

Na idućoj fotografiji ponovno maturalna zabava, ovoga puta neke druge godine, uhvaćena u onom istom, neponovljivom ozračju školskog oproštaja. „O, ovo je baš lijepa fotografija“, govori netko dok se na ekranu otvara prizor školskog kolektiva. Uvećavamo ekran, tražeći Noću među licima koja izranjaju iz vremena.

Pogled klizi preko poznatih lica, zadržava se na detaljima, kao da će se u njima lakše uhvatiti uspomena. I onda se kadar zaustavi – lice **profesora Ante Zlopaše**. Osmijeh poznate smirenosti, pogled čovjeka koji je jednako pažljivo znao slušati koliko i govoriti, kao da je u svakoj rečenici ostavljao prostor da i drugi budu dio priče. Matematičar, čovjek od kilometarski ispisanih ploča. Radio je rasporede, slagao sate, smjene i učionice kao da slaže svijet po mjeri ravnoteže. I uvijek bi u svom tihom, pomalo šaljivom tonu znao dobaciti nešto što je razbijalo svaku napetost, kao da i sustav i kaos kod njega imaju dogovor. „Ma nu, nu... sve će to sjesti na svoje mjesto“, znao bi reći, više za sebe nego za druge, ali dovoljno da se čuje. I doista bi sjedalo.

„Vrijeme baš leti.“ „Pogledaj kako smo svi mladi.“ Na trenutak se glasovi stišaju, kao da je netko povukao tanku liniju tišine preko stola. U čaju se jedva primijeti kap koja sklizne, a pogled ostaje zarobljen na fotografiji iz zbornice u davnim osamdesetima. Svi se gotovo istodobno uhvatimo za prsa, ne zbog riječi nego zbog osjećaja koji se iznenada vrati punom snagom. Stara zbornica naše škole oživljava pred nama. Samo dvije od njih još mogu jasno razaznati sva lica.

Mi ostale gledamo, osluškujemo i čekamo da se sjećanja sama poslože. I onda se, polako, među zamućenim konturama pojavi poznato lice. **Profesor Marko Slišковиć**.

Tih, ali snažan trag jedne škole. Čovjek čija je prisutnost donosila autoritet i dostojanstvenu odmjeranost istodobno, veličina bez potrebe za naglašavanjem. Ozbiljan u poslu, diplomatski promišljen u riječima, stup na koji se Gimnazija uvijek mogla osloniti. A izvan službenih uloga ostajao je čovjek, kolega, prijatelj, netko tko je znao stati, saslušati i biti blizu, bez potrebe za velikim riječima. Njegova prisutnost ispunjavala je prostor sigurnošću, nije tražila pažnju, ali ju je prirodno zadobivala. Na toj fotografiji između drugih dragih lica i jednog davnog prostora ostaje upravo takav: čvrst, miran, a ipak snažno prisutan u svemu što je Gimnazija bila i što je ostala. Upisan u pamćenje koje ne blijedi.

„Tražimo Rudu... gdje li je?“ čuje se kroz smijeh dok analiziramo fotografiju. **Profesor Rudolf Ereš**, čovjek kojeg su svi jednostavno zvali Rudo. Poseban, jednostavan, a opet uvijek primjetan, onaj koji je u školsku svakodnevicu unosio vlastiti ritam i prepoznatljiv ton. Njegove su izjave često bile neočekivane i potpuno originalne, ali uvijek iskrene i izgovorene bez zadržke. Bio je profesor koji nije slijedio uobičajene obrasce nego ih je znao zaobići na svoj način ostajući dosljedan sebi i svojoj prirodnoj vedrini. Dobro društvo, čovjek koji je znao unijeti spontanost u prostor i ostaviti trag koji se ne briše lako – trag koji se i nakon svih godina prepoznaje čim se izgovori njegovo ime.

„Njega se ne može ne prepoznati“, odjekne u trenutku, kao da je svima odmah jasno o kome je riječ. Knjižničar **Stjepan Jukić**, tih, odmjeran i skroman, čovjek reda i odgovornosti. U školskoj svakodnevici Stipe je bio smirena točka, onaj koji sve promatra bez žurbe i u pravom trenutku pronađe pravu riječ. A upravo je ta tiho izgovorena riječ ostala u pamćenju, jednostavna, ljudska i uvijek na kraju razgovora, kao blagi potpis jednog smirenog čovjeka.

„E, to su bila vremena“, promakne gotovo nečujno dok gledamo lica Nevenke i Đurđice na fotografiji koja vraća cijeli jedan školski svijet. **Profesorica Đurđica Majić**, tiha i samozatajna, unosila je u školu neku drugačiju notu. Može se reći da je Gimnaziji donosila mirniji, profinjeniji ton koji se osjeti u svakodnevici, u načinu rada i u pogledu koji govori više od riječi. O pedagoginji **Nevenki Jurić**, iznimno odgovornoj i pedantnoj kolegici, govori i sama fotografija, kao da u sebi nosi trag njezine naravi: urednost, jasnoću i pažljivo izgrađenu distancu koja je bila njezin način da čuva red i mir u svom poslu. Iza ozbiljnog izraza stajala je profesionalnost bez kompromisa, dosljednost na koju su se svi mogli osloniti i onaj suptilni autoritet koji ne treba puno riječi.

Ista fotografija, ali pogled nam sada pada na Marijana. **Profesor Marijan Đerek** bio je onaj koji je u svom prepoznatljivom izričaju učenicima znao reći: „Slušajte me i gledajte me“, često i dok je bio okrenut leđima, pišući i gledajući u ploču, kao da je i sam bio dio neke svoje male scenske šale. Profesor matematike, ali prije svega čovjek dobrog društva i pjesme, veseljak koji je zbornicu znao ispuniti vedrinom.

„E, to lice ne zaboravljaš“, čuje se u trenutku kad se lice izdvoji iz fotografije. **Profesor Petar Polić**, profesor fizike, vrstan u svojoj struci, omiljen među učenicima i kolegama, ostavljao je dojam čovjeka koji znanje nosi mirno, bez potrebe za isticanjem, ali s potpunom sigurnošću. Smiren i drag, bio je onaj profesor kojem su se učenici rado vraćali s pitanjima jer su znali da će odgovor stići jasno, strpljivo i bez pritiska.

Pitam tko je iza Nidže i Ljubaša. Rekoše mi **Milan Kovač**, domar. Odgovoran u poslu, uvijek spreman odraditi ono što je trebalo bez odgađanja, bio je oslonac onih svakodnevnih, nevidljivih školskih poslova koji drže sve na okupu. Društven i razgovorljiv, znao je stati, porazgovarati i unijeti ljudsku toplinu u prolazne susrete.

Na istoj fotografiji zadržavamo se još jednom. Lica im se lagano ozare dok pogled pada na Branku. **Računovotkinja Branka Begić** bila je financijski oslonac cijele škole. Mirna i sigurna u svom poslu, precizna i pouzdana, u svijetu brojki kretala se bez straha i s potpunom sigurnošću. U moru propisa i uvijek ograničenih sredstava znala je pronaći rješenja ondje gdje su se činila nedostižnima. Sve je kod nje imalo red i mjeru, bez panike, ali s puno znanja i odgovornosti. A iza svega stajala je i tiha ljudska toplina, prisutnost koja je ulijevala povjerenje i smirenost, onako kako to znaju ljudi koji svoj posao žive potpuno i s mjerom.

Prstima se lagano i s poštovanjem prelazilo preko još jedne fotografije, one s izleta na Visovac, šeste u nizu. I na njoj dragi ljudi. „Bez njih to nije bilo to!“ govorimo dok se nižu lica kolega i prijatelja iz naše strukovne škole: **Peko, Aračić, Penava, Tomo Begić**. Ljudi iz prakse, ljudi „iz podzemlja“, kako su znali za sebe reći u šali i s dozom autoironije koja ih je pratila. Zatim **Nediljko, Boro, Stanko, Darko** i brojna nam druga draga lica. Na fotografiji su tek jedan trenutak, ali iza svakog lica stoji cijelo jedno nostalgичno razdoblje škole i života.

Spustili smo mobitele na stol i na trenutak se sve utišalo, kao da smo svjesno napravili prostor nečemu što se ne može vidjeti, nego samo osjetiti. I činilo se da svatko u sebi ponovno lista vlastiti album života. Pogledi se susretnu i bez puno riječi sve je jasno. Nedostaju nam i oni koji su još tu i oni kojih više nema. Jer nisu bili samo dio kolektiva nego dio svakodnevice, dio naših dana, naših navika i naših tišina.

I zato danas, dok se imena izgovaraju tiho i s poštovanjem, ostaje osjećaj da nitko zapravo nije otišao do kraja. Svatko od njih i dalje živi u pričama koje prepričavamo, u uspomenama koje se vraćaju bez poziva i u onome neizrečenom što ostaje između redaka jednog školskog života.

I na koncu, kad se fotografije jednim klikom maknu s ekrana, a kava se polako ohladi, ostaje istina:

Škola ste bili VI.

Vaše riječi. Vaše navike. Vaša prijateljstva.

Vaš smijeh u zbornici.

Vi ste živi svaki put kad netko kaže: „Sjećaš li se...?“

Kad čujemo „Jesam ti rekla?“ s ljubavlju.

Kad netko smireno upita „Što kaže Pravilnik?“

Vi koji ste tihom dobrotom, strogim pogledom, pjesmom ili šalom gradili ono što mi danas zovemo domom.

Uspomene ne stare.

One samo čekaju novu kavu, novu generaciju i album u mobitelu nazvan *Moja Gimnazija...*

...da ponovno ožive. I da nas podsjetite:

Nitko zapravo nikada nije otišao.

IN MEMORIAM

PROF. JERKO OREČ

(1934. - 2025.)

ZAHVALA PROF. JERKI OREČU!

Dana 18. lipnja 2025. godine u svojoj 91. godini života zauvijek nas je napustio profesor Jerko Oreč. Bio je jedan od osnivača posuške gimnazije, dio prve postave profesora koji su hrabro započeli priču o srednjoškolskom obrazovanju u tada provincijskom mjestu Posušju.

Rođen je 1934. godine u Posuškom Gracu, gdje je završio osnovnu školu. Gimnaziju je pohađao u Mostaru, Splitu i Visokom. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu stekao je diplomu profesora francuskog i latinskog jezika, a potom na Filozofskom fakultetu u Sarajevu završio studij njemačkog jezika.

Značajan dio života proveo je proučavajući povijest, kulturu i etnografiju posuškog kraja. Urednik je *Posuškog zbornika I* i *Posuškog zbornika II* te jedan od urednika *Ljetopisa Posuškog* u kojem je pisao o prvom pismu, počecima pismenosti i povijesti školstva u posuškom kraju. Napisao je i jedan tekst za treći zbornik koji je u pripremi, vjerujemo da ćemo i iz tog teksta naučiti nešto o posuškoj povijesti.

Radio je i kao sudski tumač za njemački i francuski jezik te bio dugogodišnji predsjednik posuškog ogranka Matice hrvatske.

Neumoran u posvećivanju svog vremena i života izučavanju pitanja tko smo mi, žitelji Posušja, u devetom je desetljeću svog života objavio monografiju *Podrijetlo i rodoslovlje Oreča*, predstavljenu na Posuškom litu 2022. godine.

Dio života koji je ostavio Gimnaziji fra Grge Martića Posušje za nas je posebno važan i zaslužuje slovo više u ovom tekstu. Vezan je za same korijene uvođenja gimnazijskog obrazovanja u Posušju. Na početku svog radnog vijeka radio je u širokobriješkoj gimnaziji i promišljao kako bi i Posušje trebalo imati takvu školu. Radeći izvan rodnog mjesta upoznao je mnoge ljude koji su bili na čelu srednjih škola u regiji, pa tako i direktora stare mostarske gimnazije Petra Leku koji je zahvaljujući profesoru Jerki pomogao pri otvaranju područnih odjela Gimnazije Mostar u općini Posušje. Godine 1964. otvaraju se dva područna odjela Gimnazije Mostar, a za administrativnog voditelja imenovan je profesor Jerko Oreč koji je bio i dio prve profesorske postave u tim odjelima.

Međutim, želja je bila otvoriti samostalnu posušku gimnaziju, za što je trebalo osigurati prostorne uvjete. Priča vezana za gradnju školske zgrade plod je entuzijazma ondašnjih posuških intelektualaca. Iako su materijalni i prostorni uvjeti bili oskudni, duh, želja i volja ljudi koji su je stvarali bili su presudni za njen opstanak. Važan dio tog „malog kruga velikih ljudi“ bio je profesor Jerko Oreč. Gradnju krila gimnazijske školske zgrade, povezanu s tadašnjom Duhanskom stanicom, najvećim dijelom inicirao je i pripomogao profesor Jerko uz pomoć lokalne vlasti. Nakon izgradnje tog krila resorno ministarstvo u Sarajevu procijenilo je kako prostor zadovoljava uvjete osnivanja gimnazije, a ostalo je povijest. Školske godine 1966./1967. osniva se Gimnazija Posušje.

Posvećeni odgajanju i poučavanju posuške mladosti, prvi posuški profesori istovremeno su neumorno radili na poboljšanju uvjeta rada, organiziranju sportskih natjecanja i trudili se obogatiti kulturni, društveni pa i zabavni dio života gimnazijalaca. Profesor Jerko Oreč je u Gimnaziji ostao do 1980. godine.

Ostaje nam zaključiti kako mu je životopis impresivan, zasluge za obrazovni i kulturni doprinos našem kraju nemjerljive, a naš dug prema profesoru Jerki nepovratan. Koliku je važnost pridavao obrazovanju mladih svjedoči i njegov autorski uvodni tekst poglavlja *Pojava pisma, počeci pismenosti i razvoj školstva u posuškom kraju iz Posuškog ljetopisa*: „...pismenost i školstvo pretpostavka su kulturnoga i sveukupnog razvoja svakog naroda. U školama učenici sustavno stječu znanja i radne navike te razvijaju svoje umne, čudoredne i tjelesne sposobnosti. U njima se obrazuju budući kadrovi bez kojih se nijedna zemlja ne može uspješno razvijati. Uz to, škole imaju veliku ulogu u razvoju društva i sveukupnih društvenih odnosa. Školski sustav svake zemlje jedan je od bitnih čimbenika o kojima ovisi njezin prosperitet i njezina budućnost...“

Posljednjih godina njegova života mogli smo ga susresti u blizini njegove obiteljske kuće kako malim, ali hrabrim koracima šeta obližnjim ulicama. Ako ste ga uistinu susretali i malo zastali promisliti kako hodate pored velikog čovjeka skromnog srca i samozatajnog duha koji nam je dao najbolje od sebe, mogli ste naučiti važnu životnu lekciju: čovjek treba učiti svaki dan, davati bližnjemu najbolji dio sebe, bez traženja pohvala i lovorika – to je bila Jerkina veličina koju je, danas možda ponajviše, potrebno njegovati.

Za kraj možemo samo reći: „Hvala Vam, profesore Oreč!“

Renata Čale, prof.

CRTICE IZ POVIJESTI NAŠE ŠKOLE

Znate li koliko je učenika imala prva generacija Gimnazije? Jeste li znali da se nekada išlo u školu i subotom ili da je prvi školski list nastao već dvije godine nakon njezina osnutka? Povodom 60. obljetnice naše škole donosimo izbor zanimljivih činjenica iz bogate joj povijesti.

Pomoću arhivskih zapisa prisjećamo se važnih događaja, ljudi i trenutaka koji su obilježili razvoj Gimnazije fra Grge Martića te oblikovali njezin identitet tijekom proteklih šest desetljeća.

❖ Gimnazija Posušje osnovana je 8. srpnja 1966. godine Odlukom o osnivanju gimnazije u Posušju koju je donijela Skupština općine Posušje.

❖ Gimnazija Posušje je službeno počela s radom 8. listopada 1966. godine. Tada su upisana dva odjela prvog razreda s 58 učenika te jedan odjel drugog razreda s 25 učenika.

❖ Prvi ravnatelj Gimnazije bio je Vladimir Bilopavlović. Školu je vodio u njezinim prvim godinama obilježenim skromnim uvjetima i nedostatnom materijalnom opremljenošću.

❖ Počeci Gimnazije nisu bili nimalo jednostavni. Prve godine rada obilježili su nedostatak stručnog kadra, udžbenika, nastavnih sredstava, knjižnog fonda, kabineta i sportske opreme, a nastava se odvijala u vrlo skromnim uvjetima.

❖ Školska godina bila je podijeljena na četiri obrazovna razdoblja, odnosno „klasifikacije“, što znači da su se ocjene zaključivale četiri puta godišnje.

❖ Nastava je organizirana u šestodnevnom radnom tjednu, išlo se u školu čak i subotom.

❖ U prvim godinama rada škole odgojna pravila odnosila su se i na ponašanje učenika izvan škole. Učenici koji su se nepristojno ponašali na ulici ili odlazili u nedopuštene večernje izlaske mogli su biti kažnjeni ukorom ili drugim odgojnim mjerama, što je tada bio uobičajen dio školskog sustava.

❖ Vikendom su u prostorijama škole organizirane plesne matineje za učenike, kao i zabave povodom dočeka Nove godine. Nastavnik Stanko Bakula bio je zadužen za izbor gramofonskih ploča i pripremu programa.

❖ Uveden je takozvani proizvodni rad, radne akcije berbe grožđa, pošumljavanja, čišćenja ulica i drugih sličnih aktivnosti.

❖ Povodom osnivanja školske knjižnice Gimnaziju je 1966. godine posjetio Mak Dizdar zajedno s drugim važnim književnicima toga vremena.

❖ Na drugoj sjednici Nastavničkog vijeća donesen je zaključak po kojem je učenicima dopušten izlazak do 20:00 sati. Boravak na ulici nakon tog vremena nije bio dozvoljen. Bilo im je zabranjeno večernje posjećivanje kina te gledanje televizije u hotelu, a ulazak u ugostiteljske objekte (tadašnje gostionice) bio je dopušten samo u pratnji roditelja.

❖ Nekadašnji gimnazijalci nisu smjeli ulaziti u učionice u obući, morali su nositi patike. Uz to, učenice su bile obvezne nositi školske kute ili kecelje, a učenici radne bluze kao dio propisane školske odjeće.

❖ Učenici su preko *Knjige oglasa* redovito dobivali različite obavijesti i upute, među kojima i podsjetnik da, uz brigu o svom obrazovanju i odgoju, trebaju voditi računa o urednom izgledu i osobnoj kulturi.

❖ Na prvom je maturalnom putovanju organiziranom 1968. godine osamnaest posuških gimnazijalaca s imotskim kolegama obišlo gradove na relaciji od Mostara i Sarajeva preko Zagreba i Ljubljane do jadranske obale. U pratnji su im bila dva profesora, od kojih je jedan bio naš profesor Stanko Kraljević. Dok je jedan vodio dnevnik ekskurzije, drugi je s putovanja izradio fotoreportažu.

❖ Prvi školski list Gimnazije pod nazivom *Svitanje* izašao je 1968. godine. List je izdala literarna sekcija na čelu s profesorom Vlatkom Mišetićem i učenikom Jurajem Marićem.

❖ Godine 1968. uveden je predmet Obrana i zaštita. U sklopu praktičnog dijela nastave učenici su sudjelovali u bojevom gađanju iz vojničke puške na streljani „Njivetine“ između sela Jukići i Zlopaše, što je za mnoge predstavljalo posebno zahtjevno iskustvo.

❖ Posuška je gimnazija školske godine 1968./1969. iznjedrila prvu generaciju maturanata. Prvi završni ispit polagala su 22 učenika, a zanimljivo je da nitko od njih za svoj maturalni rad nije odabrao mentora iz Matematike ni Hrvatsko-srpskog jezika.

❖ Prva maturalna zabava posuških gimnazijalaca održana je 1969. godine u tadašnjem hotelu *Posušje* (stari hotel). Trajala je dvije večeri: prva je bila namijenjena roditeljima i uzvanicima, a druga učenicima i mjesnoj mladeži.

❖ Od 1969. godine razredni odjeli počeli su se označavati slovima umjesto brojevima. Tako je dotadašnji odjel I.1. postao I.a, a I.2. postao I.b, čime je uveden način označavanja koji se koristi i danas.

❖ Pri Gimnaziji je 1970. godine osnovano kulturno-umjetničko društvo Radovan, u okviru kojeg su djelovale dramska, recitatorska, literarna, folklorna i glazbena sekcija, okupljajući brojne učenike zainteresirane za kulturu i umjetnost.

❖ U školskoj 1969./1970. godini učenici su kao zabavljača na maturalnoj zabavi pozvali Mišu Kovača, no ostaje zapisano kako je „navedeni pjevač voljan prirediti večernji koncert, ali ne u terminu održavanja maturalne zabave”.

❖ U prvim godinama rada Gimnazije nastavni kadar činilo je 11 profesora i nastavnika, a uz njih važan dio školskog kolektiva činila su još tri djelatnika: tajnik škole Vinko Matoković, knjižničar Stjepan Vlašić i spremačica Ana Jukić.

❖ Prvu predavačku postavu Gimnazije činili su:

Vladimir Bilopavlović – profesor biologije i direktor Gimnazije

Stanko Bakula – nastavnik muzike

Florijan Galić – profesor srpskohrvatskog jezika

Mladen Jovanović – profesor geografije

Stanko Kraljević – profesor francuskog jezika

Jerko Oreč – profesor francuskog i latinskog jezika

Drago Pekas – nastavnik fizičkog odgoja

Vinko Senjak – nastavnik općetehničkog odgoja

Jovo Šarović – profesor matematike

Ivan Vujčić – profesor povijesti

Ivan Zovko – nastavnik likovnih umjetnosti

Dio gimnazijskog kolektiva iz 1967.

❖ Školske godine 1968./1969. svoju je maturu položila prva generacija učenika Gimnazije Posušje, čime je započelo novo poglavlje u obrazovnoj povijesti Posušja. Učenike 4.1 razreda kroz završne gimnazijske dane vodili su razrednici Drago Pekas i Stanko Kraljević.

Prvu generaciju maturanata činili su: Kata Bušić, Jerko Crnogorac, Anđa Čuljak, Mira Čutura, Nikola Čutura, Ljubica Duspára, Iva Galić, Ljubo Jukić, Slavka Jukić, Anica Kovač, Ante Kovač, Ljubica Kovač, Milan Kovač, Mate Kutleša, Petar Lončar, Ljubica Marić, Nada Marić, Vinko Oreč, Petar Penava, Nevenka Ramljak, Zdravka Senjak i Mila Zlopaša.

- ❖ Gimnazija Posušje je 23. veljače 1970. godine dobila novo ime – Gimnazija „Fra Grgo Martić“.
- ❖ Zbog nedostatka dvorane za manifestacije razmatrana su kreativna rješenja. Profesor Jerko Oreč predložio je uklanjanje pregradnih zidova u jednoj učionici i postavljanje paravana za veće događaje, dok je profesor Ivan Juroš predlagao otvaranje školskog bifea. Oba prijedloga na kraju su ostala nerealizirana.
- ❖ U školi je postojao običaj organiziranja dočeka Nove godine za bivše i trenutne učenike. Koristile su se dvije učionice, u jednoj je bio postavljen televizor, dok je druga služila za ples i slušanje glazbe.
- ❖ Na školskim plesnjacima svirali su, kako su se tada zvali, vokalno-instrumentalni sastavi sastavljeni od učenika samoukih glazbenika koji su po sluhu „skidali“ tadašnje domaće i svjetske hitove, najčešće slušajući *Radio Luksemburg*. Zanimljivo, instrumente za njihove nastupe nabavila je škola.
- ❖ Među najpopularnijim sekcijama 70-ih godina bili su Radioklub *Čvrstica* i odred izviđača. Radioklub je djelovao u prostorijama stare osnovne škole i vodio ga je profesor Vinko Senjak. Izviđači su putovali, učili korisne vještine i sudjelovali u pošumljavanju.
- ❖ U školi je osnovan i odred gorana, a donesena je odluka da se za lijepoga vremena svaka subota koristi za pošumljavanje. U tim akcijama sudjelovali su svi učenici i djelatnici škole, a broj zasađenih stabala kroz godine mjeri se u desecima tisuća.
- ❖ Sedamdesetih godina u školi je djelovala zubna ambulanta koju su osim srednjoškolaca koristili i osnovnoškolci.
- ❖ Na maturanoj zabavi 1970. godine maturante je zabavljala glazbena grupa *Stijene*.
- ❖ Prvi put spominje se proslava Dana škole, održana 25. svibnja 1973. godine.
- ❖ Učenik prve generacije posuške gimnazije Vinko Oreč prvi je od njih završio fakultet i stekao zvanje profesora kemije.
- ❖ Odlukom Skupštine općine 1973. godine Gimnazija „Fra Grgo Martić“ mijenja ime u Srednjoškolski centar. Uz gimnazijske odjele tada su uvedena i tri odjela škole s praktičnom obukom kemijskog usmjerenja.
- ❖ Profesor Mate Lončar bio je prvi direktor SŠC-a.
- ❖ Povodom obilježavanja Dana Centra školu je izvedbom poezije i proze Tina Ujevića počastio naš sugrađanin Darko Ćurdo, tada glumac Kazališta Marina Držića iz Dubrovnika.
- ❖ Predstavnici Zajednice učenika, obično par njih, često su prisustvovali sjednicama Nastavničkog vijeća nastojeći utjecati na odluke koje se odnose na učenike.

- ❖ Školski list preimenovan je u *Zraci Centra* školske 1975./1976. godine.
- ❖ Iste su godine školu posjetili književnici Gustav Krklec i Branko Ćopić, uz pratnju direktora i novinara lista *Oslobođenje*.
- ❖ U školskoj godini 1975./1976. maturano putovanje je po prvi put prošireno i izvan granica bivše države – u Grčku i Bugarsku.
- ❖ Po završetku iste školske godine je tijekom ljetnog raspusta za skupinu učenika drugog razreda organizirano logorovanje.
- ❖ Profesori su se žalili na pretrpane odjele. Jedan odjel kemijskog usmjerenja brojio je čak 45 učenika!
- ❖ Na regionalnim natjecanjima iz matematike i fizike posuški su srednjoškolci redovito osvajali jedno od prva tri mjesta. Posebno se ističe činjenica da su ih mentorirali mladi profesori Ljubo Kovač i Ante Kovač.
- ❖ U školskoj godini 1976./1977. po prvi put je u školi organizirano dragovoljno darivanje krvi, čime je započeta i tradicija humanitarnih akcija među učenicima i djelatnicima.
- ❖ Učenici su često iskusili dosljednu primjenu strogih disciplinskih mjera, pa čak i isključenje iz škole. Mogli su biti kažnjeni za ulazak u ugostiteljske objekte bez pratnje odraslih, konzumiranje alkohola ili pušenje u javnosti, fizičke sukobe, neprimjereno odijevanje i neprikladno ponašanje ili ako proturječe odraslima.
- ❖ Krajem 1970-ih Sarajevsko pozorište izvelo je u školskim prostorijama Pirandellovu dramu *Šest osoba traži autora*, glazbeni dio programa obogatili su *Dubrovački trubaduri*, dok je za smijeh i dobro raspoloženje bila zadužena legendarna komičarka Nela Eržišnik.
- ❖ Na jednoj od sjednica Nastavničkog vijeća održanih u školskoj 1978./1979. godini, a kojoj su prisustvovali i učenici, iznesena je primjedba na broj pisanih i usmenih ispita u jednom danu, zatraženo je da se ograniči na jedan kontrolni rad dnevno.
- ❖ Profesori su običavali držati ljetnu instruktivnu nastavu pred popravne ispite i ta praksa trajala je niz godina. Krajem sedamdesetih njihovu su ulogu preuzimali bolji učenici pomažući svojim kolegama.
- ❖ Na republičkom atletskom natjecanju 1979. godine posuški učenici ostvarili su zapažene rezultate: Dragan Mustapić nastupio je u bacanju diska za starije juniore i s hicem od 37,50 m postao republički prvak, dok je Zoran Bakula osvojio drugo mjesto u bacanju koplja. Prethodno je profesor Mladen Kraljević prepoznao talent nekolicine učenika pa je na „Mirkasovoj livadi” provjerio njihove mogućnosti u bacanju kugle, koplja i diska.
- ❖ Tijekom 1970-ih školski list *Zraci Centra* jedno vrijeme nije izlazio, no literarna sekcija nastavila je s radom u okviru *Posušskog vjesnika*. Bio je to općinski list koji je izlazio periodično u razdoblju od 1979. do 1982. godine. U redakcijskom kolegiju sudjelovali su i profesori Jerko Oreč, Vinko Senjak te Ante Jukić kao lektor.

❖ Uslijed takozvane Šuvarove reforme obrazovanja krajem 1970-ih i tijekom 1980-ih godina klasične gimnazije gube svoj status. Taj je val zahvatio i posušku gimnaziju koja je reorganizirana u školu usmjerenog obrazovanja.

❖ Članovi atletske sekcije: braća Mustapić, Ivan Mandurić i Zoran Bakula su na pojedinačnom prvenstvu Bosne i Hercegovine u bacanju diska, koplja i kugle osvojili dvije zlatne te po tri srebrne i brončane medalje.

❖ Nevjerojatan je podatak iz 1980./1981. školske godine: ukupno 420 učenika imalo je zaključenu negativnu ocjenu, od čega je njih 286 bilo s tri ili više negativnih.

❖ Školske godine 1980./1981. učenici i profesori zasadili su 88 borova u današnjem kvartu Meljakuša u zajedničkoj akciji uređenja i pošumljavanja okoliša.

❖ Učenicima je 1981. godine prvi put dopušten ulazak u hotel i kafiće, dok im je odlazak u gostionice i dalje bio zabranjen. Isto tako, potvrđena je i dosadašnja zabrana kartanja i pušenja.

❖ Godine 1982. škola je bez odluke Nastavničkog vijeća preimenovala u Srednjoškolski centar „Edvard Kardelj“.

❖ Učenici su 1982. godine sudjelovali u prosvjednom mitingu protiv masakra koji su izraelski vojnici počinili u palestinskom logoru u Libanonu, pokazujući još tada vanjskopolitičku osviještenost.

❖ Iste su godine učenici prikupljali divlji šipak, stari papir i željezo te istovarali ciglu, a zarađeni novac iskoristili su za izlete i školske aktivnosti.

❖ U prikupljanju sredstava za organizaciju Zimskih olimpijskih igara u Sarajevu 1984. godine sudjelovali su i učenici. Prikupljeno je nešto manje od 14 tisuća ondašnjih dinara, a najuspješniji je odjel, zajedno s učenicima koji su ostvarili odličan uspjeh na polugodištu, nagrađen jednodnevnim izletom na Olimpijadu.

❖ Na *Šimićevim susretima* u nekoliko je školskih godina potvrđen pjesnički talent naših učenica: Jagoda Protrka prvi je laureat s osvojenim trećim mjestom, dok je Jasminka Jukić nakon nje zasjela na prvo mjesto uz ranije osvojenu treću nagradu. Ovi uspjesi imaju golemu težinu jer su ostvareni u snažnoj konkurenciji autora do 25 godina iz cijele tadašnje države, i to pred stručnim povjerenstvom sastavljenim od istaknutih književnika i profesora Filozofskog fakulteta u Zagrebu, među kojima je bio i Ivo Pranjković.

❖ Maturanti su na ekskurziji posjetili Ohrid, Budvu te Dubrovnik, a po povratku se jedan iscrpljeni razred nije pojavio na nastavi prvog radnog dana, što je u to vrijeme bio neobičan i odvažan potez.

❖ Godine 1984. svaki je profesor dobio zadatak osobno zasaditi 50 sadnica tijekom akcije pošumljavanja.

❖ Školski list se ponekad nije gasio zbog nedostatka ideja nego zbog tehničkih poteškoća, poput nedostatka pisaćih strojeva.

❖ U školskoj 1984./1985. godini Tihomir Mustapić osvojio je prvo mjesto u bacanju koplja i treće u bacanju diska na republičkom atletskom natjecanju u Sarajevu i saveznom u Celju.

❖ Godine 1985. petnaest nagrađenih učenika otputovalo je u Split na veliki koncert *Omladinski mirodrom* na Poljudu, održan pred oko 50.000 ljudi povodom Međunarodnog dana mladih. Na koncertu su nastupili tada popularni izvođači *Film*, *Aerodrom*, *Plavi orkestar*, *Parni valjak*, *Zabranjeno pušenje* i mnoge druge tadašnje glazbene zvijezde.

❖ Učenica Edita Pekas koja je predstavljala školu na republičkom natjecanju iz fizike nagrađena je kalkulatorom, u to vrijeme vrlo vrijednim poklonom.

❖ Maturante su u školskoj godini 1985./1986. na maturatnoj večeri zabavljali članovi školske glazbene sekcije, grupa KORG.

❖ Prva monografija škole pod nazivom *20 godina srednjoškolskog centra Edvard Kardaelj Posušje* tiskana je 1986. godine.

❖ Škola je u školskoj 1986./1987. godini dobila svoje prvo računalo IRIS-8 sarajevske tvrtke Energoinvest.

❖ Iste su godine učenici, djelatnici Centra, pa čak i vojska, sudje- lovali u radnoj akciji iskapanja vodovodnog kanala na Radovnju. Svi radovi izvođeni su ručno, bez strojeva, krampovima i lopatama.

❖ Krajem 1980-ih godina u školu je uveden Latinski jezik kao fakultativni predmet, čime se nastojala očuvati klasična gimnazijska tradicija.

❖ U školskoj godini 1988./1989. fonolaboratorij za strane jezike predstavljao je pravu malu tehnološku revoluciju. Učenici su s oduševljenjem učili njemački jezik uz slušalice koje su izgledale kao iz znanstveno-fantastičnog filma.

❖ Iste godine organizirana je ekskurzija izvan uobičajenih ruta – učenici su putovali čak do Budimpešte, Krakova, Bratislave i Beča.

❖ Inicijativa za izbor najboljeg profesora provođenjem anonimne ankete među učenicima pokrenuta je u školskoj godini 1989./1990. Titulu najboljeg je jednoglasno ponio profesor Ljubo Kovač.

❖ Škola je krajem 1980-ih godina dobila suvremeno opremljen informatički kabinet s računalima konfiguracije 2.86 PC, vjerojatno među prvima takve vrste u regiji.

❖ Školske godine 1989./1990. na dragovoljnu akciju darivanja krvi prijavilo se čak 98 učenika. Za nagradu su otputovali u Zagreb na utakmicu između *Dinama* i *Crvene zvezde*. Iako su stigli na stadion, utakmica zbog velikih navijačkih nereda nikada nije odigrana, a taj je događaj ostao zapamćen kao povijesni 13. svibnja 1990. koji je navijestio raspad države.

❖ Godinu prije službene promjene naziva na referendumu je čak 97 % učenika i djelatnika podržalo povratak staroga imena. Tako se u dokumentima od školske godine 1991./1992. ponovno koristi naziv Srednjoškolski centar „Fra Grge Martić” Posušje.

❖ Tijekom humanitarne akcije za Hrvate na Kosovu u školskoj godini 1990./1991. učenici i djelatnici škole prikupili su 3500 dinara koje je skupina posuških humanitaraca uručila Janjevcima.

❖ Proglašenjem ratnog stanja 6. travnja 1992. prekinuta je i završena školska godina. Sljedeća je započela 26. rujna u ratnim uvjetima, no ubrzo je nakratko prekinuta zbog nedostatka odgovarajućeg skloništa. Nastava se odvijala pod teretom ratne svakodnevice – uz zračne uzbune, neizvjesnost i bolne vijesti s bojišta.

❖ Vjeronauk je u školskoj godini 1991./1992. uveden kao izborni predmet u osnovne i srednje škole. Prvi vjeroučitelj u našoj školi bio je don Petar Vuletić iz Župe Vir.

❖ Godine 1993. dio učenika činili su izbjeglice i prognanici. U školskoj evidenciji zabilježeno je čak 30 učenika s tim statusom, što svjedoči o ratnim okolnostima u kojima se odvijao odgojno-obrazovni rad.

❖ Prvi put je 1993. godine zabilježeno kako je za sve učenike i djelatnike nakon prvog sata razrednika služena sveta misa u župnoj crkvi.

❖ Nakon duže stanke u školskoj su godini 1993./1994. obnovljene maturalne aktivnosti. Ekskurzija i maturalna zabava provedene su u isto vrijeme, najčešće u Dubrovniku, Neumu ili Istri, a tek su kasnije razdvojene u dva zasebna događaja.

❖ Škola je 1995. godine iznjedrila prvu generaciju gimnazijalaca nakon što su gimnazije tijekom 1980-ih godina bile reorganizirane uvođenjem sustava srednjeg usmjerenog obrazovanja.

❖ Početkom 1997. godine srednjoškolci su se po prvi put uključili u organizaciju maskenbala, koji je prethodne dvije godine uspješno organizirala posuška osnovna škola.

❖ Iako se škola od ranih devedesetih u nekim službenim dokumentima i u usmenoj riječi naziva Srednja škola fra Grge Martića Posušje, to ime pravno nosi od 1999.

❖ Godine 1997. novinarsko-literarna sekcija izdala je prvi broj školskog lista *Grgo*, nasljednika nekadašnjih *Zraka*.

❖ U Ljubuškom je školske godine 1997./1998. održan Uskrsni turnir srednjih škola Županije Zapadnohercegovačke koji se smatra pretečom današnjih Županijskih sportskih igara osnovnih i srednjih škola ŽZH. Prve službene Županijske sportske igre održane su dvije godine nakon toga, u školskoj godini 1999./2000.

❖ Za vrijeme ravnateljskog mandata profesora Nikole Čuture 1997. godine započeto je dovršavanje trećega kata škole s pet novih učionica. U idućim je godinama provedena i cjelovita sanacija te renovacija školskih prostora.

❖ Vjeronauk je 2001. godine postao obvezni predmet u srednjim školama.

❖ Godine 2005. uveden je DSD program njemačkog jezika koji je učenicima pružio mogućnost stjecanja jezičnih certifikata razina B2 i C1. Kada su tri godine kasnije polaznici napredne nastave pristupili ispitu, Gimnazija fra Grge Martića ostvarila je povijesni uspjeh kao jedina škola u cijeloj Bosni i Hercegovini iz koje su svi prijavljeni kandidati položili najvišu, C1 razinu.

❖ Nakon što je u srednjim školama Zapadnohercegovačke županije uveden izbor učenika generacije, Ante Đerek je školske 2008./2009. godine postao prvi nositelj te titule u našoj školi, a prvom sportašicom generacije proglašena je Vedrana Lučić.

❖ Profesor Ante Kovač je u školskoj godini 2003./2004. za učenike organizirao predavanja inženjera iz Posušja i Ljubljane, potom i obilazak hidroelektrane Peć Mlini. Izvrsni matematičari i fizičari posjetili su i Institut „Ruđer Bošković” u Zagrebu u pratnji profesora Ante Kovača, Ljube Kovača i Ante Zlopaše. O tome je Z1 televizija snimila reportažu, a naglašeno je kako se radi o prvom dolasku učenika izvan Dana otvorenih vrata IRB-a.

❖ Od 2008. godine posebno se ističu dvije sekcije. Recitatorska sekcija *Mivion* se pod vodstvom profesora Ante Jukića prvi put predstavila poetsko-glazbeno-scenskim programom. Dramska sekcija je predvođena profesoricama Helenom Lončar i Jasminkom Petric uspješno izvela igrokaz *Don Kikot na posuški način* u zagrebačkoj kinodvorani *Forum* te tom prigodom posjetila Satiričko kazalište *Kerempuh*.

❖ Naši maturanti sudjelovali su 16. svibnja 2008. godine u Širokom Brijegu u rušenju Guinnessova rekorda u sinkroniziranom plesu kadrile s vršnjacima iz 33 europska grada. Za taj su se nastup pripremali cijelo drugo polugodište, a trud je okrunjen obaranjem rekorda: dotadašnji broj od 17.060 sudionika nadmašen je novim od čak 27.040 plesača.

❖ Odlukom vijeća Općine Posušje od 8. svibnja 2008. godine, nakon 28 godina mijenjanja oblika i imena prvotne posuške gimnazije, ponovno je ustanovljena Gimnazija fra Grge Martića Posušje.

❖ Vijeće učenika osnovano je školske 2008./2009. godine, a njegovim radom koordinirala je pedagoginja Nevenka Jurić.

❖ Prva Završna svečanost maturanata održana je 2009. godine u posuškoj kinodvorani. Tom su prigodom pohvaljeni izvrsni učenici, a cjelokupan program, video i glazbeno-scenske točke, osmislili su sami maturanti uz podršku profesorica Mirjane Galić, Jasminke Petric i fra Marija Knezovića.

❖ Prvo zlato u kategoriji recitatora na prvim Danima hrvatskog jezika za našu je gimnaziju osvojio Marko Petric 2009. godine.

❖ U školskoj godini 2008./2009. škola je prvi put pod koordinacijom profesorice Sanje Crnogorac-Sitarski sudjelovala u projektu *Volontiraj – kreditiraj*. Učenici su volontiranjem u različitim tvrtkama stekli prvo radno iskustvo i volonterske knjižice, a zarađene dnevnice od 15 KM uplaćene su u zajednički fond. U drugoj fazi na Sajmu ideja predstavili su vlastite projekte, od kojih su oni najbolji i nagrađeni iz tog fonda.

❖ Od uvođenja državne mature u Republici Hrvatskoj 2010. godine naši učenici redovito sudjeluju u polaganju ispita radi nastavka školovanja na tamošnjim fakultetima, što je omogućeno usklađivanjem nastavnih planova i standarda. Prvi koordinator zadužen za provedbu pripremnih radnji bio je profesor Ljubo Kovač, a kasnije je tu ulogu preuzela profesorica Jasminka Petric.

❖ Na prvom županijskom natjecanju iz njemačkog jezika za srednjoškolce ŽZH održanom 2010. u Širokom Brijegu, sudionici su se natjecali na tri razine: A2, B2 i C1. U najvišoj kategoriji na razini C1 učenik Milan Tolo osvojio je prvo mjesto te se plasirao na državno natjecanje u Sarajevu.

❖ Prvi Dani kruha održani su 2011. godine u organizaciji profesorica Jasminke Petric i Renate Čale. Maturanti su pripremili bogate štandove s domaćim jelima i starinskim hercegovačkim predmetima te sudjelovali u natjecanjima čelične ruke, utrke u vrećama, potezanja konopa i posuške alke, a birao se i najbolji izložbeni stol. Prikupljeni krušni proizvodi darovani su štićenicima Doma za stare i nemoćne osobe *Miran san*.

❖ Milenijska fotografija *Fra Grge Martić – potpis za pamćenje* snimljena je 2011. godine u Posušju u organizaciji Općine Posušje te uz ideju Šime Strikomana i redatelja Ante Marića. U projektu je sudjelovalo oko 2 200 učenika Gimnazije fra Grge Martića, Srednje strukovne škole i posuških osnovnih škola. Ova velika zajednička fotografija ostala je zapisana kao jedan od najvećih školskih i lokalnih projekata.

❖ Županijsko natjecanje *Kviz znanja iz opće kulture* srednjih škola prvi je put održano 2011. godine u Gimnaziji Ljubuški, gdje su učenici Gimnazije fra Grge Martića Posušje osvojili prvo mjesto. Školu su predstavljali Bruno Penava i Vladimir Đerek, uz pratnju profesorice Sanje Crnogorac-Sitarski.

❖ Neslužbeni Facebook profil *Grgur Posuški* nastao je 2011., a škola ga je u školskoj godini 2014./2015. službeno prihvatila. Profil je pokrenula i uređivala profesorica Renata Čale.

❖ Kristina Čerkez osvojila je prvo mjesto u kategoriji učenica prvih i drugih razreda na prvom školskom prvenstvu u veleslalomu održanom 2012. godine na Kupresu. U kategoriji trećih i četvrtih razreda najbolja je bila Ana Marija Vican, a uspješne je mlade skijašice pratio profesor Ivica Pavić.

❖ Od osnivanja prve CIVITAS sekcije 2012. godine profesorica Sanja Crnogorac-Sitarski dala je velik doprinos razvoju tog programa kroz obuke i projekte kojima potiče učenike na društveni angažman. U tom su razdoblju naše učenice Anamarija Čolić i Monika Jurišić postale ambasadorice demokracije CIVITAS-a, zajedno s 22 odabrana mlada lidera u Bosni i Hercegovini. Sekcija je pokrenula i uspješnu inicijativu za osnivanje Vijeća mladih Općine Posušje. Među brojnim uspjesima ističe se pobjeda na županijskom natjecanju *Projekt građanin* 2014. godine s projektom *Jedan krov, jedan grob*, te plasman na državnu smotru. Posebno je značajna pobjeda jednogminutnog ueničkog filma *Vrata (The Doors)* na državnom natječaju CIVITAS-a i Američkog veleposlanstva 2015. godine.

❖ U sklopu projekta *Aktivni mladi* 2013. godine Vijeće učenika iniciralo je uređenje vanjskoga školskog stepeništa radi veće sigurnosti i pristupačnosti osobama s invaliditetom. Voditeljice projekta bile su učenice Rina Petric i Margareta Mandurić, a nakon razrađenog plana prikupljanja sredstava, projekt nazvan *Stairway to Heaven* preuzela je Općina Posušje, a radovi su započeli 2015. godine.

❖ Prvi gimnazijski zbor *Grgur Posuški* osnovan je 2013. godine i od tada djeluje pod vodstvom profesorice Ivane Pekas.

❖ Naša škola prvi se put priključila humanitarnoj manifestaciji *Race for the Cure* u Sarajevu 2014. godine na inicijativu profesorice Renate Čale i u suradnji s Udrugom *Narcis* iz Š. Brijega.

❖ Za prepoznatljive rezultate su 2014. godine putovanjem u Strasbourg nagrađene četiri učenice: Antonela Galić, Anđelka Mandurić, Ines Soldo i Milka Miličević.

❖ Školske godine 2014./2015. Jana Čamber osvojila je drugo mjesto na Prvom festivalu srednjoškolskog kratkog filma *Švenk* u Sarajevu s dokumentarcem *Zatvori vodu* koji je uvršten među 15 najboljih u BiH. Film je mentorirala profesorica Jasminka Petric, a može se pogledati na školskom YouTube kanalu.

❖ Prvi natjecateljski maskenbal *MaČkare u školi* održan je 2015. godine u gradskoj sportskoj dvorani. Svi razredni odjeli izradili su vlastite maske i natjecali se u karnevalskim disciplinama. Projekt je koordinirala profesorica Renata Čale uz pomoć profesora Jasminke Petric, Zorane Kutle, Antonije Šušak, Tanje Petric, Antonije Čorić i Vladimira Čuture.

❖ Prvi ženski malonogometni humanitarni turnir održan je 2015. godine na inicijativu profesorica Jasminke Petric i Renate Čale te uz potporu profesora TZK Vesele Knezović i Vladimira Čuture. Na turniru je sudjelovalo 14 ekipa razrednih odjela i ekipa profesorica, a pobjedu su odnijele učenice 4. b odjela. Za najbolju igračicu proglašena je Rina Petric, a najbolji strijelac bila je Marija Lončar.

❖ Prvi školski *Spelling Bee*, natjecanje u sricanju engleskih riječi, održan je 2015. godine u suradnji s Američkim veleposlanstvom u BiH. Nakon pobjede na školskoj razini Josip Leko i viceprvakinja Marija Stipić na regionalnom su natjecanju u Mostaru u konkurenciji 36 natjecatelja iz 18 škola osvojili treće i četvrto mjesto. Koordinatorica za našu školu bila je profesorica Renata Čale.

❖ Na županijskom kulinarskom natjecanju *Masterchef* za srednje škole koje je 2015. godine organiziralo Vijeće učenika Gimnazije Ljubuški našu gimnaziju predstavljale su učenice Ivana Begić i Petra Bešlić u pratnji v. d. ravnatelja Ante Jukića i profesorice Ane Katarine Bonić.

❖ Svečanom je proslavom 2016. godine obilježena 50. obljetnica osnutka naše gimnazije. Izdana je i monografija koja donosi povijesni razvoj škole te njezin značaj u obrazovanju i lokalnoj zajednici. Autorice su profesorice Josipa Kondža, Renata Čale i Jasminka Petric, a tekstualni doprinos dali su profesori Ante Jukić i Snježana Dumančić. Ostali suradnici pomogli su prikupljanjem fotografija.

❖ Projekt *Poduzetničko učenje* započeo je u školskoj godini 2014./2015. kao pilot-projekt Europske unije i SEECEL-a, usmjeren na poduzetničke kompetencije u školama. Posuška gimnazija bila je jedna od četiri odabrane u Bosni i Hercegovini. Tijekom provedbe su u suradnji s drugim školama i institucijama razvijeni moduli poduzetničkog učenja, uz naglasak na razvoj učeničkih vještina. Projektne aktivnosti vodile su profesorice Jasminka Petric i Danica Dutina uz podršku školskoga tima, a Gimnazija je 2016. godine priznanjem za izvrsnost proglašena poduzetnom školom.

❖ Recitatorska sekcija Gimnazije je 2015. godine pod vodstvom profesorica Jasminke Petric, Renate Čale i Marije Vučić realizirala multimedijalni projekt CD *Glasi u buri*. Projekt objedinjuje pjesme 28 zavičajnih autora u recitatorskoj izvedbi naših učenika, a profesionalne snimke nastale su u suradnji s radijskim postajama *Plus* i *Mir Međugorje*. Promocija je održana u posuškoj kinodvorani, a potom je projekt predstavljen i u Zagrebu.

❖ Službena mrežna stranica škole pokrenuta je 2015. godine na inicijativu profesorice Josipe Kondža koja ju i danas vodi i uređuje, dok je profesor Josip Bešlić pružio početnu tehničku potporu. Stranicu su izradili učenici Dario Oreč i Mario Martić. Paralelno s mrežnom stranicom pokrenut je i YouTube kanal za objavu učeničkih radova.

❖ Na inicijativu profesora Josipa Bešlića i u koordinaciji profesorice Josipe Kondža 2015. godine pokrenut je školski video natječaj *Moje mjesto pod suncem*. Sudjelovalo je sedam timova koji su snimili kratke dokumentarne filmove o povijesti, kulturi i svakodnevnici Posušja, a pobjednik je biran kombinacijom ocjena žirija i glasova publike na školskoj FB stranici.

❖ Međunarodni dan srednjoškolaca u posuškim je srednjim školama prvi put obilježen 2015. godine defileom učenika i *Igrama bez granica*. Bogat program uključivao je zabavna natjecanja, a postavljen je i prigodni *Photo Corner* s porukom *Usudi se, (pri)druži se*.

❖ Delegacija Europske unije u BiH posjetila je 2014. godine našu školu u sklopu projekta *EU pred tvojim vratima*. Učenici su sudjelovali u debati, kvizu znanja o EU u kojem su pobijedile Katarina Miličević i Daria Ćorluka te u talent showu gdje je pobjedu odnio glazbeni sastav *Sjena*. Program u Posušju proglašen je najbolje organiziranim među 11 gradova. Programom je koordinirala profesorica Renata Čale, u suradnji s Vijećem mladih Općine Posušje, Općinom Posušje i lokalnim udrugama.

❖ Natjecanje u modeliranju mostova, prvo na kojem je sudjelovala naša škola, održano je 2016. godine na Građevinskom fakultetu u Mostaru. Našu gimnaziju predstavljali su Andrija Mitar, Antonio Zlomislić i Matej Zlomislić u pratnji profesorice Ane Katarine Bonić. Njihov most izrađen od špageta postigao je najveću nosivost te su osvojili treće mjesto u konkurenciji deset srednjih škola.

❖ Ekološka sekcija pod vodstvom profesorice Snježane Dumančić u školskoj je godini 2019./2020. na kreativan način obilježila Dan kravate izradom i postavljanjem višemetarske kravate kojom je ukrašena školska zgrada.

❖ Zbog pandemije bolesti COVID-19 nastava je obustavljena 13. ožujka 2020. godine te se nastavila na daljinu. Iduća školska godina započela je uz epidemiološke mjere i kombinirani model, pri čemu su razredi u prvom polugodištu bili podijeljeni napola i nastavu pohađali naizmjenično. Početkom drugog polugodišta maturanti su se prvi vratili na redovitu nastavu i kao cijeli razredni odjeli, a od 1. veljače 2021. godine u školske su klupe ponovno svakodnevno sjeli i svi ostali učenici u ŽZH.

❖ Facebook stranica *Gimnazija fra Grge Martića Posušje* pokrenuta je 2020. godine. Kreirao ju je profesor Josip Bešlić, a njezino uređivanje i vođenje odvijalo se u suradnji naših profesorica Sanje Crnogorac-Sitarski i Renate Čale.

❖ Instagram profil *Gimnazija fra Grge Martića Posušje* pokrenut je 2021. godine na inicijativu profesorice Sanje Crnogorac-Sitarski koja ga je i kreirala. Uređivanje profila od tada naizmjenično vode profesorice Sanja Crnogorac-Sitarski i Renata Čale.

❖ Među najaktivnijim i najpopularnijim izvannastavnim sekcijama tijekom 2020-ih bile su *Pub kviz*, medijska, dramska, jezična sekcija *Vocabula* te matematička sekcija.

❖ Naša se gimnazija redovito predstavlja na manifestaciji *Božić u Posušju* kroz rad svojih sekcija, a u sklopu tog programa je Vijeće učenika s profesoricom Josipom Kondža organiziralo edukativno-kreativne radionice za djecu. Učenici su se našli u ulozi animatora te vodili kreativne radionice, pripovijedanje biblijskih priča i zabavne igre, promičući zajedništvo, međugeneracijsko druženje i božićne vrijednosti.

❖ Tijekom 2020-ih Vijeće učenika je pod vodstvom profesorice Josipe Kondža pokrenulo brojne aktivnosti kojima se poticalo zajedništvo, humanost i aktivno sudjelovanje mladih u životu škole. Među njima ističu se seminari i edukacije, humanitarna akcija *Jedan slatkiš-jedno dijete*, obilježavanje Međunarodnog dana srednjoškolaca, *Dress Code tjedan*, te organizacija božićnih radionica za djecu u sklopu manifestacije *Božić u Posušju*, kao i niz drugih inicijativa usmjerenih na razvoj učeničkog aktivizma.

❖ U organizaciji HKZ *Troplet* u posuškoj kinodvorani je 2021. godine održano književno druženje povodom predstavljanja zbornika *Na susret pozvani*. Domaćin događaja bila je naša gimnazija povodom uspjeha učenice Sanje Đerek, pobjednice *Tropletova* natječaja za najbolji neobjavljeni učenički rad i čije je ostvarenje uvršteno u Zbornik.

❖ U sklopu programa *Socijalizacija s pravom* 2021. godine je na Bijači održana Policijska akademija za mlade u organizaciji *PH International* u BiH. Na akademiji su sudjelovali i naši učenici, a tijekom predavanja i radionica obrađivane su teme vršnjačkog nasilja, sigurnosti na internetu i korupcije.

❖ Na inicijativu profesorice Renate Čale 2022. godine održano je prvo foto natjecanje na Instagramu za izbor najkreativnije božićne razredne fotografije.

❖ Profesorica Sanja Crnogorac-Sitarški pokrenula je 2022. godine obilježavanje Svjetskog dana filozofije organizacijom školskog filozofskog caféa. Na prvom susretu pod nazivom *Čovjek budućnosti* učenici i profesori raspravljali su o robotici, umjetnoj inteligenciji i aktualnim etičkim pitanjima razvijajući tako kulturu dijaloga i kritičkog mišljenja.

❖ Na Forumu mladih *Mladi, zeleni i uspješni*, održanom od 6. do 8. listopada 2023. godine na Blidinju, sudjelovalo je i 13 učenica naše gimnazije. Forum je bio usmjeren na ekologiju, zaštitu okoliša i razvoj mladih preko projektnih aktivnosti, a organiziran je u suradnji Ureda Vlade ŽZH za europske integracije, nadležnih ministarstava te međunarodnih organizacija.

❖ Predstava *Tko si ti?* doživjela je obnovljenu izvedbu u školskoj 2023./2024. godini pod vodstvom profesorica Jasminke Petric i Marije Vučić. Nakon izvedbe u posuškoj kinodvorani dramska je sekcija nastupila na XXI. festivalu srednjoškolskog dramskog stvaralaštva BiH u Konjicu, gdje je osvojila nagradu za najbolju scenografiju, dok je Petra Begić nagrađena za istaknuto glumačko postignuće. Nastavno je na Festivalu srednjoškolskog teatra u Tomislavgradu Manda Pekas osvojila nagradu za glavnu ulogu.

❖ Prvi školski godišnjak za maturante izrađen je 2024. godine na inicijativu profesorice Josipe Kondže. Nastao je u suradnji s maturantima te bivšim učenicom i fotografom Josipom Vranjkovićem.

❖ Učenice naše gimnazije sudjelovale su 2024. godine na Sajmu IT Girls klubova u Tuzli održanom u sklopu projekta *IT Girls dolaze u vaše škole* i koji promiče uključivanje učenica u STEM područje. Učenice Iva Martić, Gabrijela Begić i Nikolina Suton su uz mentorstvo profesorica Ane Katarine Bonić i Magdalene Bešlić na sajmu predstavile projekt automatskog sustava navodnjavanja temeljenog na senzoru vlage.

❖ Nakon završene obuke o pisanju i provedbi projekata maturanti Ante Budimir i Ivan Leko osmislili su 2024. godine projekt *Zero Waste Art*. Projekt vrijedan 2.000 KM, usmjeren na poticanje ekološke svijesti i razvrstavanje otpada, podržalo je i Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša ŽZH.

❖ Godine 2025. učenica Ivana Bešlić osvojila je drugo mjesto na natječaju Uprave civilne zaštite Županije Zapadnohercegovačke za najbolji literarni rad na temu prirodnih i drugih nesreća te uloge službi zaštite i spašavanja.

❖ Tijekom 2020-ih, kao i prethodnih godina, Gimnazija fra Grge Martića Posušje sudjelovala je u brojnim natjecanjima i školskim aktivnostima, od natjecanja iz matematike, hrvatskog i engleskog jezika do kvizaških natjecanja. Jedan od kontinuiranih projekata je i izložba plakata iz predmeta Povijest i Geografija koju vodi profesorica Ljilja Čutura.

IZ SPOMENARA ŽIVOTA

KAD SU MATURANTI PLESALI DRUGAČIJE

IZ SPOMENARA ŽIVOTA

KAD SU MATURANTI PLESALI DRUGAČIJE

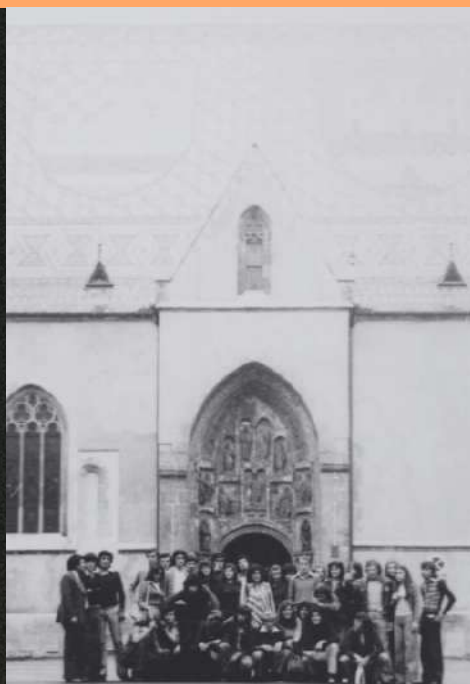
IZ SPOMENARA ŽIVOTA

IZVAN UČIONICE KROZ VRIJEME

IZ SPOMENARA ŽIVOTA

IZVAN UČIONICE KROZ VRIJEME

IZ SPOMENARA ŽIVOTA

IZVAN UČIONICE KROZ VRIJEME

IZ SPOMENARA ŽIVOTA IZVAN UČIONICE KROZ VRIJEME

IZ SPOMENARA ŽIVOTA

IZVAN UČIONICE KROZ VRIJEME

TRI ŽENE, TRI VREMENA, JEDNA GIMNAZIJA

Katica Kovač, Mirna Vranjković i Petra Vranjković o školi, obitelji, knjigama, nastavi i glazbi

U obitelji Katice Kovač, Mirne Vranjković i Petre Vranjković s posebnom se bliskošću spominje Gimnazija. Ista škola povezala je tri generacije, ali svaka ju je doživjela u svom vremenu. Katica se sjeća Posušja kada je Gimnazija još snažno odskakala u malom mjestu. Mirna pamti pune hodnike, žamor i odrastanje u vremenu obnove. Petra danas kroz tu istu školu prolazi kao maturantica, s vlastitim obvezama, glazbom, prijateljstvima i planovima za ono što dolazi poslije.

Njihove priče nisu školska kronika nego razgovor o onome što ostaje u pamćenju: zgrada, učionice, profesori, knjige, prijatelji, obitelj i osjećaj da te škola na neki način oblikuje. Iz njihovih odgovora vidi se da Gimnazija nije bila samo mjesto nastave. Bila je prostor u kojem se učilo, odrastalo, stjecalo navike i gradilo povjerenje u znanje.

KATICA KOVAČ: „BITI GIMNAZIJALKA ZNAČILO JE ODGOVORNOST I UGLED.”

Katica Kovač pripada jednoj od ranih generacija posuške gimnazije. Njezino sjećanje vraća nas u vrijeme kada je Posušje bilo malo mjesto s raštrkanim kućama, a gimnazijsko obrazovanje djevojkama otvaralo nove vidike. Kasnije je 35 godina radila u Gradskoj knjižnici, prostoru knjiga, razgovora, preporuka i susreta.

Kakvo je bilo Posušje u vrijeme Vaše mladosti?

Katica: Mi smo bili treća generacija Gimnazije u Posušju. Posušje je tada bilo malo mjesto s raštrkanim kućama. Zgrada Gimnazije isticala se u tom malom naselju i djelovala pomalo hladno. Oko škole je bilo neravno, kamen na kamenu. Sjećam se da smo bili sretni kada bismo hodali oko škole jer je to značilo da tada nemamo nastavu. Danas to možda zvuči jednostavno, ali nama su i takvi trenuci bili dio školskog života.

Kad se sjetite svojih gimnazijskih dana, što Vam se prvo vrati?

Katica: Ne mogu izdvojiti samo jednu sliku. Vрати mi se i zgrada, i učionice koje su u početku bile krcate učenicima. Kako je vrijeme prolazilo, broj učenika se smanjivao, a mi koji smo ostali do mature postali smo vrlo povezani. Kao maturanti bili smo gotovo kao jedna obitelj. Pomagali smo jedni drugima i držali se zajedno. Profesori su se često mijenjali. Većinom su bili strogi, ali neki su na nas gledali kao na mlade intelektualce. Tada nismo previše razmišljali o atmosferi Posušja. Bili smo mladi i sretni.

Što je tada značilo biti gimnazijalka?

Katica: Biti gimnazijalka značilo je odgovornost i ugled. Gimnazija je mladima iz Posušja otvarala šire mogućnosti. Mi tada nismo toliko gledali nedostatke. Imali smo volju za učenjem. Kako su godine prolazile, postajali smo ozbiljniji i sve više slušali profesore. Shvaćali smo da škola od nas traži rad, ali i da nam daje nešto važno za budućnost.

Što je gimnazijsko obrazovanje značilo djevojkama Vaše generacije?

Katica: Od djevojkama moje generacije uglavnom se očekivalo da se dobro udaju. To je bilo vrijeme drukčijih društvenih očekivanja. Zato je gimnazijsko obrazovanje djevojkama bilo posebno važno. Otvaralo nam je nove vidike i davalo osjećaj da pred nama postoje i drugi putevi. Škola nam je širila pogled na svijet.

Što je knjižnica značila Posušju prije interneta?

Katica: U Gradskoj knjižnici provela sam 35 godina. Dugo su gotovo svi đaci bili članovi knjižnice. Učenice su dolazile po knjige, a često i na razgovor, preporuku i savjet. Knjižnica je tada imala važnu ulogu u životu mjesta. Bila je prostor u kojem se učilo, ali i razgovaralo. S vremenom se broj članova smanjivao, no ostalo je sjećanje na razdoblje kada je knjižnica bila jedno od središta školskog i kulturnog života.

Što ste kroz profesorski poziv svoga supruga vidjeli o školi?

Katica: Učenici to možda nisu uvijek mogli vidjeti, ali moj pokojni suprug davao je sve od sebe da učenicima prizna znanje. Nikada nije otišao na nastavu nepripremljen. Kada bi ispravljao kontrolne radove, tražio je barem jednu malu sitnicu pozitivnog odgovora, nešto na temelju čega bi učenika mogao izvući od pada. U tome sam vidjela koliko profesorski poziv traži savjest, pripremu i odgovornost prema svakom učeniku.

MIRNA VRANJKOVIĆ: „PRVE SLIKE GIMNAZIJE SU PUNI HODNICI, ŽAMOR I MLADENAČKA BEZBRIŽNOST.”

Mirna Vranjković u ovu obiteljsku priču unosi iskustvo generacije koja je Gimnaziju pohađala u drukčijem društvenom vremenu, u Posušju koje se obnavljalo i tražilo novi ritam. Njezino sjećanje povezuje učeničke hodnike, očev profesorski poziv i današnji nastavnički pogled na školu.

Koja Vam se prva slika vrati iz gimnazijskih dana?

Mirna: Prve slike su puni hodnici, žamor i mladenačka bezbrižnost. Nismo bili svjesni vremena u kojem živimo. Jednostavno, bili smo mladi. Danas, s odmakom drukčije gledam na to razdoblje. Tada su nam školski dani bili svakodnevica, a sada vidim koliko su nas oblikovali.

Kako danas gledate na Posušje iz vremena svoga školovanja?

Mirna: Posušje pamtim kao malo mjesto koje je željelo ići naprijed. Danas sam puno svjesnija poslijeratnog vremena u kojem smo odrastali. Bilo je to teško razdoblje obnove, i materijalne i moralne. Kao učenici nismo uvijek razumjeli sve okolnosti. Danas jasnije vidim koliko je tada bilo važno graditi školu, zajednicu i povjerenje u budućnost.

Što je Vaša generacija dobila od Gimnazije?

Mirna: Moja generacija dobila je iskustvo starijih profesora, onih koji su odgojili i prijeratne generacije. Oni su nam prenijeli znanje, upornost i osjećaj odgovornosti. Mislim da je upravo to bilo važno za moju generaciju. Iz škole smo ponijeli vjeru da se radom i obrazovanjem može graditi svjetlija budućnost za naš grad.

Što je u Vama Gimnazija razvila?

Mirna: Gimnazija je u meni razvila upornost i sposobnost povezivanja različitih područja. Naučila me da se znanje ne promatra odvojeno, nego da se stvari mogu povezivati i razumjeti šire. Danas kao nastavnica posebno osjećam radost kada djeci uspijem prenijeti stvaralačko znanje. To je znanje koje ih potiče da misle, povezuju i sami stvaraju.

Kako danas kao nastavnica gledate na profesorski poziv?

Mirna: Kao učenici često smo primjećivali nedostatke profesora. Sada na to gledam drukčije. Danas vidim koliko nastavnici i profesori traže u učenicima ono najbolje što mogu dati. Profesorski poziv nije jednostavan. Traži strpljenje, pripremu i stalno traženje načina kako doprijeti do učenika. S te strane danas bolje razumijem i svoje profesore.

Kako je bilo pohađati školu u kojoj je radio Vaš otac?

Mirna: Pohađati gimnaziju u kojoj je radio moj otac nije bilo jednostavno. Od mene se očekivala veća odgovornost.

Imam i negativnih iskustava jer takva situacija nosi dodatni pritisak. Ipak, shvatila sam s vremenom koliko je očeva povezanost sa školom bila važan dio našeg obiteljskog života.

Što se najviše promijenilo u školi i učenicima?

Mirna: Najviše se promijenio način života učenika. Prije trideset godina učenici su više vremena provodili zajedno, bez mobitela i društvenih mreža. Prijateljstva i druženja često su bila neposrednija i snažnija. Danas učenici imaju puno više informacija i tehnologije na dohvat ruke, ali izloženiji su većem pritisku i bržem načinu života. Promijenio se i način učenja. Nekada se više oslanjalo na knjige i profesore, dok danas digitalni alati imaju veliku ulogu u obrazovanju.

Ipak, neka očekivanja ostala su slična: želja za osobnim razvojem, za znanjem i za pripremom za svijet koji ih čeka.

Što biste voljeli da Petra ponese iz škole?

Mirna: Voljela bih da moja Petra iz škole ponese prijateljstva, radne navike, osjećaj pripadnosti i znanje. To su stvari koje ostaju. Ocjene prođu, školske obveze se završe, ali ono što čovjek ponese kao naviku, odnos prema drugima i osjećaj da je negdje pripadao, ostaje puno dulje.

PETRA VRANJKOVIĆ: „POSUŠJE VIDIM KAO MJESTO IZ KOJEGA SE ODLAZI, A KOJEMU BIH SE RADO VRATILA.“

Petra Vranjković današnja je maturantica i treća generacija žena iz iste obitelji u istoj Gimnaziji. Njezin školski put povezuje gimnazijsko obrazovanje, glazbenu školu, klavir, disciplinu i pitanje odlaska iz Posušja kojemu se, kako kaže, želi vratiti.

Kako je biti treća generacija žena iz iste obitelji u istoj Gimnaziji?

Petra: Izuzetno mi je drago i ponosna sam što sam treća generacija žena iz svoje obitelji u ovoj gimnaziji. To mi daje poseban osjećaj povezanosti sa školom. Lijepo je znati da su istim hodnicima prije mene prolazile moja baka i moja mama. Zbog toga škola za mene ima i osobnu, obiteljsku dimenziju.

Osjećaš li tu obiteljsku školsku priču kao potporu, odgovornost ili dio vlastitog identiteta?

Petra: Doživljavam je kao kombinaciju svega toga. To je lijepa slučajnost, ali i dio mog identiteta. Znam da dijelimo zajedničku tradiciju, što mi daje motivaciju, ali i osjećaj odgovornosti da nastavim tim putem. Ne u smislu da moram biti ista kao one nego da trebam ozbiljno shvatiti priliku koju imam.

Baka je vezana za knjige, mama za tehniku i grafiku, ti za glazbu. Vidiš li u tome zajedničku nit?

Petra: Vidim zajedničku nit. Iako svaka od nas ima različite interese, povezuje nas disciplina i odgovornost prema onome što radimo. Knjige, tehnika i grafika, glazba – to su različita područja, ali u svakom od njih treba biti predan, ustrajan i spreman učiti.

Što ti je dala Gimnazija, a što Glazbena škola?

Petra: To su dva svijeta koja se međusobno nadopunjuju. Gimnazija mi je dala širinu znanja i teorijsku podlogu, a Glazbena škola način izražavanja emocija i kreativnosti. U Gimnaziji učim razumjeti različita područja, a u glazbenoj školi učim izraziti ono što se ne može uvijek reći riječima. Obje škole oblikovale su me na svoj način.

Što te klavir naučio?

Petra: Klavir me jako oblikovao i donio mnogo pozitivnog. Naučio me organizaciji i disciplini jer vježbanje zahtijeva kontinuitet, strpljenje i vrijeme. Nastupi pred drugima pomogli su mi da nadvladam tremu i steknem više samopouzdanja. Svirajući klavir naučila sam kako se napredak ne događa odmah nego dolazi kroz rad i ponavljanje.

Kako doživljavaš uspjeh?

Petra: Uspjeh doživljavam kao potvrdu dugog truda i rada. Naravno, na putu do uspjeha ima i uspona i padova. Upravo te prepreke uče odgovornosti i daju motivaciju da nastaviš dalje. Za mene uspjeh znači i rezultat i sve ono što naučiš dok do njega dolaziš.

Kad slušaš bakine i mamine školske priče, što ti zvuči daleko, a što poznato?

Petra: Daleko mi zvuči njihovo vrijeme bez pametnih telefona i digitalnih pomagala. Teško je danas zamisliti školovanje bez svega što mi imamo dostupno. Poznato mi je, međutim, često mijenjanje profesora. To je nešto što se ponavlja kroz različite generacije.

Kako danas vidiš Posušje?

Petra: Posušje vidim kao mjesto iz kojega se odlazi, a kojemu bih se rado vratila. Mislim da mnogi mladi danas razmišljaju o odlasku jer žele studirati, raditi i pronaći više mogućnosti. Ali to ne znači da čovjek prekida vezu s mjestom iz kojeg dolazi. Za mene Posušje ostaje mjesto kojem pripadam.

Što bi voljela da ostane iza tebe kada odeš iz škole?

Petra: Kada jednoga dana odem iz ove škole, voljela bih da iza mene ostanu prijateljstva i pozitivan primjer drugima. Voljela bih da me se pamti po nečemu dobrom: po odnosu prema drugima, po trudu i po tome da sam nekoga možda potaknula da vjeruje u sebe i u ono što radi.

Tri generacije iste obitelji pokazuju kako se škola mijenja zajedno s vremenom, ali i kako neke vrijednosti ostaju prepoznatljive: rad, odgovornost, prijateljstvo, povjerenje u znanje i potreba da se mladima otvori širi pogled na svijet. U Katičinu sjećanju gimnazija je prostor ugleda i novih mogućnosti za djevojke. U Mirninu iskustvu ona je mjesto odrastanja, obnove i nastavničke odgovornosti. U Petrinu glasu čuje se današnja mladost okrenuta budućnosti, glazbi, odlasku i mogućem povratku. Zajedno, njihove priče govore o školi kao mjestu u kojem se osobne biografije povezuju s obiteljskim pamćenjem i životom zajednice.

UPIŠI MI SE U SPOMENAR

Tri generacije, pet mladosti i jedan obiteljski spomenar

Sjećate li se onih starinskih bilježnica koje su kružile ispod klupa, s pitanjima od sasvim običnih pa do malo „škakljivijih” – o prvim simpatijama, bježanju s nastave i profesorima koji ulijevaju strah u kosti? Povodom svog 60. rođendana naša nam je Gimnazija u ruke pružila jednu takvu bilježnicu i zamolila nas da joj se upišemo za uspomenu.

Na te izazovne spomenarske stranice odgovorilo je nas petero: roditelji Berislav i Jasminka te djeca Marko, Mate i Rina. Priznali smo joj štošta o sedamdesetima, osamdesetima i ovim novijim vremenima. A kako biste na ova pitanja odgovorili vi? Pozivamo i sve vas, bivše i današnje učenike, prolistajte vlastita sjećanja i upišite se u mislima u ovaj spomenar našoj slavljenici.

Što ti prvo padne na pamet kada razmišljaš o svojim srednjoškolskim danima?

Berislav: Mladost, bezbrižnost, radoznalost, velika očekivanja.

Jasminka: Bezbrižnost, druženje, poneki nestašluk, priče iz učionice, školski kafići...

Marko: Ključne formativne godine, učenje, sekcije, mladenački idealizam te preveliko „jedvačekanje” da odrastem.

Mate: Druženje i osjećaj pripadanja, stres prije ispitivanja. Minute i minute čiste dosade na nekim satima.

Rina: Sati provedeni u smijehu i zezanju, međusobno pomaganje i osjećaj da smo uvijek tu jedni za druge.

Berislav Petric, generacija 1971./1972.

Kako ti se danas čini – jesu li u tvoje vrijeme profesori bili stroži, a dobre ocjene nedostižnije?

Berislav: U moje su vrijeme profesori imali autoritet, a naš se trud pokazao pri upisu na fakultet, bili smo uspješniji i od učenika poznatijih gimnazija.

Jasminka: Profesori su bili stroži, a dobre ocjene dostižne su svakome tko se trudi, bez obzira na vrijeme.

Marko: Rekao bih da su profesori bili stroži, ali pošteno. Trud se nagrađivao dobrim ocjenama.

Mate: Teško je procijeniti, ali pred kraj mog školovanja došao je val mlađih, pristupačnijih profesora. Pretpostavljam da se taj trend nastavio pa je današnjoj ekipi ipak mrvicu lakše.

Rina: Sve je ovisilo o tome o kojem se profesoru radilo, neki su ulijevali više straha u kosti od drugih. Ipak, trud i rad su se na kraju uvijek prepoznali i nagradili.

Jasminka Petric, generacija 1989./1990.

Što se u tvojoj generaciji smatralo vrhuncem tehnologije ili luksuza, a danas izaziva smijeh?

Berislav: Željeli smo traperice *Super Rifle* i tenisice *Converse*, no u tadašnjoj se državi to nije moglo kupiti pa smo odlazili u Trst ili kupovali od švercera. Slično je bilo i s tehnologijom: kada sam bio maturant, pojavio se prvi kalkulator, ali koštao je kao automobil „fićo”.

Jasminka: Tko je imao gramofon, vokmen, tanki digitalni sat, taj je bio faca. A u kućnim okvirima: TV s daljinskim i *video player* bili su znak života na visokoj nozi.

Marko: Imati mobitel s dovoljno memorije da prebaciš par pjesama koje smo „dílali” preko infracrvenog i *Bluetootha*.

Mate: Imati *MP3 player* i mobitel na *touch* bio je teški luksuz, a vrhunac „tehnologije” bila je jedna besplatna poruka dnevno.

Rina: Korištenje besplatne *Zero Facebook* verzije bez slika, gdje si morao dobro paziti da slučajno ne klikneš na neku sliku da ti ne pojede sve megabajte.

Ako je bilo takvih – u kojem si predmetu dominirao/la, a zbog kojeg ti je dolazilo da se ispišeš iz škole?

Berislav: Nisam imao mrske predmete, sve me fasciniralo. Volio sam Matematiku i Fiziku koje sam polazio i na izornoj nastavi. No, jednako sam volio umjetnost i književnost, puno sam čitao.

Jasminka: Hrvatski jezik (ili kako smo ga tada zvali „ha/es“) bio mi je još od osnovne škole najdraži. Jako sam voljela i Tjelesni odgoj (onda „fizičko“), a voljela sam učiti i Fiziku (što mi danas zvuči nevjerojatno), prvenstveno zbog profesora Ante Kovača Fize i njegovih predavanja. Nisam imala „mrske“ predmete, ali mi smo reformska generacija s čudnim predmetima, više se i ne sjećam kako su se zvali.

Marko: „Dominirao“ je možda prejaka riječ, ali Engleski jezik bio je predmet u kojem sam najviše uživao. Latinski, s druge strane, nešto je što mi je izazivalo isuviše egzistencijalnog stresa za te godine. Ali, živim kako nas je profesor Šošić naučio – „per aspera ad astra“!

Mate: Uživao sam na Informatici, Engleskom, Geografiji i Povijesti. S druge strane, predmeti koji su zahtijevali puno ponavljanja poput Latinskog, Kemije i Matematike, znali su mi zadati prilične muke.

Rina: Uživala sam na Engleskom, Biologiji i Tjelesnom odgoju, ali zato mi je Matematika krala san.

Kad smo već kod najdražih/najmržih predmeta, možeš li podijeliti neku specifičnu situaciju?

Berislav: Kao ljubitelj književnosti pamtim pobjedu na općinskom kvizu s temom nobelovaca iz književnosti koji je organizirao profesor Vlatko Mišetić. Bilo je to za mene sjajno iskustvo.

Jasminka: Prva pismena zadaća iz Hrvatskoga jezika imala je neku bazičnu temu o jeseni, a ja sam vrlo riskantno napisala pomalo „pomaknut“ rad. Znala sam da ću dobiti ili jedinicu, ili peticu. Dobila sam peticu i zadržala je do kraja školovanja.

Marko: Borba za prolaz Latinskog na kraju drugog razreda o kojem mi je ovisila stipendija koju sam dobio na Koledžu Ujedinjenog svijeta u Mostaru, gdje sam kasnije nastavio školovanje od trećeg razreda. I ne sjećam se više što je bilo u pitanju, deklinacije ili što već. Potisnuo sam to iskustvo.

Mate: Pamtim dvije situacije. Prva je s Povijesti kada sam se sam javio odgovarati gradivo 20. stoljeća i briljirao za peticu, što je šokiralo cijeli razred. Druga je s Latinskog kada sam ispod klupe potpuno naslijepo tipkao SMS s pitajnjima prijatelju iz drugog razreda na onom starom mobitelu s tipkama (triput stisneš broj da bi dobio slovo).

Rina: Pada mi na pamet večer prije ispita iz Matematike na državnoj maturi. Od pustog vježbanja i stresa sanjala sam da sam ja razlomak koji nikako ne može doći do rješenja. To najbolje opisuje razinu napetosti i uloženog truda.

Marko Petric, generacija 2010./2011.
(od 3. razreda u UWC Mostar)

Mate Petric, generacija 2011./2012.

Kažu da ne treba o imenima, ali tko je bio onaj profesor/ica zbog koje/g se dolazilo u školu s osmijehom?

Berislav: Teško mi je izdvojiti samo jedno ime, svi su mi bili dragi. Ipak, s posebnim poštovanjem pamtim Vladimira Bilopavlovića, Stanka Kraljevića, Mladena Jovanovića, Jerku Oreča te mog dragog razrednika Dragu Pekasa. Nažalost, od stare garde danas je živ još samo profesor Ljubo Kovač.

Jasminka: Bilo je puno takvih profesora. Već sam spomenula Fizu, a rado se sjećam Vinka Oreča Kemosa, Nikole Čuture Nidže, Đurđice Majić, Nevenke Jurić, Luke Jonjića i mnogih drugih. Svi moji profesori bili su mi dragi.

Marko: Teško je izdvojiti jedno ime pa neću ni pokušavati. Zahvalan sam svima na svemu što su nam ponudili u okolnostima u kojima su radili. Tek sada s odmakom mogu u potpunosti cijeniti da su nam s vrlo malo dali zaista puno.

Mate: Bila je nekolicina onih posebnih profesora koji su u meni vidjeli potencijal i davali mi osjećaj da vrijedim. Zbog takvih ljudi i njihova pristupa dobio bih volju da zagrijem stolicu, ne samo zbog ocjene nego iz čistog poštovanja.

Rina: Izdvojila bih profesoricu Violetu Šimić čija me strast na satu Biologije uvijek iznova inspirirala. A za osmijeh na licu bio je zaslužan profesor Kemos i njegova poštapalica: „Čega, bajama?“ kad god bismo na kraju izračuna zaboravili napisati mjernu jedinicu.

Rina Petric, generacija 2014./2015.

Koju lekciju ili mudru misao nekog profesora i danas pamtiš i primjenjuješ u životu?

Berislav: U sjećanju su mi ostale latinske poslovice, i to zahvaljujući profesoru Oreču koji me oborio na polugodištu. Ta mi je jedinica bila lekcija. Nakon što sam ispravio negativnu ocjenu, trudio sam se još više pa sam na kraju godine imao zaključenu peticu. Naučio sam da se trudom svaki neuspjeh može pretvoriti u uspjeh.

Jasminka: Kemos bi od situacije kada ne naučiš znati napraviti bezazlenu šalu pa se jedinica lakše podnosila. Slično nastojim razumjeti svoje učenike.

Marko: U sjećanje mi se urezala lekcija kojoj me naučila profesorica engleskog jezika Nikolina Budimir. Nakon što sam osvojio prvo mjesto na županijskom natjecanju, zaključila mi je četvorku iz predmeta u kojemu sam jedino bio siguran da zaslužujem peticu. Ključno je „zaslužujem“ jer te stvarni svijet nauči da ti ništa unaprijed ne pripada, osim onoga za što se sam izboriš.

Mate: Ne sjećam se neke konkretne rečenice, ali najveća lekcija koju sam pokupio od tih nekoliko profesora koji su vjerovali u mene jest da se trud uvijek prepozna, čak i kad misliš da nitko ne gleda. Naučili su me da ocjena na papiru ne definira moju vrijednost nego stav prema radu.

Rina: Teško mi je nešto izdvojiti, ali danas vidim da su nam profesori svojim lekcijama, a i opomenama, usadili radne navike i naučili nas kako se nositi s padovima u životu.

Legendarna lokacija: gdje se u tvoje vrijeme bježalo s nastave ili prepisivala zadaća?

Berislav: Bježali smo na „Procip“. Tamo nam je kupanje bilo strogo zabranjeno, ali natjecali smo se tko će se prvi okupati te sezone. Posebno pamtim kada nas je jedan učitelj pratio i uzeo nam odjeću dok smo bili u vodi, a zaradili smo i opomenu pred razredom.

Jasminka: Bježalo se u školske kafiće *Globus* i *Bambi*. A „na više sati“ – u „čaršijski“ MB ili Boški.

Marko: Ne mogu reći da sam baš bježao s nastave. Nisam bio tako „kul“. A prepisivalo se gdje se stiglo, najčešće na klupama u hodniku na malom odmoru.

Mate: Bježalo se na provjerena mjesta: u *Coco Loco*, *Alcatraz*, u igraonicu. A ako bi zadaću morao predati na prvom satu, lakše je bilo produžiti ravno u kafić i uopće ne doći na nastavu nego kemijati prepisivanje u zadnji tren! Haha.

Rina: Nismo mi baš bježali, mi smo povremeno elegantno išetali s nastave ili ispregovarali s profama da nas puste. Naša strateška mjesta za punjenje baterija bila su *Coco Loco*, *Alcatraz* ili *Artist*.

A najpopularniji izgovori kod pravdanja izostanaka?

Berislav: Najčešće smo se vadili na obiteljske obveze, da smo morali obaviti neki hitan posao kod kuće ili da su nas roditelji ostavili da im pomognemo.

Jasminka: Kao i današnji učenici, i mi smo vrlo često išli na misu svojim izmišljenim tetkama i (živim) bakama, i tada su zubari imali termine isključivo u vrijeme nastave, a znalo se počesto „zamantati“ od stresa.

Marko: Kada ti je majka profesorica kod koje sve može provjeriti u zbornici, izlike su jako ograničene.

Mate: S obzirom na to da Jasminka radi u školi, za mene su izgovori bili nemoguća misija. Sve klasične fore o virozama i zubarima otpadale su u startu.

Rina: Slažem s braćom, nemoguća misija. Sjećam se jednog „elegantnog išetavanja“, pitala sam mamu da mi opravda sat. Rekla je da nema problema, a mom razredniku preda mnom rekla: „Daj joj neopravdan.“

Jesi li bio/la dio školske sekcije ili izvannastavne aktivnosti, koliko su sekcije bile zastupljene?

Berislav: Sekcije su bile iznimno dobro zastupljene i popularne. Osobno sam bio vrlo aktivan: recitirao i glumio u školskim predstavama, sudjelovao u sportskim sekcijama poput rukometa, nogometa i košarke.

Jasminka: Nismo imali puno sekcija i izvannastavnih aktivnosti kao što ih imaju učenici danas. Sjećam se da sam išla na likovnu i košarkašku sekciju.

Marko: Bio sam svugdje, a najaktivniji u Frami i dramskoj sekciji. To su bila najvrjednija iskustva jer su me naučila timskom radu, organizaciji i javnom govoru.

Mate: Probao sam svašta, ali tri stvari su baš ostale u sjećanju: dramska sekcija, Crveni križ i, najvažnije, sviranje s bendom *Press Play*. To je bila posebna priča jer su skoro svi članovi benda bili iz mog razreda.

Rina: Glavna aktivnost izvan škole bila mi je košarka.

Kako se provodilo vrijeme izvan škole, kako su se mladi zabavljali, gdje se izlazilo?

Berislav: Početkom sedamdesetih okupljali smo se na zidu kod česme ispred stare škole (gdje je današnji hotel). Raspravljali smo o umjetnosti, filmu i sportu, ali i o Hrvatskom proljeću, o čemu su nas informirali posuški studenti koji su studirali u Zagrebu. U sklopu Gimnazije u jednoj smo učionici osnovali i disko klub *Skelet & Co* u kojem sam bio prvi DJ.

Majka mi je radila u trafici pa sam preko časopisa *Džuboks* naručivao ploče *Beatlesa*, *Stones*, *Dylana*, *The Who* i *Janis Joplin*. Za „šiz“ je najpopularnija bila pjesma *Ob-La-Di*, a za „stiskavac“ *Monia*. Budući da nam je odlazak u ugostiteljske objekte bio zabranjen, u gostionici *Kod Biloga* smo se kriomice sastajali s umjetnicima iz Zagreba poput Darke Čurde i Enesa Kiševića te recitirali Jensenjina i Ujevića. U posebnom mi je sjećanju ostala maturalna zabava za koju mi je sašiven smoking, a svirala nam je grupa *Stijene* koja je kasnije bila megapopularna.

Jasminka: Družili smo se na „općinskom zidu“ koji je bio kao osmatračnica. Navečer bi netko donio gitaru pa bismo okupirali stepenice kod *Radio Posušja*. Puno smo i čitali. Ponekad bi bio organiziran plesni ili tečaj gitare. Kad je bilo novca, izlazili smo u kafiće.

Marko: Vrijeme izvan škole provodio sam na framaškim aktivnostima, treninzima košarke i u parku. U to vrijeme pojavila su se osobna računala i internet pa je bilo igrice i preteča društvenih mreža *MySpace*.

Mate: Počelo je s izlascima vikendom u *Rock Cafe*, a dočekali smo i otvaranje noćnih klubova poput *Elephanta*. Često bismo se okupljali u vikendicama, išli smo i na koncerte.

Rina: Odlazili smo na svirke i u disko, a s košarkaškom ekipom obišla sam skoro cijelu BiH. Ljeti su hit bili zajednički izleti na more.

Sigurno je bila i neka simpatija. Smiješ li u ovom spomenaru napisati barem inicijale?

Berislav: Sve su kolegice bile mile i drage, a kako neke od njih više nisu među živima, ne bih previše detaljizirao. Ipak, bila je jedna mala plava čije inicijale neću otkriti. Reći ću samo da se sviđala cijelom razredu i da smo svi do jednoga bili zaljubljeni u nju.

Jasminka: Još od osmog razreda srce me boljelo za jednim M.B.

Marko: Bilo ih je nekoliko, ali izdvojio bih *femme fatale* M. Š. („Pa mi dođe da te još jednom pitam ja: ima li nade za nas?“ haha)

Mate: Bilo je simpatija, ali neke tajne trebaju ostati zaključane pa bih inicijale zadržao za sebe.

Rina: Johnny Depp, ali ozbiljno.

Jesi li i danas u kontaktu s prijateljima iz razreda i tko ti je bio „bff“ u tim danima?

Berislav: U kontaktu smo, i to najviše zahvaljujući obljetnicama koje redovito slavimo, tako smo 2022. godine proslavili i velikih 50 godina od završetka gimnazije. Nažalost, dosta kolegica i kolega više nije među nama, a najčešće viđam one koji žive u Posušju: Žaru, Leku, Miću, Širu...

Jasminka: S većinom se vidim i čujem samo na godišnjicama matura. Ne viđam dovoljno često ni članice našeg nerazdvojnog školskog četverolista: Lanu, Dubru i Sanju.

Marko: Prije, za vrijeme i poslije – nije ih bilo puno, ali ostali su uvijek isti.

Mate: Danas smo uglavnom raštrkani po svijetu, no s nekim popijem kavu kad god dođem u Posušje. U gimnazijskim sam se danima najviše družio sa Stipom Šarićem, s njim sam dijelio i školsku klupu i probe s bandom.

Rina: Viki, Megi, Tea, dio je ekipe još od osnovnoškolskih dana. U kontaktu smo i, bez obzira na sve obveze, par puta godišnje ulovimo vrijeme za kvalitetno druženje.

Kada bi mogao/la ostaviti jednu rečenicu u vremensku kapsulu Gimnazije fra Grge Martića za nove generacije, što bi im poručio/la?

Berislav: Mladima bih ostavio stihove iz pjesme *Oporuka* Enesa Kiševića i poručio im da je pročitaju cijelu:

„Hranite radoznalost.

Hranite ljepotu.

Hranite ljubav.

Putujte.

Govorite jezik naroda

u kom se zadesite,

ali se vraćajte korijenju

kao potoci izvoru svome.”

Jasminka: Ne trčite za ocjenama nego nastojte dosegnuti (sa)znanje, uživajte u mladosti i prijateljima.

Marko: Koliko god vam se sadašnje brige čine velike, uživajte u svakom trenutku jer nikada više nećete biti tako bezbrižni. I bonus savjet: Slušaj mater i ćaću, a posebno profesore jer ti žele dobro!

Mate: Pokažite interes za školu i gradivo jer znanje vrijedi, ali se nikada nemojte obeshrabriti ako ocjene nisu savršene jer one ne definiraju vaš uspjeh u životu.

Rina: Nakon ove silne mudrosti meni ostaje samo zaključati kapsulu jednom jednostavnom porukom za sve buduće generacije: „Oj, budi svoj!“

ŠKOLA IZVAN OKVIRA

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI

Pregled događaja, natjecanja, izleta i aktivnosti koji su obilježili školsku 2025./2026. godinu.

Škola danas nije samo učionica, ploča i bilježnica, već prostor iskustava, ideja i uspomena koje nastaju i izvan školskih klupa. Upravo kroz izvannastavne aktivnosti učenici dobivaju priliku istražiti ono što ih stvarno zanima, razviti svoje talente i pronaći vlastiti put. Ekskurzije i izleti pretvaraju učenje u avanturu, nova mjesta, nova iskustva i priče koje ostaju dugo nakon povratka kući. Projekti i radionice donose priliku za kreativno izražavanje, timski rad i razmišljanje izvan okvira, dok natjecanja bude motivaciju, upornost i zdrav natjecateljski duh. Važan dio školskog života čine i obilježavanja značajnih datuma, predavanja, tribine te susreti s bivšim učenicima koji svojim životnim i profesionalnim iskustvima nadahnjuju nove generacije gimnazijalaca.

Školski život obogaćuju brojna druženja, blagdanske aktivnosti, naturalne zabave, kvizovi i opuštene trenuci koji povezuju učenike i stvaraju osjećaj zajedništva. Upravo u tim trenucima nastaju prijateljstva i uspomene koje se pamte cijeli život. Posebno mjesto zauzimaju dragovoljne akcije i humanitarne manifestacije kroz koje učenici pokazuju solidarnost, empatiju i spremnost pomoći drugima. Takva iskustva oblikuju ne samo učenike, nego i ljude kakvi će postati.

Izvannastavne aktivnosti igraju važnu ulogu u izgradnji samopouzdanja, odgovornosti i timskog duha. Kroz njih učenici uče kako preuzeti inicijativu, organizirati svoje vrijeme i raditi s drugima prema zajedničkom cilju. U ovom dijelu našeg školskog lista donosimo priče, trenutke i uspjehe koji pokazuju da škola nije samo mjesto učenja, nego i mjesto rasta, povezivanja i stvaranja trajnih uspomena.

ŠKOLSKA PUTOVANJA I IZLETI

KAD SE KNJIGE ZAMIJENE CESTOM, A UČENJE PRETVORI U ZAJEDNIČKU AVANTURU I USPOMENE

Školska putovanja i izleti pružili su našim gimnazijalcima priliku da upoznaju nova mjesta, prošire vidike i dožive kulturu, umjetnost i baštinu iz prve ruke. Od maturalne ekskurzije u Španjolsku, preko posjeta Splitu, gdje su obišli stadion na Poljudu i pogledali predstavu u Hrvatskom narodnom kazalištu, do istraživanja Trogira i Radovanova portala te opuštanja uz more – svako je putovanje ostavilo uspomene koje će se dugo pamtiti.

ŠPANJOLSKA – NAŠE

MATURALNO PUTOVANJE

OD ÈZEA I MONACA DO BARCELONE I LLORET DE MARA

Maturalno putovanje oduvijek je mnogo više od obilaska gradova, ono je priča koja se pamti i godinama prepričava uz neizostavno: „Sjećaš se kad smo...“.

Tako je bilo i ove godine, kada je 5. rujna 2025. na desetodnevno putovanje u Španjolsku krenulo 47 maturanata Gimnazije fra Grga Martića Posušje – 10 učenika 4.a, 18 učenika 4.b i 19 učenika 4.c odjela. U pratnji profesorice Renate Čale i profesora Josipa Raiča maturanti su započeli nezaboravnu avanturu ispunjenu smijehom, glazbom, druženjem i brojnim neplaniranim trenucima koji se na kraju pokažu kao najljepše uspomene sa svakog putovanja.

Maturalno putovanje u Španjolsku, uz stanice u Francuskoj i Monaku, donijelo je savršen spoj kulture, odmora i zajedništva. Od Gaudíjeve arhitekture u Barceloni do opuštenih večeri na obali učenici su stvarali uspomene koje se ne zaboravljaju. Ovo je putovanje tako postalo naš najbolji projekt bez ocjena, s bezbroj internih šala i trenutaka koji će se prepričavati godinama.

U slikovitom gradiću Èze obišli smo poznatu parfumeriju *Galimard*, gdje smo upoznali proces proizvodnje parfema i isprobali njihove prepoznatljive mirise. Slijedio je posjet Kneževini Monako, u kojoj smo razgledali Prinčevu palaču, Katedralu i Monte Carlo. Nažalost, nismo se provozali slavnim stazom na kojoj se održava utrka Formule 1. Potom smo nastavili put prema Lloret de Maru, našem odredištu u Španjolskoj.

Boravak u Španjolskoj donio je savršen spoj kulturnih sadržaja, odmora i nezaboravnih zajedničkih trenutaka. Tijekom boravka posjetili smo Barcelonu, gdje smo razgledali Park Güell, jedno od najpoznatijih djela slavnog arhitekta Antonija Gaudija. Prošetali smo živopisnom La Ramblom, najpoznatijom gradskom šetnicom, te posjetili L'Aquàrium Barcelona, jedan od najvećih europskih akvarija, u kojem smo upoznali bogat morski svijet Sredozemlja.

Posjetili smo veličanstvenu baziliku Sagrada Família, najpoznatije Gaudijevo djelo koje se gradi već više od 140 godina. U pratnji vodiča upoznali smo bogatu simboliku i povijest ove jedinstvene građevine te pritom usavršavali znanje engleskog jezika slušajući zanimljiva objašnjenja i postavljajući pitanja. Slobodno vrijeme iskoristili smo za šetnju gradom i uživanje u posebnoj atmosferi katalonske metropole.

Nismo zaobišli ni slikoviti Tossa de Mar. Međutim, večeri provedene u Lloret de Maru mnogima su ostale najljepši dio maturalnog putovanja. Druženja u poznatim klubovima, zabavnim parkovima, pjena party, vožnja katamaranom i brojni spontani trenuci ispunjeni smijehom stvorili su uspomene koje ćemo još dugo pričati.

Maturalno putovanje je ono rijetko školsko iskustvo gdje se „nastava” pretvara u smijeh, a raspored u improvizaciju. Osim obilaska gradova, učenici sa sobom nose puno važnije uspomene: interne šale koje nitko izvan putovanja ne razumije, fotografije koje nikad ne završe na službenom panou i trenutke koji nastaju spontano, najčešće u autobusu. To je vrijeme kada se razvija posebna vrsta prijateljstva, ono koje nastaje nakon desetaka kilometara, malo sna i puno zajedničkog smijeha. Učenici tada otkriju i novu razinu samostalnosti (uglavnom u traženju Wi-Fija i punjača), ali i odgovornosti, barem kad treba stići na vrijeme u autobus nakon „samo još pet minuta”.

Na kraju, maturalno putovanje ostaje kao najbolji školski projekt – onaj bez ocjena, ali s najviše smijeha i uspomena koje se pričavaju godinama. Uz podršku profesora, učenici su pokazali zrelost, odgovornost i dobru energiju koja je putovanje učinila ugodnim za sve.

IZLET U SPLIT: UČIONICA POD OTVORENIM NEBOM

MIZANTROP, POLJUD I DIOKLECIJAN

Subota 21. veljače 2026. za učenike naše gimnazije bila je sve samo ne obična. Put Splita krenula je velika skupina učenika u pratnji svojih profesora, njih 144, s jasnim ciljem: doživjeti kulturu, povijest i sport u jednom danu.

Izlet je započeo sportskim dijelom – posjetom stadionu Poljud. U sklopu *Stadium toura* učenici su imali priliku zaviriti iza kulisa doma „Bilih“, a poseban trenutak bio je susret i fotografiranje s mladim prvotimcem Hajduka Rokom Brajkovićem, što je dodatno podiglo atmosferu već na samom početku dana. Iako smo ostale zvijezde vidjeli tek „u prolazu“, uzbuđenje zbog boravka na kulturnom stadionu nije izostalo.

Uz sve to, učenici su aktivno sudjelovali i u stvaranju školskog sadržaja: fotografije, intervjui i vlogovi zabilježili su atmosferu izleta iz različitih perspektiva, pretvarajući doživljaj u trajnu uspomenu i edukativni materijal. Marta Galić i Ana Stipić (1.b), Lucia Jukić i Ljubica Mikulić (1.c) te Ivana Čamber (3.b) zabilježile su najbolje trenutke objektivom, dok su Ana Bago i Matea Jurišić (2.b) povodom Međunarodnog dana materinskog jezika provele zanimljive intervjue s prolaznicima, o čemu su napravile video za školske mrežne profile. Vlog o izletu za potrebe nastave engleskoga jezika kod profesorice Renate Čale pripremile su učenice Petra Begić i Lea Bešlić (1.a), Marta Galić, Emma Emanuela Lončar, Ana Stipić i Karla Stipić (1.b) te Ana Grubišić, Lorena Buljan, Marta Boras, Ana Mikulić i Dinka Tomić (1.c).

Cijeli ovaj kompleksan mozaik aktivnosti ne bi bio moguć bez organizacije profesorica Renata Čale i Jasminke Petric koje su se pobrinule da svaka minuta izleta bude ispunjena, sigurna i edukativna te da sve teče „kao podmazano“. Naši gimnazijalci vratili su se puni dojmova, novih znanja i uspomena, potvrđujući da je učionica bez zidova često najbolja škola.

No Split nije bio samo mjesto navijanja i sportskog uzbuđenja. Svaki korak splitskim ulicama bio je prilika za učenje. Šetnja Dioklecijanovom palačom pretvorila se u živi sat povijesti uz profesoricu Zoranu Bešlić, dok su se kroz priče profesorica Ankice Gavran i Ivane Pekas učenici prisjetili Marka Marulića i Ive Tijardovića. O moru i njegovim izazovima govorila je profesorica Josipa Stipić, dok je profesorica Ana Katarina Bonić uz kvizaški duh provjerila znanje o Toniju Milunu. Dodatnu zanimljivost donijela je i tajnica Ivana Jukić, koja je učenicima približila Split iz „studentske perspektive“.

Središnji kulturni trenutak dana bila je predstava *Mizantrop* u splitskom HNK-u. Za mnoge učenike, osobito one prvih razreda, ovo je bio prvi susret s kazalištem ovakvog tipa, a neobična scenografija i moderna interpretacija Molièreova klasika potaknule su brojna razmišljanja i dojmove.

TROGIRSKA AVANTURA

KULTURA, KAMEN I KUPANJE NA KRAJU ŠKOLSKE GODINE

Učenici naše škole proveli su predivan dan na izletu u Trogiru, gradu koji s ponosom nosi titulu grada-muzeja pod zaštitom UNESCO-a. Cilj ovog putovanja bio je spojiti kulturnu baštinu s nezaobilaznim ljetnim druženjem na kraju nastavne godine.

Naša trogirskav avantura započela je ulaskom kroz povijesna Sjeverna gradska vrata, odakle su se učenici uskim, kamenim uličicama uputili prema glavnom gradskom trgu. Imali su priliku čuti ponešto o svakoj važnoj točki grada, uključujući povijest palače Ćipiko te Gradske lože i tornja sa satom. Šetnja je nastavljena preko rive uz upoznavanje s poviješću Samostana svetog Dominika, a kruna obilaska bila je monumentalna mletačka tvrđava Kamerlengo iz 15. stoljeća koja je poslužila kao savršena kulisa za zajedničku fotografiju. Kroz bogatu povijest Trogira i njegove znamenitosti učenike su zanimljivim kratkim predavanjima vodile njihove pratiteljice.

Središnji dio obilaska bio je posvećen katedrali svetog Lovre. Ispred ulaza proučavali su detalje na glasovitom Radovanovu portalu iz 1240. godine i njegove srednjovjekovne reljefe, a potom su razgledali i unutrašnjost katedrale, gdje su vidjeli njezine brojne dragocjenosti, uključujući i krstionicu. Za kraj povijesnog obilaska učenici su se popeli na vrh 47 metara visokog zvonika s kojeg se pruža spektakularan pogled na trogirski arhipelag.

Uz priče o velikim građevinama učenici su čuli i kratku povijesnu crticu o Kairoso, grčkom bogu sretnog trenutka. Saznali su kako je neprocjenjivi antički reljef slučajno pronađen u kuhinji gdje je služio kao uteg za kacu sa slanim srdelama, kao i legendu o njegovu čuvenom čuperku za koji ga treba uhvatiti na vrijeme ako želimo uhvatiti životnu sreću.

Nakon razgledavanja i slobodnog vremena za ručak u staroj gradskoj jezgri, uslijedio je najiščekivaniji dio dana. Budući da je dan bio obilježen ljetnom vrućinom, osvježanje su učenici potražili na plaži u Segetu Donjem. Kupanje, sunce, skakanje u more i zajedničko druženje bili su savršen način za opuštanje nakon završetka nastavne godine.

Ovaj izlet organizirale su profesorice Jasminka Petric i Renata Čale, a u pratnji učenika bile su profesorica Josipa Stipić, školska tajnica Ivana Jukić te računovotkinja Adriana Tomić.

Spoj povijesti, kulture, sunca i mora učinio je izlet nezaboravnim iskustvom te još jednom pokazao da se najljepše uspomene stvaraju izvan učionice.

RUŽIČASTA SVJESNOST, STVARNA PROMJENA

UČENICI U AKCIJI ZA ZDRAVLJE I ŽIVOT

Gimnazija fra Grge Martića Posušje godinama kroz niz aktivnosti povezanih sa zdravljem i humanitarnim djelovanjem pokazuje kako se važni životni sadržaji ne uče samo iz udžbenika. Akcija *Pink at Work*, edukativno predavanje Udruge *Narcis* o prevenciji raka dojke i samopregledima, obilježavanje Dana narcisa te sudjelovanje na manifestaciji *Race for the Cure* u Sarajevu povezuju se u jednu toplu i snažnu priču. To je priča o svijesti, podršci, razumijevanju i zajedništvu, ali i o tome kako jedna boja, ružičasta, u školi može značiti puno više nego li *dress code*.

RACE FOR THE CURE, SARAJEVO 2025.

KORACI KOJI SPAJAJU GENERACIJE

U Sarajevu su 27. rujna 2025. održane šetnja i utrka za ozdravljenje – *Race for the Cure*, najveći europski sportsko-humanitarni događaj posvećen zdravlju žena. Ova manifestacija nije samo utrka, ona je simbol podrške, nade i zajedništva u borbi protiv karcinoma dojke. Naših 50 srednjoškolaca Gimnazije i SSS Posušje sudjelovalo je na ovoj manifestaciji u pratnji profesorice Renate Čale koja već godinama organizira odlazak naših učenika na ovu izvanrednu manifestaciju, u suradnji s Udrugom *Narcis* iz Širokog Brijega.

Posebnu vrijednost ovom događaju daje upravo sudjelovanje mladih. Naši su učenici još jednom pokazali kako humanost nema granica. Za njih ovo nije bio samo izlazak iz učionice, nego prilika da vlastitim koracima pošalju snažnu poruku: da briga za druge počinje od malih, ali iskrenih djela. Svaki prijeđeni kilometar, svaki osmijeh i sva pružena podrška postaju dio šire priče o hrabrosti, borbi i vjeri u ozdravljenje.

Sudjelovanjem u *Race for the Cure* naši učenici ne uče samo o važnosti zdravlja, nego i o empatiji, solidarnosti i društvenoj odgovornosti. Upravo u takvim trenucima škola nadilazi postaje prostor u kojem se odgajaju mladi ljudi spremni mijenjati svijet.

AKCIJA „PINK AT WORK“

RUŽIČASTA PORUKA PODRŠKE

Naša škola i ove se godine uključila u akciju *Pink at Work* i još jednom pokazala da se velike poruke često šalju malim gestama. Petak, 24. listopada 2025., pretvorio je školu u more ružičaste – boje podrške, snage i zajedništva. Učenici, profesori i djelatnici, odjeveni u ružičasto, poslali su jasnu poruku: briga za zdravlje počinje sviješću, a podrška nikada nije mala. Koordinatorica aktivnosti profesorica Renata Čale, zajedno s Udrugom *Narcis* iz Širokog Brijega, godinama potiče učenike na uključivanje u humanitarne projekte, pokazujući kako se svijest širi upravo kroz zajedničko djelovanje.

Zajedničko sudjelovanje učenika i profesora daje ovoj akciji posebnu vrijednost. Škola je tog dana bila prostor povezivanja, razumijevanja i stvaranja empatije, onih važnih lekcija koje se stvaraju izvan učionice. Jer kad se udruže energija mladih i iskustvo profesora, poruka postaje glasnija i – dopire dalje.

EDUKATIVNO PREDAVANJE O PREVENCIJI RAKA DOJKE I HPV-A

EDUKATIVNI SUSRET KOJI POTIČE SVIJEST I OTVORENI RAZGOVOR

Nakon sudjelovanja u aktivnostima poput *Race for the Cure* i *Pink at Work* kojima smo kroz listopad podizali svijest o važnosti zdravlja žena, naše školske aktivnosti nastavljene su u istom smjeru, edukacijom i učenjem iz prve ruke.

U organizaciji Udruge *Narcis* iz Širokog Brijega 16. veljače 2026. godine u našoj je školi održano edukativno predavanje za učenike trećih razreda. Tema predavanja bila je prevencija raka dojke i ginekoloških karcinoma uzrokovanih HPV virusom.

Predavanje je na zanimljiv i učenicima pristupačan način dodatno povezal sve prethodne aktivnosti, naglašavajući kako se svijest o zdravlju ne gradi u jednom danu nego kontinuiranim učenjem, razgovorom i iskustvom. Predavanje su održale predsjednica Udruge *Narcis* Antonija Galić i medicinska sestra Ankica Zadro, koje su učenicima na jednostavan i pristupačan način približile važnost prevencije, redovitih pregleda i odgovornog odnosa prema vlastitom zdravlju.

Uz korisne informacije i ozbiljne teme atmosfera je bila opuštena i interaktivna pa su učenici imali priliku postavljati pitanja bez stručnih filtera i dobiti neophodne odgovore. Zaključak predavanja bio je jasan: nadamo se promjeni stavova, gdje se smanjuje strah i stigmatizacija vezana uz bolesti, a raste osjećaj odgovornosti za vlastito zdravlje i zdravlje drugih. Dugoročno, ostaje nam nadati se i većoj spremnosti na informirano donošenje odluka, poput prihvatanja preventivnih pregleda ili HPV cijepljenja, te širenje informacija u obitelji i zajednici.

DAN NARCISA

SUSRET UČENIKA I ZAJEDNICE U ZNAKU HUMANOSTI

Dan narcisa je humanitarna i javnozdravstvena akcija posvećena podizanju svijesti o raku dojke, njegovoj prevenciji i važnosti redovitih pregleda. Iz školske perspektive, to je dan kada učenici izlaze iz učionice i ulaze u stvarni život s porukom iz srca, a prenose je stiskom ruke, dok je u drugoj cvijet narcisa.

Akcija je održana 16. ožujka 2026. na Trgu hrvatskih branitelja, gdje su članice Udruge i naše učenice dijelile narcise i edukativne materijale te razgovarale sa sugrađankama o važnosti samopregleda i redovitih kontrola. U jednostavnim i toplim susretima nastajale su snažne poruke podrške koje su nastavile živjeti i nakon događaja.

Pod mentorstvom profesorice Renate Čale u akciji su sudjelovale učenice: Petra Lončar (1.a), Ivana Spajić (1.a), Ana Čamber (1.b), Ana Lončar (1.b), Lorena Buljan (1.c), Ana Grubišić (1.c), Ana Sesar (2.b), Antonija Grubišić (2.b), Anđela Galić (2.c) i Janja Galić (2.c). Za njih je ovo bila i školska aktivnost, i iskustvo koje pokazuje kako mala gesta može potaknuti važne razgovore te širiti empatiju u zajednici.

ŽUPANIJSKI KVIZ ZNANJA

KVIZAŠKI TRIJUMF U LJUBUŠKOM

Matea i Josip su nakon pobjede na školskoj razini odmjerili snage s najboljima na županijskom natjecanju. U pratnji ravnatelja Ante Jukića predstavljali su školu na trinaestom Kvizu znanja iz opće kulture *Ljupko*, održanom 25. veljače 2026. u Gimnaziji Ljubuški, koji je još jednom pokazao da se znanje ne mjeri samo ocjenama, nego i brzinom razmišljanja i timskim dogovorom. Sudjelovale su sve srednje škole Zapadnohercegovačke županije, njih sedam, s ukupno 14 natjecatelja (po dvoje iz svake škole), što je stvorilo pravu malu kvizašku ligu prvaka.

Matea i Josip pokazali su da školske klupe nisu samo za bilješke i testove, nego i za stvaranje pravih kvizaških šampiona – osvojili su prvo mjesto i donijeli pobjedu u Posušje.

Na kraju, njihova priča pokazuje da se iz Posušja u Ljubuški ne ide samo na izlet, nego i po rezultate, one koji ostaju kao trajna uspomena i poticaj za dalje. Ovaj put vratili su se s glavnom nagradom, zlatnom sovom *Ljupko*, koja simbolično potvrđuje njihov trud, znanje i predanost.

Uz nagradu, stigla je i vrijedna potvrda uspjeha – pobjeda koja nadilazi rezultat.

KVIZ NATJECANJA

OD ŠKOLSKIH KLUPA DO ŽUPANIJSKOG USPJEHA KROZ KVIZAŠKI DUH I TIMSKI RAD

Kvizaška natjecanja su u našoj školi odavno prerasla običnu provjeru znanja, postala su spoj učenja, natjecanja i dobre zabave. Od školskih kvizova opće kulture do županijskih natjecanja učenici imaju priliku razvijati logiku, snalažljivost i timski duh, uz neizbježnu dozu uzbuđenja i poznatu „kvizašku blokadu” kada je odgovor „na vrhu jezika”, ali nikako da se izgovori.

Veliku ulogu u cijeloj kvizaškoj priči imaju profesori koji osmišljavaju i vode natjecanja. Pažljivo pripremaju pitanja, povezuju gradivo s općom kulturom i aktualnostima te stvaraju ozračje u kojem su znanje, natjecateljski duh i dobra zabava jednako važni.

ŠKOLSKO NATJECANJE KVIZ ZNANJA IZ OPĆE KULTURE

NAJUSPJEŠNIJI KVIZAŠI ŠKOLE

Školsko natjecanje *Kviz znanja iz opće kulture* održano je 20. veljače 2026. godine, a okupilo je 22 učenika od prvog do četvrtog razreda, sve s istim ciljem: provjeriti koliko znaju, koliko se sjećaju i koliko ih tog dana prati kvizaška sreća (ili barem dobra kvizaška intuicija).

Natjecatelji su pokazali solidno znanje uz povremene klasične „mentalna arhiva se učitava” trenutke. Najuspješnija je bila maturantica Matea Galić iz 4.c razreda, dok su drugo mjesto podijelili maturant Josip Polić iz 4.a i Ivano Mandurić iz 2.a. Nakon pripetavanja, pobjedu je odnio Josip Polić, a Ivano je zaslužen pohvaljen jer je kao učenik drugog razreda hrabro miješao karte s maturantima.

Zahvaljujući njima, kvizovi su test znanja, ali i iskustvo u kojem se uči kroz igru, suradnju i zdravo natjecanje. Kviz su i ove godine pripremili voditelji pub kviz sekcije profesori: Slaven Žužul, Josipa Kondža, Martina Tomić, Sanja Crnogorac-Sitarski i Jasminka Petric, tim koji uspijeva postaviti pitanja koja su dovoljno školska i učenicima prepoznatljiva, ali i dovoljno lukava da ih natjeraju na ozbiljno razmišljanje.

NACIONALNA KVIZ LIGA ŠIBENIK

OSAM EKIPA NAŠE ŠKOLE U NAJVEĆEM ONLINE KVIZAŠKOM NATJECANJU

Naša škola i ove se godine uključila u ekipno kvizaško natjecanje *Nacionalna kviz liga* u organizaciji Kviz udruge Šibenik. To je natjecanje savršena kombinacija znanja, adrenalina i onog klasičnog trenutka kad mozak zna odgovor, ali ga odluči zadržati za kasnije. U prve tri sezone čak smo se dvaput probili do finala u Šibeniku (u Kući umjetnosti *Arsen*), i to s ekipama *Talesova unučad* i *2pac manje 3*, što već po samim nazivima daje naslutiti da kod nas znanje uvijek dolazi u paketu s dozom kreativnog humora.

Ove se godine priča dodatno proširila jer je iz naše škole prijavljeno čak osam ekipa. Sve je započelo nultim, pripremnim kolom 16. listopada 2025. godine, nakon čega je uslijedilo osam *online* kola. Svakog drugog tjedna u večernjim satima školske su se učionice pretvarale u male kvizaške arene, a mozgovi radili punom brzinom dok su svi pokušavali prizvati ono što su sigurno negdje učili. Natjecanje se odvijalo uz *live stream* iz Šibenika (iz Kuće umjetnosti *Arsen* i Kluba *Azimut*). Ulogu službene proktorice i „čuvarice reda, mira i odgovora“ imala je profesorica Sanja Crnogorac-Sitarski koja je ovo natjecanje i „dovela“ u Posušje.

Školske boje branile su ekipe s imenima koja su već mala umjetnička djela: *Veni, vidi, vici*, *Srednja žalost*, *JWH*, *Pod C*, *Qwiz khalifa*, *Klub jelena*, *Promaja*, *1.b*. U kviz su se uključili i učenici Srednje strukovne škole Posušje s ekipama *Komarci* i *Sei leches*, pa su kvizaške večeri dobile dodatnu dozu rivalstva i energije „tko će prije do točnog odgovora“. Cijela se priča odvijala u sklopu divizije *Topala*.

A onda je uslijedio *highlight* sezone – ekipa *Drvo*. Iza skromnog imena skrio se ozbiljan rezultat: prvo mjesto u diviziji i plasman u veliko finale u Šibeniku! Našu su ekipu na završnici ponosno predstavljali Ruža-Marija Polić (2.c), Ante Penava (4.b), Matea Galić (4.c), Darija Rezo (4.c) i Petra Vranjković (4.c), a s njima su u Šibeniku kao neizostavna podrška bile i kolegice iz ekipe Petra Kovač (2. c) i Matea Penava (2. c).

Veliko finale održano je 14. ožujka 2026. godine u Šibeniku. U ligi je sudjelovalo čak 225 ekipa i više od tisuću učenika, a u samu završnicu ušlo je 18 najboljih, među njima, naravno, i naše *Drvo*. Kviz je vodila lovkinja Morana Zibar iz HRT-ove *Potjere*, što je dodatno podiglo razinu ozbiljnosti i lagane kvizaške treme.

Učenici su proveli tri aktivna i edukativna dana s profesorima Sanjom Crnogorac-Sitarski, Slavenom Žužulom, Josipom Kondža i Anom Katarinom Bonić. Uz obilaske gradskih tvrđava i drugih znamenitosti uživali su u kvizaškim aktivnostima i druženju sa srednjoškolcima iz cijele Hrvatske.

Ekipa *Drvo* pokazala je da naša gimnazija ima znanje za veliku scenu te da su zajedništvo, putovanja i nova iskustva zapravo najbolji dio ove kvizaške priče.

KVIZ IZAZOV „ZNALAC-MATURALAC“

**ZNANJE, BRZINA I MALO STUDENTSKOG
ŽIVOTA – SVE U JEDNOM KVIZU**

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru odlučio je maturantima olakšati jednu od najvažnijih odluka – izbor fakulteta. I to ne klasičnim predavanjem, nego na način koji nam je svima puno bliži: kroz kviz *Znalac-Maturalac*, održan 24. travnja 2026. godine. Spoj zabave i edukacije pokazao se kao pun pogodak: malo pitanja, malo smijeha, a usput i korisne informacije o studiranju. U takvoj atmosferi, gdje su profesori i studenti bili na istoj frekvenciji, maturanti su mogli iz prve ruke saznati sve što ih zanima o studiju ekonomije.

Našu školu predstavljala je ekipa već dobro poznatih kvizaških imena pod znakovitim nazivom *NMP* (ne moramo puno objašnjavati) u sastavu: Lukas Čale (4.a), Josip Polić (4.a), Ante Penava (4.b), Matea Galić (4.c) i Darija Rezo (4.c). Da ne bi bilo zabune – nije riječ o slučajnoj ekipi. Riječ je dobrim dijelom o iskusnim kvizašima koji iza sebe imaju ozbiljan staž: od finala Nacionalne kviz lige za srednjoškolce u Šibeniku, preko županijskog natjecanja u Ljubuškom, pa sve do osam kola pretfinalnih natjecanja.

Konkurencija je bila jaka: prijavila se čak 21 ekipa iz regije, što je značilo puno znanja, još više brzog razmišljanja. Naši su se kvizaši odlično snašli i osvojili 8. mjesto, čime su još jednom potvrdili da se mogu nositi s najboljima.

I dok su tri najbolje ekipe osvojile novčane nagrade, ostali nisu prošli praznih ruku – organizatori su im pripremili nagradu iznenađenja u obliku besplatne karting vožnje.

Istodobno, iskoristili su odličnu priliku za upoznavanje studentskog života bez klasičnih prezentacija i formalnih govora. Kroz samo natjecanje pokazali su i pravi timski duh: u nekoliko sekundi trebalo se dogovoriti, procijeniti tko je siguran u odgovor i preuzeti odgovornost, što je ujedno i mali, ali vrijedan trening za stvarni život i buduće studentske obveze. Poseban „bonus“ bila je i činjenica da je njihova profesorska pratnja, profesori Renata Čale i Josip Raič, ovoga puta bila u ulozi publike – mirno i tiho u zadnjem redu, bez mogućnosti ispitivanja ili ocjenjivanja, čak i kada bi odgovor izostao.

MATEMATIČKA NATJECANJA

MATEMATIKA KAO TRENING ZA RAZMIŠLJANJE I ŽIVOTNE IZAZOVE

Za mnoge učenike matematika je predmet koji izaziva podijeljena mišljenja, no iza formula i zadataka krije se mnogo više od samog računanja. Ona razvija logičko razmišljanje, strpljenje i upornost te nas uči tražiti rješenja i onda kada se ne vide na prvi pogled.

Matematička natjecanja pružaju učenicima priliku da provjere znanje, iskušaju vlastite mogućnosti i steknu novo iskustvo. Svaki riješen zadatak korak je prema boljem razumijevanju i razvijanju vještina koje vrijede u svim područjima života.

ŠKOLSKO NATJECANJE IZ MATEMATIKE

MATEMATIKA NA DJELU

Školsko natjecanje iz matematike provedeno je 4. i 5. ožujka 2026. godine. Za sve one koji misle da su brojevi „samo brojevi“, dvadeset naših učenika pokazalo je da se iza njih kriju logika, upornost i pravi matematički izazovi.

Natjecanje su organizirali profesori matematike Ana Katarina Bonić, Marija Vranješ i Jure Grubešić, a učenici su se okušali u rješavanju zahtjevnih zadataka prilagođenih svom uzrastu.

Najuspješniji učenici bili su:

Prvi razred

1. Dinka Tomić (1.c)
2. Nika Marija Šego (1.c)
3. Marko Dragoja (1.d)

Drugi razred

1. Petra Ćesić (2.b)
2. Petra Kovač (2.c)
3. Janja Galić (2.c)

Četvrti razred

1. Ante Penava (4.b)
2. Petra Vranjković (4.c)
3. Lucija Krsmanović (4.c) i Nina Matković (4.c)

Učenici koji su osvojili prva dva mjesta, predstavljali su našu školu na Federalnom natjecanju iz matematike za učenike srednjih škola koje nastavu izvode po hrvatskom planu i programu.

FEDERALNO NATJECANJE IZ MATEMATIKE

LIVNO 2026.

Udruga matematičara *Ruđer Bošković* organizirala je 21. ožujka 2026. godine u Livnu 31. federalno natjecanje iz matematike za srednjoškolce koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku. Srednja strukovna škola Silvija Strahimira Kranjčevića tako je postala mjesto na kojemu se brojke shvaćaju ozbiljno, a kalkulatori baš i nemaju glavnu riječ.

Našu školu predstavljali su učenici 1., 2. i 4. razreda koji su svoje mjesto izborili na školskom natjecanju, što već samo po sebi znači da su u dobroj matematičkoj formi.

Posebno se istaknuo Ante Penava iz 4.b koji je osvojio 3. mjesto u kategoriji četvrtih razreda. Ono što ovu priču čini još zanimljivijom, jest činjenica da je Ante u 1., 2. i 3. razredu na istom natjecanju osvajao prvo mjesto. Ovim rezultatom osigurao je, zajedno s još deset učenika, plasman na Matematičku olimpijadu BiH.

Ni prvaši nisu ostali po strani – Nika Marija Šego i Dinka Tomić iz 1.c osvojile su 4. i 5. mjesto u konkurenciji od čak 60 natjecatelja. Prilično impresivno za ekipu koja je tek „ušla“ u srednjoškolske matematičke vode.

U kategoriji drugih razreda Petra Ćesić (2.b) i Petra Kovač (2.c) podijelile su 5. mjesto s još nekoliko natjecatelja, pokazujući da su i više nego ozbiljna konkurencija.

Iza svih ovih rezultata stoji i dobra priprema. Učenike su za natjecanje pripremali i vodili profesori matematike Ana Katarina Bonić, Marija Vranješ i Jure Grubešić, koji su očito uspjeli prenijeti ne samo znanje nego i dozu natjecateljskog samopouzdanja.

MATEMATIČKA OLIMPIJADA BiH

ANTE PENAVAL (4.B) U ELITI NAJBOLJIH

Na Prirodno-matematičkom fakultetu u Banjoj Luci 18. i 19. travnja 2026. godine održana je Matematička olimpijada Bosne i Hercegovine, najprestižnije natjecanje iz matematike za srednjoškolce u zemlji. Na Olimpijadi se svake godine okupljaju učenici koji su kroz županijska, federalna i regionalna natjecanja pokazali iznimno matematičko znanje, logičko razmišljanje i sposobnost rješavanja složenih problema.

Među 45 najboljih mladih matematičara Bosne i Hercegovine našao se i učenik naše škole, maturant Ante Penava (4.b). Svoj je nastup na državnoj razini izborio osvajanjem izvrsnog trećeg mjesta na Federalnom natjecanju iz matematike, čime je još jednom potvrdio kontinuitet vrhunskih rezultata koje ostvaruje tijekom cijelog srednjoškolskog obrazovanja.

Iako je sam plasman na Matematičku olimpijadu velik uspjeh, za Antu ovo nije bilo prvo sudjelovanje među najboljima. Tijekom sve četiri godine školovanja redovito je sudjelovao na natjecanjima iz matematike, a posebno se ističu rezultati ostvareni u prva tri razreda srednje škole, kada je na federalnim natjecanjima osvajao prva mjesta. Takvi uspjesi svjedoče o njegovoj predanosti, sustavnom radu i iznimnom talentu za matematiku.

Na natjecanje je Antu pratila profesorica Ana Katarina Bonić koja mu je zajedno s ostalim profesorima matematike pružala podršku tijekom priprema i natjecateljskog puta. Iza svakog ovakvog uspjeha nalaze se brojni sati rada, rješavanja zadataka, odricanja i ustrajnosti, ali i podrška profesora koji svojim znanjem i predanošću pomažu učenicima ostvariti njihov puni potencijal.

Antin nastup na Matematičkoj olimpijadi još je jedan dokaz da se trud, rad i ljubav prema znanju uvijek isplate. Njegovi rezultati predstavljaju ponos ne samo za njega i njegovu obitelj, nego i za cijelu školu koja već godinama bilježi zapažene uspjehe na matematičkim natjecanjima.

JEZIČNE SMOTRE I NATJECANJA

TALENT, TRUD I LJUBAV PREMA JEZIKU DONIJELI VRIJEDNA PRIZNANJA

Kad riječi postanu oružje znanja, a jezik prostor kreativnosti, nastaju uspjesi koji nadilaze učionicu. Naši gimnazijalci već godinama potvrđuju da izvrsnost u natjecanjima iz jezika, posebice hrvatskom, nije slučajnost nego rezultat talenta, predanog rada i kvalitetnog mentorstva. Od jezičnih smotri i literarnih natječaja do prevoditeljskih i govorničkih izazova, dokazali su da se ljubav prema jeziku pretvara u uspjeh kada je prati predan rad i talent. Svako natjecanje bilo je nova prilika da svoje znanje pretvore u priznanja, a svoju školu predstave u najboljem svjetlu.

OBILJEŽENI „DANI HRVATSKOGA JEZIKA“ U GFGM

STIHOVI HRVATSKIH VELIKANA NA ŠKOLSKOJ POZORNICI

U ozračju obilježavanja Dana hrvatskoga jezika u našoj je školi održano natjecanje koje slavi ljepotu hrvatske riječi i književnog stvaralaštva. Ovo je natjecanje ujedno poslužilo i kao kvalifikacijski susret za županijsku razinu.

Učenici su se predstavili u dvjema kategorijama: recitiranju i literarnom stvaralaštvu. Iako brojčano skroman, odaziv je bio iznimno kvalitetan, a odabrani radovi i izvedbe svjedoče o dubokom promišljanju i ljubavi prema materinskom jeziku.

Literarni radovi

Povjerenstvo u sastavu profesorica hrvatskoga jezika Marije Vučić, Jasminke Petric, Ankice Gavran i Marijane Čuture imalo je zahtjevan zadatak ocijeniti pristigle radove.

Svoje su uratke predstavili:

- Marta Galić (1.b)
- Ana Grubišić (1.c)
- Ante Rezo (1.d)
- Jelena Pavković (3.c)

Profesorice su rad Ante Reze odabrale kao onaj koji će školu predstavljati na županijskoj razini natjecanja.

Recitatori

Pozornicom su odzvanjali stihovi velikana hrvatske književnosti, od Maka Dizdara do Dobriše Cesarića i Tina Ujevića.

Nastupili su s pjesmama koje su sami odabrali:

- Ana Stipić (1.b) – *Modra rijeka* Maka Dizdara
- Roko Lončar (1.c) – *Utjeha kose* Antuna Gustava Matoša
- Ante Rezo (1.d) – *Povratak* Dobriše Cesarića
- Lukas Čale (4.a) – *Svakidašnja jadikovka* Tina Ujevića (uz glazbenu pratnju Josipa Polića na gitari)
- Darija Rezo (4.c) – *S mojim Isusom* Nikole Šopa

Prvo mjesto pripalo je Dariji Rezo, a drugo Lukasu Čali.

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ HRVATSKOG JEZIKA EMOTIVNE INTERPRETACIJE UČENIKA NA SCENI

Nakon uspješno održane školske razine natjecanja povodom Dana hrvatskoga jezika, naši su se učenici 23. ožujka 2026. godine predstavili na županijskoj smotri u Širokom Brijegu. Boje naše škole pod stručnim vodstvom profesorica mentorica Jasminke Petric i Marije Vučić branili su s ponosom Darija Rezo (4.c), Josip Polić (4.a) i Ante Rezo (1.d).

Poseban dojam na prisutne ostavila je interpretacija pjesme *Tražim dragoga svoga* autorice Anke Petričević. Darija Rezo svojom je emotivnom izvedbom oživjela duboku liriku ove istaknute pjesnikinje klarise, dok je Josip Polić na gitari pružio izvrsnu glazbenu pratnju. Njihova je suradnja pokazala svu ljepotu umjetničkog dijaloga mladih talenata.

Iako se ovoga puta nismo vratili s nagradama, iznimno smo ponosni na naše učenike. Sudjelovanje na županijskoj razini u konkurenciji najboljih recitatora i mladih autora priznanje je samo po sebi, a njihov nastup još je jednom potvrdio da se u našoj gimnaziji s posebnom pažnjom njeguje ljubav prema hrvatskom jeziku i pisanoj riječi.

Posebne pohvale upućujemo našem najmlađem natjecatelju Anti koji je već u osnovnoj školi nizao uspjehe, a taj je entuzijazam prenio i u gimnazijske klupe.

Darija Rezo, Josip Polić i Ante Rezo u Širokom su Brijegu dostojanstveno predstavili svoju školu te još jednom pokazali kako se s ljubavlju čuva i njeguje materinski jezik.

TRIJUMF NA ŠIMIĆEVIM SUSRETIMA

ANTE REZO - PRVO MJESTO

Šimićevi susreti, 63. po redu, održavaju se u čast velikog pjesnika Antuna Branka Šimića kroz raznolik višednevni program koji je ove godine trajao od 17. do 24. travnja. Ljubitelji umjetnosti mogli su uživati u različitim sadržajima – od izložbi i predstavljanja knjiga do poetskih kolaža i kulturno-umjetničkih programa posvećenih Šimićevu stvaralaštvu.

Na završnoj svečanosti, održanoj 24. travnja u Peć Mlinima, uz svečanu akademiju u čast Antunu Branku i Stanislavu Šimiću upriličena je i dodjela nagrada mladim pjesnicima i likovnim umjetnicima čiji su radovi prepoznati kao iznimno kvalitetni i umjetnički vrijedni.

Organizacijski odbor 63. Šimićevih susreta i Matica hrvatska, Ogranak Grude raspisali su natječaj za najbolje pjesničke i likovne radove mladih. Na natječaj se iz naše škole prijavilo sedam učenika, čime je još jednom potvrđena raznolikost interesa i kreativni potencijal koji se njeguje u našoj školi.

Svoje su pjesničke radove prijavili: Ante Rezo (1.d) pod mentorstvom profesorice Jasminke Petric, Ana Grubišić (1.c), Frano Landeka (2.a), Tamara Miličević (3.b) i Lucia Vranjković (2.a) uz mentorstvo profesorice Marije Vučić te Petra Kovač (2.c) s mentoricom profesoricom Marijanom Čutura. Likovni rad prijavila je Petra Mitar (1.c) uz mentoriranje profesorice Martine Tomić.

Stručno povjerenstvo prepoznalo je posebnu vrijednost jednog od ovih vrijednih radova – Ante Rezo osvojio je prvo mjesto u kategoriji srednjoškolaca pjesnika.

Na svečanu dodjelu nagrada, organiziranu uz prigodan program na platou ispred Ravliča pećine, Antu su pratili njegova mentorica profesorica Jasminka Petric i profesorica Sanja Crnogorac-Sitarski.

TROPLETOV LITERARNI NATJEČAJ

PRIZNANJE ZA KNJIŽEVNI TALENT

HKZ *Troplet* i ove je godine u prigodi svetkovine svoga nebeskog zaštitnika svetoga Josipa raspisao natječaj za najbolji neobjavljeni literarni rad na hrvatskom jeziku za učenike osnovnih i srednjih škola. Ovogodišnje teme bile su *Dobro je činiti dobro* za osnovne, te *Čovjek je čovjeku dar* za srednje škole, a na natječaj je pristigao veliki broj učeničkih radova iz cijele regije.

Stručno povjerenstvo je nakon pregleda pristiglih literarnih uradaka odabralo najuspješnije radove koji su zadovoljili visoke kriterije kvalitete i originalnosti.

Među nagrađenim se srednjoškolcima posebno istaknuo naš učenik Ante Rezo (1.d) koji je osvojio prvo mjesto u kategoriji srednjoškolskih literarnih radova. Njegov uspjeh potvrđuje prepoznatljivost mladog autora čiji se književni izraz već sada izdvaja zrelošću i osobnim pristupom temi.

Svi nagrađeni radovi bit će objavljeni u zborniku izabranih literarnih radova, a svečana dodjela nagrada i predstavljanje zbornika održat će se u sklopu Tropletovih dana kulture 2026.

FREEDOM 250

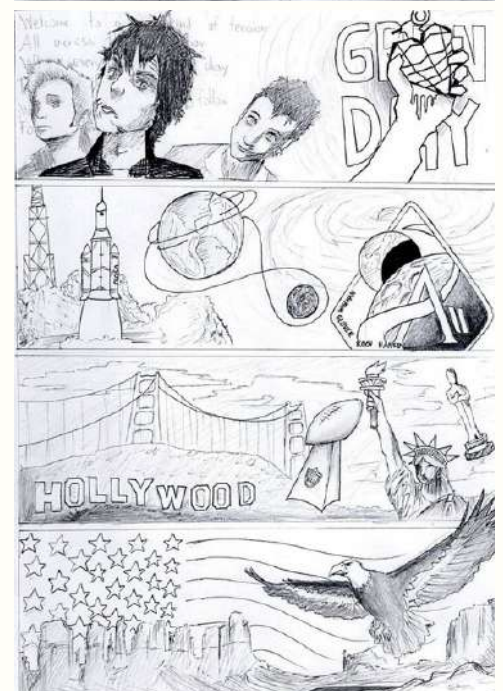
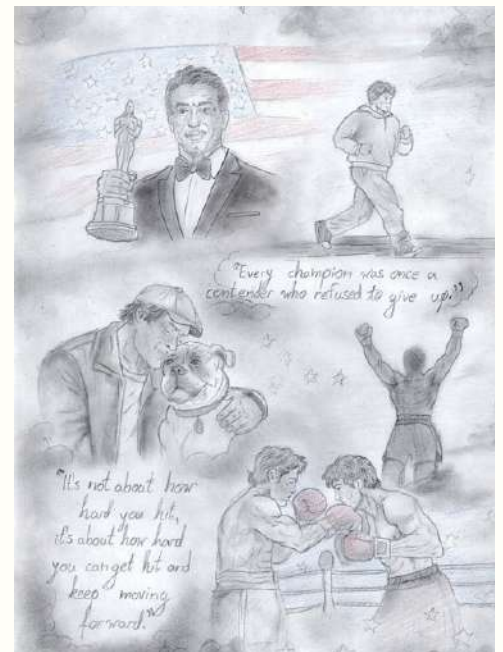
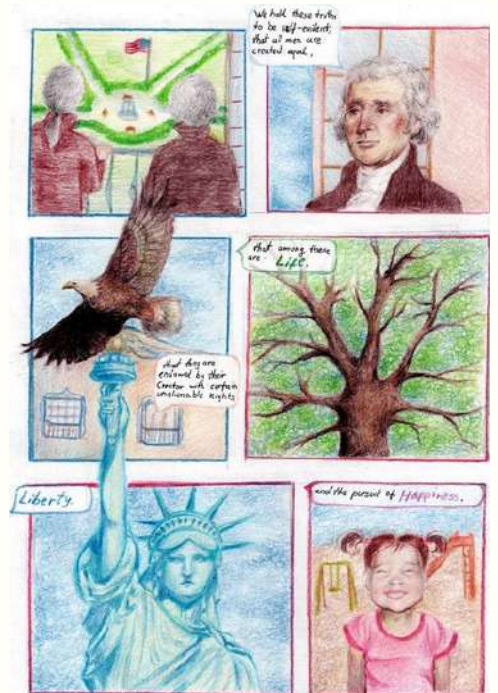
GIMNAZIJALCI NA DRŽAVNOM NATJECANJU IZ ENGLESKOG JEZIKA

U ovoj školskoj godini učenici naše škole okušali su se u Natječaju za ilustraciju *Freedom 250* koje je organiziralo Veleposlanstvo Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini. Natječaj je bio namijenjen učenicima srednjih škola i studentima u BiH, a organiziran je povodom obilježavanja 250. obljetnice američke Deklaracije o neovisnosti.

Tema natjecanja bila je sloboda, neovisnost i demokracija. Svojim su ilustracijama sudionici imali priliku kreativno prikazati važne trenutke američke povijesti, inspirativne životne priče, elemente američke kulture, izume koji su ostavili značajan trag u svijetu te povezanost između dviju država. Natječaj je učenicima pružio priliku da se umjetnički izraze promišljajući o vrijednostima koje nadilaze granice i vrijeme te da svoje ideje pretoče u originalna likovna rješenja.

Na poticaj profesorica engleskoga jezika Renate Čale, Nikoline Budimir i Božene Marić na natječaj se prijavilo šestoro učenika naše škole: Emma Emanuela Lončar (1.b) i Petra Mitar (1.c) pod mentorstvom profesorice Renate Čale, Mihael Jukić (1.d), Ružica Bašić i Emanuela Begić (2.a) uz mentorstvo profesorice Nikoline Budimir te Helena Petric (2.c) s mentoricom profesoricom Boženom Marić.

Sudjelovanje na ovakvom natječaju bilo je vrijedno iskustvo koje je učenicima omogućilo da pokažu kreativnost, maštovitost i umjetnički talent te da svoje radove predstave širem auditoriju. Ponosni smo na naše učenike koji su svojim trudom, kreativnošću i originalnim idejama dostojno predstavili školu te pokazali kako umjetnost može biti snažan i univerzalan jezik za izražavanje stavova, vrijednosti i pogleda na svijet.

SPORTSKA NATJECANJA

SPORTOM DO ZAJEDNIŠTVA I SAMOPOUZDANJA

Pomoću sportskih natjecanja razvijaju se timski duh, samopouzdanje i osjećaj zajedništva, a stečena iskustva često ostaju jednako vrijedna kao i osvojene medalje. I ove školske godine učenici Gimnazije fra Grge Martića sudjelovali su na brojnim općinskim i županijskim natjecanjima te ostvarili zapažene rezultate u različitim sportskim disciplinama, potvrđujući da se izvrsnost naše škole njeguje i na sportskim terenima.

OPĆINSKE SPORTSKE IGRE

PUT PREMA XXV. ŽUPANIJSKIM ŠPORTSKIM IGRAMA

U Posušju su 10. ožujka 2026. godine održane Općinske sportske igre za učenike osnovnih i srednjih škola. Natjecanja su obuhvatila košarku, nogomet, odbojku, rukomet, stolni tenis i šah.

Učenike Gimnazije fra Grge Martića su za nastupe na igrama pripremali profesori Tjelesne i zdravstvene kulture Tomislav Kovač i Ivan Bešlić, koji su svojim stručnim vodstvom i podrškom doprinijeli uspješnoj pripremi svih ekipa.

Posebno uspješne bile su naše ekipe u odbojci (muška i ženska konkurencija) te ženska rukometna ekipa, koje su pružile izvanredne izvedbe i osvojile prvo mjesto izborivši tako nastup na XXV. županijskim športskim igrama. Njihov uspjeh rezultat je predanog rada, međusobnog povjerenja i borbenosti koja je dolazila do izražaja u svakom odigranom setu i utakmici.

U šahu su pravo nastupa na županijskoj razini izborili Mia Lončar iz 1.c i Stjepan Crnogorac iz 2.b odjela, pokazujući koncentraciju, strateško razmišljanje i smirenost potrebnu za ovu zahtjevnju disciplinu.

ŽUPANIJSKE SPORTSKE IGRE

ODBOJKAŠI PRVACI ŽUPANIJE, DJEVOJKE MEĐU NAJBOLJIMA

U Ljubuškom su 17. travnja 2026. godine održane XXV. županijske sportske igre koje su okupile najbolje srednjoškolske sportaše iz cijele županije. Svečanost otvaranja upriličena je u Gradskoj športskoj dvorani, kao i natjecanja, a korištene su i sportske dvorane škola na području grada.

Boje Gimnazije fra Grge Martića Posušje branili su pobjednici Općinskih sportskih igara – muška i ženska odbojkaška ekipa, ženska rukometna ekipa te predstavnici u šahu.

Za natjecanja su ih temeljito pripremili profesori Tjelesne i zdravstvene kulture Tomislav Kovač i Ivan Bešlić koji je učenike pratio i tijekom županijskih igara.

Najveći uspjeh ostvarili su odbojkaši osvojivši prvo mjesto i naslov županijskih prvaka. Također, odlične nastupe zabilježile su odbojkašice i rukometašice osvojivši treće mjesto u svojim kategorijama. Svi sudionici pokazali su sportski duh, zajedništvo i borbenost te dostojno predstavili svoju školu.

Sudjelovanje na ovakvim natjecanjima mnogo je više od samih rezultata. Sport mladima pruža priliku za mentalni i fizički razvoj, jačanje samopouzdanja, odgovornosti i timskog rada te potiče zdrave životne navike.

Županijske sportske igre još su jednom bile prilika za druženje, natjecanje i stvaranje uspomena koje će učenici dugo pamtiti.

ATLETSKI DIO XXV. ŽUPANIJSKIH ŠPORTSKIH IGARA NIZ MEDALJA ZA NAŠE ATLETIČARE

Na stadionu Babovac u Ljubuškom je 24. travnja 2026. godine održan atletski dio XXV. županijskih sportskih igara. U konkurenciji najboljih srednjoškolskih atletičara županije učenici Gimnazije fra Grge Martića ostvarili su niz izvrsnih rezultata i još jednom pokazali kvalitetu školskog sporta.

Posebno su se istaknule naše štafetne ekipe koje su osvojile druga mjesta u utrkama 4 × 100 m. Žensku štafetu činile su Jelena Česić (1.c), Iva Galić (1.c), Marija Mihalj (1.d) i Petra Čutura (4.a), dok su mušku ekipu predstavljali Martin Martić (2.a), Lukas Jukić (3.a), David Pavković (3.c) i Lukas Čale (4.a).

Pojedinačne uspjehe ostvarile su Ivana Bešlić (2.c) osvojivši drugo mjesto na 800 m, Iva Galić (1.c) s drugim mjestom na 400 m te Jelena Česić (1.c) koja je bila druga u utrci na 100 m. Ljubica Mikulić (1.c) osvojila je treće mjesto u skoku u dalj, dok je David Grubišić (3.a) briljirao u bacanju kugle osvojivši naslov pobjednika discipline.

Za natjecanje su učenike pripremili profesori Tomislav Kovač i Ivan Bešlić, čiji su trud i predanost još jednom potvrđeni odličnim rezultatima. Čestitamo svim sudionicima na uspješnim nastupima, a posebno osvajačima medalja koji su svojim rezultatima na najbolji način predstavili našu školu.

DANI ZDRAVLJA I PRIHVAĆANJA RAZLIČITOSTI

ODGOJ ZA ZDRAV ŽIVOT I TOLERANCIJU

U našoj se školi tijekom godine obilježavaju tematski dani posvećeni zdravlju, humanosti, jednakosti i prihvatanju različitosti. Obilježavanjem Svjetskog dana osoba s Down sindromom i Svjetskog dana svjesnosti o autizmu učenici razvijaju razumijevanje prema različitostima u društvu. Poseban se naglasak stavlja i na humanitarne aktivnosti poput darivanja krvi, kao i na stručne edukativne tribine o ovisnostima, a koje potiču odgovorno i zdravo ponašanje. Sve ove aktivnosti doprinose stvaranju školske zajednice koja njeguje brigu za druge, solidarnost i toleranciju.

SVJETSKI DAN OSOBA S DOWN SINDROMOM

DAN ŠARENIH ČARAPA I PORUKA
PRIHVAĆANJA

Da ste se zatekli u Gimnaziji tog petka 20. ožujka 2026., možda biste se zapitali zašto hodnicima šeću učenici s neusklađenim čarapama. Ne, nije bila riječ o jutarnjoj žurbi niti modnom eksperimentu koji je izmaknuo kontroli. Obilježavali smo Svjetski dan osoba s Downovim sindromom, i to na način koji se ne može ne primijetiti.

Šarene različite čarape simbol su ovog dana jer predstavljaju kromosome, a kod osoba s Downovim sindromom postoji jedan više (trisomija 21). I dok su neki možda prvi put čuli za taj pojam, učenici drugog razreda izborne nastave iz Engleskog jezika i Likovne umjetnosti pokazali su kako izgleda kada se spoje znanje, trud i kreativna energija. Izložili su edukativne dvojezične plakate s jasnim ciljem: skrenuti pozornost i razbiti predrasude.

Pomoću plakata, razgovora i zajedničkog rada došli smo do važne poruke: Downov sindrom nije bolest, nego stanje. To znači da je našim prijateljima s Downovim sindromom najpotrebnije razumijevanje, podrška i, ono najvažnije, prihvatanje.

No, ova priča tu ne staje. Upravo je obilježavanje ovog dana postalo početak nečega većeg. Inspiraciju smo pronašli i u humanitarnoj akciji Dan narcisa, u kojoj su naše učenice sudjelovale dijeleći cvjetove i razgovarajući s građanima o prevenciji raka dojke, važnosti redovitih pregleda i samopregleda. To iskustvo nije ostalo samo jedan lijep dan – potaknulo je želju za učenjem, istraživanjem i djelovanjem.

Tako je nastala ideja o izradi „kalendara zdravlja” – projekta koji spaja znanje, kreativnost i brigu za zajednicu. Cilj je jednostavan: obilježavanjem različitih datuma i otvaranjem tema tijekom godine podsjećati na važnost zdravlja, prevencije i međusobne podrške.

Cijela priča zaokružena je stručnim vodstvom profesorica Renate Čale, Martine Tomić i Jasminke Petric, koje su pazile da sve bude točno i jasno.

Upravo one neusklađene čarape naučile su nas najvažniju lekciju: nije bitno jesu li stvari savršeno uparene, nego jesmo li spremni razumjeti, prihvatiti i pomoći jedni drugima. Malo više znanja, malo više empatije i malo više srca – to je kombinacija koja uvijek ide zajedno, čak i kad čarape ne idu.

SVJETSKI DAN SVJESNOSTI O AUTIZMU

PLAVI DAN RAZUMIJEVANJA

Nastavlja se naša priča o „kalendaru zdravlja“, projektu koji ima jedan prilično ozbiljan, ali i jako važan cilj – podizanje svijesti o različitim stanjima i poremećajima te razvijanje empatije među mladima. Jer, realno, svijet je puno lakši kad ga pokušamo razumjeti, a ne samo promatrati sa strane.

Profesorica izborne nastave Likovne umjetnosti Martina Tomić, profesorica Engleskoga jezika Renata Čale i profesorica Hrvatskoga jezika Jasminka Petric potaknule su učenike na izradu plakata na temu autizma, a škola je toga dana dobila i plavi *dress code*. Učenici su nosili nešto plavo, boju koja simbolizira autizam, ali i mir, smirenost i prihvaćanje. Ukratko: dan bez stresa i s malo više razumijevanja u zraku.

Sve ovo povezano je sa Svjetskim danom svjesnosti o autizmu koji se obilježava 2. travnja, a u našoj školi taj datum ne prolazi nezapaženo. Učenici su plakatima i drugim edukativnim sadržajima nastojali približiti život osoba iz spektra autizma na jednostavan i svima razumljiv način, bez stručnih izraza koji bi otežali poruku.

Naglasak je stavljen na važnu poruku: autizam nije bolest, nego razvojna različitost koja utječe na način na koji osoba doživljava svijet oko sebe. Svaka osoba iz spektra autizma ima svoje sposobnosti, interese i talente, samo ih ponekad treba drugačije otkrivati.

Hodnici škole toga su dana bili obojeni plavom, i doslovno i simbolično. Plava nas podsjeća na mir, prihvaćanje i otvorenost, ali i na to da različitosti nisu nešto što treba mijenjati, nego razumjeti, cijeniti i prihvatiti.

Sudjelujući u ovim aktivnostima učenici su imali priliku razmisliti o tome koliko male geste poput strpljenja, uključivanja i razumijevanja mogu značiti osobama koje svijet doživljavaju na drugačiji način. Ponekad za promjenu nije potrebno ništa spektakularno, dovoljno je samo malo dobre volje i otvorenosti prema drugima.

Razumijevanje ne dolazi iz velikih govora, već iz malih koraka i spremnosti da pogledamo svijet iz tuđe perspektive.

AKCIJE DARIVANJA KRVI

KAKO UČENICI KROZ DARIVANJE KRVI POSTAJU PRAVI HEROJI SVAKODNEVICE

Već dugi niz godina se učenici i djelatnici naše gimnazije redovito odazivaju akcijama darivanja krvi te na taj način kontinuirano pokazuju da humanost nije samo riječ nego konkretno djelo.

Prva, takozvana jesenska akcija dobrovoljnog darivanja krvi za učenike i djelatnike Gimnazije fra Grge Martića i Srednje strukovne škole Posušje održana je 8. listopada 2025. godine. Akciji se odazvalo 47 sudionika, a prikupljena je 21 doza dragocjene tekućine. Organizator je bio Crveni križ Posušje u suradnji s Transfuzijskim centrom Sveučilišne kliničke bolnice Mostar.

Humanitarna priča nastavila se i na proljeće. Dana 23. travnja 2026. održana je redovita proljetna akcija darivanja krvi. Odaziv je i ovoga puta bio vrlo dobar – prijavilo se 45 potencijalnih darivatelja, a nakon liječničkih pregleda krv su uspješno darovale 33 osobe, od toga 27 učenika (15 gimnazijalaca i 12 strukovnjaka), četvero djelatnika škola i dvoje vanjskih sudionika.

Podršku ovoj akciji dali su mladi volonteri: Anica Begić (1.b) i Ante Rezo (1.d) iz Gimnazije te Ana Bašić (1.m) i Sandra Budić (1.m) iz Srednje strukovne škole. Što volonterstvo znači za Antu i Anicu, saznajte u posebnoj crtici koju ćete potražiti među stranicama koje slijede. S nama su podijelili iskustva i pogled na to kako izgleda pomagati drugima.

Posebnu vrijednost ovim akcijama daje činjenica da je mnogima to bilo prvo darivanje krvi. Prvi put suočiti se s onom malom dozom straha, pogledati iglu i ipak reći „idemo” – to je trenutak kada shvatiš da hrabrost nije u tome da se ničega ne bojiš, nego da svejedno učiniš nešto dobro. A oni koji su već prošli svoje prvo iskustvo, kažu da cijeli proces traje kraće nego razmišljanje o tome hoće li boljeti te da je zapravo najteži dio skupiti hrabrost.

Darivanje krvi nije samo plemenit čin, ono doslovno spašava živote. Jedna doza krvi može pomoći i do tri osobe, a za nekoga znači drugu priliku, oporavak ili nastavak liječenja. Upravo zato ovakve akcije imaju neprocjenjivu vrijednost jer pokazuju da i mladi mogu biti oni koji čine razliku.

Darivanjem krvi naši učenici razvijaju osjećaj odgovornosti i zrelosti jer donose odluku pomoći drugome bez ikakvih skrivenih interesa. Mladi u ovakvim trenucima shvate da humanost nije nešto veliko i nedostižno nego vrlo jednostavna odluka da napraviš nešto dobro, čak i kad u startu djeluje zastrašujuće. A usput nauče i nešto o sebi: da su hrabriji nego što misle i da igla ipak nije „negativac” u priči.

TRIBINA O OVISNOSTIMA

ŽIVOTNE PRIČE KAO UPOZORENJE I POTICAJ

U našoj je školi 18. ožujka 2026. godine održana edukativna tribina o ovisnosti namijenjena srednjoškolcima i njihovim profesorima.

Poseban doprinos dala su trojica štićenika Zajednice Milosrdnoga Oca iz Međugorja koji su s učenicima podijelili svoja osobna svjedočanstva. Iskreno i otvoreno govorili su o izazovima s kojima su se susreli, pogrešnim odlukama koje su ih dovele do ovisnosti te putu oporavka i povratka u svakodnevni život.

Njihove životne priče ostavile su snažan dojam na učenike, pruživši im priliku da iz prve ruke čuju koliko ovisnost može utjecati na pojedinca, obitelj i društvo. Istodobno, svjedočanstva su poslužila kao poticaj mladima da prepoznaju važnost zdravih životnih izbora, odgovornosti prema sebi i drugima te pravodobnog traženja pomoći kada se suoče s problemima.

Tribina je bila i podsjetnik na važnu ulogu roditelja, profesora i svih odraslih osoba koje svojim savjetima, podrškom i razumijevanjem mogu pomoći mladima u donošenju ispravnih odluka. Učenici su imali priliku postavljati pitanja i sudjelovati u razgovoru, što je dodatno pridonijelo vrijednosti ovoga susreta.

Od srca zahvaljujemo gostima iz Zajednice Milosrdnoga Oca na hrabrosti, iskrenosti i spremnosti da podijele svoja iskustva. Vjerujemo da su njihove riječi mnoge nazočne potaknule na razmišljanje te poslužile kao važna životna pouka o vrijednosti slobode, odgovornosti i zdravoga načina života.

DANI KOJI NAS POVEZUJU

KRUH, JEZIK, BOŽIĆ I DANI POSVEĆENI UČENICIMA I BRANITELJIMA

Spoje li se Dani kruha, Dan srednjoškolaca, druženje u vrijeme blagdana, volonterski život i ostala školska događanja u jednoj priči, nastaje pravi mozaik aktivnosti: malo edukacije, malo tradicije, malo zdravih poruka i puno dobre energije.

Dani kruha svake godine školu pretvore u mjesto ispunjeno mirisima domaćih proizvoda, tradicionalnim jelima i starim sportovima, podsjećajući nas na važnost zahvalnosti za plodove zemlje i očuvanja kulturne baštine. Jednako rado obilježavaju se i humanitarne aktivnosti, Dan srednjoškolaca, blagdanska druženja te različite edukativne radionice i predavanja koja povezuju učenike i profesore u opuštenijem ozračju.

DANI KRUHA

TRADICIJA KOJA I DALJE „MIRIŠE“

Velika sportska dvorana pretvorila se 28. listopada 2025. godine u pravo središte tradicije, radosti, natjecanja i dobre atmosfere – održana je 14. manifestacija Dani kruha.

Ove godine predstavili smo se u malo drugačijem ruhu. Uz već poznate maturantske izložbene stolove sa starinskim predmetima i domaćim krušnim proizvodima te tradicionalnu malu hercegovačku olimpijadu, po prvi put uključili su se i niži gimnazijski razredi. Za tu „novu energiju“ pobrinulo se Vijeće učenika pod vodstvom profesorice Josipe Kondža. Prvaši, drugaši i trećaši predstavili su se s tri prodajna štanda puna domaćih delicija i zimnice koje su izgledale i mirisale kao da su upravo stigle iz bakine i mamine kuhinje (realno, i jesu).

Uz gastro ponudu posjetitelji su mogli naučiti i nešto staro-novo te završiti u prošlost pomoću izložbe etno kataloga u kojoj su edukativni plakati prikazivali opise starih predmeta našeg kraja poput bronzina, stapa, mećaje, burila, kantara i slično, i to na starom hercegovačkom, pomalo zaboravljenom jeziku koji danas zvuči kao da treba prijevod. Uz mnogo istraživanja izložbu i katalog pripremile su profesorice Renata Čale i Jasminka Petric. Cilj im je bio na zanimljiv i mladima blizak način oživjeti stare izraze i predmete, pokazati kako su nekada ljudi živjeli i govorili te potaknuti učenike da tradiciju ne doživljavaju kao nešto davno zaboravljeno nego kao živući dio vlastitog identiteta.

Novac prikupljen prodajom izložene hrane utrošen je za uređenje školskog dnevnog boravka, prostora u kojem učenici mogu u opuštenoj atmosferi provoditi školske odmore i slobodne sate.

Na početku programa se fra Robert Cvitanović pomolio i blagoslovio sve prisutne te pripremljenu hranu, nakon čega je uslijedilo sportsko natjecanje maturanata. Manifestacijom su nas u veselom tonu proveli voditelji Ivana Begić i Stjepan Crnogorac (2.b).

Sportsko natjecanje je, u stvari, prava hercegovačka olimpijada gdje se ne šteti ni snaga ni navijanje. Pod budnim okom profesora TZK natjecanja su protekla u pravom sportskom duhu uz puno smijeha i fer igre.

Istodobno je stručno povjerenstvo, u sastavu profesorica Zorane Bešlić, Ane Katarine Bonić, Josipe Kondže, Ivane Pekas i Martine Tomić, obilazilo izložbene stolove 4.a, 4.b i 4.c odjela te ocjenjivalo gastronomsku ponudu, starinske eksponate, prezentaciju te ukupni izgled stolova.

Ulogu prezentera su odlično odigrale Leonarda Bešlić i Petra Čutura (4.a), Maja Bošnjak i Dragica Čamber (4.b) te Klara Grubišić i Marija Milas (4.c). Sve su se izvrsno snašle u svojim ulogama u kojima su kroz tradicionalan prikaz oživjele likove hercegovačkih baka, nevjesta i kćeri, što je dodatno doprinijelo autentičnom dojmu cijele manifestacije.

Kako su odigravane discipline, tako su proglašavani i pobjednici, a posebno je izdvojen 4.b razred koji je osvojio nagradu za najbolji izložbeni stol.

Pura i lučnica pripremljene „na licu mjesta” bile su pun pogodak, a što se tiče hrane, eksponata i prezentacije, sva tri odjela odradila su vrhunski posao.

Organizacija manifestacije Dani kruha svake godine pokaže koliko timski rad i dobra priprema mogu pretvoriti školski događaj u pravi zajednički projekt. Cijeli program rezultat je suradnje učenika, profesora i školskih tijela, uz jasnu podjelu zadataka i veliku angažiranost svih sudionika.

Posebnu ulogu ove je godine imalo Vijeće učenika koje je svojim trudom i uključivanjem nižih razreda unijelo dodatnu svježinu i energiju u manifestaciju. Uz njih su značajan doprinos dali i razrednici, ravnatelj, profesori te ostali djelatnici škole koji su svojim dolaskom uljepšali događaj.

Na štandu prvaša sudjelovale su: Petra Begić i Petra Topić (1.a), Ana Čamber i Karla Stipić (1.b), Ljubica Mikulić i Petra Mitar (1.c), Ana Radoš i Marija Mihalj (1.d).

Na štandu drugaša ugostili su nas: Dominik Jukić i Frano Landeka (2.a), Ana Bago i Matea Jurišić (2.b), Andrea Markota i Iva Ramljak (2.c).

Štand trećaša predstavili su: Lucija Petric i Nika Rezo (3.a), Karla Jukić i Lucija Sabljó (3.b), Iva Lončar i Jelena Pavković (3.c).

Velik trud uložen je u pripremu izložbenih stolova, edukativnih sadržaja, sportskih natjecanja i popratnog programa, pri čemu je svaki detalj bio unaprijed osmišljen. Od ideje do realizacije, manifestacija je zahtijevala višednevni rad i kreativnost kako bi se tradicija Dana kruha predstavila na suvremen način. Glavni su teret pripreme iznijeli maturanti i njihove obitelji, dok je organizacijski posao bio u rukama profesorica Jasminke Petric i Renate Čale koje su cijeli događaj koordinirale i vodile računa da sve teče u najboljem redu. Podršku svima pružili su i razrednici Mirjana Galić, Josip Raić i Božena Marić.

Likovna sekcija je s voditeljicom profesoricom Martinom Tomić dodatno obogatila događaj ručno izrađenim medaljama, čime je cijela manifestacija dobila i prepoznatljiv vizualni pečat. Sve zajedno pokazalo je koliko se zajedničkim trudom može stvoriti sadržajan, dinamičan i uspješan školski događaj koji nadilazi klasičnu školsku priču.

Svoj su posao odlično odradile i neizostavne školske fotografkinje: Petra Lončar i Ivana Spajić (1.a), Marta Galić i Ana Stipić (1.b) te Ivana Bešlić i Iva Mikulić (2.b).

Rezultate pobjednika po disciplinama bilježile su Petra Ćesić (2.b) i Magdalena Šego (3.a), dok su se za razglas pobrinuli Ante Rezo (1.d), Jure Žulj (3.a) i Ante Penava (4.b).

Posebno treba istaknuti i pohvaliti rekvizitere, učenike 3.c odjela: Lea Bešlića, Jozu Mikulića, Davida Pavkovića, Josipa Pavkovića i Živku Žulja, te Ivana Zlopašu iz 3.b razreda. Njihov rad koordinirao je Josip Pavković, koji je sve zadatke uspješno nadgledao i organizirao.

Sudačku ekipu na hercegovačkoj olimpijadi predvodili su profesori Tomislav Kovač i Ivan Bešlić uz svesrdnu pomoć učenika 3.c odjela Davida Pavkovića i Lea Bešlića.

Posebno treba istaknuti i pomoćnike izvan škole koji su svojim doprinosom olakšali organizaciju manifestacije. U nabavi rekvizita pomogli su nam HPD *Pločno*, ravnatelj OŠ Ivana Mažuranića prof. Stipe Bešlić te gospodin Mate Lončar.

Veliku podršku pružio je i Dino Tolić, vlasnik tiskare ZNT d.o.o. Posušje koji je velikodušno ustupio svoje usluge tiskanja etno kataloga i time dodatno pridonio uspješnoj realizaciji događaja.

Obilježavanje manifestacije Dani kruha važan je dio odgojno-obrazovnog djelovanja škole. Ono nas podsjeća na to tko smo, odakle dolazimo te koje vrijednosti i tradicije trebamo preuzeti od svojih predaka i prenijeti dalje u budućnost.

Slavljenjem Dana kruha njegujemo i čuvamo tradiciju te učimo koliko je važno ostati povezan s vlastitim kulturnim i životnim nasljeđem. Na kraju dana – nema ništa bolje od kruha, tradicije i ekipe koja sve to pretvori u jedan ozbiljno dobar školski događaj.

U pet sportskih disciplina, u duhu fair playa, proglašeni su pobjednici kako slijedi:

Potezanje klipa – Marko Biško (4.b)

Utrka u vrećama

- Ž: Lucija Jukić (4.c)
- M: Luka Bašić (4.c)

Obaranje ruke

- Ž: Lucija Jukić (4.c)
- M: Ante Erceg (4.b)

Potezanje konopa

- Ž: Maria Mihalj, Ana-Maria Rezo, Filipa Bašić, Ana Drinovac i Marta Drinovac (4.c)
- M: Lukas Čale, Patrik Đerek i Josip Polić (4.a) Uz pomoć Davida Grubišića (3.a) i Petra Jurišića (1.d)

Posuška alka

- Ž: Marta Drinovac (alkarica) i Filipa Bašić (ađutantica) – 4.c
- M: Patrik Đerek (alkar) i Josip Polić (ađutant) – 4.a

DAN SREDNJOŠKOLACA

DAN KOJI PODSJEĆA NA PRAVA, ZAJEDNIŠTVO I SNAGU UČENIKA

Gimnazija fra Grge Martića Posušje i Srednja strukovna škola Posušje 19. studenoga 2025. pretvorile su veliku sportsku dvoranu u središte srednjoškolskog duha povodom obilježavanja Dana srednjoškolaca. Organizaciju su preuzela Vijeća učenika pod vodstvom predsjednice Ane Vlašić iz 2.c (GfGM) i predsjednika Marija Martića iz 4.d (SSŠ), a ovogodišnje izdanje bilo je posebno jer se radilo o jubilarnom desetoj.

Dan srednjoškolaca obilježava se 17. studenoga u spomen na žrtve nacizma u Pragu 1939. godine. Upravo taj dan odabran je kao Međunarodni dan srednjoškolaca u znak sjećanja. Diljem Europe pokrenuta je kampanja pod nazivom *Light on the rights* koja promovira Deklaraciju o pravima srednjoškolaca i koju je donio Organizacijski ured za europske udruge učenika. U konačnici, ovaj dan je i podsjetnik i proslava.

Na početku programa prisutne učenike i djelatnike škole pozdravile su voditeljice Klara Grubišić iz 4.a (GfGM) i Mila Leko iz 4.a (SSŠ), uvodeći sve u sportsko-društveni duh ovogodišnjeg obilježavanja.

I ove godine pokazalo se da bez podrške zajednice ne ide, pa su važnu ulogu imali i sponzori koji su osigurali rekvizite i nagrade za sudionike igara. Među njima su: tiskara ZNT d.o.o., prodajni centri Oli i Divna, knjižara Livre, GoodLife fitness centar, SportsArt Posušje, SC Adeo, Barber shop Antun, Barber shop Željko Lončar, Barber shop Viktor, Mint caffe bar, Frizerski salon Shampoo, Salon by Antonela Jukić, Frizerski salon In Hair, Studio Leabeauty te restoran Astoria.

Prije početka natjecateljskog dijela programa dodijeljene su pohvalnice učenicima srednjih škola koji su u prethodnoj školskoj godini ostvarili odličan uspjeh s prosjekom 5.0 te uzorno vladanje.

Pohvaljeni učenici i učenice Gimnazije su: Lucia Vranjković (2.a), Iva Čamber, Lucija Oreč i Ivano Zlopaša (3.b), Antonia Bešlić i Leonarda Bešlić (4.a), te Lucija Krsmanović i Petra Vranjković (4.c).

Natjecanja su započela kvizom općeg znanja u kojem su sudjelovala čak 24 natjecateljska para. Nakon niza zanimljivih i zagonetnih pitanja prvo mjesto osvojio je gimnazijski par iz 2.b odjela – Ana Bago i Ivana Begić. Pitanja za kviz pripremila je profesorica Gabrijele Bešlić (SSŠ).

Nakon kviza uslijedio je sportski dio programa koji je podigao atmosferu u dvorani – obaranje ruke, vuča konopa, utrka na tri noge, utrka u kolicima i odbojka, gdje se više nije gledalo tko je iz kojeg razreda, nego tko ima bolju formu i jači timski duh.

U obaranju ruke pobjedu je među dečkima odnio Ljubo Begić iz 3.a (SSŠ). Kod djevojaka najbolja je bila Matea Tokić iz 4.I (SSŠ). U vuči konopa najjača je bila ekipa dečkih iz 3.d (SSŠ): Luka Bašić, Josip Begić, Ivan Galić, Luka Galić i Jure Nenadić, dok su u ženskoj konkurenciji slavile učenice 4.c (GfGM): Filipa Bašić, Ana Drinovac, Marta Drinovac, Anamarija Rezo i Nina Matković. Utrku na tri noge najbolje su odradili Pavle Jukić i Ivano Nenadić iz 2.d (SSŠ). U utrci u kolicima prvo mjesto osvojile su Filipa Bašić i Marta Drinovac iz 4.c (GfGM).

Odbojka je donijela posebno dinamičan završetak sportskog dijela, a pobijedila mješovita gimnazijska ekipa: Josip Pavković (3.c), Lukas Čale i Petra Čutura (4.a), Marko Biško, Petra Budimir, Dragica Čamber i Lana Pavković (4.b) te Nina Matković (4.c). Dokazali su da kombinacija snage i timskog duha uvijek donosi rezultat.

Svi članovi Vijeća učenika pokazali su iznimnu ozbiljnost, profesionalnost i, iznad svega, sposobnost da uspješno organiziraju veliku zajedničku manifestaciju, što je od njih zahtijevalo puni angažman, odgovornost i timski rad.

DANI BALGDANSKE RADOSTI I ZAJEDNIŠTVA

BOŽIĆ POD ŠKOLSKIM KROVOM

Neki dani ostaju u sjećanju zbog ljudi s kojima ih dijelimo. Predbožićno druženje pokazalo je da zajednički trenuci, smijeh i kreativnost povezuju učenike i profesore te stvaraju uspomene koje traju.

Veliko uzbuđenje i iščekivanje uoči blagdana i zimskih praznika tražilo je zajedničko druženje. Baš kao što okupljanje u obitelji uz kićenje doma i zajedničke trenutke širi toplinu, povezanost i dijeljenje uspomena, tako i školsko stvaranje predbožićne atmosfere u razredu povezuje učenike i profesore u jednu posebnu, svečanu i pamtljivu priču ispunjenu zajedništvom i blagdanskim duhom.

Učionica broj 4 pretvorena je 22. prosinca 2025. u veselo dekoriran školski kutak u kojem su se okupili učenici i profesori na blagdanskome druženju. Zajednički božićni domjenak osmišljen je po principu da svatko donosi nešto pa je stol ubrzo postao prava mala izložba okusa, mirisa i dobre volje.

Uz druženje i fotografiranje, organiziran je i zabavni natjecateljski dio programa. Birani su najljepši i naj-najružniji božićni džemper te najbolja, najzabavnija razredna božićna video čestitka, što je izazvalo puno smijeha i kreativnih modnih kombinacija.

O pobjednicima je odlučivalo strogo, ali pravedno povjerenstvo: Anđela Galić, Janja Galić i Petra Kovač (2.c), Luka Tomić (4.b) te Klara Grubišić (4.c).

Nagradu za najljepši božićni džemper osvojio je Bruno Knezović, a za najzanimljiviji „ružni“ džemper Petra Lončar, obadvoje iz 1.a odjela. Za najbolju video čestitku nagrađen je razredni odjel 1.b koji je pokazao visoku dozu kreativnosti i tmskog duha.

Cijeli događaj organizirala je profesorica Renata Čale, a koordinaciju promotivnih aktivnosti i sponzora vodila je profesorica Sanja Crnogorac-Sitarški. Blagdansku atmosferu su dodatno oblikovali učenici uz vodstvo profesorice Martine Tomić, pretvorivši učionicu u pravu božićnu scenografiju. Vijeće učenika sudjelovalo je u organizaciji prijave razrednih odjela, čime je dodatno potaknuto aktivno uključivanje učenika.

Posebnu podršku dali su sponzori: Lukas TP Nakić d.o.o. koji je osigurao piće, grickalice i pribor za jelo, te Vokel d.o.o., koji je pripremio bogate nagrade za pobjednike natjecanja.

Puno smijeha i dobre atmosfere doveli su do jednoglasnog zaključka – ovakva druženja trebaju postati lijepa školska tradicija.

SVEČANO OBILJEŽEN DAN BRANITELJA OPĆINE POSUŠJE

STJEGONOŠE U SLUŽBI SJEĆANJA I ZAHVALNOSTI

Svetom misom za sve branitelje i tradicionalnim mimohodom sa stjegovima ratnih postrojbi 31. svibnja svečano je obilježen Dan branitelja općine Posušje. Brojni branitelji, članovi njihovih obitelji, predstavnici društvenog i političkog života te građani okupili su se kako bi odali počast onima koji su svoje živote i zdravlje ugradili u slobodu hrvatskoga naroda.

Poseban doprinos dali su učenici Gimnazije fra Grge Martića i Srednje strukovne škole Posušje. Kao stjegonoše nosili su zastave ratnih postrojbi te svojim odgovornim i dostojanstvenim sudjelovanjem u mimohodu iskazali poštovanje prema hrvatskim braniteljima i njihovoj žrtvi.

Nakon mimohoda su na Trgu hrvatskih branitelja položeni vijenci i zapaljene svijeće u znak sjećanja na poginule, nestale i preminule branitelje. U prigodnim obraćanjima istaknuta je važnost očuvanja uspomene na Domovinski rat te prenošenja vrijednosti slobode, zajedništva i odgovornosti na mlađe naraštaje.

Sudjelovanjem u ovom događaju naši su učenici pokazali kako mladi mogu aktivno pridonijeti u očuvanju kolektivnog sjećanja i iskazivanju zahvalnosti onima koji su budućim generacijama omogućili život u slobodi i miru. S dubokim poštovanjem i iskrenom zahvalnošću prisjećamo se svih poginulih, nestalih i umrlih branitelja te odajemo priznanje svim hrvatskim braniteljima za njihovu hrabrost, žrtvu i nesebično služenje domovini.

DAN MATERINSKOG JEZIKA

ČA, ŠTO, ŠTA ILI KAJ – GLAVNO JE DA SE RAZUMIJEMO!

Povodom Međunarodnog dana materinskog jezika koji se svake godine obilježava 21. veljače, učenici Gimnazije fra Grge Martića su na zanimljiv i kreativan način skrenuli pozornost na važnost očuvanja hrvatskoga jezika i njegovih brojnih narječja.

U središtu aktivnosti bio je vlog koji su osmislile i snimile učenice 2.b odjela Ana Bago i Matea Jurišić. Tijekom posjeta Splitu prošetale su Rivom i starim gradskim ulicama te razgovarale s prolaznicima o njihovom materinskom jeziku, narječju i svakodnevnom govoru. U kratkim i spontanima razgovorima otkrile su koliko su ljudi vezani uz svoj zavičajni govor te koliko cijene jezičnu raznolikost koja obogaćuje hrvatski jezik.

Pokazalo se kako je jezik mnogo više od pravopisa i gramatičkih pravila. On je dio našega identiteta, nositelj kulture, tradicije i uspomena te važna poveznica među ljudima. Različiti izrazi poput „ča“, „što“, „šta“ i „kaj“ svjedoče o bogatstvu hrvatskih narječja i podsjećaju nas na važnost njihovog očuvanja za buduće generacije.

Ovom aktivnošću učenice su na zanimljiv i moderan način obilježile Međunarodni dan materinskog jezika te pokazale kako se pomoću, razgovora, istraživanja i digitalnih medija može učiti o jeziku i njegovoj vrijednosti.

DAN TIMA KOJEM JE VALUTA ZAJEDNIŠTVO

MALI ZNAK ZAHVALNOSTI ZA VELIKI DOPRINOS ŠKOLI

Tijekom cijele školske godine učenici Gimnazije fra Grge Martića Posušje svojim su radom i zalaganjem bili važan dio brojnih školskih projekata i događanja. Kao novinari, urednici, fotografi, snimatelji, vlogeri te članovi logističkog i tehničkog tima svojim su znanjem, kreativnošću i odgovornošću pridonijeli uspješnoj organizaciji školskih aktivnosti, manifestacija, natjecanja i projekata.

Kako bi im zahvalila na predanom radu i nesebičnom doprinosu, škola je za njih 17. lipnja 2026. godine organizirala večeru u restoranu Adeo. Učenici su se u pratnji profesorica Renate Čale i Jasminke Petric okupili u ugodnom ozračju, prisjećajući se brojnih zajedničkih projekata, izazova i lijepih trenutaka koji su obilježili proteklu školsku godinu.

Iako se svi volonteri nisu mogli odazvati druženju, zahvalnost pripada svakome od njih. Svaki napisani tekst, zabilježena fotografija, snimljeni video, pripremljena objava ili pružena pomoć u organizaciji ostavili su trag u životu škole i pridonijeli stvaranju uspomena koje će ostati zabilježene.

Ovo druženje bilo je mali znak zahvalnosti za veliki trud koji su učenici tijekom godine nesebično ulagali. Njihova odgovornost, kreativnost, timski duh i spremnost na suradnju još su jednom pokazali kako školski život jednako čine nastava i ocjene, kao i zajednički projekti pomoću kojih stječu nova iskustva, razvijaju prijateljstva i stvaraju vrijedne uspomene.

OD KLUPE DO ISKUSTVA

ZNANJE U POKRETU

Terenska nastava, projekti i natjecanja koji učenicima otvaraju nove poglede

Najvrjednija iskustva često nastaju onda kada učenici izađu izvan poznatih okvira učionice, istražuju, stvaraju, surađuju i svoje znanje primjenjuju u stvarnim situacijama. Tako je bilo i ove godine.

Učenici Gimnazije fra Grge Martića Posušje oslikavali su školu, istraživali bogatstvo hrvatskoga jezika u knjižnici, otkrivali svijet karti i ekonomije te sudjelovali u projektima koji spajaju školu i zajednicu. Praktičnim su radom, uz timski duh i inicijativu, pokazali kako učenje može biti zanimljivo, praktično i inspirativno.

Takvi trenuci u kojima se teorija pretvara u iskustvo, potiču kreativnost, samostalnost i odgovornost te pokazuju da je škola istovremeno mjesto usvajanja znanja i prostor u kojem nastaju ideje, snovi, otkrivaju se potencijali, razvijaju vještine i stvaraju najljepše uspomene.

OD KLUPE DO ISKUSTVA

ZNANJE U POKRETU

Nastava ne završava školskim zvonom niti se odvija samo u učionici. Ona se nastavlja na natjecanjima, terenskoj nastavi, gostujućim predavanjima, kreativnim satima izvan učionice koji pokazuju da se najbolje uči iskustvom, istraživanjem i aktivnim sudjelovanjem.

TERENSKA NASTAVA UČENIKA LIKOVNE UMJETNOSTI BOJE KOJE OSTAVLJAJU TRAG

Naši učenici izborne nastave Likovne umjetnosti proveli su dva radna i kreativna dana na terenskoj nastavi u područnom odjelu Osnovne škole Ivana Mažuranića u Vinjanima. Na poziv Mjesne zajednice Vinjani i škole uključili su se u oslikavanje vanjskih zidova školskog dvorišta kako bi prostor u kojem borave najmlađi učenici učinili vedrijim, ljepšim i ugodnijim.

Gimnazijalci su svoje ideje pod vodstvom profesorice Martine Tomić pretočili u šarene i razigrane motive koji su unijeli novu energiju u školsko okruženje. U projektu su sudjelovale Petra Mitar (1.c), Ružica Bašić (2.a), Anđela Galić, Janja Galić, Petra Jukić, Lucija Jukić, Andrea Markota, Helena Petric, Iva Ramljak i Ana Vlašić (2.c).

Ovim su zajedničkim radom učenice dobile priliku primijeniti stečena znanja izvan učionice, razvijati kreativnost i iskusiti kako umjetnost može oplemeniti svakodnevni prostor. Imale su osiguran radni materijal, prijevoz i ručak, tako da su ovu terensku nastavu provele u ugodnom ozračju, družeći se i stvarajući nešto što će dugo ostati dio svakodnevice vinjanskih osnovnoškolaca.

KNJIŽNICA KAO UČIONICA SAT HRVATSKOGA JEZIKA U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Nastava se ne mora uvijek odvijati u školskim klupama. To su pokazali učenici 1. d odjela koji su s profesoricom Jasminkom Petric u sklopu obrade nastavne jedinice *Riječi u rječniku* posjetili školsku knjižnicu i na drukčiji način istraživali bogatstvo hrvatskoga jezika.

Učenici su u ugodnoj atmosferi novouređenog školskog „dnevnog boravka“ imali priliku upoznati se s različitim vrstama izvora znanja – rječnicima, enciklopedijama i leksikonima. Samostalnim istraživanjem i praktičnim radom otkrivali su značenja riječi, širili svoj rječnik te razvijali vještine snalaženja u različitim priručnicima.

Ovakav oblik nastave pokazao se kao izvrstan primjer istraživačkog učenja, pri čemu učenici aktivno sudjeluju u procesu stjecanja znanja. Umjesto da informacije samo usvajaju, imali su priliku samostalno ih pronalaziti, analizirati i povezivati, pa tako teorijski sadržaji postaju zanimljiviji i bliži svakodnevnoj uporabi.

Posebnu zahvalnost učenici i profesorica uputili su školskoj knjižničarki profesorici Sanji Crnogorac-Sitarski na gostoprimstvu i pripremi potrebnih materijala, kao i učenicama 2.b odjela Ani Sesar i Antoniji Grubišić koje su svojim angažmanom kao „knjižnične asistentice“ doprinijele realizaciji aktivnosti i izradi popratnog videa.

Ovakvi nastavni sadržaji potvrđuju važnost suvremenog pristupa obrazovanju u kojem knjižnica postaje mjesto susreta, istraživanja i učenja, a učenici aktivni sudionici vlastitoga obrazovnog procesa.

KARTOGRAFSKE PROJEKCIJE NA DJELU

OD UČIONICE DO IZLOŽBENOG PROSTORA

U sklopu nastave Geografije učenici 1.b razreda, su pod vodstvom profesorice Ljilje Čuture priredili izložbu pod nazivom *Kartografske projekcije*. Izložba je održana 28. svibnja 2026. godine te je na zanimljiv i kreativan način približila svijet geografskih karata i različitih načina prikazivanja Zemljine površine.

Cilj projekta bio je upoznati učenike s vrstama geografskih karata i kartografskim projekcijama koje se koriste u obrazovanju, znanosti i svakodnevnom životu. Potaknuti istraživačkim radom i kreativnim izazovom, učenici su izradili čak 48 različitih projekcija, među kojima je za izložbu odabrano 15 najuspjelijih i najzanimljivijih radova.

Posebnu pažnju posjetitelja privukli su radovi koje su učenici sami ocjenjivali glasovanjem. Najviše je glasova osvojila Ptolomejeva projekcija učenice Anice Begić, dok je drugo mjesto pripalo Goodeovoj projekciji učenika Marka Tolića.

Ova izložba pokazala je kako se teorijska znanja stečena na nastavi mogu uspješno povezati s praktičnim radom, kreativnošću i timskim duhom. Ujedno je učenicima pružila priliku da geografiju dožive na drugačiji način te svoje radove predstave svojoj školskoj zajednici.

NAŠI UČENICI NA EKONOMSKOJ OLIMPIJADI

KORAK PREMA FINANCIJSKOJ PISMENOSTI

Svjesni važnosti financijske pismenosti koja je često nedovoljno zastupljena u gimnazijskom obrazovanju, ove smo se godine uključili u 6. ekonomsku olimpijadu. Riječ je o međunarodnom natjecanju koje među srednjoškolcima potiče razumijevanje ekonomije, financija i suvremenih gospodarskih procesa.

Nakon što im je natjecanje predstavila profesorica Kata Markota, projektna koordinatorica, za sudjelovanje se prijavilo 38 učenika. Školska razina natjecanja održana je 29. travnja u kabinetu informatike, a sudionicima se pružila prilika da provjere svoje znanje i upoznaju se s temama koje imaju veliku važnost u svakodnevnom životu.

Natjecanje je izazvalo interes među učenicima, a neki su već najavili sudjelovanje i sljedeće godine. Vjerujemo kako će ovo iskustvo potaknuti još veći interes za ekonomiju i financijsku pismenost među našim gimnazijalcima.

STUDENTSKE PRIČE KAO SMJERNICE MATURANTIMA

MARIJA, IVA I LANA PODIJELILE SU S MATURANTIMA SAVJETE O STUDIRANJU I PRIJELAZU IZ SREDNJE ŠKOLE NA FAKULTET

U veljači 2026. godine našu su gimnaziju posjetile tri bivše učenice – Marija Jukić, Iva Pavković i Lana Ramljak, danas studentice Sveučilišta u Zadru. Susret je bio namijenjen maturantima kojima su predstavile iskustva s polaganja državne mature, svoje studijske programe i studentski život.

Kroz iskren razgovor podijelile su korisne savjete o odabiru studija, pripremama za ispite i izazovima s kojima su se susrele na početku studiranja. Maturanti su imali priliku postaviti pitanja i iz prve ruke doznati što ih očekuje nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja.

Ovakvi susreti dragocjena su prilika za razmjenu iskustava između bivših i sadašnjih učenika te dodatna motivacija maturantima koji se nalaze pred važnim životnim odlukama.

BOŽIČNA ČAROLIJA U IZVEDBI PRVAŠA

BLAGDANSKI PROGRAM ISPUNJEN GLUMOM I DJEČJIM OSMIJESIMA

Božićno druženje i podjela paketića za djecu djelatnika Gimnazije fra Grge Martića i ove su godine donijeli prepoznatljivu blagdansku toplinu, a za kreativni dio programa ovaj su se put pobrinuli učenici prvih razreda. S puno mašte osmislili su prigodnu priredbu koja je razveselila najmlađe i uljepšala blagdansko ozračje.

Učenici su uredili učionicu, pripremili igrokaz te svojim glumačkim nastupom izmamili osmijehe na lica svih okupljenih. Nakon predstave uslijedila je podjela božićnih paketića, čime je upotpunjena atmosfera radosti i darivanja.

Posebne pohvale zaslužuje Marko Dragoja (1.d) koji je osmislio scenarij i režirao cijeli program. U predstavi su uspješno nastupili Mihael Jukić, Marija Mihalj, Ana Radoš i Ante Rezo (1.d) te Lucija Jukić, Jelena Česić i Iva Galić (1.c), dok su za logističku podršku bile zadužene Magdalena Gavran i Lucija Pirić (1.d).

Ovaj božićni program još je jednom pokazao koliko kreativnosti, odgovornosti i zajedništva kriju naši učenici te da se najljepši blagdanski darovi često nalaze upravo u uloženom trudu, zajedničkom radu i iskrenim osmijesima.

SVIJET U I IZVAN GFGM

ŠKOLSKI MOZAIK

Zanimljivi razgovori o svakodnevici učenika, profesora i prijatelja Gimnazije

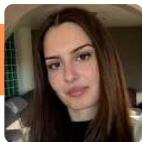
Školski list zbirka je tekstova i fotografija te presjek života naše gimnazijske zajednice. Iza svakog intervjua, pitanja i odgovora kriju se različita mišljenja, iskustva, interesi i priče učenika Gimnazije fra Grge Martića. Upravo zato ove smo godine kroz brojne razgovore nastojali prikazati svakodnevicu gimnazijalaca, njihove stavove, navike, talente i razmišljanja o temama koje ih okružuju, ali i čuti glas naših profesora.

U stvaranju ovih sadržaja sudjelovali su učenici svih odjela. Neki su iskreno govorili o školi, planovima i budućnosti, drugi o sportu, glazbi i hobijima, a mnogi su podijelili svoja iskustva volontiranja, djelovanja u Frami, života u vjeri, priprema za državnu maturu, povratka iz Njemačke, odlaska u mirovinu, fotografiranja školskih događaja ili pohađanja dviju srednjih škola – Gimnazije i Srednje glazbene škole. Svaki razgovor donio je novu priču i pokazao koliko upravo različitost pogleda obogaćuje život naše škole.

Pomoću intervjua i spontanih razgovora napravili smo mozaik života srednjoškolaca ispunjen iskrenim odgovorima, zanimljivim razmišljanjima i trenucima koji najbolje oslikavaju duh učenika GFGM-a. Neki su odgovori bili očekivani, neki iznenađujući, ali svi zajedno postali su vrijedan zapis o jednoj generaciji, o njezinim idejama, snovima, izazovima i svakodnevicu.

U nastavku donosimo najzanimljivije razgovore nastale u učionicama i udrugama, na hodnicima i sportskim terenima, svugdje gdje se svakodnevno ispisuje život naše gimnazije.

NOGOMET I ŠKOLA: IGRA NA DVA TERENA

Dok jedni zabijaju golove, drugi skupljaju odlične ocjene, a neki uspješno rade i jedno i drugo. Ovoga puta htjeli smo staviti ih u ulogu velikih nogometnih zvijezda te saznati kako se osjećaju kada su u središtu pažnje i barem na trenutak dožive atmosferu s kakvom se redovito susreću poznati svjetski nogometaši poput Yamala, Mbappéa ili Dembéléa.

Ovaj razgovor otkriva kako izgleda svakodnevica mladih sportaša, što ih motivira te kako uspijevaju pronaći ravnotežu između treninga, utakmica i školskih obveza. Što ih podiže kada postane teško, ali i kakvi su njihovi planovi za budućnost? Zanimalo nas je i tko su njihovi nogometni uzori, koje igrače najviše prate te čijoj se igri dive, bilo da je riječ o legendama nogometa ili zvijezdama današnjice. Sanjaju li profesionalnu nogometnu karijeru, vide li se u budućnosti na velikim stadionima ili im je ipak u planu samo nastavak obrazovanja. Otkrijte što su nam rekli u intervjuima.

GABRIJEL REZO, 1.B

TRENINZI, UTAKMICE I ŠKOLSKO OBVEZE U SVAKODNEVICI MLADIH NOGOMETAŠA

KARLO LONČAR, 2.A

JOZO MIKULIĆ, 3.C

Koji ti je nogometaš najveća inspiracija i zašto baš on?

Karlo: Najveća inspiracija mi je golman Liverpoola Alisson Becker zbog svoga stila branjenja, ali i ponašanja van terena.

Leo: Leo Messi, po meni najbolji igrač svih vremena.

Jozo: Messi jer uživam gledajući ga kako igra.

Gabrijel: Najveća inspiracija mi je Joško Gvardiol. Hrvat je i igra lijevog beka, baš kao ja.

Lukas: Luka Modrić mi je najdraži igrač. Inspirirao me tako što je na njegovu početku izgledalo kao da neće ostvariti ništa, ali svojim trudom pokazao je što se sve može postići.

Martin: Najveća inspiracija mi je Luka Modrić jer pokazuje koliko rad, mirnoća i upornost znače u nogometu.

OD ŠKOLSKIH 40 DO NOGOMETNIH 90 MINUTA

Što te prvi put privuklo nogometu – ekipa, pobjede ili nešto treće?

Karlo: Nogometu me privukla ekipa koja je trenirala.

Leo: Pratim nogomet od kad znam za sebe pa se i ne sjećam što me privuklo.

Jozo: Prvo što me privuklo nogometu bile su pobjede i timski rad.

Gabrijel: U nogomet me privukao moj tata. S njim sam počeo igrati od malih nogu, a on me odveo i na prvi trening.

Lukas: Prvo što me privuklo nogometu prije 10 godina bila je sama igra i ekipa, ali uz redovne treninge nogomet je postao moja strast.

Martin: Nogomet me najprije privukao zbog ekipe, druženja i osjećaja kad zajedno pobijedimo.

Kako usklađuješ treninge s učenjem i školskim obvezama?

Karlo: Treninge usklađujem sa školskim obvezama dobrom organizacijom vremena.

Leo: Iskreno, dosta mi je teško uskladiti sve to, ali nekako stižem iako bih mogao puno bolje.

Jozo: Treninge i školu usklađujem dobrom organizacijom.

Gabrijel: Dobro usklađujem školske obveze s treninzima jer su nam treninzi navečer pa stignem preko dana naučiti sve što trebam.

Lukas: U početku, dok sam bio mlađi, mogu reći da je bilo lako, manje školskih obveza i sve se stigne. Sada je dosta drugačije. Više predmeta, kasni termini za treninge, ali nekako ipak stižem. Mislim da je najvažnija organizacija. Uvijek sebi posložim što, kada, do kada trebam završiti da uspijem otići na trening.

Martin: Treninge i školu usklađujem tako što unaprijed planiram vrijeme i obveze.

Je li teže izdržati naporan trening ili sat kod najstrožeg profesora?

Karlo: Teže je izdržati sat najstrožeg profesora nego naporan trening.

Leo: Sat kod bilo kojeg profesora.

Jozo: Sat kod najstrožeg profesora.

Gabrijel: Teže je izdržati naporan trening. Mislim da je fizički rad i napor teži negoli sjediti na satu.

Lukas: Ako se nešto voli, ne može biti teško. U školi ovisi koji je predmet. Ako ne volim taj predmet, nije bitna strogoća profesora. Nogomet volim. Fizički ponekad zna biti naporno, ali nije mi teško.

Martin: Teže mi je izdržati sat kod najstrožeg profesora nego naporan trening.

Na kojoj poziciji igraš i koji ti je najdraži trenutak doživljen na terenu?

Karlo: Igram kao golman. Najdraži trenutak s terena bila je obrana penala u zadnjim minutama. Naravno, drage su mi i neke druge važne pobjede.

Leo: Igram kao desni bek. Najdraža mi je pobjeda s kojom smo osvojili juniorsko prvenstvo.

Jozo: Igram kao desni bek. Najdraža mi je asistencija u preokretu za 3:2.

Gabrijel: Moja pozicija je lijevi bek. Najdraži trenutak na terenu dogodio se prije dvije godine kad sam zabio gol ekipi *Veleža* za 1:0. Pobijedili smo 2:0.

Lukas: Igram desnog bočnog. Mogu igrati i kao stoper, vezni ili krilo. Najdraži trenutak dogodio se kad sam u mlađoj kategoriji na jednom turniru dobio nagradu za najboljeg igrača. Uskoro ćemo osvojiti juniorsku ligu, mislim da će mi i to biti među dražim trenucima.

Martin: Igram veznog. Najdraži trenutak je pobjeda na turniru u Španjolskoj.

LUKAS JUKIĆ, 3.A

MARTIN MARTIĆ, 2.A

LEO BEŠLIĆ, 3.C

BEZ VAR-A, SAMO TALENT

Sanjaš li o profesionalnoj karijeri ili ti je nogomet samo najdraži hobi?

Karlo: Sanjam o profesionalnoj karijeri, ali korak po korak.

Leo: Dok sam bio mali, sanjao sam o profesionalnoj karijeri, ali sada je to samo hobi.

Jozo: Naravno da sanjam o profesionalnoj karijeri.

Gabrijel: Nogomet mi nije samo najdraži hobi, volio bih jednog dana ostvariti profesionalnu karijeru.

Lukas: Dok sam bio mlađi sanjao sam o tome, sada kada sve sagledam, realnije shvaćam da je dosta teško i da mali broj sportaša uspije, ali tko zna što se može dogoditi, nada je uvijek tu.

Martin: Najvažnije mi je da uživam u tome što radim.

GIMNAZIJALCI POD OBRUČEM

Dok mnogi nakon nastave žure kući, naši gimnazijalci trče na par-
ket sanjajući kako izvode poteze Stephena Curryja, zakucavaju
poput LeBrona Jamesa i imaju mentalitet pobjednika kakav ima
Kobe Bryant. Između školskih hodnika i treninga nastaje priča
puna energije i dobre vibre. Košarka za njih nije samo igra nego
način života, mjesto gdje stres nestaje, a ekipa postaje druga
obitelj. U razgovoru s našim gimnazijalcima otkrivamo kako izgle-
da spoj škole, treninga i ljubavi prema košarci.

ŠKOLA KOŠ REPEAT

Kako si počeo/la trenirati košarku?

Luka B.: Svidio mi se sport, probao sam i danas sam tu gdje jesam.

Josip: Počeo sam trenirati jer sam oduvijek volio gledati košarku, od ma-
lih nogu zanimljiv mi je taj sport.

Luka P.: Činila mi se zanimljivija od nogometa, a i puno mojih prijatelja
tada je treniralo košarku pa sam se i ja odlučio okušati.

Nina: Volim sport općenito, a košarka mi je oduvijek bila zanimljiva i zato
sam odlučila upisati se na treninge.

Jelena: Vidjela sam sestru kako trenira, izgledalo mi je fora pa sam i ja
odlučila probati. Odmah mi se svidjelo i odlučila sam ostati.

Petra: Košarku sam počela trenirati jer su moje prijateljice trenirale pa
sam i ja odlučila pokušati. Odmah mi se svidjelo i zavljela sam taj sport.

JOSIP PAVKOVIĆ, 3.C

LUKA PEKAS, 1.B

OD TESTA DO TRICE: IZMEĐU ZADAČE I ZAKUCAVANJA

Koliko dugo treniraš i što te motivira da nastaviš?

Luka B.: Treniram šest godina, a motivaciju pronalazim u želji za napret-
kom i smatram da se svi trebaju baviti nekim sportom.

Josip: Treniram već sedam godina, a najveća motivacija mi je dobar uspjeh
i želja da budem što bolji.

Luka P.: Košarku treniram oko šest godina i s vremenom je postala dio mo-
je svakodnevne rutine. Motivira me druženje s ekipom, utakmice i želja da
budem sve bolji.

Nina: Košarku treniram već pet godina. Najveća motivacija mi je ekipa i že-
lja da na svakom treningu naučim nešto novo.

Jelena: Treniram već 11 godina. Motivira me to što jednostavno volim ovaj
sport i što mi je ekipa predobra. Taj osjećaj kad smo sve skupa na terenu i
kad se podržavamo, najbolji je dio svega.

Petra: Treniram sedam godina, a motivira me to što košarka gradi samopo-
uzdanje, daje priliku za nova iskustva. Motivira me i želja da postanem što
bolja košarkašica.

LUKA BAŠIĆ, 4.C

GIMNAZIJALCI MVP

Kako izgleda tvoj tipičan dan kada imaš i školu i trening?

Luka B.: Raspored je jako gust, pogotovo kada imam dva treninga u danu i školu.

Josip: Često imam dva treninga dnevno, ali uz dobru organizaciju uspijem sve uskladiti.

Luka P.: Kada imam školu, imam i trening, tako da mi je gotovo svaki dan sličan. Većinu dana provedem u školi, a poslije toga idem na trening i vraćam se kući navečer.

Nina: Ovisno o drugim obvezama, prvo odradim sve vezano za školu, a nakon škole idem na trening. Trening me opusti i tada ne razmišljam o stvarima koje nisu vezane za košarku. Nakon treninga idem kući i provedem koliko mogu vremena s obitelji.

Jelena: Dan mi je popunjen od jutra do noći. Većinu vremena provodim u školi, a odmah nakon toga slijede ostale obveze i treninzi koji traju po dva sata. Između toga nastojim iskoristiti svaki slobodan trenutak za učenje i obveze. Iako je tempo naporan, košarka mi daje energiju pa uz dobru organizaciju uspijevam sve uskladiti.

Petra: Moj dan kada imam i školu i trening zna biti naporan jer nemam puno vremena za odmor, ali kada nešto voliš, ništa nije teško.

Kako se nosiš s porazima?

Luka B.: Porazi su sastavni dio sporta. Naravno, bolni su, ali iz njih učimo i nastavljamo dalje.

Josip: Poraz dobro podnosim i trudim se iz svake utakmice nešto naučiti.

Luka P.: Naravno da nisam sretan nakon poraza, ali porazi su dio sporta i iz njih se uvijek može nešto naučiti.

Nina: Poraz prihvatim i trudim se učiti iz njega kako bih sljedeći put bila još bolja.

Jelena: Bude mi krivo u početku, ali brzo me prođe. Shvatim to kao lekciju da na idućem treningu moram raditi još jače.

Petra: Svaki poraz je težak, ali pokušam iz njega izvući ono najbolje i sljedeći put biti još bolja.

Koja ti je najdraža i najuzbudljivija utakmica?

Luka B.: Moja najdraža i najuzbudljivija utakmica bila je protiv *Slobode* iz Tuzle kada sam postigao svoje prve poene za seniorsku momčad.

Josip: Najveći uspjesi su mi dva uzastopna poziva za reprezentaciju BiH i nastup za KK *Igokea* u Ligi prvaka za mlade.

Luka P.: Najdraža i najuzbudljivija utakmica bila mi je uzvratna ligaška utakmica protiv *Širokog* prošle godine. Bila je puna napetosti i dobre atmosfere.

Nina: Svaka utakmica ostane u sjećanju, ali utakmica protiv *Gruda* i moj prvi izlazak na teren ostat će mi najdraža uspomena.

Jelena: Najdraža mi je utakmica protiv *Zrinjskog* za naslov prvakinja Herceg-Bosne. Bila je nevjerojatno napeta jer su obje ekipe bile stvarno dobre i borile smo se sve do kraja. Igrala sam sa svojim najboljim prijateljicama, bilo nam je prezabavno i taj osjećaj nakon pobjede bio je sjajan.

Petra: Najdraža i najuzbudljivija utakmica bila mi je kada smo osvojile zlatnu medalju u finalu prvenstva. To je bila i moja prva medalja.

NINA MATKOVIĆ, 4.C

JELENA ĆESIĆ, 1.C

PETRA POLIĆ, 1.A

Hoćeš li se u budućnosti ozbiljno baviti košarkom?

Luka B.: Naravno, nastojat ću ostati u košarci što duže mogu.

Josip: Još nisam siguran, ali volio bih nastaviti baviti se košarkom i u budućnosti.

Nina: Voljela bih nastaviti s košarkom gdje god završim nakon srednje škole jer me naučila puno toga i, prije svega, oblikovala kao osobu.

Luka P.: Još uvijek razmišljam o tome želim li se ozbiljno baviti košarkom u budućnosti, ali trenutno ne planiram odustati, barem dok sam u srednjoj školi.

Jelena: Voljela bih, ali svjesna sam da je žensku košarku teško podići na profesionalnu razinu, pogotovo iz male sredine gdje nema puno prostora za napredak.

Petra: Košarkom se planiram baviti i u budućnosti. San mi je postati uspješna košarkašica.

FIGHT ZONE

BALANS IZMEĐU BILJEŽNICE I BORILAČKOG DUHA

TKO SU GIMNAZIJALCI KOJI TRENIRAJU ARMWRESTLING, TAEKWONDO I KARATE

Dok jedni nakon škole uče i pišu zadaće, drugi oblače kimona, stežu zaštitne rukavice, bandaže i štitnike te odlaze na treninge koji testiraju granice izdržljivosti i discipline. Borba na tatamiju, naporni sparinzi i *armwrestling* mečevi postali su dio njihove svakodnevice. U razgovoru s našim učenicima saznajemo kako uspijevaju ostati motivirani i u školi i u sportu, kako se nose s pritiskom natjecanja te koliko im znači podrška profesora, prijatelja i klubova u kojima treniraju.

Kako si počeo/la trenirati i što te najviše privuklo tom sportu?

Lukas: *Armwrestlingom* se bavim tri godine, a najviše me privuklo to što sreća gotovo da nema nikakvu ulogu. Ako se dobro pripremiš i uložiš dovoljno truda, sve ovisi isključivo o tebi i nema mjesta izgovorima.

Dominik: Taekwondo se bavim od treće godine jer me tata upisao, a ostao sam zbog discipline i ljubavi prema sportu.

Lea: Karate sam počela trenirati zato što ga je moja starija sestra trenirala. Imala sam 10 godina kada sam zakoračila u taj sport, a što je tada bila dječja znatiželja, brzo je preraslo u veliku ljubav. Najviše me privukao žar borbe i adrenalin koji se osjeti u samo nekoliko minuta, jer u tom kratkom vremenu moraš pokazati snagu, koncentraciju, brzinu i mentalnu izdržljivost.

Ivana: Karate sam počela trenirati jako rano jer mi je tata trener pa je dvorana prirodno postala moj drugi dom. Odlučila sam krenuti njegovim stopama i danas sam mu zahvalna što mi je prenio ljubav prema ovom sportu.

Matea: Počela sam trenirati karate jer sam htjela isprobati sport uz koji mogu razviti disciplinu, kondiciju i samopouzdanje. Najviše me privuklo to što karate nije samo fizički sport nego i način razmišljanja i rada na sebi, a prvenstveno sport samoobrane.

Marta: Zbog želje da se bavim sportom. Budući da je starija sestra već trenirala, i ja sam krenula zajedno s njom. Najviše su me privukli energija i disciplina u taekwondou, ali i ekipa s kojom sam trenirala imala je veliku ulogu.

Kako sport utječe na tvoje ponašanje izvan dvorane?

Lukas: *Armwrestling* me naučio strpljenju, disciplini i samokontroli. Ništa ne dolazi preko noći nego kroz trud, tehniku i ustrajnost. Taj natjecateljski *mindset* prenosim na školu, ali i na druge životne izazove.

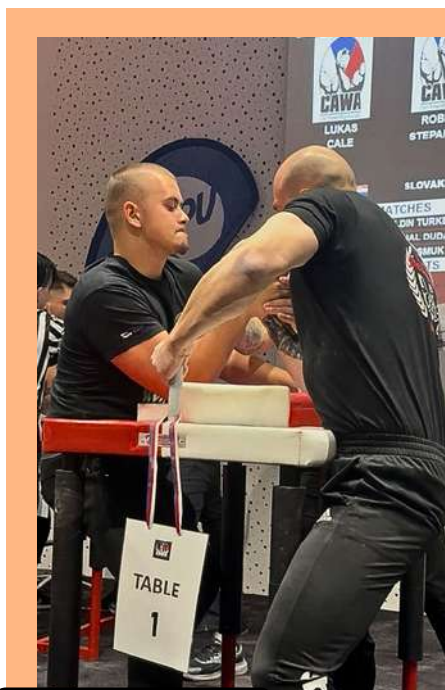
Dominik: Sport me naučio boljoj samokontroli i smirenosti u svakodnevnom životu.

Lea: Karate ima veliki utjecaj na moje ponašanje izvan dvorane. Naučio me odgovornosti, disciplini i poštovanju prema drugim ljudima. Kroz treninge postala sam upornija i shvatila da se trud i rad uvijek isplate. Time sam stekla veću vjeru u sebe i izvan dvorane.

Ivana: Karate me naučio disciplini i poštovanju koji se prirodno prenose na moj svakodnevni život. Uz to, osjećam puno veći fokus i samopouzdanje, što mi uvelike pomaže u svim školskim obavezama.

Matea: Karate me naučio disciplini, strpljenju i poštovanju prema drugima. Izvan dvorane sam smirenija, upornija i lakše se nosim sa stresnim situacijama.

Marta: Taekwondo me naučio disciplini i odgovornosti koje primjenjujem u svakodnevnom životu. Naučio me kontrolirati stres i ostati smirena pod pritiskom, a zahvaljujući njemu izgradila sam i samopouzdanje.

LUKAS ČALE, 4.A

DOMINIK JUKIĆ, 2.A

Jesi li sudjelovao/la na natjecanjima, kako se pripremaš za borbu i na koji si trenutak najponosniji/a?

Lukas: Da, natjecanja ne propuštam. Najdraži rezultat mi je onaj s Prvenstva Hrvatske, gdje sam sa 17 godina osvojio brončanu medalju u teškoj kategoriji do 18 godina. Izdvojio bih još sudjelovanje na međunarodnom natjecanju u Brnu u Češkoj. Sve to mi je bio veliki motiv i dokaz da sam na dobrom putu.

Dominik: Bio sam na puno turnira, zagrijavam se prije borbe, a svaki uspjeh mi je podjednako važan i nemam jedan određeni trenutak na koji sam najponosniji.

Lea: Tijekom osam godina treniranja sudjelovala sam na raznim natjecanjima, od državnih prvenstava do međunarodnih turnira. Nastupila sam i na Svjetskoj ligi u Veneciji 2024. godine. Do sada sam osvojila oko 70 medalja. Trenutak na koji sam najponosnija dogodio se kada sam osvojila srebrnu medalju na Prvenstvu Hrvatske i postala državna doprvačinja u teškoj kategoriji, čime sam se plasirala na Balkansko prvenstvo. Ta medalja predstavlja sav trud, odricanja i godine treninga, a osjećaj je bio neopisiv. Priprema prije borbe mi je jako važna. Pozitivna trema pomaže mi da se dodatno fokusiram, a uz zagrijavanje, istezanje i laganu glazbu uspijevam opustiti se i maksimalno pripremiti za meč.

Ivana: Nastupala sam na raznim turnirima, od onih domaćih do svjetskih liga mladih. Ipak, najponosnija sam na medalju s Prvenstva Hrvatske jer je osjećaj osvajanja odličja u svojoj domovini neopisiv.

Matea: Sudjelovala sam na jako puno natjecanja. Prije borbe pripremam se tako što se dobro zagrijem, slušam glazbu koja me opušta, pokušavam ostati fokusirana i razmišljati pozitivno. Ne mogu izdvojiti jedan trenutak na koji sam najponosnija jer mi je svaki rezultat ponos nakon puno truda i treninga, ali ako bih morala, izdvojila bih proglašenje najboljom juniorkom na natjecanju.

Marta: Sudjelovala sam na dosta natjecanja, od lokalnih do državnih. Prije borbe pripremam se zagrijavanjem i istezanjem, a zatim uvježbavam kombinacije udaraca i taktiku za borbu. Važan dio je i psihička priprema te vizualizacija borbe uz glazbu koja mi pomaže da se fokusiram. Najponosniji trenutak bio je kada sam nakon četiri pobjede postala državna prvakinja BiH i dobila poziv za reprezentaciju BiH u borbi za Europsko prvenstvo.

Imaš li posebnu taktiku za pobjedu?

Lukas: Moj izbor uvijek je presing. To je stil igre koji mi najbolje leži, u kojem mogu dati svoj maksimum.

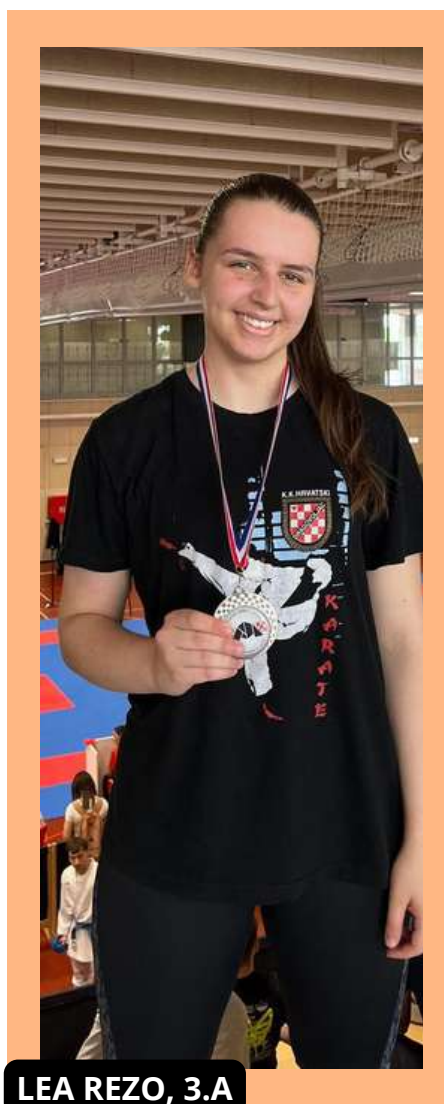
Dominik: Nemam fiksnu taktiku, već se prilagođavam svakom protivniku u trenutku borbe.

Lea: Molitva i vjera u Boga daju mi unutarnji mir, koncentraciju i snagu za meč. To je najbolja taktika s kojom pobjeđujem i koja mi pomaže da dam svoj maksimum. Naravno, iznimno je važna i fizička spremnost. S ovom je kombinacijom pobjeda sigurna.

Ivana: Iskustvo stečeno kroz godine treninga. Na tatamiju nema prečica, potrebno je puno rada, strpljenja i prilagodbe svakom protivniku.

Matea: Nemam posebnu taktiku, ali najčešće pokušavam ostati koncentrirana, smirena i budna tijekom borbe. Važno je dobro pratiti protivnika i brzo reagirati.

Marta: Rekla bih da su to većinom udarci iz okreta koji su malo zahtjevniji pa nose i veći broj bodova. Takvi udarci često preokrenu rezultat u zadnjim sekundama. Također, jako je važna psihička spremnost da do kraja borbe ostanem koncentrirana.

LEA REZO, 3.A

**FOKUS.
BORBA.
MEDALJA.**

IVANA ČAMBER, 3.B

Kako uspijevaš uskladiti školu i treninge?

Lukas: Uz dobru organizaciju učenja i discipliniran trening sve je moguće.

Dominik: Školu i treninge usklađujem bez stresa i problema, uz dobru organizaciju.

Lea: Treninge i školu uspijevam uskladiti uz dobru organizaciju. Nije uvijek lako balansirati treninge, školu i natjecanja, ali trudim se jer me karate naučio da se sav trud isplati. Naravno, ponekad bude naporno, ali nastojim dati svoj maksimum.

Ivana: Uskladiti gimnaziju, svakodnevne treninge i turnire zahtijeva strogu organizaciju, ali mi disciplina iz karatea pomaže da sve stignem. Bogu hvala, beskrajno sam zahvalna na prilici da imam priliku raditi sve to.

Matea: Školu i treninge ponekad je jako teško uskladiti, ali uspijevam tako što dobro organiziram svoje vrijeme. Trudim se školske obveze završiti na vrijeme kako bih mogla redovito trenirati i imati dovoljno vremena za odmor.

Marta: Uskladiti školu i treninge nije baš lako, ali dobra organizacija svakako pomaže.

MARTA GRUBIŠIĆ, 1.D

MATEA ČAMBER, 2.A

Što bi rekao/la nekome tko želi početi trenirati?

Lukas: Poručio bih mu da jednostavno krene i ne razmišlja previše jer nitko nije najbolji na početku. Važno je biti uporan, trenirati pametno i uživati u onome što radiš.

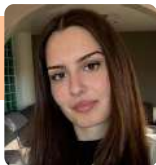
Dominik: Svima koji žele početi trenirati, poručio bih da samo krenu.

Lea: Preporučila bih da se bez previše razmišljanja upuste u ovaj sport. Tako će, kao što sam već navela, postati odgovorniji i discipliniraniji te naučiti poštovati druge. I što je najvažnije, sport će ih izgraditi kao osobe.

Ivana: Fizička aktivnost je ključna za mentalno i fizičko zdravlje, bez obzira na to koji sport odabrali. Ne čekajte savršen trenutak, počnite već danas jer ćete se sigurno osjećati bolje i energičnije.

Matea: Nekome tko želi početi trenirati rekla bih da se ne boji pokušati. Na početku je svima teško, ali s vremenom dolaze napredak, samopouzdanje i dobra ekipa. Najvažnije je biti uporan.

Marta: Svakako bih ga potaknula da krene, da se trudi i daje sve od sebe jer se to na kraju uvijek isplati. Također bih rekla da na izgubljene borbe gleda kao na priliku da nešto nauči i poboljša.

ZLATNA PRIČA S ATLETSKIH NATJECANJA

PRVI POKUŠAJ, PRVO ZLATO

U okviru županijskog natjecanja u atletici naših je dvoje učenika svojim nastupima ostvarilo iznimne rezultate osvojivši najsjajnije zlatne medalje. Njihove sportske priče pokazuju koliko su trud, disciplina i upornost ključni za uspjeh, ali i koliko prvi koraci u sportu mogu prerasti u velika postignuća.

Bacanjem kugle i trčanjem na 800 metara pokazali su da se uz kvalitetan trening i fokus mogu postići vrhunski rezultati, čak i bez dugogodišnjeg iskustva. Njihov uspjeh predstavlja ponos za školu i cijelu lokalnu zajednicu, a istovremeno su inspiracija drugim učenicima.

NINA MATKOVIĆ, 4.C

Kako se osjećaš kao dvostruki županijski prvak i što je bilo zahtjevnije – prvi put osvojiti zlato ili ga obraniti sljedeće godine?

David: Na pripremama za svoje prvo županijsko natjecanje prvi put u životu držao sam kuglu, ali na drugom sam već usavršio tehniku. Osjećaj je odličan, pogotovo kada si dvostruki prvak, ali bolje sam se osjećao prvi put jer tada nisam očekivao zlato.

Budući da ne treniraš atletiku profesionalno, je li ti županijsko natjecanje bilo prvi susret s trčanjem na 800 metara i kakav je osjećaj osvojiti zlato?

Nina: Nisam imala prethodnog iskustva s atletskim natjecanjima, stoga mi je županijsko natjecanje bilo prvo takvo iskustvo. Lijep je i poseban osjećaj biti prvak.

Jesi li imao/la veliku tremu prije županijskog natjecanja ili si bio/la potpuno fokusiran/a?

David: Tremu uopće nisam imao.

Nina: Nisam imala tremu prije utrke. Dapače, jedva sam čekala osjetiti adrenalin i uzbuđenje koje dolazi neposredno prije starta. Nastojala sam ostati što fokusiranija i dati sve od sebe.

DAVID GRUBIŠIĆ, 3.A

Je li tvoja prednost bila snaga/brzina ili si treningom uspio/uspjela usavršiti i tehniku?

David: Moja tajna bila je pokušati usavršiti tehniku, uz maksimalnu snagu.

Nina: I jedno i drugo. Redovitim treninzima poboljšali su se i moja brzina i izdržljivost.

Imaš li sportskog uzora i tko je to?

David: Moj sportski uzor je David Goggins, bivši američki Navy SEAL, ultramaratonac i motivacijski govornik poznat po iznimnoj mentalnoj i fizičkoj izdržljivosti.

Nina: Nemam neku posebnu osobu koju bih izdvojila kao uzora.

Kakve su bile reakcije profesora i ekipe iz razreda na tvoje osvojene titule?

David: Čestitali su mi svi.

Nina: Bili su ponosni, ali ne i iznenađeni jer vjerovali su u mene.

Što za tebe osobno znači osvojiti zlato za svoju školu?

David: To je jako dobar osjećaj, pogotovo kad osvojiš za svoj grad.

Nina: Lijep je osjećaj znati da sam svojim uspjehom barem malim dijelom pridonijela školi i ostavila trag u njezinoj sportskoj povijesti.

Kad bi svoju sportsku priču opisao/la u tri riječi, koje bi to bile?

David: Disciplina, upornost, žrtva.

Nina: Disciplina, upornost i uživanje.

IVANA BEŠLIĆ, 2.C

POVJERENJE BEZ RIJEČI

KORAK, KAS, GALOP

O PRIJATELJSTVU, NATJECANJIMA I POSEBNOJ VEZI IZMEĐU JAHAČA I KONJA

Na prvi pogled čini se da je dovoljno sjesti u sedlo i krenuti. U stvarnosti jahanje traži mnogo rada, koncentracije i povjerenja. Ivana i Lucia otkrivaju kako su se zaljubile u ovaj sport, što ih motivira i zašto je svaki trening novo iskustvo.

Kako si se zainteresirala za jahanje i pridružila klubu?

Ivana i Lucia: U Konjičkom klubu *Stina* treniramo od 2021. godine, no prve dvije godine gotovo se uopće nismo viđale. Sve se promijenilo tijekom priprema za ljetni turnir 2023. godine, kada smo shvatile da smo jedine članice iz Posušja, što nas je odmah povezalo i zbližilo. Upravo nas je zajednička ljubav prema konjima i jahanju povezala i zbližila.

Kako su izgledali tvoji prvi trenutci u sedlu? Što je bilo najzahtjevnije dok si učila jahati?

Ivana: Najteže je bilo prilagoditi se svim sitnicama na koje treba paziti tijekom jahanja. Iznenadilo me koliko je zapravo teže nego što sam zamišljala te koliko je stvari potrebno uskladiti odjednom kako bi sve funkcioniralo kako treba.

Lucia: Nisam imala strah od visine, ali mi je jahanje kao sport bilo potpuno nepoznato, kao i većini ljudi. Najteže mi je bilo prilagoditi se novom okruženju i fizičkim zahtjevima samog sporta, ali sve to na najljepši mogući način.

Što ljudi najčešće ne razumiju kada je riječ o jahanju, a što je tebi u tome najljepše?

Ivana: Mislim da je najljepše u jahanju ono što se ne može uvijek vidjeti – povezanost između jahača i konja. Upravo je ta usklađenost jedna od najvažnijih stvari jer konji vrlo lako osjete disanje, nervozu, strpljenje ili uznemirenost jahača te i sami reagiraju na njegove emocije.

Lucia: Ljudi na našim prostorima često ne doživljavaju jahanje kao ozbiljan sport nego više kao oblik rekreacije. Ipak, upravo ono što je najteže ujedno je i najljepše – količina truda koju treba uložiti, osjećaj ponosa nakon uspjeha, ali i poseban osjećaj slobode na leđima konja, osobito kada jašete livadama, a ne unutar arene.

Imaš li neku zabavnu anegdotu iz štale koju uvijek prepričavaš?

Ivana: Najsmješnija situacija je upravo moj prvi i zasad jedini pad s konja jer smo se ranije šalile kako bi bilo vrijeme da i ja to napokon „riješim”.

Lucia: Prva situacija koje se sjetim je pad koji je bio bezbolan, ali dosta smotan. Pala sam bez posljedica, a dobra je stvar što je to bilo smiješno.

Postoji li nešto u jahanju što ti i dalje izaziva dozu straha?

Ivana: Odmalena sam skakala i ništa me nije strašilo, uvijek sam išla što brže i što jače. Zato me ponekad strah što se sve može dogoditi kada ne pazim dovoljno i ne razmišljam unaprijed.

Lucia: Kada sam u galopu na livadi izgubila kontrolu nad konjem.

Na koji si uspjeh u jahanju najviše ponosna?

Ivana: Natjecanje u Banjoj Luci gdje sam ostvarila treću pobjedu u nizu, što mi je jako puno značilo.

Lucia: Ponosni trenuci su, naravno, osvojena natjecanja, ali ipak sam često ponosnija i sretnija kada uspijem popraviti nešto na čemu sam dugo radila i kada pobijedim samu sebe, a ne druge natjecatelje.

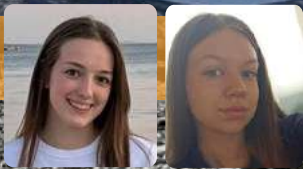
Kako bi ohrabrila osobu koja želi probati jahanje, ali nema dovoljno samopouzdanja?

Ivana: Nikako ne odustati na početku jer je jako iscrpljujuće i može se činiti nemogućim, ali s vremenom postane lakše.

Lucia: Ako se bilo tko želi okušati u jahanju, mislim da neće požaliti. Strah se uvijek može prevladati, a ako imate želju i mogućnost, iskoristite to.

LUCIA JUKIĆ, 1.C

AKTIVNI, POVEZANI, SVOJI: HOBIJI KOJI VODE U PRIRODU

NINA MATKOVIĆ, 4.C

Od planinskih vrhova do mirnih obala jezera, priroda je mjesto na kojem mnogi naši gimnazijalci pronalaze odmor, izazov i inspiraciju. Jedni osvajaju nove vrhove, drugi strpljivo čekaju svoj sljedeći ulov, a svima je zajednička ljubav prema boravku na otvorenom. U razgovoru s našim učenicima saznali smo kako su se zaljubili u planinarenje i ribolov, koje uspomene pamte te zašto im je priroda postala neizostavan dio života.

Kako si se počeo/la baviti aktivnostima koje spajaju prirodu i druženje?

Nina: Od malih nogu sam u prirodi provodila slobodno vrijeme s prijateljima ili s obitelji.

Ana B.: Odmalena sam boravila u prirodi pa je tako došlo i planinarenje. Svemu me približio moj tata koji je zajedno sa svojim prijateljima osnovao HPD Pločno.

Ana S.: Kao mala počela sam planinariti s tetkom i od tada sam povezana s prirodom. Ona predstavlja moje sigurno mjesto, a ljubav prema planinarenju se posebno razvila boravkom u kampovima i prirodi.

Zoran: Počeo sam se baviti ribolovom i ostalim aktivnostima u prirodi iz znatiželje i preko članova obitelji, ponajviše preko strica i rođaka. Već nekoliko godina član sam i Športskog ribolovnog društva *Braco Vidić* Posušje.

Tvoj prvi uspon/ulov i sjećaš li se tog trenutka?

Nina: Radovanj, bila sam jako mala i taj osjećaj kad sam došla do vrha bio je nezaboravan. Kao da sam osvojila najviši vrh svijeta.

Ana B.: Moj prvi pravi uspon bio je na Vran. Imala sam 10 godina i bilo je zabavno, ali ujedno i naporno jer staza je zahtjevnija, a nisam imala iskustva. Prije toga išla sam samo na Radovanj, koji je više šetalište.

Ana S.: Moj prvi uspon bio je na Veliki Vran. Bila sam još mala, ali sjećam se da mi je to bio jedan od najljepših dana jer sam ostvarila svoj cilj.

Zoran: Prvi ulov bio mi je šaran od 1.2 kg kojeg sam upecao sa svojim ručno napravljenim štapom. Taj trenutak ostao mi je u posebnom sjećanju, a prvi uspon napravio sam na Radovanj i također ga pamtim kao lijepo iskustvo.

Koliko često ideš planinariti/u ribolov i s kim najčešće ideš?

Nina: Pokušavam što više vremena provesti u planinama. Najdraže mi je kad idem sama, ali isto tako se volim podružiti s društvom.

Ana B.: Na planinarenje ne idem toliko često i priznajem da nisam baš aktivan član, ali rado odem čim mi se pruži prilika. Najčešće planinarim s prijateljicama i obitelji.

Ana S.: Planinariti idem u skladu sa svojim obvezama, kada imam slobodnog vremena, ali najčešće tijekom proljeća i ljeta.

Zoran: Ljeti idem u ribolov četiri puta tjedno, često i s noćenjem, dok inače idem uglavnom subotom. Najčešće idem s društvom s kojim idem i na natjecanja, a na planinarenje s prijateljima.

ANA STIPIĆ, 1.B

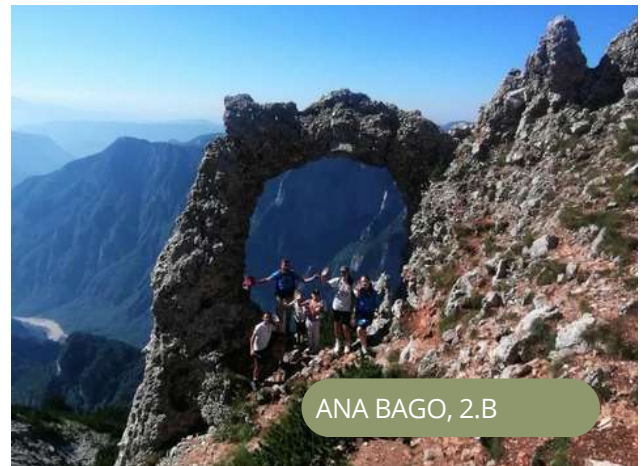
Imaš li neko posebno mjesto gdje najradije ideš planinariti/pecati?

Nina: Nemam. Svako je mjesto posebno na svoj način i to je ljepota prirode.

Ana B.: Najradije idem na Ružički potok, odnosno na Oštrc.

Ana S.: Nemam neko posebno omiljeno mjesto, ali mi je nekako Blidinje poput drugog doma i uvijek mu se vraćam.

Zoran: Mjesto koje ima posebno mjesto u mom srcu je Jezero Tribistovo. Tu najviše volim pecati, a imam i svoju ekipu od devet ribolovaca, *CT Herc*. Planinariti najviše volim na Radovanj i u kanjon Brine.

Što ti je najzabavnije, a što najteže u planinarenju/ribolovu?

Nina: Volim izazove, zahtjevnije staze više me privlače, uzbudljivije su mi.

Ana B.: Najzabavnije mi je druženje s prijateljicama jer provedemo najmanje osam sati u prirodi i razgovoru, a najteže mi je prelaziti strme dijelove staze tijekom uspona i silaska.

Ana S.: Najzabavnija su mi druženja s ostalim planinarskim društvima i pjesma uz ognjište. Najteži dio zapravo ne postoji jer ako voliš planinarenje, ništa nije naporno. Kada se popneš na vrh, zaboraviš na sav umor.

Zoran: U ribolovu je najzabavnije uloviti ribu i uživati u odmoru i prirodi, dok je najteže nositi opremu i priprema prije ribolova. Kod planinarenja je najljepše uživati u prirodi i pogledu, a najteže je vratiti se kući nakon izleta.

Kako usklađuješ školu i planinarenje/ribolov?

Nina: Kao i u svemu, organizacija je najvažnija. Sve se može kad se hoće.

Ana B.: Na planinarenje uglavnom idem vikendom ili tijekom ljeta pa nije toliko zahtjevno uskladiti ga sa školskim obvezama.

Ana S.: Rasporedim svoje vrijeme i obveze.

Zoran: Školu i aktivnosti u prirodi uspijevam uskladiti tako što većinom idem vikendom ili tijekom slobodnog vremena pa pronađem vremena i za obveze i za hobi.

GDJE MOBITEL GUBI SIGNAL, A NASTAJU USPOMENE

Imaš li savjet za mlade ljude koji se žele početi baviti planinarenjem/ribolovom?

Nina: Moj savjet je da samo treba krenuti, svi zainteresirani imaju priliku učlaniti se u planinarsko društvo ili krenuti sami jer ima puno mjesta koje se itekako isplati vidjeti.

Ana B.: Mislim da je vrlo važno imati kondiciju. Redovita šetnja najbolja je priprema i, naravno, neophodna je i dobra obuća.

Ana S.: Preporučila bih svima da počnu planinariti jer se sigurno neće razočarati. Osim što će biti fizički spremniji, upoznat će i nove ljude.

Zoran: Za ribolov je potrebno puno strpljenja i iskustva, zato početnici ne bi trebali odmah očekivati veliki ulov nego prije svega uživati u prirodi. Također, važno je čuvati prirodu i uvijek pokupiti za sobom otpad kako bi okoliš ostao čist za sve.

DVIJE ŠKOLE, JEDAN TEMPO

KAD SE LJUBAV PREMA GLAZBI USPJEŠNO USKLADI SA ŠKOLSKIM OBVEZAMA

Dok većina maturanata završetkom srednje škole zatvara jedno životno poglavlje, neki istodobno privode kraju čak dva. Uskladiti obveze gimnazije i srednje glazbene škole zahtijeva organizaciju, disciplinu i ustrajnost, no za naše je sugovornike to bio izazov koji su uspješno svladali.

O njihovu svakodnevnom ritmu, trenucima preispitivanja i onome što iz tog razdoblja nose sa sobom razgovarali smo s troje naših uspješnih glazbenika: Josipom Polićem (4.a), ujedno i učenikom generacije, te Petrom Vranjković i Lucijom Jukić (4.c), koje su tijekom školovanja također ostvarivale izvrsne rezultate i odličan uspjeh u obje škole.

Kako se osjećaš sada kada završavaš gimnaziju i glazbenu školu u isto vrijeme?

Josip: S jedne strane drago mi je što ću imati više slobodnog vremena, ali će mi škola i društvo ipak nedostajati.

Lucija: Osjećam se jako ponosno i sretno što sam uspješno završila obje škole. S druge strane, malo mi je i žao jer se jedno predivno razdoblje završava. Najviše će mi nedostajati moji prijatelji i profesori s kojima sam provela ove godine.

Petra: Osjećam se dobro, ponosna sam što sam završila obje škole istovremeno.

Koji trenutak iz glazbene škole, a koji iz gimnazije ćeš pose- bno pamtiti?

Josip: Ne postoji jedan točno određeni trenutak koji bih izdvojio. Mislim da je cijelo ovo razdoblje jedno nezaboravno iskustvo koje ću dugo pamtiti.

Lucija: Iz gimnazije ću najviše pamtiti trenutke zajedništva u razredu i sve što smo zajedno prolazili. Iz glazbene škole će mi u sjećanju ostati prijatelji koje sam tamo stekla i naši nastupi i koncerti. Ti trenuci na pozornici i iza pozornice su stvarno bili posebni.

Petra: Iz gimnazije ću pamtiti kave na koje smo išli, a iz glazbene prijatelje koje sam stekla i natjecanja.

Jesi li ikad razmišljao/la odustati od jedne škole i što te zadržalo?

Josip: Bilo je trenutaka kada sam razmišljao o odustajanju, ali trud koji sam do tada uložio i želja za uspjehom, uvijek su bili jači.

Lucija: Iskreno, nikada nisam ozbiljno razmišljala o odustajanju. Naravno, bilo je teških i napornih trenutaka, pogotovo kada bi se obveze nakupile s obje strane, ali nikad nisam htjela odustati. Podrška obitelji i prijatelja, kao i ljubav prema glazbi me uvijek gurala naprijed.

Petra: Bilo je trenutaka kada sam htjela odustati od gimnazije, ali shvatila sam da ne mogu završiti glazbenu ako ne završim gimnaziju.

JOSIP POLIĆ, 4.A

LUCIJA JUKIĆ, 4.C

PETRA VRANJKOVIĆ, 4.C

Koji su tvoji daljnji planovi? Hoćeš li se nastaviti baviti glazbom?

Josip: Još uvijek razmišljam o tome što dalje, ali bez obzira na to kamo me budućnost odvede, glazba će uvijek biti dio mene

Lucija: Moji daljnji planovi idu u smjeru fakulteta i nastavka školovanja na tom polju. Što se tiče glazbe, ona nikada neće nestati iz mog života. Možda neću biti profesionalna glazbenica na primarnom poslu, ali sviranje i glazba općenito ostaju moja cjeloživotna strast, moj način izražavanja i sigurna sam da ću naći načina da ostanem aktivna.

Petra: Moji daljnji planovi nisu vezani za glazbu, ali i dalje je želim zadržati u svom životu.

Što ti je draže – nastupi ili testovi?

Josip: Nastupi.

Lucija: Iako oboje donose dozu treme, biram nastupe! Test u gimnaziji je provjera onoga što si naučio napamet i često te stavlja u kalup. Nastup u glazbenoj školi je također rezultat rada, ali u njemu imaš priliku pokazati svoju osobnost, emociju i kreativnost. Na nastupu dijeliš nešto s publikom, dok na testu dijeliš znanje samo s papirom.

Petra: Draži su mi nastupi. Iako mi nastupi izazivaju ogromnu tremu prije nego što ću izaći na pozornicu, na nastupu dok sviraš, kroz emocije pokazuješ ono što si naučio.

Koji bi savjet dao mladima koji istovremeno upisuju gimnaziju i glazbenu školu?

Josip: Savjetovao bih im da dobro organiziraju svoje vrijeme i redovito uče jer je uz dobru organizaciju sve lakše uskladiti.

Lucija: Moj savjet je da se odvaži i pokušaju. U ove četiri godine naučila sam da se čovjek u hodu prilagodi i da uvijek postoji način za uskladiti sve obveze ako se nešto uistinu voli.

Petra: Savjet koji bih dala mlađim generacijama je da ne odustaju, uvijek će biti teških trenutaka, ali važno je samo dobro se organizirati i biti uporan.

DVA RASPOREDA, JEDAN CILJ

Priča naših maturanata pokazuje kako se trud, disciplina i ljubav prema glazbi mogu uskladiti s gimnazijskim obvezama. Tim putem koračaju i mlađe učenice koje uz redovnu nastavu pohađaju i srednju glazbenu školu. O svom rasporedu, motivaciji i svakodnevici govore u nastavku razgovora.

Kada si se počela baviti glazbom?

Ruža: Inspiraciju za bavljenje glazbom dobila sam od brata kada je krenuo u glazbenu školu i tu sam već deset godina.

Marija: Glazbom sam se počela baviti u osnovnoj školi, a najviše su me motivirala moja braća koja se također bave glazbom. Upravo sam uz njih još više zavoljela sviranje.

Koji ti je najdraži dio dana – gimnazija ili glazbena škola i zašto?

Ruža: Iskreno, ne mogu se odlučiti jer svaka škola ima svoje prednosti i mane.

Marija: Rekla bih da mi je glazbena škola ipak malo draža jer se tamo mogu više opustiti.

Imaš li dovoljno slobodnog vremena i kako ga provodiš?

Ruža: Nemam puno slobodnog vremena, ali ono koje imam, najčešće provodim družeći se s obitelji i prijateljima.

Marija: Slobodnog vremena nemam baš previše, ali kad ga uspijem pronaći, najradije ga provodim s prijateljima i obitelji.

Što vas motivira da nastavite i kad je najteže?

Ruža: Motiviraju me ljubav prema glazbi i želje vezane za budućnost.

Marija: Motiviraju me ljubav i želja da se u budućnosti bavim glazbom.

Kad biste ponovno birale, biste li opet upisale obje škole?

Ruža: Da, haha.

Marija: Naravno. Nekad zna biti naporno, ali se na kraju isplati.

Intervju pripremila: Ljubica Mikulić, 1.c

NAŠI GIMNAZIJALCI KAO AMBASADORI KULTURE I TRADICIJE

MLADI ČUVARI TRADICIJE

Učenici naše gimnazije svakodnevno žive između školskih obaveza i brojnih izvanškolskih aktivnosti koje oblikuju njihov karakter, interese i budućnost. Upravo zbog toga razgovarali smo s učenicima koji uspješno usklađuju nastavu s folklorom. Saznat ćemo kako izgleda njihov tipičan dan, što ih motivira te koliko im takva iskustva pomažu u odrastanju i školovanju te koliko je folklor lijep i poseban jer u sebi nosi toplinu zajedništva, radost plesa i pjesme, ali i čuva tradiciju i kulturni identitet koji se s ponosom prenosi s generacije na generaciju.

Koliko se dugo baviš folklorom?

Ana: Već 12 godina.

Marija: Tu sam 9 godina.

Lara: Ukupno 8 godina, ali u dva različita društva.

Marta: Bavim se folklorom već 8 godina.

Koji ti je ples najdraži?

Ana: Lindo jer je najromantičniji i osjeti se prava tradicija.

Marija: Najdraže mi je bunjevačko kolo.

Lara: Jako volim slavonske plesove, ali ipak mi je najdraža „rakička“.

Marta: Najdraži ples mi je lindo iako je malo kompliciran, ali je u paru i ima zanimljivih koraka.

Nastup ili druženje poslije?

Ana: Više volim druženje poslije nastupa jer tada opušteno razgovaramo i dijelimo dojmove.

ANA BEGIĆ, 2.A

Marija: Druženje nakon nastupa jer budemo opušteniji.

Lara: Definitivno druženje nakon nastupa.

Marta: Naravno, druženje poslije nastupa zbog lijepih trenutaka koje svi pamtimo.

Jesi li baveći se folklorom stekla nova prijateljstva?

Ana: Da, zajednička putovanja i probe još više povezuju ljude.

Marija: Puno mi je novih prijatelja i prijatelja donio folklor, a jedna od njih je i Marta Boras.

Lara: Naravno, prijatelji s folkloru su prijatelji za cijeli život.

Marta: Naravno da jesam, najvažnije mi je što i dalje traju.

Najdraža narodna nošnja?

Ana: Posavska nošnja.

Marija: Posuška nošnja.

Lara: Posuška, rastovačka haljina, a od marama i pregača one koje su crvene boje.

Marta: Definitivno naša posuška.

Koji nastup ćeš najviše pamtiti?

Ana: Orubica jer je atmosfera bila posebna, to mi je nezaboravno iskustvo.

Marija: Najviše ću pamtiti nastup u Orubici koji je prošao predobro, stekla sam nova prijateljstva i iskustva.

Lara: Moje prvo dalje putovanje, ono u Soljane u Slavoniji.

Marta: To je nastup u Samoboru zbog atmosfere i ljudi.

MARIJA GRUBIŠIĆ, 2.A

MARTA BORAS, 1.C

Preporučuješ li i drugima da se upišu u folklor i zašto?

Ana: Da, folklor razvija zajedništvo i pruža puno lijepih iskustava preko nastupa i putovanja.

Marija: Naravno da bih, preko folkloru osim što učiš nove koreografije, stekneš prijatelje za cijeli život.

Lara: Obvezno se upišite, mislim da svi trebaju proživjeti to iskustvo. To su druženja, nastupi, probe i, naravno, top ekipa.

Marta: Itekako, folklor me naučio zajedništvu i donio puno lijepih trenutaka, zato bih ga preporučila svakome.

LARA PAVKOVIĆ, 2.A

Bend

HALUCINACIJA

U ovom broju školskog lista razgovarali smo s lokalnim ex-YU rock bendom *Halucinacija* koji se u kratkom vremenu nametnuo kao jedno od zanimljivijih mladih glazbenih imena na području Posušja.

Od školskih početaka do velikih pozornica njihova priča ide brzo i glasno – nastupi na Posuškom litu, Adventu u Posušju, Koncertu filmske glazbe te kao predgrupa Željku Bebeku samo su dio njihova dosadašnjeg puta. Publiku osvajaju energijom, jednostavnošću i dobrom vibrom na pozornici.

Bend su 2023. godine osnovali Eugen Čamber i Ante Penava s idejom da okupe mlade glazbenike i stvore bend koji spaja kvalitetnu svirku i iskrenu ljubav prema glazbi. Danas ga čine vokalist Jure Bradarić i naši gimnazijalci: bubnjar Andrija Čurdo (1.b), bas gitarist Jure Žulj (3.a) te gitarist Ante Penava (4.b). U nastavku donosimo intervju o njihovim počecima, nastupima i svemu što stoji iza jednog mladog benda.

Iz učionice u riff

Kako je zapravo nastala ideja za vaš bend i što vas je potaknulo da krenete zajedno stvarati glazbu?

Jure: Ja sam u bend došao malo kasnije. Bend je tražio bas gitarista, a mene su pronašli preko Centra za mlade *Atomsko sklonište*.

Andrija: Ante i Ego su se prije tri godine sastali i došli na ideju za bend. Tada je sve počelo.

Ante: Frontmen grupe pozvao me da sviram, što sam prihvatio. Tako smo počeli s probama i prvim nastupima.

Koji vam je do sada bio najjači trenutak kao bendu, nešto što vam je ostalo baš urezano u sjećanje?

Jure: Imali smo do sada već dosta nastupa, no na koncertu Željka Bebeku u Viru ljeta 2025. imali smo najbrojniju publiku jer smo nastupali kao predgrupa.

Andrija: Najdraži trenutak mi je kada smo svirali kao predgrupa Željku Bebeku. To nam je svima ostalo u pamćenju.

Ante: Svi su trenuci lijepi, a nastupi su najbolji dio svega.

Kako izgledaju vaše probe, što vam je najdraže u tim trenucima kad svirate zajedno?

Jure: Najdraži trenuci su vjerojatno osjećaj olakšanja kada nam preostane malo vremena te nakon mnogo truda napokon uspijemo odsvirati repertoar po planu.

Andrija: Naše probe izgledaju tako da se prije odrede pjesme koje ćemo učiti te onda slijedi proces svirke i uvježbavanja.

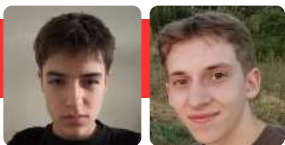
Ante: Dođemo, sviramo, dogovaramo repertoar, a na pauzama pričamo.

Koji su vam najveći izazovi kao mladom bendu danas i kako se nosite s njima?

Jure: Danas su najveći izazovi prijevoz, oprema te pronalaženje stalnog plana i termina koji bi odgovarao svim članovima zbog školskih obaveza i slično.

Andrija: Najveći izazov bio je probiti se i dobiti prve svirke. Nakon toga smo se uspjeli afirmirati i sada sviramo na dosta posuških događanja.

Ante: Malo je svirača i pjevača, ali se uvijek nekako snađemo.

MLADI I VOLONTIRANJE Iskustva iz prve ruke

Humanost, akcija i timski duh, tri su riječi koje najbolje opisuju gimnazijalce koji su svoje slobodno vrijeme posvetili volontiranju u Crvenom križu. Umjesto pasivnog promatranja svijeta oko sebe naši prijatelji i školske kolege aktivno sudjeluju u edukacijama prve pomoći, ekološkim projektima i humanitarnim akcijama. U nastavku donosimo razgovor o njihovim iskustvima, motivaciji i onome što im volontiranje znači.

Gimnazijalci u akciji

Sjećaš li se trenutka kad si odlučio/la postati volonter?

Ante: To je bilo spontano – Anica nije mogla ići pa je pozvala mene i tako je sve počelo.

Anica: Sjećam se trenutka kada sam odlučila postati volonterka Crvenog križa jer sam htjela pomagati ljudima i raditi nešto korisno za svoju zajednicu. Posebno me privukla mogućnost naučiti pružati prvu pomoć i sudjelovati u humanitarnim akcijama.

Kako je izgledao tvoj prvi volonterski zadatak?

Ante: Ma bilo je opušteno, moja je dužnost bila voditi evidenciju potencijalnih darivatelja.

Anica: Moj prvi volonterski zadatak bio je sudjelovanje u jednoj humanitarnoj akciji. Imala sam malu tremu jer nisam znala što očekivati, ali su me ostali volonteri odmah lijepo prihvatili pa sam se brzo opustila.

Kako usklađuješ školske obveze i volontiranje?

Ante: Uz dobro planiranje uvijek se nađe vremena za volontiranje između učenja i hobija. Volontiranje mi je zapravo odmor od knjige i način kako napuniti baterije.

Anica: Iako pohađam Gimnaziju i imam dosta školskih obveza, trudim se dobro organizirati svoje vrijeme. Nekad zna biti naporno, ali volontiranje mi je toliko lijepo iskustvo da uvijek pronađem vremena.

Koje ti je područje rada u Crvenom križu najdraže - prva pomoć, humanitarne akcije, rad s vršnjacima ili nešto drugo?

Ante: U Crvenom križu mi je najdraže područje rada prva pomoć. Naučio sam nešto novo i zaista vidim plodove svoga truda.

Anica: Najviše volim područje rada s mladima jer tako pomažem ljudima kojima je potrebna podrška i usmjeravanje.

Što si naučio/la u Crvenom križu, a da ti koristi u svakodnevnom životu ili školi?

Ante: Uz vještine poput pružanja prve pomoći, timskog rada i strpljenja naučio sam da kada primamo, ruke nam se pune, a kada dajemo, srce nam se puni.

Anica: Usvojila sam puno korisnih stvari poput timskog rada, strpljenja, bolje komunikacije i osnova prve pomoći. Sve to mi pomaže kako u školi tako i u svakodnevnom životu.

CRVENI KRIŽ: NAŠA PRIČA

ANTE REZO, 1.D

ANICA BEGIĆ, 1.B

Tekst napisala: Karla Stipić, 1.b

FRAMA POSUŠJE: VIŠE OD ZAJEDNICE

Potičući duhovni rast i brojne aktivnosti Frama Posušje oblikuje generacije mladih našega kraja, a među njima i brojne gimnazijalce. Ta neraskidiva veza škole i Frame traje i raste sa svakom novom generacijom.

Frama Posušje zajednica je nas mladih koja već godinama okuplja velik broj srednjoškolaca, među kojima su i učenici naše Gimnazije. Danas broji oko 330 framaša i 110 malih framaša, zbog čega predstavlja jedno od važnijih mjesta okupljanja mladih u našem kraju.

Nakon školskih obveza mnogi učenici svoje slobodno vrijeme rado izdvajaju za framaške susrete, molitvu, radionice i brojne aktivnosti pomoću kojih povezuju školski, društveni i duhovni život.

Duhovni asistent Frame Posušje fra Robert Pejičić razgovorima, savjetima i podrškom prati nas mlade na putu vjere, odrastanja i osobnog razvoja. Kroz rad bratstva organiziraju se seminari, duhovne obnove, formacijski susreti, predstave i različiti projekti koji mladima pružaju priliku za rast, razvijanje talenata i izgradnju zajedništva.

U radu bratstva aktivno sudjeluju i učenici naše škole kao članovi različitih sekcija: dramske, glazbene, molitvene, liturgijske, humanitarne, medijske, radne, sportske i sekcije „Drača“. Preko njih sudjelujemo u oplemenjivanju svetih misa pjesmom i čitanjem, u organiziranju humanitarnih akcija, druženja, sportskih i dramskih programa te različitih događaja i aktivnosti. Svojim trudom, idejama i kreativnošću doprinosimo radu zajednice i zajedno stvaramo ozračje prihvaćenosti, radosti i pripadnosti.

No, Frama nam pruža mnogo više od aktivnosti i druženja. Ona je mjesto gdje možemo biti ono što jesmo, bez pretvaranja i straha od neprihvatanja. Mjesto je to na kojem pronalazimo prijatelje, podršku i ljude koji zajedno s nama prolaze lijepe trenutke, ali i životne izazove. Zajedništvo nas uči međusobnom poštovanju, odgovornosti, spremnosti pomoći drugima i suradnji, a vrijednosti koje ondje usvajamo, nosimo i u školu, obitelj i svakodnevni život.

Sudjelovanje u Frami pomaže nam da postajemo sigurniji u sebe, otvoreniji prema drugima i odgovorniji prema svojim obvezama. Istodobno jačamo vjeru, razvijamo talente i otkrivamo koliko je važno pripadati zajednici koja prihvaća, ohrabruje i potiče.

U vremenu ubrzanog života Frama Posušje za mnoge od nas postaje mjesto susreta, oslonca i nade, mjesto gdje zajedno rastemo, učimo, dijelimo trenutke koji ostaju u sjećanju i gradimo prijateljstva koja često traju cijeli život.

Moto Frame Posušje najbolje opisuje duh naše zajednice:

„Ima li tama bilo gdje, daj da svjetlo budem tu!“

MJESTO PRIJATELJSTVA, VJERE, ZAJEDNIŠTVA I OSOBNOG RASTA MLADIH

FRA ROBERT: KROZ FRAMU DO SEBE I DRUGIH

Razgovarali smo s fra Robertom Pejičićem, duhovnim asistentom Frame Posušje, koji svojim radom i svakodnevnom susretima s mladima promišlja o njihovim izazovima, vrijednostima i putu odrastanja. U vremenu brzine, pritiska i brojnih očekivanja njegov pogled donosi smirenost i podsjeća na ono bitno – čovjeka, njegovu unutarnju snagu i potrebu za zajedništvom.

Kako biste opisali današnje mlade u tri riječi?

Žedni smisla, ambiciozni i iskreni. Iskustvo koje sam do sada stekao radeći s mladima ukazalo mi je koliko plemenitog nose u sebi, puno ideja, talenata, ambicija. No, nekada nose i velik pritisak uslijed raznih očekivanja i ponuda. Stoga je nekada bitno dati im prostora, ali i biti im podrška i poticaj.

Je li teže danas približiti vjeru mladima nego prije? Zašto?

Mislim da svako vrijeme ima svoju ljepotu, neku specifičnost, svoje poteškoće, kao i izazove. Tako i ovo današnje. Živimo u vremenu prevelikog izbora, brzine i buke. Zato možda nije teže približiti vjeru mladima nego prije, ali je drugačije.

Današnji mladi odrastaju u svijetu u kojem im se svakodnevno nudi tisuću odgovora na pitanje kako biti „uspješan“, „sretan“ i „vrijedan“. Često se vrijednost čovjeka mjeri kroz glagol imati: imati novac, izgled, pratitelje, status, uspjeh. U takvom svijetu nije lako govoriti o tišini, dubini, molitvi i unutarnjem miru. Vjera traži srce, traži čovjeka, a današnje vrijeme često čovjeka rasprši na sve strane te ga na neki način nastoji „utopiti“ u masu.

Osim toga, živimo u vremenu pluralizma. Mladi danas imaju pristup bezbrojnim idejama, mišljenjima i pogledima na život. Nekada su ljudi informacije tražili godinama, a danas ih imaju u nekoliko sekundi. Zato je i vjeronauk danas drugačiji nego prije, više nije dovoljno samo prenijeti informaciju jer informacije imaju svi. Danas je važnije pomoći mladom čovjeku pronaći smisao, naučiti ga razlikovati prolazno od trajnog i da osjeti kako istinska vjera nije skup pravila nego živi odnos s Bogom.

Ipak, upravo u ovom vremenu postoji i velika prilika. Današnji mladi duboko traže autentičnost. Ne traže savršene nego istinite ljude. Kada vide vjeru koja se živi iskreno, s ljubavlju, radošću i nadom, ona ih može snažno dotaknuti. Jer unatoč tehnologiji, društvenim mrežama i svim promjenama, srce mladog čovjeka i dalje traži isto: biti voljen, prihvaćen i da njegov život ima smisla.

Zato možda zadatak današnjeg čovjeka nije „vratiti mlade vjeri“ silom ili strahom nego pokazati im da vjera i danas može biti svjetlo usred zbunjenosti, mir usred buke i oslonac usred nesigurnosti.

Što Vas najviše raduje u radu s framašima i učenicima?

Najviše me raduje kada vidim da mladi nisu izgubili radost i dobrotu. Danas se često ističe uspjeh pod svaku cijenu, ali pravo bogatstvo je kad netko zna stati, saslušati prijatelja i pomoći drugome. Ambicije i ciljevi su dobri i potrebni, ali nikada ne smijemo gazi jedni preko drugih da bismo uspjeli. Sveti Franjo uči nas jednostavnosti, poniznosti i ljubavi prema čovjeku.

Postoji li neka životna lekcija koju ste naučili od mladih?

Od mladih se puno toga dâ uzeti. Narod zna reći: „Koliko god roditelji dijete odgajali, ono njih još više odgaja.“ Takav je slučaj i ovdje, svakako da sam od njih više naučio i učim nego li sam im ponudio. Ono što bih posebno istaknuo, jest dobrota koju često nose u sebi na jedan vrlo iskren način. Naučili su me koliko znači saslušati čovjeka bez predrasuda, biti prisutan za nekoga i ne osuđivati olako. Ponekad upravo mladi znaju pokazati onu jednostavnu ljudskost koju odrasli kroz životne brige pomalo zaborave. Njihova otvorenost, osjetljivost za druge i želja da budu autentični nešto je što i mene iznova obogaćuje.

Kako Frama može pomoći nekome tko se osjeća izgubljeno ili usamljeno?

Svatko od nas na kraju dana želi isto: biti voljen, prihvaćen i imati osjećaj da nekome pripada. Baš zato Frama može biti i jeste mjesto nade za nekoga tko se osjeća izgubljeno ili usamljeno. To nije samo skup susreta i aktivnosti nego zajednica u kojoj čovjek može biti ono što jest, bez straha od osude.

Iskustvo pokazuje da su upravo oni povučeniji, nesigurniji i oni s manjkom samopouzdanja često u Frami pronašli sebe, otvorili se drugima i otkrili vlastitu vrijednost. Bez Boga i bez zajedništva lako se zatvorimo u sebe, svoje strahove i samoću. Zajednica nas vraća nadi jer podsjeća da ne moramo sami nositi život.

Na kraju krajeva, i sam se Bog objavljuje u zajedništvu triju osoba: Oca, Sina i Duha Svetoga. Zato je čovjek stvoren za odnos, za zajedništvo i za ljubav. Frama upravo to pokušava živjeti.

Što mladi mogu dobiti danas u Frami?

Mladi danas na svakom koraku mogu pronaći informacije, ali Frama im nudi nešto mnogo dublje – formaciju. Ne samo odgovore za glavu, nego izgradnju srca i čovjeka. U Frami mladi mogu učiti kako voljeti, služiti, vjerovati, nositi se sa životom i graditi istinske odnose. Ona ne oblikuje samo znanje o Bogu, nego čovjeka po Božjoj mjeri. Zato je Frama istovremeno mjesto gdje nešto naučiš i mjesto gdje rasteš.

Poruka učenicima za kraj?

Ne uspoređujte svoj život s tuđim. Radite na sebi, sanjajte veliko i budite uporni, ali ostanite ljudi velikog srca. Ocjene, uspjesi i planovi su važni, ali još je važnije kakvi postajemo putem. Čuvajte jedni druge, ne bojte se tražiti pomoć i ne zaboravite: bez Boga ništa, a s Njim nijedna borba nije uzaludna.

Intervju pripremila: Sara Šego, 1.b

IVANO ZLOPAŠA: MLADI, VJERA I ODGOVORNOST

Učenik naše gimnazije Ivano Zlopaša uspješno usklađuje školske obveze, vjeru i aktivnosti u Frami, čiji je ujedno i predsjednik. Trenutno pohađa treći razred gimnazije te svojim trudom, radom i odličnim ocjenama svjedoči kako se uz dobru organizaciju, predanost i odgovornost može graditi skladan i ispunjen život u kojem se škola, vjera i zajedništvo međusobno nadopunjuju.

Što za tebe znači biti predsjednik Frame?

Služba predsjednika Frame za mene osobno znači milost da mogu, koliko god mogu, podmetnuti leđa za cijelo bratstvo. Ponekad je teško, ali kada znaš zašto se trudiš i da je sve to za Njega, tada i težina postaje lakša, a sve dobiva dublji smisao.

Koji su najveći izazovi s kojima si se susreo kao predsjednik Frame?

Svaki seminar, duhovna obnova, pa u konačnici i svaki redoviti susret nosi svoj izazov. Najveći izazovi za mene bili su seminar za maturante budući da sam tek započeo sa svojom službom i nisam bio dovoljno upućen te pomoć pri organizaciji Sabora Frame Hercegovina koji se ove godine održao kod nas. Ponekad je prilično zahtjevno uskladiti sve obveze vezane uz Framu s obzirom na velik broj članova. Uz Božju pomoć uspjeli smo realizirati sve što smo planirali unatoč izazovima s kojima smo se susretali.

Koja je najvažnija lekcija koju si naučio u Frami?

Ne moramo biti savršeni da bi nas drugi prihvatili. Frama me naučila da smo, bez obzira na sve svoje nedostatke, uvijek ljubljena djeca Božja. To mi daje mir u svakodnevnom životu, čak i onda kada me okolina ili društvo možda ne razumiju ili ne prihvaćaju.

Postoji li neki trenutak iz Frame koji te nasmijao?

Mislim da nije prošao nijedan trenutak vezan uz Framu, bilo da je riječ o sekciji ili nekom drugom događaju, a da se nisam iskreno nasmijao. Posebno bih izdvojio naše svakodnevne fore, koncert na Saboru, improvizirane plesne točke animatorica te zajedničku molitvu časoslova na talijanskom jeziku u Porcijunkuli iako ga ne razumijem.

Kako izgleda tvoj „tipičan“ framaški tjedan?

Moj tjedan u Frami vrlo je dinamičan. Tijekom tjedna sudjelujem u susretima, sekcijama i aktivnostima zajednice, a kada pripremamo predstavu ili organiziramo projekte, imamo i dodatne obveze.

Najzahtjevniji i najljepši projekt do sada?

Svaki projekt nosi svoje izazove, ali organizacija Sabora Frame Hercegovina bio je među najzahtjevnijima. Tijekom tri dana je u Posušju boravilo između 650 i 700 framaša iz cijele Hercegovine.

S obzirom na to da smo imali veliku podršku i više od stotinu volontera, uspjeli smo realizirati taj projekt. Vidjeti toliko mladih okupljenih na jednom mjestu oko istih vrijednosti bio je poseban i neopisiv osjećaj. Na tome sam ponajprije zahvalan Bogu, zatim svima ostalima. To iskustvo pokazalo mi je koliko se zajedništvom, vjerom i trudom može postići.

Koliko je timski rad važan za funkcioniranje Frame?

Iako nosim službu predsjednika, iskreno mogu reći da ništa od ovoga ne bih mogao sam. Prava snaga naše zajednice dolazi iz svakoga od nas pojedinačno. Uz mene su ljudi koji svojim trudom, vjerom, podrškom i dobrotom svakodnevno grade ovu našu obitelj u Kristu. Vijeće Frame trudom, odgovornošću i zajedništvom svakodnevno doprinosi radu i osnaživanju naše zajednice. Čine ga naši gimnazijalci Lucija Oreč (3.b), Sara Bešlić (3.b) i Anđela Budimir (4.c), te strukovnjaci Josip Mandurić (4.c), Antonija Bešlić (3.l) i Šimun Topić (2.c).

Uz Vijeće jednako je važan i svaki član, svaki framaš jer upravo zajedništvo svih nas čini Framu potpunom. Svatko od nas ima svoju službu, ali nitko nije važniji od drugoga, samo zajedno možemo rasti. Veliku podršku pruža nam naš duhovni asistent fra Robert Pejičić koji nas vodi, savjetuje i podsjeća da je Krist središte svega što radimo. Upravo su zajedništvo, prijateljstvo i ljubav prema Bogu ono što Framu čini neponovljivom. Ponosan sam na sve nas jer zajedno čuvamo i gradimo našu zajednicu živom i posebnom.

Kako uspijevaš uskladiti školske obveze i Framu?

Što se tiče škole i ostalih obveza, volim reći da Frama nikada nije valjan izgovor zašto netko nešto nije učinio, bilo da se radi o učenju ili nečemu sličnom. Iako se često događaju situacije u kojima Frama zahtjeva mnogo vremena, smatram da se sve može stići ako se pažljivo prati nastava te uz malo truda i dobro organizirano vrijeme.

Što bi poručio onima koji se žele uključiti u Framu?

Poručio bih da se otvore svemu što ona jest – od sekcija do seminara. Neka ne ostanu samo na jednom susretu, nego neka dopuste da ih Frama povede kroz prijateljstva, zajedništvo i vjeru. Frama nije samo petak nego iskustvo koje može promijeniti pogled na ljude, sebe i Boga.

FOTO EKIPA GFGM-A ISPRED OBJEKTIVA

**TKO SU GIMNAZIJALCI KOJI
SU KROZ OBJEKTIV SAČUVALI USPOMENE
NA JEDNU ŠKOLSKU GODINU?**

Iza svake školske fotografije krije se netko tko je u pravom trenutku pritisnuo okidač. Naši su školski fotografi tijekom godina bilježili najljepše uspomene, uspjehe i svakodnevne događaje te tako stvarali trajnu kroniku gimnazijskog života. Njihov rad često prolazi nezapaženo iako se danas zahvaljujući njima možemo prisjetiti svih onih posebnih trenutaka. Razgovarali smo s učenicama koje su tijekom ove školske godine preuzele taj odgovoran zadatak te saznali kako izgleda svijet iza objektiva, koji su im događaji ostali u posebnom sjećanju i što bi poručile svojim nasljednicima.

Kako si se osjećala kada si dobila prvi zadatak fotografa?

Marta: Bila sam uzbuđena jer volim fotografirati, ali osjećala sam i malu tremu. Željela sam da fotografije ispadnu što bolje i da što ljepše prikazu događaj.

Karla: Iskreno, u početku me bilo pomalo sram i osjećala sam tremu, ali kako je vrijeme prolazilo, sve mi je išlo lakše. Na kraju je bio zaista lijep osjećaj raditi nešto korisno za našu školu..

Iva: Bila sam uzbuđena, ali i pomalo nervozna jer željela sam posao obaviti što bolje.

Ana S.: U početku me bilo strah da neću dobro odrađiti zadatak, ali na kraju je sve prošlo odlično.

Ana B.: Bila sam sretna što sam dobila ovaj zadatak jer zaista volim fotografirati. Bio je to predivan osjećaj. Spojila sam svoj hobi s nečim korisnim te mi je drago što sam mogla aktivno sudjelovati u životu naše škole.

Lucia: Osjećala sam se vrlo sretno i uzbuđeno jer sam dobila priliku sudjelovati u važnim školskim događanjima i zabilježiti najljepše trenutke.

Petra L.: Bilo mi je drago što sam dobila priliku. Osjećala sam uzbuđenje jer sam mogla sudjelovati na drugačiji način i zabilježiti lijepe uspomene iz školskog života.

Je li bilo teško snimiti dobre fotografije?

Marta: Ponekad jest, osobito kada se sve brzo odvija, sudionici su u pokretu ili pojedinci ne žele surađivati. Ipak, upravo mi je izazov uhvatiti trenutke koji najbolje dočaravaju atmosferu događaja.

Karla: Ponekad mi je bilo neugodno prići ljudima i zamoliti ih za fotografiranje. Morala sam paziti na kvalitetu fotografija i na to što fotografiram, ali kada sve zbrojim, nije bilo toliko teško.

Iva: Ponekad je bilo izazovno snimiti dobre fotografije, osobito tijekom dinamičnih aktivnosti, ali uz malo strpljenja i veći broj snimaka uvijek se pronađu odlični kadrovi.

Ana S.: To je uvelike ovisilo o osvjetljenju. Uz dobro prirodno svjetlo fotografije gotovo uvijek ispadnu uspješne.

Ana B.: Ponekad je bilo izazovno uhvatiti pravi kadar. Veliki sam perfekcionista i volim obraćati pozornost na detalje kako bi svaka fotografija ispala što bolje.

Lucia: Iako je ponekad bilo zahtjevno snimiti kvalitetne fotografije, uz malo strpljenja i pažnje uspjela sam zabilježiti mnogo lijepih trenutaka.

Petra L.: Da, ponekad je bilo teško jer se ljudi kreću, a događaji brzo prolaze. Ipak, uz strpljenje i pažljivo promatranje uspjela sam zabilježiti mnoge zanimljive trenutke.

Koji ti je događaj bilo najzanimljivije fotografirati?

Marta: Najviše volim fotografirati događaje na kojima sudjeluje velik broj učenika. Posebno bih izdvojila maturalsku večer jer imala sam priliku vidjeti svoje kolege u potpuno drugačijem izdanju.

Karla: Matura 2026., bez dvojbe! Bio je to poseban događaj, ispunjen emocijama, lijepim odjevnim kombinacijama i odličnom atmosferom.

Iva: Županijske igre jer su bile pune akcije, emocija i zanimljivih trenutaka za fotografiranje.

Ana S.: Fotografiranje maturanata uoči njihove maturalske večeri.

Ana B.: Izdvojila bih naš izlet u Split. Bio je prekrasan dan i pravo zadovoljstvo fotografirati u takvom ambijentu.

Lucia: Dani kruha jer je bilo mnogo različitih sadržaja i zanimljivih detalja.

Petra L.: Dani kruha i fotografiranje razrednih odjela. Bilo je mnogo zanimljivih detalja, kreativnih radova i lijepih uspomena koje je vrijedilo zabilježiti.

LOVCI NA TRENUTKE

Koju bi fotografiju iz ove školske godine izdvojila kao svoju najdražu i zašto?

Marta: Najdraža mi je fotografija svih naših maturanata zajedno sa svojim razrednicima jer prikazuje iskrene emocije i zajedništvo.

Karla: Izdvojila bih fotografiju s našeg županijskog natjecanja na kojoj smo se mi, ekipa iz gimnazije, fotografirali sa svojim osvojenim medaljama. Ona savršeno opisuje naš timski duh.

Iva: Kao najdražu fotografiju izdvojila bih jednu s Dana srednjoškolaca jer najbolje prikazuje zajedništvo, veselje i atmosferu tog događaja.

Ana S.: Najdražu fotografiju teško je izdvojiti, ali jedna od najdražih mi je fotografija s maturantskog fotografiranja.

Ana B.: Teško mi je izdvojiti samo jednu. Najdraže su mi grupne fotografije jer najbolje prikazuju prijateljstvo, veselje i zajedništvo učenika.

Lucia: Najdraža mi je jedna fotografija na kojoj su učenici zajedno sudjelovali u aktivnosti jer prikazuje zajedništvo, veselje i pozitivnu atmosferu u školi.

Petra L.: Izdvojila bih fotografiju s Dana kruha jer je to bilo moje prvo školsko fotografiranje i podsjeća me na početak tog iskustva.

Kako biraš koje ćeš trenutke fotografirati?

Marta: Najviše pažnje obraćam na trenutke kada ljudi pokazuju emocije ili kada se vidi trud učenika i profesora. Posebno volim spontane fotografije.

Karla: Važno mi je da su fotografije pristojne i prikladne za školsku stranicu, a najviše se trudim uloviti spontane trenutke.

Iva: Nastojim fotografirati trenutke koji najbolje prikazuju atmosferu, natjecatelje, publiku i njihove reakcije.

Ana S.: Nastojim da fotografije budu spontane i da zabilježe trenutke kada su ljudi opušteni i nasmijani.

Ana B.: Uvijek biram spontane i prirodne trenutke. Ne volim namještene poze.

Lucia: Nastojim fotografirati trenutke koji najbolje prikazuju atmosferu događanja, sudjelovanje učenika i njihove iskrene reakcije.

Petra L.: Većinom me profesorica uputi na ono što je važno fotografirati, a uz to pokušavam uhvatiti spontane trenutke koji najbolje prikazuju atmosferu događaja.

Koliko vremena obično posvetiš fotografiranju jednog školskog događaja?

Marta: Najčešće fotografiram tijekom cijelog događaja, što obično traje jedan školski sat, no sve ovisi o duljini programa.

Karla: Uglavnom fotografiram onoliko koliko traje sam događaj, a dodatno vrijeme posvetim pregledavanju i odabiru najboljih fotografija.

Iva: Vrijeme koje provedem fotografirajući ovisi o događaju, ali najčešće je riječ o jednom do nekoliko sati tijekom kojih pratim cijeli program.

Ana S.: Ne oduzima mi mnogo vremena, najčešće oko dvadesetak minuta.

Ana B.: Sve ovisi o događaju pa fotografiranje ponekad može potrajati i cijeli dan.

Lucia: Najčešće provedem između jednog i dva sata fotografirajući i prateći aktivnosti.

Petra L.: To ovisi o događaju, ali ponekad fotografiranje posvetim i cijeli školski dan. Nastojim zabilježiti što više važnih trenutaka i detalja.

Što bi poručila učenicima koji bi se sljedeće godine željeli okušati kao školski fotografi?

Marta: Preporučila bih im da pokušaju jer je to zanimljivo iskustvo. Osim što razvijaju svoje fotografske vještine, imaju priliku sudjelovati u školskim događajima na drugačiji način.

Karla: Nikako se ne ustručavajte. To je odlična prilika da se zabavite, pomognete školi i stvorite lijepe uspomene.

Iva: Budite kreativni, strpljivi i ne bojte se isprobavati različite kadrove jer se tako najviše uči.

Ana S.: Da se okušaju u tome i da se ne ustručavaju prići ljudima za fotografiju.

Ana B.: Ako i inače volite fotografiju, svakako iskoristite ovu priliku. Osim što ćete pomoći školi, stvorit ćete i sačuvati predivne uspomene.

Lucia: Budite kreativni, strpljivi i ne bojte se isprobavati nove ideje. Važno je uživati u fotografiranju i učiti kroz iskustvo.

Petra L.: Na početku se možda možete osjećati pomalo izgubljeno i nesigurno, ali s vremenom postane zabavno i zanimljivo. Važno je biti strpljiv i kreativan.

Školski fotografi nisu samo promatrači događaja nego čuvari uspomena i kroničari školskog života. Iako izdajamo najaktivnije školske fotografe, zahvalnost pripada i svim ostalim učenicima koji su tijekom godine svojim fotografijama zabilježili važne trenutke naše gimnazije.

Školski fotografi tijekom ove školske godine bili su: Ivana Spajić i Petra Topić (1.a), Jelena Česić (1.c), Marija Bešlić (1.d), Ivana Begić, Valentina Begić, Iva Mikulić i Ivana Bešlić (2.b), Petra Kovač (2.c), Matea Crnogorac (3.b).

Uz njih su u fotografiranju školskih događanja povremeno sudjelovali brojni drugi učenici i profesori kojima također zahvaljujemo na trudu i doprinosu u bilježenju uspomena naše škole.

DVOŠTRUKI KNJIŽEVNI TRIJUMF

ANTE REZO, OSVAJAČ DVAJU KNJIŽEVNIH
NATJEČAJA, GOVORI O INSPIRACIJI,
PISANJU I PLANOVIMA ZA BUDUĆNOST.

Naš učenik Ante Rezo ostvario je izniman uspjeh osvojivši prvo mjesto na čak dva književna natječaja. Njegov talent za pisanje, iskrenost i originalan način razmišljanja prepoznali su i članovi stručnih žirija. Povodom ovog velikog uspjeha razgovarali smo s Antom o inspiraciji, ljubavi prema poeziji, planovima za budućnost i porukama koje želi prenijeti svojim vršnjacima.

Ante, prije svega čestitamo na osvojenim prvim mjestima. Kako si se osjećao kada si saznao da su upravo tvoji radovi proglašeni najboljima?

Iskreno, prvo sam bio u šoku. Saznanje da sam dobitnik nagrada na *Šimićevim susretima* i *Tropletovu* natječaju za mene je velika čast. Sama činjenica da je među brojnim prijavljenim radovima upravo moj proglašen najboljim, ispunjava me ponosom i zahvalnošću. Posebno mi je drago što moje misli nisu ostale samo na papiru, nego su uspjele doprijeti do članova žirija i ostaviti dojam na njih.

Tema natječaja za srednjoškolce bila je „Čovjek je čovjeku dar“. Što te u toj temi najviše potaknulo na razmišljanje?

Razmišljao sam o tome koliko jedni drugima značimo upravo u trenucima kada je najteže. Dar nije nešto što se može kupiti, nego vrijeme, pažnja i podrška koju pružamo drugima. Biti prijatelj, saslušati nekoga i pokazati razumijevanje često vrijedi više od bilo kojeg materijalnog poklona. O tome sam želio pisati, iskreno i bez uljepšavanja.

Kada si otkrio ljubav prema pisanju poezije?

Nije to bilo ono: „Sjeo sam pod drvo i doživio prosvjetljenje.“ Počelo je još u osnovnoj školi, kada shvatiš da ti se po glavi vrti puno misli o društvu, ljudima i svemu što te živcira ili pokreće, a ne možeš ih baš lako izraziti u običnom razgovoru. Poezijom mogu reći ono što mislim, ali na način koji lijepo zvuči.

Imaš li omiljene pjesnike ili književnike koji su utjecali na tvoj književni razvoj?

Najviše volim čitati Šimića jer piše o stvarnom životu, ljudima i stvarima koje svi na neki način proživljavamo. Njegove su mi teme bliske i zanimljive. Osim njega, rado čitam i Nazora, Cesarića te Matoša, čija me djela često inspiriraju.

Kako izgleda tvoj proces pisanja? Pišeš li spontano ili dugo promišljaš svaku pjesmu?

Kad mi tijekom dana dođe ideja ili stih, odmah ih zapišem u bilješke na mobitelu. To je onaj spontani dio. Nakon toga sjednem, kratko se pomolim i krenem pisati, skraćivati, prepravljati i nadopunjavati. Dakle, sve počne spontano, a onda slijedi uređivanje dok ne budem zadovoljan konačnim rezultatom.

Gdje najčešće pronalaziš inspiraciju?

Najviše u ljudima oko sebe. Promatram kako se ponašaju, što ih muči i kako se odnose prema drugima. Svakodnevica mi je najbolji izvor inspiracije.

Koji savjet bi dao mladima koji vole pisati, ali se ne usuđuju pokazati svoje radove drugima?

Nema razloga za strah. Znam da nije lako nekome pokazati nešto što ste napisali jer se bojite kako će reagirati ili što će pomisliti, ali ako svoje radove držite u ladici, nitko neće ni znati što stvarate.

Koji su tvoji planovi nakon srednje škole? Vidiš li svoju budućnost povezanu s književnošću?

Plan mi je završiti školu s dobrim ocjenama i upisati fakultet. Privlače me konkretna područja poput tehnike ili zdravstva, gdje se može raditi s ljudima i biti aktivan. Ne planiram studirati književnost ni hrvatski jezik jer to nikada nisam vidio kao svoj budući poziv. Ipak, pisanje će mi sigurno ostati važan ispušni ventil i moj paralelni svijet.

Za kraj, možeš li s našim čitateljima podijeliti misao ili stih koji te vodi kroz život?

Držim se Šimićeve misli da su pjesnici čuđenje u svijetu, ali u smislu da ne treba biti robot koji samo odrađuje dane. Treba promatrati svijet oko sebe, preispitivati stvari, ne vjerovati svemu što čuješ i živjeti svoj život bez obzira na to što drugi govore. Dodao bih i legendarne stihove Maka Dizdara: „Ima jedna modra rijeka / Valja nama preko rijeke.“

MATEMATIKA KAO NAČIN RAZMIŠLJANJA

PRIČA O ANTI PENAVI

Iza svakog velikog uspjeha stoje trud, upornost i ljubav prema onome što radiš, a upravo je to ono što najbolje opisuje Antu Penavu, učenika koji je svojim rezultatima iz matematike ostavio neizbrisiv trag u povijesti naše škole. Brojna natjecanja, visoki plasmani i državni uspjesi samo su dio njegove priče, no iza svega krije se mnogo više od samih brojki i medalja.

Ante ističe kako se za natjecanja pripremao tijekom ljeta rješavajući zadatke preko interneta i samostalno istražujući različita područja matematike. Upravo je tada, kaže, „ušao u taj način razmišljanja”, nakon čega je sve postalo lakše i prirodnije. Njegov talent prepoznala je u prvom razredu profesorica Marija Ivanković koja ga je uključila na školsko natjecanje i potaknula njegov daljnji razvoj.

Profesorica matematike Ana Katarina Bonić naglašava kako Ante ima svoj poseban način rješavanja zadataka, što pokazuje njegovu kreativnost i analitičnost. Zanimljivo je da Ante vidi poveznicu između matematike i glazbe. Kaže da mu je matematika pomogla razumjeti skale i akorde u glazbenoj školi.

Osim usvajanja školskog gradiva, mnogo vremena provodi istražujući dodatnu literaturu. U knjižnicama traži zbirke zadataka iz kombinatorike i algebre, ali i knjige iz matematičke analize, kvantne fizike i elektrodinamike. Prati i edukativne YT kanale *3Blue1Brown*, *The B1M* i *CyberMath* pomoću kojih dodatno razvija svoje znanje i interes za matematiku.

Iako su uspjesi veliki, put nije uvijek bio lagan. Najveći pritisak osjećao je u drugom razredu jer je nakon pobjede u prvom ponovno želio ostvariti vrhunski rezultat. Kasnije se, kako kaže, „smirio” i počeo manje osjećati pritisak natjecanja. Posebno su mu draga državna natjecanja jer ondje upoznaje ljude sličnih interesa i provodi više vremena u okruženju koje ga motivira.

Ante planira nastaviti svoje obrazovanje na nekom od tehničkih fakulteta poput FER-a, PMF-a ili FESB-a, a vjeruje da će se natjecati i tijekom studija. Ističe kako mu nije teško pronaći vrijeme za sve što radi jer uživa i ništa ne osjeća kao opterećenje.

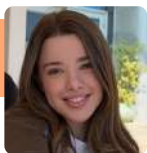
Profesorica Ana Katarina Bonić ističe kako bi bilo vrijedno Centar izvrsnosti za matematiku otvoriti i srednjoškolcima kako bi učenici imali još više prilika razvijati svoje sposobnosti. Također naglašava važnost sekcija i rada s mlađim učenicima te smatra da bi bivši učenici mogli pomoći dijeljenjem svog znanja i iskustva.

Ante poručuje svim učenicima da se ne boje prijaviti na natjecanja: „Ako imate želju, probajte. Dobit ćete, ako ništa drugo, slobodan dan i novo iskustvo.”

Dodaje i kako su za uspjeh najvažniji logičko razmišljanje, analitičnost i želja za rješavanjem problema, dok će sposobnosti s vremenom same pokazati u kojem području čovjek može najviše napredovati.

Antini dosadašnji uspjesi potvrđuju njegovu izvrsnost:

- Četiri prva mjesta na školskim natjecanjima
- Tri pobjede na federalnim natjecanjima
- Jedno treće mjesto na federalnom natjecanju
- Četiri sudjelovanja na državnoj matematičkoj olimpijadi

NJEMAČKI JEZIK BIO JE SLUČAJNOST, PROFESORSKI POZIV NIJE

**RAZGOVOR S PROFESORICOM
MIRJANOM GALIĆ O KARIJERI,
UČENICIMA I NOVOM
ŽIVOTNOM POGLAVLJU**

O svojim počecima u Gimnaziji, promjenama koje je tijekom godina uočila kod učenika, ljepotama i izazovima profesorskog poziva te planovima za umirovljeničke dane razgovarali smo s profesoricom Mirjanom Galić. Generacijama učenika prenosila je znanje, iskustvo i životne vrijednosti ostavljajući neizbrisiv trag u školi, a sada se priprema za novo životno poglavlje – zasluženu mirovinu. Iako je pred njom još jedna školska godina rada, zbog pripreme ovog broja školskog lista odlučili smo razgovarati s njom već sada. Ujedno joj želimo zahvaliti na predanosti, strpljenju i svemu što je tijekom godina dala našoj školi i njezinim učenicima te poželjati joj mnogo uspjeha, zdravlja i sreće u godinama koje dolaze.

Kako ste odlučili postati profesorica?

Oduvijek sam znala da želim biti profesorica.

Kako biste opisali učenike na početku Vašeg rada, a kako danas?

Promjene koje donosi vrijeme i ubrzan napredak tehnologije donosi također i promjene u ponašanju učenika. U počecima mogega rada nismo mogli uopće naslutiti da će doći vrijeme interneta, ovakve tehnologije i komunikacije. Danas su stvari znatno drugačije, učenici se mijenjaju u skladu s vremenom pa smatram da bismo i mi možda više trebali pratiti novitete. Što se tiče općenitih karakteristika učenika, ne vidim velike razlike, možda bih izdvojila da danas ne mogu tako dugo držati koncentraciju kao oni prije i manje su u doticaju s knjigama. Međutim, to su promjene kroz koje društvo prolazi i kojima smo svi izloženi. Prije su knjige bile prozor u svijet, a danas je to internet.

Što Vam je bilo najljepše, a što najizazovnije u radu s učenicima?

Najljepši dio ovog posla je boravak u učionici i rad s djecom. Što se tiče izazova, svaka generacija donosi svoje, a to najčešće ovisi o pojedincima u razredu. Nekada je potrebno uložiti puno više truda i posvetiti se učeniku kao specifičnoj osobnosti. Najveći je izazov pronaći pravi put do svakog učenika kako bismo se doista razumjeli – kako oni mene, tako i ja njih.

Što smatrate najvažnijim vrijednostima i znanjima koje učenici trebaju steći tijekom srednjoškolskog obrazovanja?

To su prvenstveno radne navike za studij, ali i moralne vrijednosti. U odgoju pravih ljudi sudjelujemo svi – i roditelji, i profesori. Ipak, ono najvažnije što učenici moraju ponijeti iz srednje škole kako bi mogli uspješno studirati jesu radne navike.

Zašto baš njemački jezik?

To je zapravo bila odluka u zadnji trenutak jer sam do samog kraja mislila da će biti matematika. Ipak, presudila je moja Gimnazija – imala sam odličnu profesoricu njemačkog jezika i to je vjerojatno razlog zašto sam izabrala ovaj put.

Kad biste ponovno birali svoj životni poziv, biste li ponovno odabrali posao profesorice?

Možda ne bih odabrala isti predmet, ali profesorski poziv i rad s učenicima svakako bih. Jednostavno se ne vidim ni u jednom drugom poslu jer rad u školi nije samo zanimanje, to je uistinu poziv.

Za kraj, kako zamišljate svoje dane nakon odlaska u mirovinu?

Iskreno, iako je taj trenutak blizu, još uvijek mi je teško zamisliti se kao umirovljenicu. Vrijeme ću svakako ispuniti obitelji i unucima, ali želja mi je pronaći i neki hobi. Ne bih voljela da mi se dani svedu isključivo na kućne obveze, želim otkriti nešto novo što će me istinski ispunjavati.

UČENICI POVRATNICI — Nova snaga naše škole

U Posušju je zadnjih godina zapažen trend povratka iseljenih obitelji u rodni kraj. U Gimnaziju se na početku školske godine 2025./2026. upisalo četvero učenika povratnika: dvoje u prvi razred, a po jedan u drugi i treći razred, s tim da smo i do tada imali nekoliko djece povratnika.

S četvero njih napravili smo intervju kako bismo čuli njihove dojmove o povratku u domovinu i novoj školi te otkrili poneku zanimljivost o njima. Tijekom razgovora i sama sam naučila poneku lekciju.

Prva lekcija spada u kategoriju „ponavljanje gradiva“ i glasi: Bez obzira na sve mogućnosti, uređenost školskih prostora, pa i socijalnu i ekonomsku uređenost Njemačke i sličnih država – kod kuće je najljepše, najsigurnije i trava jednostavno ljepše miriše.

U drugu lekciju svrstala bih nekoliko otvorenih pitanja koja trebamo što prije riješiti u vidu „domaće zadaće“:

- Koliko smo spremni u školi i zajednici za djecu povratnike kojima jezična barijera i stečene navike iz njemačkog društva u nekim situacijama stvaraju manji ili veći problem?
- Iako su učenici, profesori pa i društvo općenito susretljivi prema njima, što im nudimo od kvalitetnih sadržaja za mlade, kakve aktivnosti i mogućnosti s edukativnom, a ne samo zabavnom notom?
- Ovo pitanje proizlazi iz prethodnog – kako ih zadržati u Posušju?

Treća lekcija tiče se svih naših učenika. Budući da je dolazak djece povratnika izazov za sve nas, profesori su se potrudili olakšati povratnicima prilagodbu na naš školski sustav te istovremeno polaganje razlikovnih ispita i učenje tekućeg školskog gradiva, prebroditi jezičnu barijeru itd. Ali najvažniji dio posla odradili su učenici koji su nesebično prihvatili svoje nove kolege pomažući im oko nastavnog gradiva i uključivanja u razrednu ekipu. Osobno, njihovu ljudskost i solidarnost vidim kao naš najveći resurs za gradnju bolje budućnosti.

Put odrastanja djece povratnika je drugačiji i, na određeni način, teži. Međutim, njihovo iskustvo života u tuđini osnažilo je njihovu osobnost, otpornost i empatiju, a i bogatiji su za jedan strani jezik, stoga pročitajte njihove intervjue i naučite i vi nešto od njih...

Intervju s Anteom Bakula, 1.a

Moja priča

Rođena sam u Mostaru, a odselila sam s obitelji u Berlin sa sedam godina. Pohađala sam osnovnu školu *Bernd-Ryke*. U Posušje sam se vratila krajem 2023. godine.

Razlike između škole u Njemačkoj i naše gimnazije

Škole u Njemačkoj su malo blaže i imaju bolji sistem rada. Nema klasičnog usmenog ispitivanja nego dvije do tri opsežnije pisane provjere u jednom polugodištu. U nekim školama učenik može čak odabrati kada želi pisati testove pa se može bolje organizirati i spremati za ispit.

Život mladih u Njemačkoj i ovdje

Život mladih kod nas je opušteniji i sigurniji. U Njemačkoj ima više aktivnosti za mlade i nikada nije dosadno, ali kod nas je dosta sigurnije jer je manji grad.

Savjet mladima koji odlaze živjeti u inozemstvo

Savjetovala bih im da se ne plaše promjene jer se vremenom sve postane lakše.

Nekoliko brzopoteznih

Najzanimljiviji predmet u Njemačkoj: Biologija

Najteži predmet u Njemačkoj: Povijest

Najzanimljiviji predmet u našoj školi: Engleski jezik

Najteži predmet u našoj školi: Fizika

Jesu li profesori stroži u Njemačkoj ili ovdje: ovdje

Iz Njemačke mi najviše nedostaje: prijatelji

Najbolje jelo u Njemačkoj: *Döner Kebab*

Najbolje jelo u Posušju: uštipci

Izlasci – Njemačka ili Posušje: nisam bila dovoljno odrasla za izlaske dok sam živjela u Njemačkoj

Omiljena riječ/uzrečica nakon povratka: „nikad ne reci nikad“, „sve se može kad se hoće“

Nijemce bi kod nas najviše iznenadilo: poštivanje tradicije i školski sustav

Gdje se vidiš u budućnosti, ovdje ili u inozemstvu: nisam još sigurna

Intervju s Petrom Jurišićem, 1.d

Moja priča

Dat ću sve od sebe da za čitatelje ovog intervjuja jasno i razumljivo iznesem ono najvažnije o svom životu. Zovem se Petar Jurišić i imam 17 godina. Iako svi misle da sam rođen u Njemačkoj, to nije točno – rođen sam u Zagrebu. Rano djetinjstvo proveo sam u Posušju gdje sam vrlo kratko vrijeme išao u vrtić. Nažalost, s pet godina preselio sam u Njemačku, kada sam, vjerujem, počeo pomalo zaboravljati hrvatski jezik. U Njemačkoj, točnije u Bad Soden pored Frankfurta, proveo sam 11 godina. Do drugog razreda išao sam u osnovnu školu u Flörsheimu na Majni. Nakon toga moji roditelji kupili su kuću s vrtom, grilom i zimskim vrtom (ovaj zimski vrt zvuči možda malo neobično za naše podneblje) pa sam u trećem i četvrtom razredu promijenio školu. Budući da sam bio dobar učenik, nastavio sam školovanje u Gimnaziji *Taunus* u Königsteinu, gdje mi je bilo najzabavnije i odakle sam ponio najdragocjenija sjećanja. Ta sjećanja su mi toliko draga da bih ih sto puta ponovio. Kada sam završio osmi razred, vratio sam se u svoju domovinu.

Razlike između škole u Njemačkoj i naše gimnazije

Mogao bih reći o tome dosta, ali ograničit ću se na usporedbu školskih dana u Gimnaziji *Taunus* i svoje posuške gimnazije. Za početak, usporedit ću škole s aspekta interneta, u čemu imaju puno zajedničkoga, ali internetske stranice Gimnazije *Taunus*, kada uzmemo u obzir izbor aktivnosti, predstavljanje profesora, školskih predmeta i same škole, puno su sadržajnije.

Osim toga, Gimnazija *Taunus* puno je veća i ima više sportskih dvorana, igrališta i jednu profesionalnu atletsku stazu. Što se tiče učenika, mogu samo reći kako su vrlo različiti po podrijetlu i kulturnom naslijeđu. Razlika u unutarnjem uređenju škola je značajna, ali to je za očekivati s obzirom na visinu budžeta i donacija namijenjenih školama u Njemačkoj. Međutim, iako je vanjšтина i unutrašnjost škole u Njemačkoj bolja od naše, ovdje su ljudi topliji i više okrenuti vjeri, što ih ipak čini etičnijim i povezanim.

Život mladih u Njemačkoj i ovdje

Ovo pitanje je stvarno dobro i moram dobro promisliti o najuočljivijim razlikama. Kada sam došao u Posušje, bio sam vrlo iznenađen koliko mladih puši. Često počinju već s 12 ili 13 godina, što u Njemačkoj nikako nije slučaj. Ne znam zašto je to ovdje trend i zašto nitko ne obraća pažnju na to i koliko stvara lošu sliku o gradu. Situacija s konzumiranjem alkohola nije nimalo bolja. Iako ni u Njemačkoj stanje nije primjetno drugačije, gore mladi ne piju već s 13 ili 14 godina. Mislim da se u Njemačkoj na to uvijek gledalo kao na nešto loše i kad to gore rade mladi, to za druge puno govori o njihovim roditeljima. Iznenadilo me, kada se radi o školi, da se ovdje učenici ne moraju javiti ako na satu žele nešto reći. Mislim da bi bilo dobro da se javljamo ako želimo nešto reći, inače nastavnik ne zna tko što govori.

Petar Jurišić, 1.d

Učenici povratnici – nova snaga naše škole

Savjet mladima koji odlaze živjeti u inozemstvo

Mislim da nisam osoba koju bi trebalo pitati za savjete s obzirom na moje godine i (ne)zrelost. Možda bi pomogao ovaj savjet onima koji odlaze u inozemstvo – neka što je prije moguće nađu prijatelje. Nema smisla živjeti bilo gdje, a da nemaš nekoga s kim možeš razgovarati. Ljudi su socijalna i komunikativna bića koja trebaju prijatelje i obitelji.

Čitao sam nekoliko studija koje govore o tome. Usamljeni ljudi su tužniji i depresivniji. Nije dovoljno imati samo „obične“ prijatelje, nego lojalne ljude kojima se možemo povjeriti.

Zato treba biti među ljudima, nekad neće biti ugodno, ali barem ćeš stjecati nova iskustva i početi bolje vladati jezikom. Bolje je imati nekoliko dobrih prijatelja nego puno površnih. Mislim također da je važno biti primjer drugima. Prijateljstvo nekome znači puno. Zato, i kad nisi raspoložen i teško ti je biti ljubazan, trudi se biti osoba koja nema neprijatelja i koja svakome želi najbolje. Međutim, nemoj biti naivan i dopustiti drugima da te iskorištavaju. Budi mudar, ali ljubazan. Analiziraj prostor oko sebe, osobe i osobnosti kako bi prepoznao s kim možeš biti prijatelj.

Nekoliko brzopoteznih

Najzanimljiviji predmet u Njemačkoj: Povijest

Najteži predmet u Njemačkoj: Francuski jezik

Najzanimljiviji predmet u našoj školi: Hrvatski jezik

Najteži predmet u našoj školi: Hrvatski jezik

Jesu li profesori stroži u Njemačkoj ili ovdje: u Njemačkoj

Iz Njemačke mi najviše nedostaje: prijatelji

Najbolje jelo u Njemačkoj: *Knuspriges Hähnchen und Reis mit Erdnusssoße von MayThai*

Najbolje jelo u Posušju: burek

Izlasci – Njemačka ili Posušje: super je i ovdje i u Njemačkoj

Omiljena riječ/uzrečica nakon povratka: „žuti žutuju, a crveni putuju“

Nijemce bi kod nas najviše iznenadilo: da u korizmenim srijedama i petcima na velikom odmoru meso postaje mit

Gdje se vidiš u budućnosti – ovdje ili u inozemstvu: u Zagrebu ili u Njemačkoj

Želiš li nešto reći za kraj?

Ovo će zvučati malo *cringe*, ali želim vam da svi date od sebe ono najbolje. Svejedno kako izgledaš i kako te ljudi vide, ne zaboravi da si važan jer te Bog stvorio. Bez obzira koliko je nekad teško u životu i koliko si nekad povrijeđen, nemoj nikad prestati biti ono što jesi i odluči uvijek ići težim putem – tako se razvijaš kao osoba. Hvala!

KOFERI PUNI ISKUSTAVA

Intervju s Ivanom Mandurićem, 2.a

Moja priča

Rođen sam u Hercegovini, a u Njemačku sam odselio 2015. sa šest godina. Živio sam u Liederbachu, malom gradu blizu Frankfurta, gdje sam krenuo u osnovnu školu *Liederbachschule* koju sam pohađao do četvrtog razreda. Onda sam prešao u srednju školu *Eichendorffschule* u Kelkheimu u kojoj sam završio peti i šesti razred, nakon čega su moji roditelji donijeli odluku da se vratimo u Posušje.

Razlike između škole u Njemačkoj i ovdje

Ima dosta razlika između škole u Njemačkoj i u Posušju. U Njemačkoj je dosta teže imati dobre ocjene, pogotovo kao *Ausländer*, profesori su malo stroži, ali škola kao ustanova je razvijenija i modernija. Ipak, po mom mišljenju bolje je u našoj gimnaziji jer je malo opuštenija i lakša za prilagodbu.

Život mladih u Njemačkoj i ovdje

U Njemačkoj mladi uglavnom provode slobodno vrijeme na otvorenom, u parkovima, gradu i slično. Izlasci u kafiće i klubove su manje česti, a školski život zauzima malo više vremena, dok je u nas fleksibilnije unatoč manjem broju opcija.

Savjet mladima koji odlaze živjeti u inozemstvo

Savjetovao bih da čuvaju svoj jezik i kulturu te da se umjereno i oprezno prilagođavaju stranim običajima i kulturama.

Ivano Mandurić, 2.a

Nekoliko brzopoteznih

Najzanimljiviji predmet u Njemačkoj: Etika/Vjeronauk

Najteži predmet u Njemačkoj: Njemački jezik

Najzanimljiviji predmet u našoj školi: Psihologija

Najteži predmet u našoj školi: Kemija

Jesu li profesori stroži u Njemačkoj ili ovdje: u Njemačkoj

Iz Njemačke mi najviše nedostaje: prijatelji i uspomene iz djetinjstva

Najbolje jelo u Njemačkoj: *Döner Kebab*

Najbolje jelo u Posušju: prešani fileti u *Oazi*

Izlasci – Njemačka ili Posušje: Posušje

Omiljena riječ/uzrečica nakon povratka: „buraz“, „sve se može kad se hoće“

Nijemce bi kod nas najviše iznenadilo: generalno zajedništvo i međususjedski odnosi

Gdje se vidiš u budućnosti – ovdje ili u inozemstvu: ovdje (eventualno u Hrvatskoj na faksu)

Intervju s Ivom Lončar, 3.c

Moja priča

Rođena sam u Imotskom, a u Njemačku sam odselila s obitelji kad sam imala šest godina. Živjeli smo u Berlinu, gdje sam provela 11 godina i pohađala osnovnu školu i gimnaziju. Bilo mi je lijepo živjeti tamo i stekla sam puno iskustava. Na početku mi je bilo teško jer sam morala naučiti novi jezik i prilagoditi se novoj sredini. Trebalo mi je vremena naviknuti se, ali s vremenom je postalo lakše. U Posušje sam se vratila 2025. godine.

Razlike između škole u Njemačkoj i naše gimnazije

U Njemačkoj je nastava bila više usmjerena na praktičan rad, projekte i rad u grupama. Naša se škola više posvećuje teoriji i usmenom odgovaranju. Također, odnos profesora i učenika bio je malo opušteniji u Njemačkoj.

Život mladih u Njemačkoj i ovdje

Život mladih u Njemačkoj i ovdje dosta se razlikuje. U Berlinu sam imala osjećaj da je sve organiziranije i strogo kontrolirano, od škole do svakodnevnog života, sve je bilo po pravilima i rasporedu. Iskreno, tamo se nisam ni usudila puno izlaziti jer me bilo strah i nisam se osjećala sigurno. Ovdje u Posušju mi se više sviđa jer je atmosfera opuštenija, ljudi su bliži jedni drugima i osjećam se sigurnije. Više vremena provodimo zajedno i život nije toliko ubrzan.

Savjet mladima koji odlaze živjeti u inozemstvo

Savjetovala bih učenicima koji odlaze u inozemstvo da se ne boje. Na početku je stvarno teško i sve se čini nemoguće, novi jezik, nova škola, novi ljudi i osjećaj da si izgubljen. Meni je isto bilo tako, a iskreno, i danas mi je ponekad još uvijek malo teško. S vremenom naučiš živjeti s tim i postane lakše nego što misliš. Također, mislim da na početku nije važno kakve su ocjene jer nas one ne definiraju. Najvažnije je da ti sam znaš da si dao sve od sebe i potrudio se, pa što bude. Važno je ne odustati od sebe i dati si vremena.

Iva Lončar, 3.c

Nekoliko brzopoteznih

Najzanimljiviji predmet u Njemačkoj: Španjolski jezik

Najteži predmet u Njemačkoj: Njemački jezik

Najzanimljiviji predmet ovdje: Psihologija

Najteži predmet kod nas: Matematika/Fizika

Stroži profesori – ovdje ili u Njemačkoj: ovdje

Iz Njemačke mi najviše nedostaje: prijatelji

Najbolje jelo u Njemačkoj: *Döner* ili *Schawarma*

Najbolje jelo u Posušju: babina pita

Izlasci – Posušje ili Njemačka: Posušje

Omiljena riječ/uzrečica nakon povratka „pomalo“, „ajde“, „lagano“

Nijemce bi kod nas najviše iznenadilo: sve, ali pogotovo gostoprimstvo i spontanost ljudi

Budućnost: voljela bih ostati ovdje, ali ne isključujem odlazak u inozemstvo

Želiš li reći nešto za kraj?

Iako mi nije uvijek bilo lako i još se privikavam, drago mi je što sam prošla sve to jer me učinilo jačom. Danas mogu reći da sam zahvalna na iskustvu života u Njemačkoj, ali mi je drago što sam sada ovdje.

MATURANTSKI RETROVIZOR

Matura iza njih - savjeti pred vama

Iskrena iskustva studenata i poruke budućim maturantima

Državna matura i izbor studija jedan su od najvećih izazova u životu svakog srednjoškolca. Kako to izgleda iz perspektive onih koji su taj put već prošli? Pitali smo bivše maturante što studiraju, kako su doživjeli maturu te koje savjete imaju za buduće maturante. Njihova iskustva otkrivaju različite priče, ali i zajedničke zaključke: organizacija, trud i smirenost ključ su uspjeha.

Koji studij pohađaš i jesi li zadovoljan/na svojim izborom?

Emanuela: Studiram elektrotehniku u Splitu. Iskreno, na samom početku mi se nije baš sviđalo, ali sad sam zadovoljna. Vjerojatno bih prolazila kroz tu krizu što god da sam upisala jer sam inače dosta neodlučna.

Filip: Pohađam studij medicine u Splitu i mogu reći da sam jako zadovoljan svojim izborom iako je studij zahtjevan i traži mnogo odricanja.

Gabrijela: Studentica sam smjera Poslovna ekonomija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Iskreno, zadovoljna sam izborom, fakultet je dosta dinamičan, a profesori su jako pristupačni i uvijek otvoreni za konzultacije.

Lana: Studiram logopediju na Sveučilištu u Zadru i jako sam zadovoljna svojim izborom.

Marko: Studiram Poslovnu ekonomiju na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu i iznimno sam zadovoljan svojim odabirom. Studij u potpunosti ispunjava moja očekivanja.

Gordan: Pohađam Kineziološki fakultet u Splitu i moram priznati da sam i sam iznenađen koliko sam zadovoljan jer, kako vrijeme ide dalje i dolaze novi predmeti, sve više shvaćam koliko zapravo volim sve ovo.

Petra: Studentica sam prve godine studija Fizika na PMF-u u Splitu. Svojim sam izborom i više nego zadovoljna, čak i više nego što sam mislila da ću biti. Ipak, vjerujem da nikada ne bih bila stopostotno i isključivo zadovoljna samo jednim smjerom, koji god on bio, jednostavno zato što me nikada nije zanimala samo jedna stvar u životu.

Emanuela Karamatić

DM: Skripta. Kava. Prolaz.

Koji ti je ispit na državnoj maturi bio najzahtjevniji i zašto?

Emanuela: Fizika, definitivno. Iskreno, nisam je baš nešto pretjerano ni spremala pa mi je zato bila najzahtjevnija, ali na kraju sam ipak prošla.

Filip: Ispit iz Kemije, najmanje sam joj se posvetio.

Gabrijela: Na državnoj maturi mi, iskreno, nijedan ispit nije bio toliko težak. Smatram da je to zato što sam imala stvarno dobre profesore u srednjoj školi koji su mene, ali i ostale, jako dobro pripremili, tako da nije bilo potrebe za nekim prevelikim spremanjem.

Gordan: Definitivno Matematika, ne zbog samog ispita, nego zato što sam ga olako shvatio. Zbog toga nisam ponovio neke osnovne sadržaje za koje sam pretpostavljao da ih dobro znam, a koji se u stresnim situacijama vrlo lako zaborave. Uz to sam zaboravio ponijeti kalkulator pa sam morao posuđivati tudi, a nisam ga najbolje znao ni koristiti.

Lana: Najzahtjevnija mi je bila Matematika zato što je bila teža od bilo kojeg ispita iz prethodnih godina što sam vježbala, ali uspjela sam i nju proći.

Marko: Matematika, prvenstveno zbog opsega gradiva te iznimno velikog broja i raznolikosti zadataka.

Petra: Psihologija jer me nije zanimala i nije mi bila potrebna. Prijavite, kao i ja, neki predmet koji vam ne treba, za „probijanje leda“.

Lana Ramljak

DM: Stres. Učenje. Trud.

Petra Begić

DM: Riva. Kokteli. Zabava.

Državna matura nije kraj svijeta!

Koju pogrešku učenici najčešće rade tijekom priprema za državnu maturu?

Emanuela: Prvo, to što sami sebe bespotrebno isprepadaju i stvaraju dramu u glavi prije nego što uopće krenu učiti. Druga stvar je previše učenja teorije, a premalo rješavanja prošlih ispita.

Filip: Mislim da je najveća pogreška ostavljanje svega za posljednji trenutak. Matura nije nešto što se može kvalitetno pripremiti u nekoliko dana, nego zahtijeva kontinuitet i dobru organizaciju vremena.

Gabrijela: Najveća pogreška koju učenici rade je kampanjski rad i odgađanje učenja za zadnji tren pod izlikom „ima još vremena“. Onda kad dođe taj zadnji tren, a učenik nije uspio prijeći sve gradivo, počinju panika i stres koji im za državnu maturu uopće nisu potrebni.

Gordan: E sad, ovdje postoje dvije krajnosti: jedni na državnu maturu gledaju sa strahom, unaprijed si govore da je preteška, uvjere sebe da ništa ne znaju i da svima drugima ide bolje pa i ne izađu na ispit ili se zadovolje samo prolaznom ocjenom. S druge strane, postoje oni koji je shvate previše olako. Ako ste sebi postavili cilj krenuti od 1. 4., to je u redu, ali neka to doista bude 1. 4., a ne da vam onda odu dva tjedna na „danas ću-sutra ću“ jer puno dana ode na rođendane, maturu i sve druge maturantske obaveze.

Lana: Rekla bih da je najveća greška to što izdvajaju puno novaca na pripreme, a svake godine postoje pripreme iz svega online. Ja sam, na primjer, tri mjeseca po jednom tjedno slušala pripreme iz Psihologije koje su držali studenti s različitih fakulteta iz Hrvatske. Pripreme su besplatne, samo pratite portal srednja.hr i specifične grupe na Facebooku.

Marko: Prevelik fokus na samo jedan predmet, zbog čega se priprema za ostale ispite nesvjesno odgađa i ostavlja za zadnji tren.

Petra: Previše se stresiraju oko rezultata i plaćaju nepotrebne pripreme. To zaista nije tako strašno.

DRŽAVNA MATURA: LEVEL BOSS SREDNJE ŠKOLE

Postoji li savjet koji se pokazao potpuno beskorisnim?

Emanuela: Onaj „dobronamjerni“ savjet: „Nemoj ništa ponavljati zadnji dan prije ispita, samo odmaraj.“ Meni je to bilo neizvedivo. Naravno da ne treba učiti cijelu noć, ali meni je kratko ponavljanje ključnih bilješki i formula ujutro prije ispita dalo ogroman osjećaj sigurnosti i spasilo me od panike.

Filip: Ne postoji univerzalno pravilo, sve je individualno – nekome će jedan savjet puno pomoći, a drugome ne. Osobno nisam tražio puno savjeta, samo sam uzeo knjige i učio.

Gabrijela: Savjet da se zadnji dan ne uzima knjiga stvorio bi mi kontraefekt. To bi mi pojačalo paniku pa mi je puno više pomoglo da u laganom ritmu prođem kroz sažetke i tako smirena izidem na ispit.

Gordan: Nijedan savjet nije beskoristan. Svatko ih daje iz osobnog iskustva, na temelju onoga što je njemu najviše pomoglo. Iako postoje stvari koje će nekome pomoći, a vama ne, svemu dajte priliku. Ponekad će vam upravo ono što se na prvu čini smiješnim, uštedjeti najviše vremena.

Lana: Savjet koji se pokazao potpuno beskorisnim: „Ako ne budeš išla na pripreme iz svega, nećeš upasti na tako tražen fakultet.“ Uspjela sam se i kod kuće dovoljno pripremiti za svaki predmet (osim što sam išla na pripreme iz Matematike, ali je opet zahtijevala vježbanje i kod kuće).

Marko: Potpuno beskorisnim pokazao se savjet da se s pripremama mora krenuti već od prvog dana četvrtog razreda i da je potrebno učiti po cijele dane. Uz dobar plan, sve se stigne bez pretjeranog stresa.

Petra: Nije vam potreban *Trinom* niti pripreme ako shvaćate srž predmeta koji polažete. Uzmite skriptu od nekoga ili s interneta, nemojte je plaćati jer vam, realno, nikad više neće trebati. Malo je prolistajte i spremni ste.

Marko Landeka

DM: Adrenalin. Kaos. Kava.

Gordan Senjak

DM: Stres. Napor. Olakšanje.

Preživjeli smo maturu – evo kako

Najvažniji savjet budućim maturantima?

Emanuela: Krenite na vrijeme, ali nemojte zaboraviti živjeti. Napravite si realan plan učenja – sat ili dva dnevno kroz nekoliko mjeseci je sto puta bolje nego 15 sati dnevno zadnji tjedan. I najvažnije: matura jest bitna, ali nije smak svijeta. Stres će vas samo blokirati.

Filip: Vjerujte u sebe i ne uspoređujte se s drugima. Svatko ima svoj tempo učenja. Budite uporni, radite redovito i imajte na umu svoj cilj.

Gabrijela: Moj savjet budućim maturantima jest da krenu spremati ispite na vrijeme, ali nemojte gubiti glavu. Svi smo svjesni da je ta zadnja godina srednje škole puna svega – od zabava, druženja, spremanja za maturanu zabavu pa sve do te državne mature, ali napravite si jasan plan rada po tjednima i držite se njega. Moja mi baka stalno govori: „Sinko, ne završavaju škole oni pametni, već oni uporni.“ Budite uporni i pomjerajte svoje granice!

Gordan: Nemojte se stresirati, osobito ne oko stvari poput državne mature. Stres vam stvarno neće pomoći, a najgore što se može dogoditi jest da ne položite ispit pa ga morate ponovno pisati u rujnu ili sljedeće godine, odnosno upisati neki drugi fakultet. U tom trenutku sve to može izgledati kao smak svijeta, no zapravo se često pokaže kao nešto najbolje što vam se dogodilo. Ispit ćete puno bolje napisati odmorni nego ako ne spavate noć prije zbog ponavljanja gradiva.

Lana: Moj najvažniji savjet je da će na kraju sve doći na svoje. Osjetila sam to na vlastitoj koži. Fakultet logopedije u Zadru do zadnjeg trenutka uopće nije bio otvoren, a opcije poput Zagreba, Osijeka ili Rijeke nisu mi bile privlačne. Prijavila sam ga tek tijekom državne mature i kada su izašli prvi rezultati, nisam upala. Bila sam spremna i pauzirati godinu jer sam čvrsto željela logopediju, a pauziranje uopće nije strašna opcija ako znate što hoćete i imate volje studirati. Nemojte slušati priče da nećete nikada upisati faks ako ne odete odmah, ja znam da bih otišla. I eto, par dana prije konačnih rezultata upala sam i sav se trud i odricanje prije mature isplatio. Također, ako i upišete nešto u čemu se ne pronadete, nije smak svijeta prebaciti se. Samo upišite ono što volite! Na kraju ćete vi raditi taj posao cijeli život, a ne vaši roditelji ili obitelj.

Marko: Opustite se i uživajte u procesu. Iako je riječ o važnoj prekretnici, cijeli proces ipak nije toliko dramatičan niti ozbiljan kako se u početku čini.

Petra: Ako imate priliku, unajmite stan ili dom i tih nekoliko dana stvorite uspomene s prijateljima prije fakulteta. Što se tiče državne mature, uz imalo rada kroz školu i zdrav razum, prolazite sigurno, barem B razinu. Nemojte se plašiti i ne slušajte ljude koji govore da je teško jer vam je stres najgori neprijatelj. Ako nešto i ne položite na ljetnom roku, barem ste stekli iskustvo, a postoji i jesenski rok. Na kraju krajeva, ako ne položite ni tada, postoji bezbroj mjesta u kojima možete studirati – zašto biste morali ići baš u Hrvatsku?

Gabrijela Begić

DM: Izazov. Stres.. Olakšanje.

Filip Oreč

DM: Izazovna. Neizvjesna. Prolazna.

Koji predmet zahtijeva najviše kontinuiranog rada?

Emanuela: Definitivno Matematika. Ona se ne može naučiti napamet preko noći jer se sve nadovezuje jedno na drugo. Eventualno i jezici, ako se polaže viša razina, zbog eseja i gramatike.

Filip: Matematika zahtijeva najviše kontinuiranog rada jer se znanje gradi postupno. Redovito vježbanje puno je važnije od povremenog intenzivnog učenja.

Gabrijela: Matematika je definitivno predmet koji zahtijeva najviše kontinuiranog rada. Dok se za neke predmete možeš „spasiti“ intenzivnim štrebanjem u zadnjih mjesec ili dva, matematika tako ne funkcionira. Ako ruka ne stekne rutinu kroz mjesec stalnog rješavanja zadataka, na samom ispitu se pod pritiskom lako zablokira.

Gordan: Nezgodno mi je izdvojiti samo jedan predmet, a i mislim da to dosta zavisi od osobe do osobe, netko muku muči s jezi jezicima, netko s brojevima. I nema predmeta koji se može položiti bez izdvojenog vremena i uloženog napora, ali isto tako nema ga koji se ne može položiti s te dvije stvari. Sretno!

Lana: Najviše kontinuiranog rada, rekla bih, zahtijeva Matematika jer ne možeš ići dalje ako ne razumiješ prethodno gradivo. Također, netko tko smatra da mu Engleski ne ide, mora se dobro potruditi i oko njega jer slušni test zna biti nerazumljiv, pogotovo ako pišete ispit u amfiteatru.

Marko: Matematika. To je predmet koji se ne može naučiti kampanjski u nekoliko dana, već je potrebno dosta vremena da se usvoji gradivo.

Petra: Iskreno, nijedan. Ako baš moram izdvojiti jedan, onda Matematika, ali B razina Matematike je na razini osnovne škole, a pola A razine ionako je B razina. Malo ponovite osnove i to je to.

PRIČE, OSVRTI I ANKETE

U FOKUSU

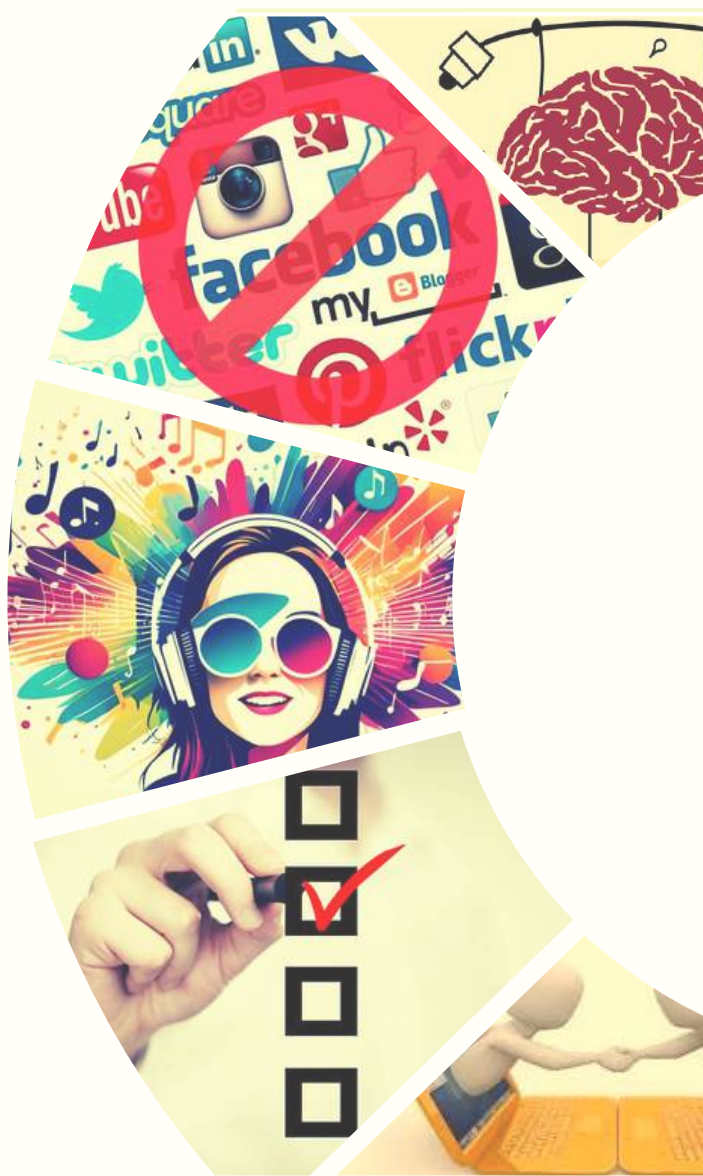
Teme koje oblikuju svakodnevicu gimnazijalaca

Rubrika *Priče, osvrti i ankete* bilježi ritam života naše škole, teme koje nas zanimaju, izazove s kojima se susrećemo i ljude koji svojim radom obogaćuju gimnazijsku svakodnevicu.

U anketama i osvrtima bavili smo se različitim područjima života naše zajednice. Pisali smo o stipendiji Benjamin Tolić, radu Vijeća učenika, školskom dnevnom boravku, Centru izvrsnosti i školskoj knjižnici kao mjestima učenja, susreta i novih prilika. Istodobno, otvorili smo i pitanja koja se tiču svakog učenika, od čitalačkih navika, mentalnog zdravlja, stresa i skrivenih strana ocjena, do financijske pismenosti, važnosti latinskog jezika, utjecaja društvenih mreža i reklama na našu svakodnevicu.

Pitali smo se jesu li serije samo zabava ili odraz društva, može li glazba biti prijatelj, a ne distrakcija, te što o svemu tome misle naši učenici i profesori. Neki odgovori potvrđuju ono što smo očekivali, drugi iznenađuju, ali svaki od njih otkriva djelić života Gimnazije fra Grge Martića.

Ove stranice donose pregled anketa i osvrta, ali i zapis jedne školske godine – glas učenika koji promišljaju, propituju, raspravljaju i traže odgovore. U fokusu su ideje, iskustva i različiti pogledi koji našu školu čine živom, raznolikom i posebnom.

PRIČA O BENJAMINU

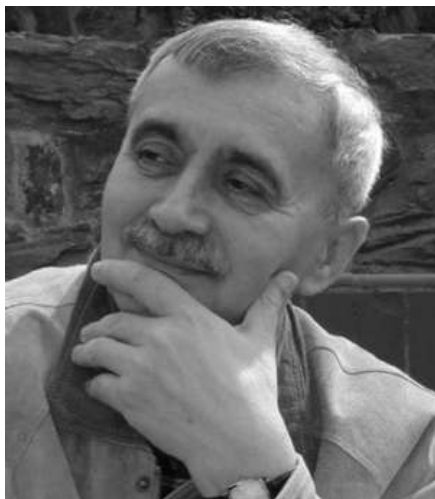
Drage učenice i učenici Gimnazije fra Grge Martića u Posušju, ja sam supruga književnika, publicista, leksikografa i diplomata Benjamina Tolića čije ime nosi stipendija za najbolju učenicu ili učenika generacije u vašoj gimnaziji. Iznimno sam počašćena i obradovana pozivom da vam približim lik i djelo moga supruga u povodu 60. obljetnice vaše škole. Sretna je okolnost da se Dan osnutka vaše škole obilježava upravo na Benjaminov rođendan, pa je moja radost time još veća.

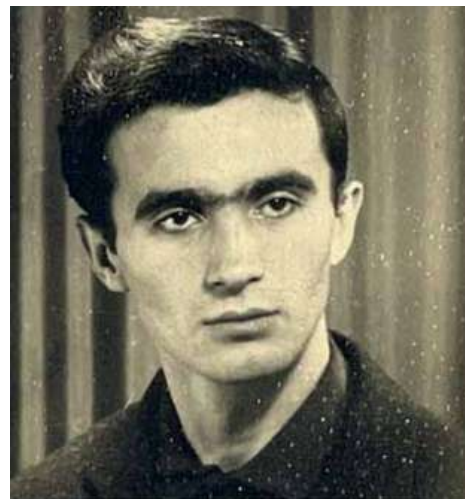
Dubravka, Zagreb, 1964.

Benjamin, Beč, 1967.

BENJAMIN TOLIĆ
Osoje, 8. srpnja 1943. – Zadar, 11. kolovoza 2022.
Mirogoj, 16. kolovoza 2022.

Benjamin na prvoj godini studija filozofije i germanistike, Zagreb, 1962.

Životna priča, vrijednosti i nasljeđe koje nadahnjuje nove generacije

O Benjaminovu profesionalnom životu, o tome da je bio profesor njemačkoga jezika, da je radio kao urednik u Osmojezičnome rječniku u Leksikografskom zavodu „Miroslav Krleža“ u Zagrebu, da je u samostalnoj Hrvatskoj bio ministar savjetnik u Hrvatskome veleposlanstvu u Bonnu i generalni konzul Republike Hrvatske u Zürichu, a nakon povratka iz diplomacije glavni urednik HINE, da je dvadeset godina bio kolumnist u *Hrvatskome slovu* i objavio deset knjiga eseja i „političkih priča“, to sve možete saznati jednim klikom na *Wikipediji*, gdje možete čitati i većinu njegovih knjiga u digitalnom obliku.

Ono što nema na internetu, a što može biti zanimljivo mladim ljudima kao što ste vi, to je priča o Benjaminu kao čovjeku enciklopedijskoga znanja i čvrstih etičkih načela, stamenom karakteru i domoljubu koji je svoja hrvatska uvjerenja zastupao u svakome času, pa i onda kada to nije bilo ni lako ni bezopasno. Tu veliku priču o jednome velikom čovjeku iz vašega kraja možete pročitati u *Benjaminovu zborniku: U čast eruditu i domoljubu*, gdje su objavljeni radovi prijatelja i stručnjaka sa simpozija u Posušju (Ogranak Matice hrvatske u Posušju i *Alfa*, 2024.). Ja sam tu priču ispričala u autobiografskoj knjizi *Tvojim glasom: Ljubav u sjeni politike* (Ljevak, 2024.), pa ću ovdje izdvojiti samo neke slike iz Benjaminova najranijeg djetinjstva i opisati vam kako je došlo do stipendije koja nosi njegovo ime.

Benjamin i Dubravka kod Sveučilišne knjižnice na Marulićevu trgu, Zagreb, 1964.

Benjamin i Dubravka u šetnji oko Studentskoga doma na Savi, Zagreb, 1964..

Benjamin i Dubravka u trećem razredu Osnovne škole Donji Andrijevci, 1953.

Priče iz Osoja

Trešnje, didova višnja i djetinjstvo ispunjeno jednostavnošću života

Benjamin je rođen u posuškom selu Osoje 8. srpnja 1943. usred Drugoga svjetskog rata. Oca nije upoznao jer je poginuo u obrani grada Mainza u Njemačkoj, gdje mu se i danas nalazi spomen-obilježje na vojničkome groblju. Benjaminova mama doselila se u proljeće 1953. sa svojom obitelji u slavonsko selo Donji Andrijevci, a moja mama sa mnom u isto selo u isto vrijeme iz Borova. Tako smo se Benjamin i ja našli u trećem razredu osnovne škole u klupi do klupe. Benjamin je bio najsiromašniji dijete u razredu, nosio je okraćale hlače koje nisu bile bermude i prsluk od grube prirodne vune na golo tijelo, a ja sam bila najljepše odjevena djevojčica jer je moja mama bila poslovotkinja prodavaonice cipela *Borovo* i „gospođa“. Nitko u razredu nije imao kišobran, a meni je mama preko svojih borovskih veza kupila u splitskom *Jugovinilu* bijelu plastičnu kišnu kabanicu, pa su mi se djeca rugala i zvala me „porculanska zdjela“. Meni se odmah svidio najsiromašniji dječak u razredu, a njemu nakinđurena djevojčica u bijeloj kišnoj kabanici. Tako je rođena naša ljubav koja je trajala cijeli život. Benjamin mi je stalno pričao o svome djetinjstvu u Osoju i Posušju, pa su njegove priče postale i moje. Najdraže su mi bile priče o imenu, o trešnjama i višnjima, o konju Zekanu, o polju šafrana i o neobičnim riječima.

Ja sam voljela ne samo Benjaminu nego i njegovo ime. Pitala sam se kako je u kršnome zavičaju, gdje se djeci daju samo poznata narodna imena, dobio to neobično biblijsko ime. Priča je bila ova. Benjaminov otac Dominik sprijateljio se na njemačkome ratištu s vojnikom židovskoga podrijetla koji se zvao Benjamin pa su se dva ratna druga dogovorila da će svojoj djeci, ako budu sinovi, dati prijateljevo ime. Benjaminov otac rekao je za vrijeme vojnoga dopusta svoju želju, ukućani su neobično ime zaboravili, ali ne i baba Jurka, pa je tako Benjamin dobio svoje ime zahvaljujući pamćenju svoje babe Jurke.

Na Benjaminovu očinskom imanju u njegovim je sjećanjima bilo najviše trešanja u selu: svjetlocrvene rane, tamne hrušt i kasne „bilice“. Bilo ih je tako puno da ih djeca nisu mogla pobrati pa su se valjale u prašini na putu. Kada je imao šest ili sedam godina, brao je zelene plodove s didove višnje miljenice. Did ga je zbog toga ukorio, Benjamin je uzeo sjekiru i posjekao didovu višnju želeći mu se tako osvetiti, no did ga je pogladio po kosi i rekao: „Neka si je posika!“ Tako ga je did posramio, a višnja je ostala u sjećanju kao najbolnija uspomena iz djetinjstva.

Did Igrić bio je patrijarhalac meka srca. Sjedio je pod dubom pokraj puta, pušio lulu, pio vino iz bukare, častio ljude koji su prolazili za Imotski i „zapovijadao“ nevjestama što trebaju raditi. Išao je svake srijede na sajam u Imotski na konju Zekanu. Jednom se Zekan u dvorištu ritnuo i udario Benjaminu u čelo. Did je uzeo lopatu i tukao Zekana dok ga ukućani nisu zaustavili da ne ubije jadnoga konja. No kada je Zekan ostario i izgubio zube, mljeo mu je zob i hranio ga, a kada je uginuo, pokopao ga je na gumnu, napravio mu grob i svako se jutro pomolio na Zekanovu počivalištu.

Benjamin je išao iz Osoja u staru osnovnu školu gdje je danas vaša gimnazija. Sva su djeca sve do zime išla u školu bosa. Put je bio dug, no brzo je prolazio u igri. Kada bi stigli do „Lojkića mosta“, znali su da su na pola puta pa je dalje bilo još lakše. Najljepša slika koja mi se urezala u sjećanje iz Benjaminovih priča o putu do škole bilo je polje ljubičastih šafrana za Uskrs. Nikada nisam vidjela takvo polje u stvarnosti, ali ti uskrsni ljubičasti šafrani i danas mi žive u mislima kao da sam ih vidjela vlastitim očima. Tako su mi se snažno urezale u sjećanje i neobične riječi iz Benjaminova djetinjstva: posuška rijeka zove se Ričina premda u njoj veći dio godine nema vode, veliki nož zvao se „nožić“, a mali „nožina“, kruh se zvao „turta“, cesta se zvala „testa“, a prve naranče, kupljene na sajmu u Imotskome, a koje su stigle iz Portugala, zvale su se – „prtakalo“.

STIPENDIJA BENJAMIN TOLIĆ

Više o Benjaminu, našoj ljubavi i našem životu pisala sam u spomenutoj autobiografskoj knjizi. Posebno poglavlje posvećeno je upravo Benjaminovu rodnom kraju i Hercegovini. U ovoj ću prigodi stoga reći još samo kako je došlo do vaše stipendije.

U ljeto 2022. krenuli smo vedro i veselo na godišnji odmor u Biograd na Moru. Jedno jutro Benjaminu je pozlilo na plaži, odvezen je Hitnom pomoći u zadarsku bolnicu i više se nije vratio. Umro je od posljedica Covida-19. Šok je bio tako velik da su mu prijatelji iz Zavičajnoga društva Posušje u Zagrebu odlučili podignuti spomenik u rodnome kraju koji, zajedno s poprsjima još dvojice uglednih Posušana, danas krase ulaz u Osnovnu školu fra Petra Bakule. A ja sam našu obiteljsku uštedevinu darovala za osnivanje Zaklade Društva hrvatskih književnika u BiH sa sjedištem u Mostaru i Fond Benjamin Tolića. U sklopu toga Fonda tada su utemeljene vaša Stipendija „Benjamin Tolić“ i Književna nagrada „Benjamin Tolić“. Prve godine Stipendija i Književna nagrada financirane su iz naše obiteljske darovnice, a zatim je Općina Posušje preuzela financiranje vaše stipendije.

Posebno mi je drago što se Stipendija i Nagrada svečano uručuju na Benjaminov dan 8. srpnja u sklopu „Posušškoga lita“, ove godine već četvrti put, pa tako sve više postaju simbol i tradicija grada Posušja.

Benjamin u Skupštini grada Zagreba kao predsjednik Društveno-političkoga vijeća, Zagreb, 1991.

Benjamin u parku kod Austrijske nacionalne knjižnice u Beču, za vrijeme emigracije nakon Deklaracije, Beč, 1968.

U IME ZNANJA,
IZVRSNOSTI I
VRIJEDNOSTI

Benjamin i Dubravka na kongresu *Evolucija ili revolucija* u Bonnu, 1968.

Benjamin i Dubravka u posjetu njemačkom ministru vanjskih poslova Hansu Dietrichu Genscheru, Bonn, 1993.

Osnivanjem Stipendije željela sam da Benjaminovo ime, lik i djelo ne ostanu samo natuknica u enciklopedijama i virtualnom svijetu, nego da budu poticaj i uzor mladim ljudima, da žive u mladim generacijama i pronose vrijednosti za koje se Benjamin zauzimao, o kojima je pisao i za koje se beskompromisno borio.

Drage učenice i učenici Gimnazije fra Grge Martića, želim vam svi-ma sretan i uspješan završetak školske godine, a najboljoj ili najboljemu među vama čestitam na osvojenoj nagradi za uzorno učenje, znanje, etičnost, domoljublje, vjernost idealima i izvrsnost na svim područjima koje simbolizira Stipendija „Benjamin Tolić“.

Vaša „posuška nevesta“,

Benjaminova Dubravka

Benjamin kao generalni konzul u Zürichu, Zürich, 1997.

PODUZETNIŠTVO U ŠKOLSKIM KLUPAMA

Centar izvrsnosti iz poduzetništva u Gimnaziji fra Grge Martića Posušje

Što se događa kada se kreativnost, znanje i poduzetnički duh spoje u jednoj učionici? Odgovor je ove školske godine donio Centar izvrsnosti iz poduzetništva, smješten u Gimnaziji fra Grge Martića Posušje za polaznike iz cijele županije. Sudjelujući u radionicama, prihvaćajući timski rad i radeći na razvoju vlastitih projekata, učenici su imali priliku iskusiti kako izgleda put od ideje do stvarnog proizvoda. Jedan od takvih projekata bile su i *O'Čale*, personalizirane naočale koje su učenike naučile da je svaki uspješan projekt rezultat rada, suradnje i spremnosti na promjenu.

Ove se školske godine u Gimnaziji fra Grge Martića Posušje dogodila važna novost: u našoj se školi sada izvodi Centar izvrsnosti iz poduzetništva Županije Zapadnohercegovačke za učenike osnovnih i srednjih škola. Time su gimnazijske učionice subotom dobile drukčiji ritam. U njih dolaze učenici iz različitih mjesta, škola i generacija, s idejama koje još nisu završene, pitanjima koja se ne rješavaju jednim odgovorom i zadacima koji traže više od dobre volje.

Centar izvrsnosti iz poduzetništva namijenjen je darovitim i visoko motiviranim učenicima. U njegovu su središtu kreativnost, odgovornost i poduzetnički način razmišljanja. To znači da ih se ne promatra preko ocjena i školskog uspjeha, nego u spremnosti da prepoznaju problem i predlože rješenje, zatim ga provjere u stvarnim uvjetima i razmisle kakvu vrijednost može imati za druge ljude i zajednicu.

Takav rad školi daje drukčiju dinamiku. Redovna nastava ima svoj plan, satnicu, ishode, provjere i rokove. S druge strane, Centar otvara vrijeme za pokušaj, zastoje, povratak na početak i novu verziju.

Učenik ondje ne pokazuje samo što zna, nego i što s tim znanjem može učiniti. Ponekad je to izračun troškova. Ponekad skica proizvoda. Ponekad javni nastup. Ponekad priznanje da prva ideja neće izdržati.

Program rada Centra izvrsnosti iz poduzetništva organiziran je u dvije skupine:

Malci genijalci (osnovne škole): usmjeren na kreativnost, suradnju, financijsku i digitalnu pismenost. Vode ga profesorice Anđa Pavković, Eva Čavar, Nikolina Kovač i Matea Spajić.

Poduzetnička akademija (srednje škole): radi se na idejama, liderstvu, poslovnim planovima, komunikaciji i etici. Voditeljice su profesorice Sanja Crnogorac-Sitarski, Jasminka Petric, Ljubica Paradžik i Ivana Lovrić.

Za našu gimnaziju ovo je važan iskorak. Škola se subotom otvara za učenike kojima treba zahtjevniji zadatak, drukčiji razgovor, prilika da znanje povežu s konkretnim radom. U tom povezivanju poduzetništvo se pokazuje kao obrazovno zanimljivo područje. Ono traži računanje, pisanje, govor, tehniku, dizajn, razumijevanje korisnika, procjenu rizika i osjećaj odgovornosti.

Srednjoškolska skupina ove je godine radila na projektu *O'Ćale*.

Početna ideja bila je izrada okvira za dioptrijske naočale. Zvučala je ozbiljno, korisno i dovoljno ambiciozno za skupinu koja želi raditi nešto stvarno. Međutim, vrlo brzo otvorila su se pitanja koja školski projekt ne može preuzeti: sigurnost, zakonski uvjeti, medicinski standardi i odgovornost prema korisnicima. Učenici su se već na početku susreli s jednostavnom, ali važnom činjenicom: dobra namjera ne ukida stvarna ograničenja.

Zato je projekt promijenio smjer. Umjesto dioptrijskih okvira učenici su razvili ideju personaliziranih modnih i promotivnih naočala bez optičkih leća. Takve naočale mogu se koristiti na školskim događajima, rođendanima, maturalskim večerama, sajmovima, promocijama i različitim manifestacijama. Na njima mogu biti ime, inicijali, logo, poruka ili motiv po želji korisnika.

Taj zaokret bio je jedna od najvrjednijih lekcija u cijelom procesu. Učenici su vidjeli da se ideja mora izložiti provjeri. Neke se zamisli pokazuju prevelikima, neke preskupima, neke prerizičnima, neke neodgovornima. Ozbiljan rad počinje onda kada se to prepozna bez uljepšavanja. Promjena smjera tada nije poraz nego znak da projekt ulazi u stvarnost.

Učenicu su uz *O'Ćale* prošli gotovo cijeli put razvoja jedne poduzetničke ideje. Razmišljali su o korisnicima, tržištu, konkurenciji, cijeni, troškovima, proizvodnji, promociji i javnom predstavljanju. Izrađivali su dijelove poslovnog plana, pripremali upitnike za istraživanje tržišta, razrađivali financijski okvir, oblikovali promotivne materijale i tražili način kako projekt objasniti publici

Prototipovi nisu izgledali kao gotov proizvod iz trgovine. To treba reći otvoreno jer se u tome vidi obrazovna vrijednost rada. U jednoj verziji problem je bio dizajn, u drugoj funkcionalnost, u trećoj dojam koji proizvod daje kada ga netko stavi na lice. Takvi pokušaji mogu izgledati nespretno, ali učenicima nude nešto što se u školi rijetko vidi tako jasno: predmet koji se može dotaknuti, kritizirati, popraviti i ponovno izraditi.

Učenje je ovdje ostalo vidljivo. Nije se sakrilo iza urednog slajda, lijepo oblikovanog plakata ili naučene rečenice. Vidjelo se gdje ideja zapinje. Vidjelo se što treba popraviti. Vidjelo se koliko je velik razmak između „imamo ideju“ i „imamo nešto što možemo pokazati drugima“. Taj razmak često je najvažniji dio učenja.

Poseban trenutak bio je izlazak iz učionice na Međunarodni sajam gospodarstva u Mostaru. Ondje projekt više nije bio razgovor unutar skupine. Dobio je publiku. Ljudi su prilazili, gledali, pitali i očekivali objašnjenje. U tom trenutku učenik mora znati što predstavlja. Ne može se osloniti samo na mentora, dokument ili prezentaciju. Mora razumjeti vlastiti projekt.

Projekt su na Sajmu predstavili Anamarija Boras iz Gimnazije Ljubuški i Ivan Grubišić iz Srednje škole Antuna Branka Šimića Grude. Predstavili su ga kao učenički projekt u nastajanju, s jasnom pričom o početnoj ideji, promjeni smjera, 3D ispisu, promociji i mogućoj primjeni.

Njihov nastup bio je važan jer je pokazao da javno predstavljanje nije ukras na kraju projekta. Ono je provjera razumijevanja.

Iza tog nastupa stajao je rad cijelog tima. Marko Tolić i Leon Crnjac radili su na tehničkom dijelu projekta i programiranju. Ana Grubišić, Emma Emanuela Lončar i Petra Kovač preuzele su promociju na društvenim mrežama. Ante Rezo radio je na brošuri i vizitkama.

Svatko je preuzeo dio posla, ali nitko nije mogao potpuno ostati samo u svojoj ulozi. Projekt traži da učenik razumije i ono što rade drugi.

U tome je jedna od važnih pedagoških vrijednosti ovakvog rada. Učenici brzo shvate da ideja sama po sebi nije dovoljna. Treba je zapisati, izračunati, nacrtati, isprintati, fotografirati, predstaviti, obraniti pred pitanjem i popraviti nakon povratne informacije. Tada se školski predmeti prestanu ponašati kao odvojeni otoci. Matematika se pojavi u troškovima. Jezik u opisu proizvoda. Tehnologija u 3D modelu. Dizajn u izgledu. Javni nastup u predstavljanju. Etika u odluci da se odustane od medicinske funkcije proizvoda.

Zbog toga poduzetništvo ima mjesto u školi kada se radi ozbiljno. Cilj nije da svaki učenik sutra otvori obrt, tvrtku ili *start-up*. Vrijednost je u drukčijem načinu mišljenja. Ako nešto predlažeš, moraš znati kome to treba. Ako nešto izrađuješ, moraš znati koliko košta. Ako nešto predstavljáš, moraš znati zašto ima smisla. Ako pogriješiš, moraš znati što mijenjaš.

Mentorski rad u Centru imao je upravo tu ulogu. Učenicima se nije pisao gotov odgovor. Vraćalo ih se na korisnika, trošak, izvedivost, jasnu rečenicu, bolji argument i precizniju prezentaciju. Ponekad je najkorisnije pitanje ono koje zaustavi prebrz zaključak. Tada učenik vidi da rad na ideji traži disciplinu mišljenja, dogovor i provjeru.

Za Gimnaziju fra Grga Martića Posušje važno je što se Centar izvrsnosti iz poduzetništva odvija upravo u našoj školi. U učionice ulaze učenici iz drugih sredina, osnovnoškolci i srednjoškolci. Subota dobiva obrazovni sadržaj.

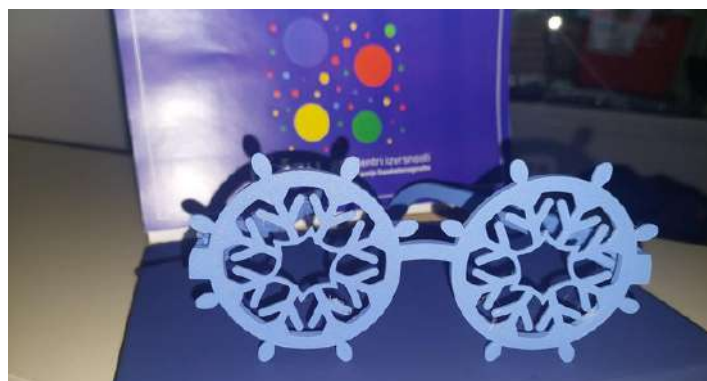
Škola postaje mjesto susreta, pokušaja i rada koji ne završava zvonom. Takve promjene ne moraju biti glasne da bi bile važne.

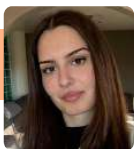
O'Čale su jedan učenički projekt. Možda neće postati proizvod koji će preplaviti tržište. To nije pravo mjerilo njihova uspjeha. Važnije je što su učenici prošli put od prve zamisli do javnog predstavljanja. Vidjeli su kako ideja zapinje, kako se mijenja, kako dobiva oblik i kako je treba objasniti drugima.

Cilj Centra može se sažeti jednostavno: dati prostor darovitima i izvrsnima, omogućiti im rast uz podršku, vodstvo i izazov te potaknuti smisleniji način učenja, rada i razmišljanja. U programu je to izrečeno rečenicom koja pogađa bit: „Daroviti učenici ne traže lakši, već smisleniji put.” Na školi je da im takav put otvori.

Zato budući polaznici Centra ne moraju imati savršenu ideju. Ne moraju znati pisati poslovni plan, programirati, dizajnirati, niti govoriti pred publikom. To se uči. Važnije je da dođu s voljom za rad, spremnošću na suradnju i hrabrošću da prva verzija možda neće biti dobra.

Kada bude objavljen sljedeći javni poziv za Centre izvrsnosti, vrijedi ga pročitati pažljivo. To je prilika učenicima osnovnih i srednjih škola da pokušaju učiti kroz ideju, tim, pitanje, pogrešku, izradu i predstavljanje. Ponekad se iz toga razvije projekt. Ponekad vještina. A ponekad učenik prvi put vidi da ono što zna može imati oblik, publiku i smisao.

Vijeće učenika GLAS KOJI SE ČUJE

ČLANOVI VIJEĆA UČENIKA 2025./2026.

1.A Matej Ramljak
1.B Anica Begić
1.C Ana Mikulić
1.D Marta Grubišić

2.A Dominik Jukić
2.B Petra Česić – zamjenica
predsjednice VU
2.C Ana Vlašić – predsjednica VU

3.A Magdalena Šego
3.B Ivano Zlopaša
3.C Josip Pavković

4.A Klara Grubišić
4.B Luka Tomić – zapisničar VU
4.C Klara Grubišić

Maturanti – vijećnici

Maturanti – predsjednici razreda

U svakom odjelu postoji ekipa s malo većom odgovornošću – vijećnici u Vijeću učenika i predsjednici. Oni su istinski „glas razreda” koji prenosi ideje, prijedloge i probleme te vodi računa da se čuje i uenička strana priče. Dok predsjednici koordiniraju rad unutar svog odjela, vijećnici djeluju na razini cijele škole predstavljajući stavove vršnjaka pred upravnim tijelima. Ovo je priča o mladima koji svojim angažmanom školske ideje pretvaraju u konkretne promjene i aktivno oblikuju naš školski život.

Tko drži konce u rukama? Mnogi misle da se pita samo profesore, ali i naš glas krije se u Vijeću učenika. Čine ga predstavnici svih odjela koje učenici sami biraju, a radom Vijeća koordinira naša pedagoginja profesorica Josipa Kondža.

Koja im je misija? Vrlo jednostavno: tu su da promiču interese škole, prenose naša stajališta upravnim tijelima te, ono najvažnije, potiču sve nas na aktivno uključivanje u školski život.

Počelo je školske 2008./2009. godine kada se tadašnja Srednja škola fra Grge Martića Posušje podijelila na Gimnaziju i Srednju strukovnu školu. Od tada Vijeće nije samo formalnost na papiru već sustavno radi i pokreće promjene.

Brojne humanitarne akcije postale su nezaobilazan dio njihova plana, u njima naši učenici i profesori redovito pokazuju veliko srce. Međunarodni dan srednjoškolaca Vijeće obilježava od školske 2011./2012. godine. Naši se vijećnici tada udružuju s kolegama iz Srednje strukovne škole, preuzmu kompletnu logistiku te pripreme bogat program ispunjen kvizovima i sportskim natjecanjima.

Na Danima kruha vijećnici su uglavnom tehnička podrška, ali ove godine su na inicijativu profesorice Renate Čale napravili korak više. Pokrenuli su prodaju peciva i delicija za uređenje školskog dnevnog boravka. Akciji se priključilo i VU Srednje strukovne škole, a zahvaljujući vrhunski odrađenom poslu i sjajnom utršku, konačno imamo prostor za opuštanje, druženje, predah i ponavljanje gradiva prije testa, pa čak i za baciti koji akord na gitari.

Uz to, inicirali su edukativna predavanja o temama važnim za mlade te u studenom pokrenuli *Dress code tjedan* s motom „Društvo je jedinstvo u različitosti”. Među istaknutim aktivnostima svakako vrijedi spomenuti i manifestaciju *Božić u Posušju*, gdje su za najmlađe organizirali kreativne radionice i druženja.

Aktivnosti Vijeća učenika mijenjale su se i prilagođavale našim potrebama kroz godine. Vremena koja tek dolaze, donose nove izazove pa se nadamo da će svijest o tome koliko sami možemo utjecati na školski život samo rasti. Vijeće će i dalje biti tu, podržati svaku dobru ideju koja će našu Gimnaziju učiniti još boljim mjestom.

Tekst napisala: Sara Šego, 1.b

DNEVNI BORAVAK CHILL ZONA NAŠE ŠKOLE

Nakon dugog iščekivanja i uloženog truda napokon smo uredili školski dnevni boravak, prostor za druženje, odmor i učenje. Godinama je postojala želja za mjestom unutar škole gdje se možemo opustiti između sati i provesti slobodno vrijeme. Budući da dvije škole dijele istu zgradu i rade u smjenama, ovaj projekt za sve nas ima posebno značenje – napokon imamo svoj školski kutak.

Sve je započelo tijekom Dana kruha, kada su učenici zajednički pripremili i prodavali domaće proizvode kako bi prikupili novac potreban za ostvarenje ove ideje. Taj je događaj pokazao koliko se može postići kada učenici, roditelji i profesori djeluju kao jedna zajednica.

Nakon prikupljanja novca krenulo se u realizaciju, a najveći dio posla odradili su upravo učenici. Njihova kreativnost i želja za stvaranjem nečeg korisnog dali su vidljiv trag u svakom kutku novog prostora.

Učenici Gimnazije fra Grge Martića su pod vodstvom profesorice Martine Tomić osmislili izgled boravka, uredili zidove i izabrali detalje. Sve je pažljivo usklađeno kako bi prostor bio funkcionalan, vizualno privlačan i ugodan za odmor.

Velik doprinos dali su i CNC operateri iz Srednje strukovne škole, koji su pod vodstvom nastavnika praktične nastave Marka Jukića odradili tehnički i limarski dio posla. Svojim doprinosom pokazali koliko su praktične vještine važne u realizaciji ovakvih projekata.

Posebno ističemo učenicu Martu Galić iz 1.b odjela, koja je fotografijama i videozapisima dokumentirala proces nastanka našeg novog malog kutka.

Zahvaljujući njenom trudu sačuvane su uspomene na sve faze rada, od prvih koraka do konačnog izgleda. Te će snimke i fotografije ostati trajan podsjetnik na zajedništvo i predanost svih sudionika.

Podršku projektu pružili su ravnatelj Ante Jukić i Mario Knezović, stručni suradnici, profesori te naša vrijedna spremačica Branka. Svatko od njih dao je svoj obol u organizaciji, savjetima ili praktično, a upravo je zahvaljujući toj suradnji boravak uspješno priveden kraju.

Školski dnevni boravak puno je više od obične prostorije, on je mjesto susreta i prijateljstva. U tom prostoru učenici mogu učiti, odmarati se i stvarati uspomene, a svaki njegov kutak podsjeća što se sve može postići kada radimo za isti cilj.

Sretni smo i zahvalni školi na ovom prostoru koji je postao naš kutak za predah tijekom slobodnih sati. Vjerujemo da će dugo služiti i budućim generacijama kao središte druženja i lijepih uspomena.

Ponosni smo što su učenici stvarali ugodan prostor za svoje vršnjake. Ovaj projekt nije samo uljepšao školu, još je više povezao cijeli kolektiv pokazujući kako zajednički trud donosi pozitivne promjene.

PREUREĐIVANJE ZNANJA: PRIČA O ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Knjižnični fond – suočavanje

Rad u školskoj knjižnici ove je školske godine započeo suočavanjem sa stvarnim stanjem knjižničnog fonda. Police su bile pune, ali to samo po sebi nije značilo da je fond funkcionalan, pregledan i usklađen s potrebama nastave. Bilo je potrebno krenuti od početka: uzeti knjigu po knjigu, provjeriti što knjižnica zaista ima, u kakvom je stanju građa i koliko se može koristiti u svakodnevnom radu s učenicima.

Taj je posao otvorio dugotrajan proces revizije, sređivanja i promišljanja uloge školske knjižnice. Do sada je iz fonda otpisano više od tisuću naslova. Riječ je o knjigama koje se više nisu koristile, koje su bile oštećene ili su izgubile vezu s nastavnim sadržajima i potrebama učenika. Takve odluke nisu jednostavne, ali su nužne ako knjižnica želi ostati prostor koji ima smisla. Nakon prvog dijela revizije prostor je postao pregledniji i jasniji, ne zato što ima manje knjiga, nego zato što ono što ostaje postupno postaje dostupnije, vidljivije i upotrebljivije.

Proces čišćenja i obnove

Važno je naglasiti da ovaj posao nije završen. Revizija fonda, njegovo sređivanje, razvrstavanje i daljnje oblikovanje knjižnice kao funkcionalnog prostora i dalje su u tijeku. Riječ je o procesu koji zahtijeva vrijeme, sustavnost i stalno usklađivanje s potrebama učenika, nastavnika i škole.

Učenje uz praktičan rad

Posebnu vrijednost ovom radu dala je uključenost učenika 2.b razreda Ane Sesar i Antonije Grubišić. Kontinuiranim su radom tijekom godine postupno upoznavale način na koji knjižnica funkcionira: od prepoznavanja vrijednosti građe, preko razvrstavanja i smještaja knjiga, do razumijevanja zašto je red u knjižnici važan za njezinu svakodnevnu uporabu. Njihov angažman prerašao je početnu pomoć i razvio se u stvarno razumijevanje knjižničnog rada. Time su stekle iskustvo koje izlazi iz okvira uobičajenih školskih aktivnosti.

Knjižnica kao prostor boravka i učenja

U tom se procesu postupno mijenja i uloga knjižnice. Ona više nije samo mjesto u kojem se posuđuju knjige, nego prostor u kojem se može ostati, raditi, čitati, istraživati i tražiti miran kutak za učenje.

Učenici se sve češće zadržavaju u knjižnici, ne samo radi lektire, nego i zbog potrebe za prostorom u kojem mogu predahnuti, čitati ili raditi u tišini. Takve promjene možda nisu velike na prvi pogled, ali dugoročno mijenjaju njihov odnos prema knjizi, učenju i školi.

Potreba za obnovom građe

Istodobno, dosadašnji tijek revizije je jasno pokazao i nedostatke fonda. Nedostaje lektirnih naslova u dovoljnom broju primjeraka, kao i novije literature koja bi bila bliža učenicima i njihovim interesima. Zbog toga se često improvizira: knjige se dijele, čeka se red, snalazi se s ograničenim brojem primjeraka. Takvo stanje može privremeno funkcionirati, ali nije dugoročno održivo.

Knjižnica koja traži podršku

Zato je podrška nabavci novih knjiga nužna. Nije riječ o dodatku nego o osnovnom preduvjetu kvalitetnog rada školske knjižnice. Ona može biti živ i koristan obrazovni prostor samo ako ima fond koji odgovara potrebama učenika, nastavnika i nastave. Dosadašnji rad pokazuje da je taj prostor moguće obnoviti i učiniti smislenijim, ali i da je riječ o procesu koji treba nastaviti sustavno, strpljivo i uz stvarnu potporu škole i zajednice.

KAKO MLADI DOŽIVLJAVAJU KNJIŽEVNOST

Anketa o čitanju

U sklopu nastavne teme „Ja, mi, oni” koja se bavi međuljudskim odnosima i društvenim položajem žena, u 1.d odjelu provedena je anketa o čitalačkim navikama i poznavanju romana. Sudjelovalo je 16 učenika, a njihovi su odgovori bili iskreni, zreli i pomalo iznenađujući. Budući da je ispitivanje provedeno prije susreta s lektirama (*Posljednji Stipančići*, *Lovac u žitu*) i obrade životopisa Jane Austen i Marije Jurić Zagorke, rezultati donose autentičnu i spontanu percepciju učenika o ulozi i značaju književnosti.

1. Opći stav prema čitanju: volite li čitati romane?

Odgovori pokazuju općenito pozitivan stav učenika prema čitanju na početku srednjoškolskog obrazovanja:

- **DA:** 13 učenika (81,25 %)
- **NE:** 3 učenika (18,75 %)

2. Kvantitativna analiza: koliko ste romana pročitali tijekom prošle godine?

Učenici su se u odgovorima uglavnom kretali u okvirima standardnih školskih obveza, no nekoliko pojedinaca značajno odskaka s velikim brojem pročitanih knjiga izvan programa.

Ponudeni odgovor	Broj učenika	Postotak
a) nijedan	0	0 %
b) jedan do dva	7	43,75 %
c) tri do četiri	5	31,25 %
d) upišite broj	4	25,00 %

Među učenicima koji su birali odgovor d, navedene su brojeve: 5-6, preko 6, pa sve do dvaput zabilježenih iznenađujućih „10-ak romana” godišnje.

3. Kvalitativna analiza: roman po vlastitom ukusu

Kada sami zamišljaju idealan roman, novopečeni gimnazijalci imaju vrlo jasne vizije i preferencije:

- Tema: najviše ih privlače napetost i psihologija. Dominiraju kriminalističke teme (ubojstva, potrage za ubojicom, pljačke), zatim složeni međuljudski odnosi (utjecaj drugih na vlastiti život, opisi mentalnih stanja i emocionalni razvoj likova) te distopijski svjetovi i povijesne teme prožete zabranjenom ljubavlju.

- Glavni lik: najlakše suosjećaju s vršnjacima. Najčešće biraju dječake, djevojke ili učenike, s naglaskom na to da lik u početku bude društveni autsajder koji uspije ili da se radi o običnim mladim ljudima u teškim situacijama.
- Stil pisanja: preferira se dinamičnost i jasna struktura. Traži se akcija, avantura, realizam, ali i prisutnost snažne životne pouke te „lakoća čitanja”.
- Duljina romana: učenici preferiraju kraće i srednje forme. Najveći dio učenika idealnim smatra roman koji ima između 80 i 200 stranica, dok bi tek rijetki izabrali djela dulja od 300 stranica.

4. Posebni romani: lektire ili slobodan izbor

Ovaj je segment donio zanimljivije uočene trendove kod učenika:

- Iz školske lektire: najviše su se referirali na djela rađena ove školske godine. Apsolutno dominiraju August Šenoa (*Prijan Lovro* – naveden 7 puta) te George Orwell (*Životinjska farma* – 4 puta). Od ostalih naslova iz ovogodišnjeg programa ističu se Orwellov roman *1984* te Bradburyjev *Fahrenheit 451*. Izvan srednjoškolskog kruga naveli su Eugena Kumičića (*Začudeni svatovi*) i Marka Twaina (*Pustolovine Toma Sawyera*).

- Prema vlastitom izboru: kada je u pitanju slobodna lektira, naši se mladi čitatelji gotovo isključivo okreću modernim i recentnim naslovima (tzv. YA literatura i trileri). Najčitaniji su trileri Holly Jackson (*Dnevnik dobre djevojke / A Good Girl's Guide to Murder*), te horori R. L. Stinea i naslovi poput *Nijeme pacijentice* ili *Dječaka u prugastoj pidžami*.

5. Književni kanon i rodna (ne)ravnopravnost

Posljednja dva pitanja naslonila su se na anketu *Jutarnjeg lista* iz 2010. godine u kojoj su stručnjaci birali najbolji hrvatski roman svih vremena.

Usporedba stvarnih podataka i učeničkih procjena otkrila je golem jaz u percepciji:

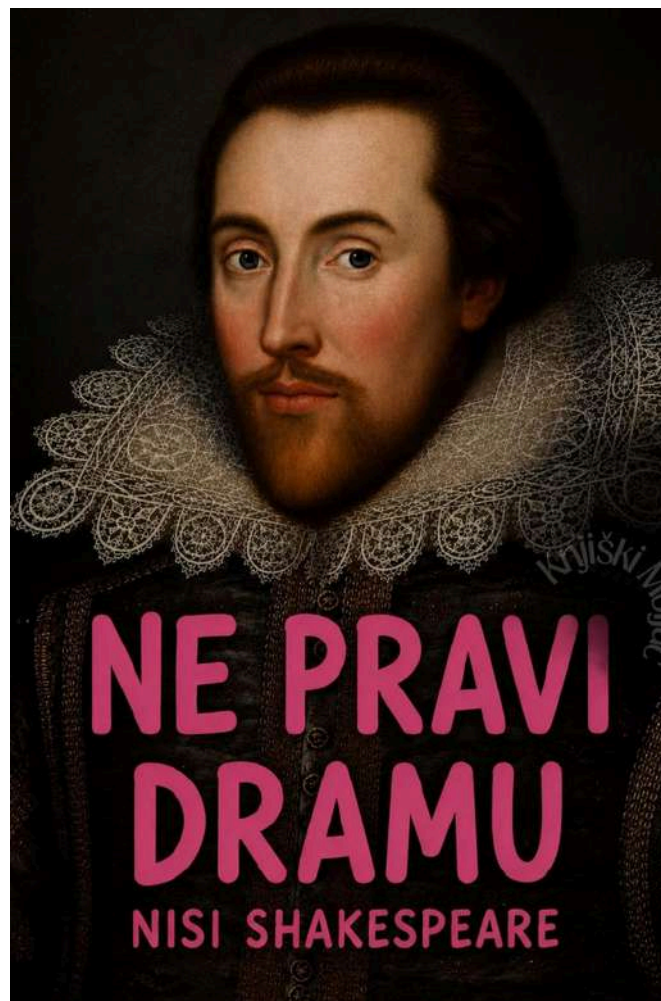
- Pitanje pobjednika: stvarni pobjednik ankete stručnjaka iz 2010. bio je roman *Kiklop* Ranka Marinkovića. Niti jedan učenik nije pretpostavio ovaj naslov: 62,5 % odjela smatralo je da je pobjednik August Šenoa (najčešće s romanom *Zlatarovo zlato*). Doduše, ovo ne čudi jer se s Marinkovićem i *Kiklopom* još nisu susreli.
- Zastupljenost autorica: podaci iz ankete *Jutarnjeg lista* pokazuju poraznu rodnu neravnotežu – od 125 romana koji su se našli na predloženom popisu, žene su ih napisale svega 11 (manje od 9 %). Među 10 najboljih nije se našla niti jedna književnica!
- Nasuprot tome, naši su učenici procijenili da je situacija znatno ravnopravnija. Prosječna procjena odjela bila je da se na popisu najboljih nalazi 38 spisateljica, a mnogi su nagađali brojke od njih 50, 65 pa čak i 100. Tek je troje učenika dalo realnu procjenu (između 10 i 13).

Što govore ovi rezultati?

Rezultati ove ankete nude materijal za kritičko promišljanje zato što su prikupljeni kao svojevrsna „nulta točka” prije ulaska u temu. S jedne strane, uočljiv je jasan generacijski rez kod slobodnog izbora knjiga. Činjenica da se u odgovorima gotovo uopće ne pojavljuju klasični lektirni naslovi iz osnovne škole (iznimka su tek *Tom Sawyer* i *Začudeni svatovi*) otvara pitanje jesu li u tom razdoblju premalo čitali ili su u trenu ispunjavanja ankete imali potrebu navesti isključivo ono što smatraju modernim i recentnim.

S druge strane, najvrjedniji rezultat leži u njihovoj pogrešnoj intuiciji o povijesnom položaju žena u književnosti. Dok je struka u spomenutoj novinskoj anketi u kanon uvrstila porazno mali broj od svega 11 naslova autorica, naši su učenici reagirali drukčije. Bili su potpuno neopterećeni i prije nego što su u sklopu nastave čitali tekst o teškom proboju Marije Jurić Zagorke na književnu scenu, o njezinoj borbi protiv predrasuda ili o ženskim pravima općenito. Unatoč tome, oni su spontano procijenili da spisateljice čine trećinu vrhunske hrvatske književnosti.

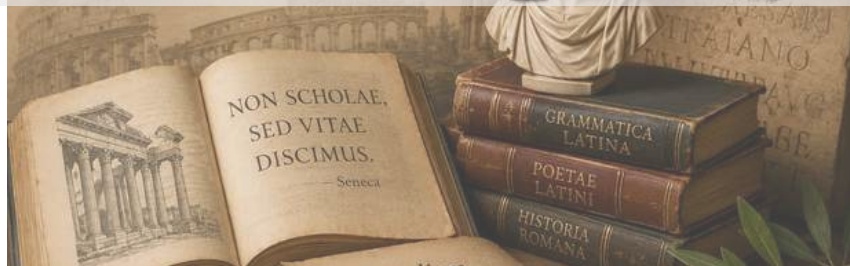
Ovakav rezultat jasno govori da današnji srednjoškolci podsvjesno podrazumijevaju znatno veću društvenu ravnopravnost nego što je ona u povijesti stvarno postojala. Oni odrastaju u vremenu u kojem su autorice naoko ravnopravno zastupljene u medijima, na internetu i ljestvicama čitanosti. Ta činjenica čini ovu anketu savršenim uvodom u nastavne jedinice koje slijede u sklopu tema i književnih razdoblja pred nama. Suočavanje s povijesnom rodnom neravnotežom u službenom kanonu bit će za njih konstruktivan šok, potaknuti ih na preispitivanje prošlosti i na znatno dublje, angažiranije razumijevanje tekstova o pravima i položaju žena, a koje tek trebaju otvoriti u svojim udžbenicima. Percepcija ravnopravnosti koju posjeduju kao čitatelji zalog je neke buduće pravednije zastupljenosti ženskog pisma u književnosti.

Zorana Bešlić, prof.

NON SCHOLAE SED VITAE DISCIMUS

Latinski – stari jezik, moderna priča

Latinski jezik nastao je u pokrajini Lacij, gdje se nalazi grad Rim, a ime je dobio po plemenu Latini koje je živjelo na tim prostorima. U početku se veže samo za govor grada Rima, a preko tisuću godina bio je službeni jezik Rimskog Carstva. Danas je to jezik koji više nije u govornoj upotrebi pa ga nazivaju „mrtvim jezikom“, ali mnoge činjenice ne idu tome u prilog jer je to jezik koji i danas živi, ali na druge načine. Prije svega, iz pučkog latinskog jezika nastali su današnji živući romanski jezici: talijanski, francuski, španjolski, portugalski i rumunjski. Latinski jezik izgubio iz javnog govora, ali vidljiv je njegov utjecaj na brojne druge jezike.

Zašto danas učimo latinski?

Danas se latinski uči u gimnazijama i srednjim medicinskim školama. Prvo što svaki učenik pomisli na spomen latinskog jezika jest naziv „mrtav jezik“, nešto nepotrebno i apstraktno. No pokušat ću preko nekih zanimljivih činjenica dokazati da je taj jezik itekako živ i danas.

Prije svega, velika je snaga jednog jezika to što su se iz njega razvili brojni danas živući jezici. Osim pet spomenutih romanskih jezika, latinski jezik utjecao je na mnoge svjetske jezike, pa tako i na engleski i njemački jezik, kao i na naš hrvatski. Istraživanja pokazuju da je preko 60 % riječi u engleskom jeziku došlo iz latinskoga.

U hrvatskom se jeziku svakodnevno služimo riječima poput škola, matura, popularan, studiranje, civil, medicina, navigacija, kultura, industrija, nacija, doktor, oprimizam, pesimizam.... ne razmišljajući da su te riječi došle upravo iz latinskog jezika.

Najveću upotrebu latinski jezik danas ima u medicini. Cjelokupna anatomija ljudskog tijela, sve ono od čega se ljudsko tijelo sastoji, svaka najmanja kost ili mišić u tijelu ima latinski naziv. U medicini se također koristi u patologiji, kliničkim nazivima bolesti i njihovim simptomima, mikrobiologiji, parazitologiji, zatim u nazivima lijekovitih sredstava i brojnih vrsta lijekova u farmaciji. Koristi se i u kraticama za recepte lijekova, te kao uputa farmaceutima za izdavanje ili pripravljanje lijekova.

Neosporiva je činjenica da svako živo biće i svaka biljka, bilo da je endemska ili raširena po cijelom svijetu, ima svoj latinski naziv. U znanostima poput zoologije i botanike latinski jezik je prisutan u klasifikacijama i nomenklaturi. Zanimljivo je spomenuti i album sa sličicama *Životinjsko carstvo* gdje se i djeca skupljajući sličice mogu susresti s latinskim nazivom svake životinje.

Latinski se nazivi mogu susresti skoro u svakom školskom predmetu. Osim jezika i književnosti, latinski nazivi susreću se u kemiji, fizici, biologiji, vjeronauku, povijesti, geografiji i svim vrstama umjetnosti.

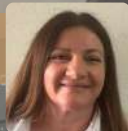
Mnoge škole i sveučilišta imaju latinske izraze kao moto, primjerice Harvard koristi moto *Veritas* (Istina).

Prilikom otvaranja Dubrovačkih ljetnih igara se na zastavi može uočiti latinski naziv *Libertas* tj. Sloboda. Nadalje, pravo je kao znanost nezamislivo bez latinskih termina poput *pro bono*, *de facto* i sl.

Najveće uporište latinski jezik ima kao jezik katoličke crkve gdje je i danas živ. U prošlim stoljećima misa održavala na latinskom, a tako je bilo i na našim prostorima. To je službeni jezik države Vatikan i svi službeni dokumenti Katoličke crkve su na latinskom jeziku. Prilikom odabira novog pape svaki put do svih krajeva svijeta dopre latinska rečenica *Habemus papam*, rečenica koju razumiju i ljudi koji se nikad nisu susreli s latinskim jezikom.

Dakle, latinski jezik važan je za razumijevanje drugih jezika, koristi se kao jezik znanosti, kulture, književnosti, medicine, Katoličke crkve. Dio opće kulture i najljepša ostavština latinskog jezika su brojne latinske poslovice poput *Per aspera ad astra*, *Ab ovo, Repetitio est mater studiorum*, *Post nubila Phoebus*, *Carpe diem...* i od svega ih učenici najradije uče. Zanimljivo je spomenuti i da se latinski citati mogu susresti u brojnim filmovima i pjesmama. Pa i na Eurosongu je prije par godina izvedena pjesma latinskog naziva *In corpore sano*.

Latinski jezik nije više u govornoj uporabi i svakodnevnoj komunikaciji, ali je jako živ i živjet će i dalje kao neizostavan dio svakodnevnog života, opće kulture, znanosti, medicine i Katoličke crkve.

Katarina Markota, prof.

EKONOMSKA OLIMPIJADA U NAŠOJ SKOLI

Zašto sam rado preuzela ulogu koordinatora iako sam kod Noće imala dovoljan u trećem razredu iz Matematike? I studirala sam društveni, a ne ekonomski fakultet.

Pa zato jer su me nepoznavanje ekonomije i vlastita ekonomska nepismenost unazadili više puta u životu. Također, htjela sam pružiti priliku učenicima da se, u skladu s vlastitim željama i bez pritiska ispita, upoznaju s načinom na koji funkcionira današnji svijet novca.

Matematika, Kemija i Fizika standardni su predmeti, dok su ekonomija i financije dosta zanemarene u gimnazijskim nastavnim planovima i programima. A ekonomija je vodič koji upravlja tokovima novca i samim time određuje našu sadašnjost i budućnost.

Znati pravilno usmjeriti novac kako bi radio za nas, vještina je koju vrlo malo mladih, a i onih malo starijih, posjeduje.

Budući da će relativno mali broj naših učenika odabrati baš ekonomiju kao put nastavka svog obrazovanja, a financijska pismenost je životno važna vještina, naša se škola odlučila odazvati pozivu da sudjeluje na 6. ekonomskoj olimpijadi, međunarodnom natjecanju na kojem su srednjoškolci iz Bosne i Hercegovine već počeli ostvarivati zapaženije rezultate.

Ekonomsku olimpijadu organizira *Liberalni forum – Pokret za slobodno društvo*, uz akademsku i koordinacijsku podršku Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Za cilj ima poticanje ekonomskog razmišljanja i pripremu mladih za izazove modernog tržišta rada. Sam pogled na partnere i podršku jasno daje do znanja da se temi ekonomske pismenosti pristupilo ozbiljno. Tu su, između ostalih: Centralna banka Bosne i Hercegovine, Vanjskotrgovinska komora BiH, Economic Fundamentals Initiative, Visa, Raiffeisen Bank Bosna i Hercegovina, Direkcija za europske integracije BiH. Stoga smo i našim učenicima htjeli omogućiti da poslušaju što im o ovoj temi mogu reći profesori s naših, ali i američkih fakulteta.

Uz novac, jedan od najvažnijih čovjekovih resursa je vrijeme. U kratkom motivirajućem obraćanju postignuto je da se 38 učenika prijavi za pristup materijalima, uz priliku da sudjeluju na školskom natjecanju koje ih je moglo odvesti na državno u Sarajevu, potom i na međunarodno koje se održava nakon ekonomskog *Boot camp*a u Makedoniji. Treba napomenuti kako se državno i međunarodno natjecanje održavaju na engleskom jeziku.

EKONOMIJA KOJA VIŠE NIJE „DOSADNA”

Kao što sam već navela, glavni cilj bio je pružiti učenicima uvid u materijale, dok bi eventualni prolazak na natjecanje u Sarajevo rezultirao dodatnom nagradom. Mentorica bi ih počastila ćevapima na Baščaršiji, stoga su učenici vrlo opušteno pristupili natjecanju.

Drago mi je bilo čuti povratnu informaciju da im je natjecanje bilo zanimljivo, te da bi se pojedini prijavili i dogodne. Također želim naglasiti da je našoj školi bila dopuštena prijava iza krajnjeg roka, kao i prijava dodatnih učenika par dana prije školskog natjecanja.

Školsko natjecanje bilo je omogućeno u dva termina: 29. i 30. travnja. Naši učenici odabrali su prvi termin, a školsko natjecanje organizirano je u kabinetu Informatike.

Naša škola je također dobila jedan primjerak knjige *Praktična ekonomija* skupine američkih ekonomskih stručnjaka, a koja služi kao baza za pitanja u Ekonomskoj olimpijadi.

Bilo bi lijepo kada bi se netko od učenika ove godine dodatno motivirao i dogodne ozbiljnije pristupio natjecanju te iskoristio priliku za druženje i upoznavanje vršnjaka iz drugih država.

Josip Raič, mag.psych.

VIŠE OD OCJENA: GENERACIJA POD PRITISKOM, ALI I S POTENCIJALOM

U vremenu ubrzanih promjena i sve većih očekivanja mentalno zdravlje mladih postaje jedna od ključnih tema suvremenog društva. Upravo zato provedeno je istraživanje o mentalnom zdravlju srednjoškolaca u Bosni i Hercegovini, a dio rezultata odnosi se i na učenike Gimnazije fra Grge Martića u Posušju.

U istraživanju je sudjelovalo 179 učenika u dobi od 15 do 19 godina, što pruža vrijedan uvid u svakodnevne izazove, ali i snagu naših učenika.

Koliko se učenici osjećaju povezano sa školom?

Rezultati pokazuju kako 47,2 % učenika osjeća pripadnost školi, dok 63,3 % smatra da im je škola važna. Iako većina prepoznaje značaj obrazovanja i školskog okruženja, podaci ukazuju i na prostor za dodatno jačanje osjećaja povezanosti, prihvaćenosti i zajedništva među učenicima.

Treba imati na umu da je škola mjesto stjecanja znanja, ali i prostor u kojem mladi razvijaju odnose, samopouzdanje i osjećaj sigurnosti.

Koji su najčešći izazovi?

Rezultati istraživanja pokazuju da su različiti psihološki simptomi prisutni kod učenika svih razreda, bez značajnih razlika s obzirom na dob.

Među najčešće prisutnim teškoćama izdvajaju se simptomi anksioznosti i depresivnosti koji se kod mnogih učenika ipak javljaju u umjerenom intenzitetu. Kod dijela učenika primijećeni su i psihosomatski simptomi poput glavobolja, umora i tjelesnih tegoba povezanih sa stresom.

Također, određeni broj učenika pokazuje poteškoće u području pažnje i kontrole ponašanja, uključujući impulzivnost i agresivnost, što je izraženije kod mladića. S druge strane, djevojke češće iskazuju unutarnje teškoće poput zabrinutosti, emocionalne osjetljivosti i povučenosti.

Kod dijela učenika prisutni su i problemi povezani s odnosom prema hrani i vlastitom tijelu, što dodatno pokazuje koliko su izazovi adolescencije danas složeni i višeslojni.

Utjecaj odnosa i okruženja

Mentalno zdravlje mladih ne oblikuju samo osobne karakteristike već i odnosi koje svakodnevno žive. Vršnjački odnosi, osjećaj prihvaćenosti i iskustva u školi imaju veliku ulogu u emocionalnom funkcioniranju učenika.

Negativna iskustva poput vršnjačke viktimizacije ili osjećaja izoliranosti mogu povećati rizik od psiholoških teškoća, dok podrška obitelji, prijatelja i škole djeluje kao važan zaštitni čimbenik.

Unatoč pritiscima postoji i snaga

Iako rezultati ukazuju na brojne izazove, važno je naglasiti i ono ohrabrujuće – veliki broj učenika i dalje iskazuje određenu razinu zadovoljstva životom. To pokazuje da mladi, čak i kada su suočeni s pritiscima i nesigurnostima ipak posjeduju značajne unutarnje resurse poput otpornosti, nade i sposobnosti prilagodbe.

Ovi rezultati podsjećaju nas da je škola izuzetno važan prostor emocionalnog i socijalnog razvoja. Uloga škole, nastavnika i stručnih suradnika ključna je u prepoznavanju potreba učenika, pružanju podrške i stvaranju sigurnog i poticajnog okruženja.

Na kraju je poruka ovog istraživanja jasna – naši učenici jesu generacija koja se suočava s brojnim pritiscima, ali su istovremeno i generacija s velikim potencijalom. Na nama je da ih čujemo, razumijemo i podržimo jer iza svake ocjene stoji osoba koja zaslužuje pažnju, razumijevanje i priliku za osobni razvoj.

Zapravo, ispred svake ocjene stoji učenik, tek potom dolazi brojka koja nikada ne smije zasjeniti osobu koja zavrjeđuje biti viđena, shvaćena, podržana i voljena.

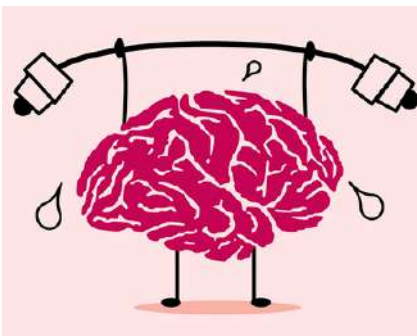

ŠKOLSKKE KLUPE I STRES: SKRIVENA STRANA OCJENA

Svaki dan ulazimo u iste hodnike, nosimo preteške torbe i još teže misli o idućem školskom satu. Dok nas odrasli često gledaju s dozom nostalgije i govore kako nam je ovo „najbezbržišnje doba života“, mi se pitamo vide li oni stvarnu sliku. Vide li koliko neprosapavanih noći stoji iza jednog odličnog uspjeha ili koliko kave popijemo samo da bismo izdržali sedmi sat?

Stres je postao dio našeg identiteta, stalni suputnik - od pobjede u sportu do blic-testa iz fizike. Kako bismo saznali što nas to najviše „troši“, proveli smo anonimnu anketu, a alarmantni rezultati koje smo dobili, trebali bi biti upozorenje za sve nas.

Anketa je provedena na uzorku od 30 učenika svih odjela prvog razreda Gimnazije fra Grge Martića Posušje, a odgovori otkrivaju jasne razloge umora gimnazijalaca.

SVAKODNEVNI „OKIDAČI“ STRESA

Najveći strah u školskim klupama i dalje su kontrolni radovi, koji su glavni izvor stresa za 40 % ispitanika. Zanimljivo je da su u našoj školi pojedini predmeti, poput Fizike i Njemačkog jezika, sami po sebi izvor stresa za 30 % učenika, dok se „slučajnog odabira“ i prozivanja pred pločom pribojava svaki peti učenik (20 %).

ODAKLE DOLAZI NAJVEĆI PRITISAK?

Iako često krivimo druge, rezultati pokazuju da smo sami sebi najstroži suci. Čak 30 % učenika osjeća najveći pritisak od vlastitih ambicija. Slijede roditelji s 24 %, dok profesori i okolina dijele ostatak pritiska. Čini se da se u našim glavama stalno vrti pitanje: „Jesam li dovoljno dobar/dobra?“

ŽIVOT IZVAN ŠKOLE: LUKSUZ ILI POTREBA?

Jedan od najzabrinjavajućih podataka je utjecaj škole na slobodno vrijeme. Nevjerojatnih 60 % učenika izjavilo je da im društveni život znatno trpi zbog školskih obveza. Također, 30 % ispitanika redovito žrtvuje san kako bi stigli naučiti sve gradivo. To znači da svaka treća osoba u učionici za vrijeme sata vjerojatno sjedi iscrpljena i neispavana.

PRIPREMA ZA BUDUĆNOST: ŠKOLUJEMO LI SE ZA TESTOVE ILI ZA ŽIVOT?

Kada smo pitali učenike priprema li ih škola za ono što ih čeka u stvarnosti, dobili smo jasan odgovor. Čak 70 % učenika smatra da ih sustav priprema isključivo za rješavanje testova. Samo 13 % njih vjeruje da u školi dobivaju vještine potrebne za stvarni život.

„CRNA LISTA“ PREDMETA I DANA

Uvjerljivo „najomraženiji“ predmet po pitanju stresa je Fizika s 47 %. Što se tiče radnog tjedna, ponedjeljak je najteži dan za gotovo polovicu učenika (47 %), dok se četvrtak pokazao kao druga kritična točka tjedna (33 %).

ŠTO NAM ANKETA PORUČUJE: VAŽNIJE OD BROJA U IMENIKU

Ova anketa nije samo skup brojeva na papiru; ona je glas naše generacije koja traži ravnotežu. Stres je možda neizbježan dio odrastanja, ali ne smije postati naša jedina stvarnost. Svi mi imamo snove, hobije i talente koji često ne stanu u usku rubriku u imeniku.

Cilj ove ankete je podsjetiti profesore, roditelje, ali i nas same: naše mentalno zdravlje vrijedi više od bilo kojeg testa. Na kraju dana najvažnije je ostati svoj, pronaći vrijeme za odmor i sjetiti se da nas jedna loša ocjena ne definira kao osobe.

Anketu provela: Emma Emanuela Lončar, 1.b

ŠKOLA IZ SNOVA ILI POTPUNI KAOS? DA SE NAS PITA...

Svi su učenici barem jednom tijekom školovanja pomislili kako bi izgledalo da upravo oni vode školu. Bi li ukinuli testove, produžili odmore ili možda uveli neka potpuno nova pravila? Neki bi školu učinili strožom, dok bi drugi učenicima omogućili više zabave i slobode. Upravo zato odlučili smo provesti anketu među učenicima naše škole na temu: „Što biste radili kao ravnatelji na jedan dan?“

Odgovori koje smo dobili bili su vrlo zanimljivi, kreativni, ali i poprilično zabavni. Dok su pojedini učenici ozbiljno razmišljali o promjenama koje bi poboljšale školu, drugi su svoje odgovore pretvorili u šalu i pokazali koliko mogu biti maštoviti.

Između ozbiljnih prijedloga za poboljšanje školskoga života i posve slobodne mašte, učenici su pokazali sjajne ideje kada bi im se pružila prilika da sami kroje svoja pravila.

Najveći broj učenika promijenio bi organizaciju nastave i školski raspored. Oko 40 % ispitanika skratilo bi školske sate ili produžilo odmore, dok bi gotovo 30 % učenika uvelo barem jedan slobodan dan tijekom tjedna. Mnogi smatraju da bi školski dan trebao biti manje stresan i opušteniji, s više vremena za odmor i druženje.

Velik broj prijedloga odnosio se i na poboljšanje školskih uvjeta. Učenici su spominjali postavljanje klima uređaja, aparata za vodu, novih školskih klupa i zvučnika na hodnicima kako bi se tijekom odmora mogla puštati glazba. Nekoliko učenika predložilo je i dodatni ulaz u školu kako bi se izbjegle gužve tijekom dolaska i odlaska.

Osim ozbiljnih prijedloga, anketa je pokazala i koliko učenici imaju mašte i smisla za humor. Neki bi organizirali „**Pidžama dan**“, drugi bi omogućili učenicima odlazak na kavu tijekom nastave, dok bi pojedini uveli više školskih aktivnosti kako bi škola postala zanimljivije i opuštenije mjesto.

Posebno se izdvojio prijedlog organiziranja školskog bala na kojem bi učenici učili plesati i zajedno provodili vrijeme izvan uobičajene školske svako-dnevice.

Među kreativnijim prijedlozima našla se i ideja izgradnje nove škole i dodatnog ulaza radi boljih uvjeta rada.

Jedan odgovor posebno je privukao pozornost: „**Natjerala bih sve da uče valcer.**“

Neočekivano, originalno i zabavno – upravo onako kako bi učenička mašta trebala izgledati.

Rezultati ankete pokazali su kako učenicima nisu važne samo ocjene i nastava. Važni su im atmosfera, druženje, osjećaj ugođe i školsko okruženje u kojem svakodnevno provode velik dio svog vremena.

Iza šaljivih odgovora mogla se primijetiti jedna zajednička poruka – učenici žele školu u kojoj će se osjećati sretnije, opuštenije i motiviranije.

Jer ponekad upravo male promjene mogu napraviti najveću razliku.

Možda škola ne treba postati mjesto bez obveza, ali sigurno može postati mjesto s više osmijeha, više druženja i malo više prostora za učeničke ideje.

Da sam ja netko

Puls Gimnazije

ŠKOLA IZ UČENIČKE PERSPEKTIVE

Kako učenici doživljavaju školsku svakodnevnicu? Što ih motivira, što im predstavlja najveći izazov i što bi željeli promijeniti? Kako bismo dobili objektivniji uvid u iskustva učenika, provedena je anonimna anketa o organizaciji nastave, učenju, motivaciji i školskom okruženju. Rezultati donose zanimljiv presjek učeničkih stavova i otvaraju prostor za razgovor o mogućim poboljšanjima.

KAD ŠKOLSKO ZVONO ZAZVONI – RITAM ŠKOLSKOG DANA

Čak 83,3 % učenika smatra da bi nastava trebala počinjati u 08:30 sati, ističući bolju koncentraciju i veću produktivnost tijekom dana. U školu oko 07:30 sati dolazi 50 % ispitanika, što znači da ih isto toliko nema prvi sat po rasporedu.

Kada je riječ o opterećenju tijekom tjedna, učenici su jasni: kao najzahtjevniji dan procijenjen je četvrtak (46,7 %).

ŠTO BISMO MIJENJALI U ŠKOLI?

Više praktičnog znanja, manje opterećenja

Učenici su pokazali interes za sadržaje koji mogu imati praktičnu primjenu u svakodnevnom životu.

Najviše prijedloga dobili su:

- prva pomoć
- napredna informatika

Istovremeno, dio učenika smatra da bi određene predmete trebalo rasteretiti ili prilagoditi, posebno u smislu smanjenja satnice pojedinih jezika (Latinski i Njemački jezik) u korist praktičnijih sadržaja.

Kada je riječ o odmoru, poruka je vrlo jasna – 83,3 % učenika smatra da su školski praznici prekratki za kvalitetan odmor i oporavak.

OCJENE, STRES I MOTIVACIJA

Koliko škola utječe na raspoloženje učenika?

Najveći izvor stresa predstavljaju pisane provjere znanja, koje je izdvojilo 64 % učenika.

Na pitanje što ih najviše motivira za učenje:

- 60 % učenika navodi ocjene,
- 40 % učenika ističe želju za znanjem.

Posebno je zanimljiv podatak da 70 % ispitanika nakon loše ocjene osjeti pad motivacije ili gubitak volje za daljnjim radom.

Rezultati pokazuju koliko školski uspjeh može utjecati ne samo na rezultate nego i na samopouzdanje učenika.

KAKO UČIMO?

BILJEŠKE I SAMOSTALAN RAD VODE GLAVNU RIJEČ.

Učenje kod kuće ostaje temelj školskog uspjeha.

Zanimljivo je da 100 % učenika navodi kako gradivo obrađuje i uči samostalno kod kuće.

Kao glavni izvori znanja izdvajaju se:

- vlastite bilješke
- dodatna istraživanja na internetu

Istodobno, 90,9 % učenika smatra da je količina domaćih zadaća prevelika i da značajno utječe na slobodno vrijeme.

JESU LI KRITERIJI JASNI?

Pitanje ocjenjivanja i razumljivosti nastave

Gotovo polovica ispitanika (43%) smatra da se gradivo samo povremeno objašnjava razumljivo.

Više od polovice učenika također smatra da trenutne ocjene ne odražavaju uvijek stvarno znanje.

Mišljenja o pravednosti kriterija ostaju podijeljena, što ukazuje na važnost jasne komunikacije, očekivanja i načina vrednovanja.

ŠTO UČENICI VOLE I ZAŠTO BIRAJU GIMNAZIJU?

Kreativnost i školsko okruženje

Za većinu učenika upravo je ova škola bila prvi izbor pri upisu, što pokazuje povjerenje i pozitivnu percepciju škole.

Kada je riječ o predmetima, učenici posebno izdvajaju one koji potiču kreativnost, izražavanje i praktičan rad, pri čemu se ističe Likovna umjetnost.

ŠKOLA BEZ FILTERA

Rezultati ankete nisu tu da nekoga prozovu ili kritiziraju, nego da pokažu kako učenici stvarno doživljavaju školu – nastavu, ocjene, obveze i svakodnevni školski život. Brojke možda ne mogu reći sve, ali mogu otvoriti razgovor o stvarima koje možemo zajedno poboljšati. Između testova, rokova, motivacije i školskog stresa svi imamo isti cilj – školu u kojoj se ne skupljaju samo ocjene, nego i znanje, iskustva i uspomene.

Ocjene ne znače ništa!?

O OCJENAMA BEZ CENZURE

Koliko zapravo jedna ocjena može reći o učeniku? Je li broj u imeniku doista odraz znanja, truda i sposobnosti ili iza njega često ostaje mnogo neizrečenog? O tim pitanjima promišljala je u svom autorskom osvrtu Ana, učenica drugog razreda naše gimnazije. Polazeći od svakodnevnih školskih situacija, pokušala je prikazati obje strane učionice – profesorsku i učeničku, te otvoriti prostor za razumijevanje, a ne za osuđivanje.

U jednoj učionici često postoje dvije perspektive. Jedna pripada profesorima. Druga učenicima. Između njih nalazi se ocjena, mali broj koji nekada donese ponos i sreću, nekada razočaranje, a ponekad sakrije mnogo više nego što pokazuje. Profesor vidi test napisan za 45 minuta. Usmeno odgovaranje. Zadatak na ploči.

I to je razumljivo. Netko mora vrednovati znanje i donijeti odluku na temelju onoga što vidi i čuje.

Ali postoji i druga strana.

Učenici pred ploču često nose i ono što se ne vidi.

Sate provedene nad knjigom. Trud. Pokušaje. Strah od pogreške. Tremu zbog koje glas zadrhti, a misli nestanu baš onda kada su najpotrebnije.

Koliko se puta dogodilo da učenik pomisli:

„Znam... stvarno znam” ...a riječi jednostavno ne izađu?

Tada nastaju različita mišljenja.

Profesor misli da učenik nije znao dovoljno.

Učenik osjeća da nije uspio pokazati ono što zna.

I možda su, na neki način, obje strane u pravu.

Možda se sve najbolje vidi u jednom sasvim običnom trenutku.

Učenik stoji pred pločom. Zastane.

Sinoć je znao. Kod kuće je razumio. Na satu je pratio.

Ali sada ga zaustavlja trema.

Vrijeme prolazi.

Profesor mora dati ocjenu prema onome što je čuo.

A učeniku u mislima ostane samo jedna rečenica:

„Ali ja to znam...”

Dan kasnije isti taj učenik bez problema objasni lekciju prijatelju. Riješi zadatak. Pokaže znanje koje jučer nije uspio izgovoriti.

I tada se pojavi pitanje:

Kako ocijeniti ono što postoji, ali nije izrečeno?

Ovo nije zamjerka profesorima.

Ovo nije ni traženje lakših ocjena.

Ovo je pokušaj da se bolje razumijemo.

Jer možda učenici ne traže manje zahtjeva ni manje odgovornosti. Možda samo žele da se ponekad vidi i ono što ostane skriveno iza straha, nesigurnosti i jedne loše minute.

Ocjene jesu važne.

Ali ne govore uvijek cijelu priču.

Ne mjere koliko smo puta pokušali.

Ne mjere koliko smo naučili iz pogrešaka.

Ne mjere koliko smo odrasli između dva ispitivanja.

A upravo se tu često događa ono najvažnije.

U 60 godina naše gimnazije istim su hodnicima prošle tisuće učenika.

Neki su imali odlične ocjene.

Neki prosječne.

Ali ono što ih danas određuje nisu brojevi zapisani u imeniku.

Nego ljudi kakvi su postali.

Jednog dana više nećemo biti samo učenici.

Bit ćemo ljudi.

I zato ovo nije pitanje tko je u pravu, a tko nije.

Nije ni kritika jedne strane.

Ovo je samo jedno tiho pitanje koje ostaje visjeti negdje između školskih klupa:

Jesu li ocjene zaista toliko važne koliko svi skupa mislimo da jesu?

Možda jesu.

Kao smjer.

Kao pokazatelj.

Kao dio puta.

Ali možda ne smiju biti jedino mjerilo onoga tko smo.

Jer iza svake ocjene stoji nešto više:

trud koji se ne vidi,

strah koji se ne čuje

i osoba koja tek raste.

Jednog dana možda se nećemo sjećati brojeva u imeniku.

Sjećat ćemo se ljudi koji su nas oblikovali.

Trenutaka u kojima smo padali, učili i ponovo ustajali.

I onoga što smo postali usprkos svemu.

Tada će možda biti jasno:

Ocjene su bile samo trenutak. Broj.

A čovjek je uvijek puno više od jednog broja.

Cijela jedna priča.

Anketu pripremila: Ana Grubišić, 1.c

YouTube

NETFLIX

GFGM

Gimnazija
fra Grge Martića
Posušje

„Samo još jedna epizoda”

U SVIJETU SERIJA: NAVIKE UČENIKA POD POVEĆALOM

Binge-watching generacija

Danas je gotovo nemoguće proći školskim hodnikom, a da ne čujemo rečenice poput: „Jesi li pogledao/la novu epizodu?” ili „Molim te, bez spoilanja!”. Ono što su nekada za starije generacije bili filmski klasici ili serije koje su se iščekivale jednom tjedno, danas je za gimnazijalce postao dinamičan svijet dostupan u svega nekoliko klikova.

Priznajmo – svi smo barem jednom izgovorili „samo još jedna epizoda” u kasne noćne sate iako nas ujutro očekuje nastava. Dok se često raspravlja o tome koliko vremena mladi provode pred ekranima, rjeđe se postavlja pitanje što nas u tim pričama toliko privlači.

Broj epizoda „u jednom sjedenju”

Rezultati pokazuju da je gledanje nekoliko epizoda zaredom postalo uobičajena navika. Čak 71 % učenika u jednom sjedenju pogleda dvije do tri epizode, dok 20 % njih odgleda četiri do pet epizoda u kontinuitetu. Ostatak učenika gleda manje ili više od toga.

Učenici Gimnazije fra Grge Martića Posušje sudjelovali su u kratkoj anketi na temu gledanja serija i navika vezanih za digitalni sadržaj. Anketa je provedena na uzorku od 30 učenika, a rezultati pokazuju koliko su serije postale dio svakodnevnog života mladih te na koji način utječu na njihovo slobodno vrijeme, navike i izbor sadržaja.

Vrijeme provedeno uz gledanje serija

Više od polovice učenika (51 %) dnevno provede oko dva sata gledajući serije. Zabrinjava podatak da 29 % učenika za to izdvoji i do pet sati dnevno, dok ostali gledaju u manjem opsegu. Digitalni sadržaj tako zauzima velik dio slobodnog vremena, često nauštrb drugih obveza.

Na koji način učenici najčešće otkrivaju nove serije za gledanje?

Najveći utjecaj na odabir novog sadržaja imaju društvene mreže, preko kojih čak 60 % mladih pronalazi zanimljive naslove. S druge strane, preostalih 40 % učenika najradije prihvaća preporuku prijatelja kada odlučuje što će sljedeće gledati. Izgleda da su kratki isjecci na internetu i izravni savjeti vršnjaka glavni pokretači trendova kada je u pitanju izbor serija.

Koje su serije najpopularnije među učenicima?

Na vrhu popularnosti nalaze se serije *Outer Banks* (28 %), zatim *Gossip Girl* (18 %) i *Stranger Things* (15 %). Serije poput *Friends* i *The Big Bang Theory* i dalje imaju svoju ujernu publiku, dok se naslovi poput *Gilmore Girls*, *The Walking Dead* i *Young Sheldon* nalaze niže na ljestvici. Čini se da učenici ipak više biraju suvremenije i dinamičnije sadržaje.

Ostaju li učenici budni do kasno u noć kako bi dovršili epizodu?

Čak 90 % učenika priznaje da ponekad ostaje budno duže nego što bi trebalo kako bi završili epizodu ili seriju. Samo manji broj uspijeva na vrijeme ugasiti ekran i otići na spavanje.

Anketu pripremila: Ana Grubišić, 1.c

„Bez glazbe ne ide“

GIMNAZIJA I GLAZBA: IMA NEKA TAJNA VEZA

Playlista generacije Z

Život bez glazbene pozadine za većinu učenika danas je gotovo nezamisliv. Glazba oдавно nije samo usputna zabava – ona utječe na raspoloženje, pomaže u smanjenju stresa te je važan dio mladenačkog identiteta. Bilo da je riječ o učenju, opuštanju ili slobodnom vremenu, različiti ritmovi oblikuju svakodnevicu učenika.

Glazbeni žanrovi u svakodnevici

Rezultati pokazuju raznolik glazbeni ukus učenika, u kojem se isprepliću moderni suvremeni hitovi i stariji domaći glazbeni pravci. Vidljivo je da mladi podjednako pronalaze glazbu koja ih opušta, ali i onu koja im podiže energiju i raspoloženje u svakodnevnim situacijama.

Domaća ili strana glazba

Domaća glazba vodi sa 71 % glasova, dok stranu glazbu preferira 29 % učenika. Rezultati jasno pokazuju da su domaći izvođači, tekstovi i melodije ipak bliži mlađoj publici. Uz prepoznatljiv jezik i tematsku bliskost domaća glazba kod učenika ostaje snažno prisutna u svakodnevnom slušanju, dok strana zauzima svoje mjesto kao dopuna i raznolikost u glazbenom izboru.

Naši gimnazijalci sudjelovali su u kratkoj anketi o glazbenim navikama i preferencijama. Cilj istraživanja bio je saznati koliko je glazba prisutna u njihovoj svakodnevici, koje žanrove najčešće slušaju te na koji način utječe na njihovo raspoloženje, učenje i slobodno vrijeme. Anketa je pokazala da glazba zauzima važno mjesto u životu mladih i često predstavlja neizostavnu pozadinu njihovih dana.

Dnevno slušanje glazbe

Najveći broj učenika, njih 39 %, glazbu sluša oko tri sata dnevno, 33 % oko jedan sat, dok 28 % učenika glazbu sluša i do pet sati dnevno. Glazba je tako postala stalna pozadina njihovih aktivnosti.

Žanr koji se izbjegava

Čak 90 % učenika navodi da ne preferira *K-Pop*, što ga čini najnepopularnijim žanrom u ovom istraživanju. Iako je globalno vrlo popularan, u ovoj anketi ostaje na margini interesa, dok učenici ipak prednost daju drugim glazbenim stilovima koji im više odgovaraju po ukusu i navikama slušanja.

Najbolji izvođači

Prema rezultatima ankete prvo mjesto dijele *Jala Brat* i *Buba Corelli* (44 %), drugo mjesto zauzima *Marko Perković Thompson* (33 %), dok je na trećem mjestu *Oliver Dragojević* (22 %). Ovaj izbor spaja različite glazbene stilove – od modernog trapa i domaće tradicije do starih klasika.

Najbolji bend

Među grupama ujerljivo vodi *Magazin*, čije pjesme i dalje ostaju popularne i rado slušane među učenicima. Ovaj rezultat pokazuje da domaće glazbene grupe unatoč promjenama glazbenih trendova i dalje imaju snažno mjesto među mladima te uspijevaju ostati prisutne kod različitih generacija slušatelja.

Život bez glazbe

Čak 87 % učenika ne može zamisliti dan bez glazbe, dok samo 13 % smatra da bi moglo bez nje. Ovi rezultati potvrđuju da je glazba neizostavan dio svakodnevice naših mladih.

ISTRAŽILI SMO KAKO UČENICI KORISTE GLAZBU
TIJEKOM UČENJA I SLOBODNOG VREMENAGlazba: prijatelj
ili distrakcija?

Slušalice u ušima postale su svojevrsni zaštitni znak modernih srednjoškolaca. Bilo da hodamo školskim hodnicima, sjedimo u kafiću na velikom odmoru, putujemo u autobusima ili sjedimo za radnim stolom kod kuće, zvučna kulisa je gotovo uvijek tu. No kako ta stalna prisutnost ritmova i stihova zapravo utječe na naše školske obveze? Kako bismo dobili točne odgovore, proveli smo opsežnu anonimnu anketu među učenicima prvih, drugih i trećih razreda (b-odjeli). Rezultati do kojih smo došli, otvaraju jedno sasvim novo viđenje generacijskih navika.

Prvi dio naše ankete potvrdio je ono što smo podsvjesno već znali: naša generacija živi u potpunoj simbiozi s glazbom. Na pitanje koliko često slušaju glazbu, čak je 88 % učenika odgovorio da to čini svakodnevno, dok je preostalih 12 % odabralo opciju nekoliko puta tjedno. Fascinantno je da nijedan anketirani učenik u sve tri generacije nije izabrao opcije „rijetko“ ili „gotovo nikada“, što jasno pokazuje da je tišina postala prava rijetkost u modernom tinejdžerskom životu. Kada dublje zagrebe-
mo u sate provedene uz omiljene izvođače, dolazimo do impresivnih brojki. Najveći dio ispitanika, njih 54 %, glazbu aktivno sluša između jedan i tri sata dnevno, dok 31 % učenika sa slušalicama provodi čak tri do pet sati na dan. To znači da prosječan srednjoškolac provede skoro trećinu svog budnog vremena izvan nastave uz glazbenu podlogu. Kao glavna platforma i dalje uvjerljivo vodi YouTube sa 62 % glasova ispitanika, dok streaming servisi poput Spotifyja drže stabilnih 28 %.

Kada je riječ o otkrivanju novih hitova radio i televizija su za nas daleka prošlost – čak 75 % učenika potvrdilo je da novu glazbu pronalazi „često“ ili isključivo preko algoritama društvenih mreža poput TikToka i Instagrama, a žanrovski najradije biramo pop i rap/trap. Kada se priča prebaci na teren školske torbe, knjige i učenja, stvari postaju znatno složenije i razbijaju neke mitove o „multitaskingu“ naše generacije.

Iako odrasli često misle da stalno učimo s mobitelom i glazbom u pozadini, rezultati pokazuju zavidnu dozu samokritičnosti kod učenika. Najveći postotak ispitanika, 46% njih, izjavio je da nikada ne sluša glazbu dok uči, dok 34% to čini samo ponekad, a tek 20% uči uz stalnu zvučnu kulisu. Ovaj podatak izravno korelira s mišljenjem učenika o samoj koncentraciji. Kada smo ih pitali poboljšava li glazba fokus tijekom svladavanja teškog gradiva, čak 40% učenika odgovorilo je da ona uopće ne poboljšava koncentraciju i da najbolje uče u potpunoj tišini.

Oko 35 % učenika misli da im glazba pomaže samo djelomično, ovisno o tome koji predmet uče, dok 15 % tvrdi da im pomaže puno jer se tako potpuno isključe iz okoline, a preostalih 10 % smatra da im više smeta nego koristi. Oni koji ipak spadaju u skupinu koja ne može učiti bez zvučne kulise, strogo paze na žanrove pa su lagani pop i *chill* glazba (25 %) te instrumentalna i klasična glazba (22 %) njihovi favoriti. S druge strane, agresivniji žanrovi bivaju potpuno odbačeni jer je čak 65 % učenika priznalo da glasna i brza glazba poput trapa ili rocka ima izrazito negativan utjecaj na pamćenje i fokus, pa nam je za učenje najvažniji miran ritam i tiha, nenametljiva pozadina.

Iako je izbjegavamo kada moramo upijati komplicirane definicije ili rješavati zadatke iz matematike, glazba ima neprocjenjivu ulogu u psihološkoj pripremi učenika. Srednja škola donosi mnogo pritisa, a naša je generacija u glazbi pronašla savršen obrambeni mehanizam.

Tako je 82 % učenika potvrdilo da im slušanje omiljenih pjesama dramatično smanjuje stres neposredno prije pisanja testova ili usmenog odgovaranja. Također, 70 % anketiranih naglašava kako glazba ima izravan utjecaj na njihovo cjelokupno raspoloženje tijekom školskog dana. Ona služi kao filter – pomaže da se „resetiramo“ tijekom velikog odmora, nakon loše ocjene ili da se napunimo pozitivnom energijom rano ujutro na putu do škole. Zanimljiv je i generacijski osvrt koji je donijela anketa, gdje čak 72 % učenika smatra da današnje generacije znatno više koriste glazbu u svakodnevnom životu u usporedbi s generacijama naših roditelja, najviše zbog dostupnosti na pametnim telefonima.

Kada podvučemo crtu ispod svih postotaka, dolazimo do zaključka: glazba za našu generaciju nije samo prolazni hobi ili pozadinska buka, ona je naš emocionalni oslonac, način izražavanja i alat za preživljavanje stresnih školskih obveza. Iako većina mudro bira tišinu kada je potrebno uložiti maksimalan intelektualni napor za ocjenu, glazba ostaje nevidljivi prijatelj koji nas čeka odmah nakon zvona za kraj sata, spreman da nas podigne, utješi i pokrene.

Anketu provela: Ana Begić, 2.a

ŽIVOT (NI)JE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

Društvene mreže svakodnevno su naše mjesto zabave, komunikacije, ali i sve češćeg pritiska. Iako na ekranima sve izgleda idealno, pitanje je koliko toga zapravo odražava stvarnost.

Kako bismo saznali što mladi misle o životu na društvenim mrežama, proveli smo anonimnu anketu među učenicima drugih razreda naše škole. Rezultati su pokazali da iza „savršenih“ objava često stoje nesigurnosti, pritisak i potreba za prihvaćanjem.

SAVRŠEN ŽIVOT ILI SAMO DOBRA GLUMA?

Najveći broj učenika, čak 75 %, smatra da društvene mreže prikazuju uljepšanu verziju života, dok samo 25 % ispitanika vjeruje da ljudi na njima prikazuju stvarnost. Čini se da filteri, uređene fotografije i pažljivo birani trenuci stvaraju sliku života koja često nema puno veze s realnošću.

SAMOPOUZDANJE POD PRITISKOM

Na pitanje kako društvene mreže utječu na samopouzdanje mladih, 65 % učenika odgovorilo je da uglavnom djeluju negativno. Učenici smatraju da društvene mreže stvaraju nerealne standarde izgleda, uspjeha i života kojima je teško udovoljiti. Samo 20 % ispitanika smatra da mogu imati pozitivan utjecaj, dok ostali misle da sve ovisi o načinu korištenja.

OFFLINE ŽIVOT – ZABORAVLJENA VRIJEDNOST?

Čak 70 % učenika smatra da se prednosti života izvan društvenih mreža danas premalo cijene. Kao najveće prednosti naveli su više mira, kvalitetnije druženje, privatnost i iskrene razgovore bez ekrana. Mnogi su zaključili da ljudi sve manje uživaju u trenutku jer osjećaju potrebu stalno biti prisutni online.

PRIJATELJSTVA PREKO EKRANA

Na pitanje o utjecaju društvenih mreža na prijateljstva i veze, 45 % učenika smatra da one mogu povezivati ljude, ali samo ako ne zamijene stvarni kontakt. S druge strane, 40 % ispitanika vjeruje da *online* komunikacija često udaljava ljude i stvara površne odnose.

ZAŠTO DIJELIMO SVAKI TRENUTAK?

Više od 60 % učenika smatra da ljudi objavljuju gotovo svaki dio svog života zbog potrebe za prihvaćanjem i mišljenjem drugih. Brojni učenici naveli su kako broj lajkova i komentara mnogima postaje potvrda vlastite vrijednosti.

ZAŠTO DIJELIMO SVAKI TRENUTAK?

Više od 60 % učenika smatra da ljudi objavljuju gotovo svaki dio svog života zbog potrebe za prihvaćanjem i mišljenjem drugih.

ŽIVJETI TRENUTAK ILI GA OBJAVITI?

Gotovo svi ispitanici složili su se da postoji velika razlika između življenja trenutka i njegovog objavljivanja. Tako čak 80 % učenika smatra da ljudi često više pažnje posvećuju fotografiranju i snimanju nego stvarnom uživanju u trenutku.

NEREALNA OČEKIVANJA MODERNOG ŽIVOTA

Na pitanje stvaraju li društvene mreže nerealna očekivanja, čak 85 % učenika odgovorilo je potvrdno. Učenici smatraju da se na internetu često prikazuje „savršen život“ bez problema, zbog čega se mnogi osjećaju manje uspješno ili manje vrijedno.

MOŽE LI SE BEZ DRUŠTVENIH MREŽA?

Zanimljivo je da 50 % učenika vjeruje da bi život bez društvenih mreža bio kvalitetniji i mirniji. Smatraju da bi ljudi više vremena provodili s obitelji, prijateljima i uz hobije, dok bi stres i uspoređivanje bili manji.

KORISNE ILI ŠTETNE?

Na posljednje pitanje učenici nisu dali potpuno jedinstven odgovor. Oko 40 % smatra da su društvene mreže korisne ako se koriste umjereno, dok 35 % misli da donose više štete nego koristi. Ostali vjeruju da je najveći problem pretjerano korištenje i ovisnost o *online* svijetu.

Anketa je pokazala da mladi sve više primjećuju razliku između stvarnog života i života na ekranima. Iako društvene mreže mogu povezivati ljude i pružiti zabavu, one često stvaraju pritisak, uspoređivanje i osjećaj da nikada nismo dovoljno dobri.

Pravi život ne nalazi se u broju pratitelja, lajkova ili savršenih fotografija. Nalazi se u iskrenim razgovorima, prijateljstvima, uspomena i trenucima koje živimo bez potrebe da ih stalno dokazujemo drugima. Ponekad je najljepši trenutak upravo onaj koji ostane samo naš.

Tekst napisala: Ana Radoš, 1.d

ŽIVJETI U SVIJETU REKLAMA KUPUJEMO LI ILI NAS KUPUJU?

Utjecaj reklama na svakodnevni život

Što danas reklame znače za ljude? Kada pogledamo oko sebe, reklame se mogu primijetiti svuda: u autobusima, na zidovima, na reklamnim panoima, u časopisima i, naravno, na internetu. Od zamamnih slika hrane do popularnih modnih trendova - sve je tu da privuče našu pažnju i utječe na naše odluke o kupnji. Zbog toga se pitamo: jesmo li mi oni koji biramo, ili reklame biraju umjesto nas?

Utjecaj influencera na mlade

Sve više mladih je pod utjecajem influencera i doživljava ih kao obične osobe te im vjeruju više nego klasičnim TV oglasima. Jedan od glavnih problema je to što influenceri pokreću trendove koji uključuju „maksimalizam“ za koji vrijedi pravilo „što više, to bolje“. Takav trend potiče pretjeranu kupovinu i osjećaj da uvijek moramo imati više. Takav način promoviranja proizvoda podrazumijeva veliku potrošnju novca koju većina ljudi nema.

Nerealni standardi ljepote i života

Mnoge reklame također prikazuju tzv. „savršen život“ u kojem modeli ili poznate osobe žive skupo, imaju besprijekornu kožu, život bez mana itd. Takve reklame mogu stvoriti nesigurnost, manjak samopouzdanja te uspoređivanje s drugim ljudima oko sebe. Zaboravlja se da su ljudi na reklamama pažljivo uređeni te da su njihove fotografije dorađene različitim filterima i provučene kroz razne aplikacije jer imaju cilj prikazati nešto što je većini nedostižno i neizvedivo.

Utjecaj interneta na naše odluke

Internet ima velik utjecaj na ljude i njihovo ponašanje. Reklame ponekad stvaraju osjećaj da nam je neki proizvod potreban iako bez njega možemo sasvim normalno živjeti. Zanimljivi kratki tekstovi i naizgled neodoljivi popusti lako uvjere ljude da će biti sretniji ili „u trendu“ ako kupe određenu stvar jer su je vidjeli na internetu.

Kako se oduprijeti utjecaju reklama

U svijetu prepunom reklama važno je znati da ništa nije stvarno i da se sve idealizira kako bi se prilagodilo današnjim standardima ljepote. Međutim, razvijanjem kritičkog mišljenja i prepoznavanjem naših stvarnih potreba možemo izbjeći štetan utjecaj influencersa i poznatih osoba.

Možemo li prepoznati gdje završavaju naše želje, a počinje utjecaj reklama?

MATURANTI

GENERACIJA 2025./2026.

Trenuci koji su obilježili kraj jednog nezaboravnog srednjoškolskog putovanja

Četiri godine stale su između prve prozivke i posljednjeg školskog zvona. Godine su to ispunjene učenjem, prijateljstvima, izazovima, uspjesima i trenucima koji su neprimjetno oblikovali ovu generaciju maturanata Gimnazije fra Grge Martića Posušje.

Ova rubrika donosi završno poglavlje njihova srednjoškolskog puta. U njoj se nalaze poruke profesora i djelatnika Gimnazije fra Grge Martića Posušje, oproštajne riječi razrednika i razrednica, ali i iskrene misli maturanata upućene upravo onima koji su ih četiri godine pratili, poučavali i usmjeravali.

Na fotografijama iz prvoga razreda i onim današnjim, kada ponosno nose titulu maturanata, najbolje se vidi koliko su odrasli i kako ih je Gimnazija oblikovala. Zabilježeni su i najljepši trenuci završetka srednjoškolskog obrazovanja – norijada, svečani defile ulicama Posušja, maturalna večer, Završna svečanost, proglašenje učenika generacije te prijam kod ministrice obrazovanja. Posebno mjesto zauzimaju i učenici oslobođeni polaganja mature, čiji su rad, znanje i izvrsnost zaslužno prepoznati.

Ove stranice su kronika posljednjih školskih dana, ali i uspomena na jednu generaciju, na četiri godine zajedničkog odrastanja i na ljude koji su jedni drugima obilježili život.

Ove stranice, međutim, nisu samo uspomena na jednu generaciju. One su svjedočanstvo o prijateljstvima koja ostaju, ljudima koji su ih oblikovali i mladosti koja odlazi iz školskih klupa spremna zakoračiti u neka nova poglavlja života.

MATURANTI

generacija 2025./2026.

Dragi maturanti,

dok zatvarate posljednje stranice svojega srednjoškolskog poglavlja, teško je ne zastati barem na trenutak i prisjetiti se svega što smo zajedno prošli.

Četiri godine možda se danas čine kao tren, ali su u njima ostali brojni sati provedeni u učionicama, razgovori na hodnicima, smijeh tijekom odmora, nervoza pred ispitivanja i bezbroj uspomena koje će vas uvijek vraćati vašim školskim danima.

Bili ste generacija koja je svojom posebnošću, karakterom, energijom i zajedništvom znala ostaviti trag. Nismo vas učili samo lekcijama iz udžbenika; zajedno smo učili o životu, odgovornosti, poštovanju i ljudskosti. I dok ste vi odrastali, i mi smo uz vas ponovno učili koliko mladost može biti iskrena, hrabra i puna snova.

Danas, kada stojite na pragu novih puteva, želimo da u sebi zadržite ono najbolje što ste ponijeli iz ovih školskih klupa – vjeru u sebe, dobrotu prema ljudima i hrabrost da slijedite vlastite snove.

Pred vama su novi izazovi, novi gradovi, nova poznanstva i neki sasvim novi svjetovi. Bit će uspona i padova, lakših i težih dana, ali ne zaboravite da upravo kroz takve trenutke čovjek najviše raste.

Gdje god vas život odvede, neka vas uvijek podsjeti na dane provedene u gimnaziji, na iste učionice, isti školski parket, poznata lica i vrijeme kada ste bili bogati prijateljstvima, smijehom i bezbrižnošću.

Ponosni smo na mlade ljude kakvi ste postali. Vjerujemo da ćete znati pronaći svoj put i ostati dostojni vrijednosti koje nosite iz doma, škole i svoga kraja. Neka vas u životu prate upornost, poštenje i srce otvoreno za ljude.

Na rastanku vam ostavljamo prigodne stihove Vesne Parun:

*„A kad jednom odeš,
ne zaboravi put kojim si krenuo,
jer srce uvijek pamti mjesta
na kojima je istinski raslo.“*

Dragi naši maturanti,

hvala vam za sve trenutke koje smo dijelili. Neka vam budućnost bude ispunjena srećom, uspjehom i ljudima uz koje ćete ostati svoji. A ova škola neka vam uvijek ostane mjesto kojemu se rado vraćate, mislima ili koracima.

Vaši profesori

GFGM POSUŠJE

Učenici:

Antonia Bešlić, Leonarda
 Bešlić, Paulina Biško, Lukas
 Čale, Petra Čutura, Patrik
 Đerek, Klara Grubišić, Monika
 Grubišić, Katija Kovač, Lea
 Kovač, Marija Milićević, Sara
 Milićević, Karla Pišković, Josip
 Polić, Anita Soldo, Anica
 Šušnjar

Razrednica: Mirjana Galić, prof.

Još jedan rastanak, već poznata stvar, odlazi ne znam ni koja generacija po redu. Uz sjetu koju sa sobom nose rastanci ovoga puta nema onog znatizelnog iščekivanja.

Nema sljedećih, ovo je moja posljednja generacija koju ispraćam kao razrednica. Po tome su posebni.

A kakvi su? Šaroliko društvo. Ima tu renomiranih glazbenika, talentiranih glumaca, istaknutih sportaša, super matematičara i znalaca na raznim područjima. Ima i onih tihih pčelica radilica, osjetljivih dušica, ali i samosvjernih, hrabrih ljudi s jakim stavom. Neki se baš jako trude i puno vremena odvajaju za školske obveze, neki su stava da je sve škola i da se puno toga može naučiti čak i ako ne zalaziš redovito u školsku zgradu.

Prije četiri godine predstavila sam im se kao razrednica i rekla im da mogu računati na mene, a danas s ponosom mogu reći da su skladna cjelina. Još uvijek se, naravno, zna dogoditi i malo žešća razmjena mišljenja, no sve otvoreno i transparentno, kako je to i inače kad se na okupu nađe puno pametnih glava.

A što se tiče toga da mogu računati na mene u raznim situacijama, danas poruke u zajedničku grupu stižu od 0 do 24 h: fotografije sa zajedničkih druženja i pozivi da se pridružim, razne prigodne čestitke, a kad stisnu školske obveze, onda prelaze na tugaljivo-molećiva obraćanja: „Razrednice, može li ovako, može li onako, može li nikako...”

Sati razredne zajednice su poseban doživljaj. Govore uglas i očekuju da svakog čujem, razumijem i strpljivo i mudro odgovorim. „Argumentirano“ obrazlažu razloge izostanaka ili lošijih rezultata u učenju i nakon njihovih objašnjenja sve je jasno – apsolutno nije do njih. Sve je splet nekih čudnih okolnosti...

Imala sam sreće kao razrednica, uvijek sam imala dobar razred i oni su moja dobra i draga djeca.

A što poželjeti vama koji se sa strepnjom spremate na nove izazove? Neka vam svaki novi dan donese više radosti, sanjajte velike snove, dišite punim plućima i širom otvorenih očiju upijajte životna iskustva. Znam da ćete se uvijek odlučivati za dobro i da vas neće zavesti šarene laže.

Želim vam puno sreće, zdravlja, a najviše Božjeg blagoslova.

Voli vas vaša raska...

Razrednica: Mirjana Galić, prof.

Naše četiri godine u gimnaziji prošle su brže nego što smo mogli zamisliti. Počeli smo kao zbunjen i pomalo nesiguran prvi razred, tek izašli iz osnovne škole, pokušavajući se snaći u novom okruženju, među novim predmetima i profesorima.

U početku smo se upoznawali, tražili svoje mjesto i učili kako funkcionirati zajedno. Nije uvijek bilo lako, bilo je nespornostima, stresa zbog prvih ispita i privikavanja na tempo gimnazije. No s vremenom smo postajali sve složniji. Drugi i treći razred bili su možda najizazovniji. Obveze su postajale ozbiljnije, gradivo teže, a očekivanja veća. Ipak, uz sve to, bilo je i mnogo smijeha, druženja, izleta, prepisivanja (ili barem pokušaja) i zajedničkih trenutaka koje ćemo pamtiti. Tada smo se kao razred najviše povezali.

Četvrti razred donio je neku posebnu mješavinu – s jedne strane pritisak mature i odluka o budućnosti, a s druge svijest da se bliži kraj jednog važnog poglavlja. Počeli smo više cijeniti jedni druge, ali i sve ono što smo prošli zajedno.

Iz jedne skupine pojedinaca postali smo razred, zajednica puna različitih osobnosti, ali povezana zajedničkim uspomnama. Najljepše trenutke četvrtog razreda proveli smo u kafiću Coco Loco uz rečenicu „kuća časti“. A sigurno ćemo se još dugo sjećati naših pokušaja govorenja njemačkog, pogotovo glagola i testa iz gramatike kojima smo sigurno „uljepšavali dane“ našoj razrednici. Za kraj, želimo izraziti posebnu zahvalu našoj „raski“, koja je pokazala puno strpljenja za svojih „trinaest čavki i tri pačića“.

U svim ovim godinama gimnazije naučili smo puno više od samog gradiva iz knjiga. Naučili smo kako preživjeti ponedjeljak ujutro bez sna, kako ozbiljno kimati glavom kad baš i ne razumijemo lekciju, te kako u zadnji trenutak „čudesno“ pronaći motivaciju za učenje. Shvatili smo i da su najvažnije lekcije zapravo one između redova: prijateljstvo, strpljenje i zajedništvo. Ako smo išta usavršili, onda je to umjetnost snalaženja u svakoj situaciji, uz dozu humora koja nas je održala kroz sve četiri godine.

Uz sve to, razvili smo i posebnu vještinu brzog dogovaranja za kavu koja je često bila jednako važna kao i bilo koji školski zadatak. Možda nismo uvijek znali sve odgovore na testovima, ali smo zato uvijek znali pronaći razlog za smijeh i podršku jedni drugima, što je na kraju i najvažnije što nosimo iz ovih godina.

Vaš 4.a.

Učenici oslobođeni polaganja mature

SUPERODLIKAŠI

Antonia Bešlić

Leonarda Bešlić

Paulina Biško

Lukas Čale

Klara Grubišić

Katija Kovač

Petra Čutura

Monika Grubišić

Josip Polić

Učenici: Ante Bakula, Ivana Bešlić, Marko Biško, Maja Bošnjak, Petra Budimir, Dragica Čamber, Ante Erceg, Nika Grubišić, Nina Jukić, Paola Jurišić, Nikolina Kevilj, Anđela Lončar, Lana Pavković, Ante Penava, Ante Polić, Magdalena Polić, Sara Protrka, Franka Sabljo, Luka Tomić, Lucija Vican, Ivana Zlopaša
Razrednik: Josip Raič, prof.

Dragi moja ekipa,

psihologija objašnjava ponašanje, ali vi ste me naučili kako s njim živjeti i da teorija i praksa ponekad nemaju baš najbolju komunikaciju. Ove četiri godine s vama prošle su nevjerojatno brzo i iako su tražile dosta strpljenja (i povremenog dubokog disanja), zasigurno mogu reći da nisu bile dosadne.

Vrlo brzo shvatio sam da pred sobom imam generaciju iznimnih kreativaca. Posebno kada su u pitanju izostanci. „Obiteljski razlozi” kod vas su bili toliko česti i raznoliki da bi se mogli uvesti kao posebna kategorija u psihologiji. Tu su, naravno, učestali sistematski pregledi pa i mise koje su se, po potrebi, održavale i u podne.

Isprike su vam zaista bile posebna priča. Toliko uvjerljive i detaljne da je ponekad bilo teško povući granicu između stvarnosti i dobre interpretacije. Vašoj kreativnosti i snalažljivosti nije bilo granica, to potvrđuje i činjenica da je nakon koncerta putem videa izostanke pravdao i onaj na čijem koncertu ste bili.

No iza svega toga krije se ono bitno. Znali ste biti tu jedni za druge, nasmijati i onda kada nije bilo lako i pronaći način kako ići dalje. To su stvari koje se ne ocjenjuju, ali zato vrijede najviše.

Ako ste iz ovih godina ponijeli barem malo više razumijevanja za sebe i druge, više strpljenja i više vjere u vlastite mogućnosti, onda smo zajedno napravili dobar posao.

Pred vama je razdoblje u kojem će biti manje prostora za izgovore, a više prilika za stvarne poteze. Vjerujem da ste spremni za to.

Hvala vam na svim trenucima i na svemu što smo prošli zajedno.

Sretno dalje i pokušajte barem ponekad doći na vrijeme, čisto radi promjene.

S ljubavlju i poštovanjem,

Vaš razrednik.

Razrednik: Josip Raič, prof.

S jednom rečenicom smo zatvorili svako polugodište: „Opet imate najviše izostanaka i najmanji prosjek”, ali uvijek smo se vodili onom: „Važno je biti dobar čovjek!” Vječno smo vodili ratove zbog ocjena, dokazali da uvijek vrijedi dati drugu šansu (a i šestu, i sedmu), razredniku osigurali sijede, timski radili, pokazali što znači imati dobar humor i da glupa pitanja ipak postoje.

Svjesni smo i da su pojedini profesori u naš razred ulazili s određenom količinom stresa (nema-mo pojma zašto), ali zato su uvijek izlazili obogaćeni nekom novom forom. Naravno, ne možemo zaboraviti naše legendarne rasprave na Njemačkom i Hrvatskom. Na Njemačkom smo ponekad više vježbali „diskusiju” nego gramatiku, a na Hrvatskom dokazivali da se jedna lektira može protumačiti na barem 27 različitih načina.

Zahvale svima – znamo da nije bilo lako nositi se s filozofima, matematičarima, fizičarima, švabama, skakačima, pjesnicima i ostalima. Cijenili smo svaku lijepu riječ i uslugu iako to možda nismo uvijek pokazali. Posebno poštovanje zaslužuje profesorica Snježana Dumančić koja je pokazala što znači biti dobar čovjek.

S druge strane, bilo je i manje ugodnih profesora na koje nismo uspjeli utjecati jer naša prava ipak nisu bila naša. Možda nismo promijenili cijeli sustav, ali smo ga barem malo prilagodili sebi svojim humorom, zajedništvom i načinom na koji smo prolazili kroz sve prepreke. Sad je red na novim generacijama da nastave ono što smo započeli i ostave svoj trag, baš kao i mi.

Razredniku Josipu Raiču upućujemo veliko HVALA za svaki opravdan sat, pomaganje u svemu, strpljenje i za sve ostalo! Želimo mu u budućnosti razred u kojem neće imati toliko posla na satu razrednika.

A sad žurimo, čeka nas još puno sistematskih, misa u 7 ili 11, pogrešnih rasporeda, obiteljskih razloga/problema i ostalog!

Vaš 4.b.

Učenci oslobođeni polaganja mature

SUPERODLIKAŠI

Dragica Čamber

Paola Jurišić

Lana Pavković

Ante Penava

Sara Protrka

Franka Sabljko

Učenici: Filipa Bašić, Luka Bašić, Anđela Budimir, Ana Drinovac, Marta Drinovac, Matea Galić, Klara Grubišić, Lucija Jukić, Lucija Krsmanović, Nina Matković, Karlo Mihalj, Maria Mihalj, Marija Milas, Ferdo Pavković, Matea Pavković, Ana Maria Rezo, Darija Rezo, Andrija Tokić, Petra Vranjković
Razrednica: Božena Marić, prof.

Dragi moji,

došli ste do kraja još jednog važnog poglavlja svoga života. Četiri godine truda, smijeha, druženja i odrastanja sada su iza vas. Nije uvijek bilo lako, ali ste iz svake situacije izašli jači, zreliji i spremniji za ono što dolazi.

Kao vaša razrednica trudila sam se potaknuti vas na razmišljanje, kako se boriti za sebe i kako ostati čovjek, čak i kad je teško. Nadam se da ćete upravo to ponijeti sa sobom dalje.

Pred vama je novi put, neizvjestan, ali pun prilika. Nemojte se bojati grešaka, jer one su dio svakog uspjeha. Vjerujte u sebe, budite uporni i ne zaboravite odakle ste krenuli.

Pamtit ću vas po vašim uspjesima, šalama, ponekad i nestašlucima, ali najviše po tome kakvi ste ljudi postali.

Vaša razrednica

Razrednica: Božena Marić, prof.

Naša bi razrednica rekla: „Nemojte sve ostavljati za zadnji tren.“ Ipak, ovaj se osvrt, kao i mnogo toga prije, piše upravo u zadnji čas. No sve ostalo uspjeli smo stići na vrijeme i prema budućnosti koračamo kao mladi, ambiciozni intelektualci. Dobro, možda ne baš toliko pametni. Ni danas ne znamo razlikovati sva glagolska vremena u engleskom jeziku, niti zašto naši ljudi ne vole Karla Marxa. Ipak, školske klupe i barski stolovi u školskom kafiću naučili su nas mnogim životnim lekcijama koje ćemo ponijeti sa sobom gdje god krenuli.

Na prvi pogled uvijek smo djelovali kao miran, možda čak i pomalo pasivan razred, u kojem se svatko brine „o svom brašnu“. No u kriznim situacijama bili smo složni kao jedno – bilo da je riječ o pokušajima odgađanja testova ili šaptanju odgovora koje često ni sami nismo znali.

Ove četiri godine prošle su brže nego što smo očekivali, ali zbog svih zgoda i nezgoda sigurno neće biti zaboravljene. Rado ćemo se sjećati profesora koji su strpljivo podnosili naše sitne nestašluke, usmjeravali nas i pomagali nam kad god je bilo potrebno. Nećemo zaboraviti ni prijateljstva koja smo stvorili, ekipe iz drugih razreda i sve ljude koji su naše srednjoškolske dane učinili ljepšima i sadržajnijima.

Za kraj, mlađim čitateljima želimo poručiti da dobro iskoriste vrijeme provedeno u Gimnaziji. Sudjelujte, družite se, stvarajte uspomene i ne bojte se pogriješiti. A iznad svega, poslušajte savjet naše razrednice – nemojte sve ostavljati za zadnji tren.

Vaš 4.c.

Učenici oslobođeni polaganja mature

SUPERODLIKAŠI

Lucija Jukić

Lucija Krsmanović

Matea Galić

Nina Matković

Marija Milas

Klara Grubišić

Darija Rezo

Petra Vranjković

NORIJADA 2026.

POSljednji DAN KAO SREDNJOŠKOLCI

Posljednje školsko zvono za generaciju 2025./2026. zazvonilo je 15. svibnja 2026. godine. Završetak nastave maturanti Gimnazije fra Grge Martića i Srednje strukovne škole obilježili su tradicionalnom posuškom norijadom odjeveni u razredne majice s originalnim i duhovitim natpisima koji su podsjećali na najljepše uspomene iz školskih dana. Ukrašeni automobili, baloni, stjegovi, pjesma i glazba ispunili su posuške ulice, a vesela povorka privukla je pozornost brojnih sugrađana koji su maturante ispratili pljeskom i čestitkama.

Nakon zajedničkog fotografiranja slavlje je nastavljeno izletom u Tribistovo, gdje su maturanti uz druženje, pjesmu i sportske aktivnosti proveli posljednji zajednički dan kao srednjoškolci. U ozračju veselja, ali i nostalgije zbog završetka jednog važnog životnog razdoblja, oprostili su se od školskih klupa i simbolično zatvorili jedno od najljepših poglavlja svoga života.

DEFILE PONOSA I USPJEHA

TRADICIJA KOJOM POSUŠJE ISPRAĆA SVOJE MATURANTE U NOVO ŽIVOTNO POGLAVLJE

Generacija posuških maturanata 2025./2026. obilježila je 27. svibnja 2026. godine završetak srednjoškolskog obrazovanja svečanom povorkom i maturalnom zabavom. Nakon fotografiranja s obitelji i prijateljima maturanti su s Trga hrvatskih branitelja, prolazeći Ulicom fra Grge Martića, u svečanom defileu krenuli prema svadbenom salonu *Viktorija*, gdje je održana njihova maturalna večer. Ispraćeni ponosnim pogledima roditelja, profesora, rodbine i brojnih sugrađana, još su jednom pokazali mladost, eleganciju i zajedništvo koje je obilježilo njihovo srednjoškolsko razdoblje.

Defile maturanata Gimnazije fra Grge Martića i Srednje strukovne škole odavno je prerastao okvire obične šetnje gradom. Postao je jedna od najljepših posuških tradicija i simboličan oproštaj mladih od školskih klupe. Za cijelo mjesto to je posebna večer u kojoj se slavi uspjeh jedne generacije, a ulice Posušja ispunjavaju se ponosom, osmijesima i pljeskom. Maturanti toga dana nisu samo učenici koji završavaju školovanje, oni postaju mladi ljudi spremni zakoračiti u novo životno poglavlje dok ih njihova zajednica ispraća s najboljim željama za budućnost.

MATURALNA ZABAVA GENERACIJE 2025./2026. SVEČANI ZAVRŠETAK GIMNAZIJSKIH DANA

Maturalna zabava oduvijek je jedan od najiščekivanijih trenutaka srednjoškolskog obrazovanja, večer u kojoj se višegodišnji trud, prijateljstva i zajedničke uspomene pretvaraju u slavlje kojim završava jedno važno životno poglavlje.

Generacija maturanata 2025./2026. Gimnazije fra Grge Martića Posušje svoju je maturalnu večer proslavila 27. svibnja 2026. godine u svadbenom salonu *Viktorija*, zajedno s maturantima Srednje strukovne škole Posušje. Nakon svečanog okupljanja ispred salona i zajedničkog fotografiranja uslijedila je večera, glazba i ples koji su potrajali do kasno u noć. Smijeh, razgovori i prisjećanja na školske dane ispunili su večer posebnom emocijom, dok su posljednje zajedničke fotografije sačuvali uspomenu na generaciju koja je posljednji put bila na okupu prije nego što svatko krene svojim životnim putem.

U svečanom ozračju okupili su se učenici, profesori, roditelji i uzvanici kako bi zajedno obilježili završetak jednog važnog razdoblja. Elegantne haljine i odijela, cvjetni buketi, bljeskovi fotoaparata i osmijesi dali su ovoj večeri poseban sjaj pretvarajući je u uspomenu koja će još dugo živjeti u sjećanjima svih prisutnih.

Maturalna večer nije bila samo proslava završetka srednje škole. Bila je simbol odrastanja, zahvalnosti i novih početaka, posljednji zajednički ples jedne generacije prije nego što svatko zakorači prema vlastitim snovima, fakultetima, zanimanjima i životnim izazovima. Zato ostaje jedan od najljepših i najemotivnijih trenutaka gimnazijskih dana, večer koja će ih uvijek podsjećati na prijateljstva, zajedništvo i godine provedene u posuškoj gimnaziji.

ZAVRŠNA SVEČANOST GENERACIJE MATURANATA 2025./2026. ISPRAĆAJ NARAŠTAJA U ZNAKU VELIKOG JUBILEJA ŠKOLE

U posuškoj kinodvorani je 10. lipnja 2026. godine svečano ispraćena još jedna po mnogočemu nevjerojatna i posebna generacija maturanata Gimnazije fra Grge Martića. Uživali smo u njihovoj nesputanoj mladenačkoj energiji, divili se njihovim uspjesima, a večer je, posve očekivano, donijela pravi vrtlog emocija – od ponosa do sjete.

Svečanost je otvorena veličanstvenom izvedbom Beethovenove *Ode radosti* u interpretaciji mješovitog zbora „Grgur Posuški” pod ravnanjem profesorice Ivane Pekas, a kako bi ova velika i važna obljetnica zasjala u svom punom sjaju, cijeli je događaj režirala i sve konce čvrsto povezala profesorica Jasminka Petric. U organizacijskim koracima pomogle su joj profesorice Sanja Crnogorac-Sitarski i Renata Čale. Poseban doprinos svečanom dojmu na pozornici dao je sjajan voditeljski par iz 3.c odjela: Jelena Pavković i Josip Pavković.

Bila je to prigoda da se u prepunoj dvorani pozdrave dragi slavljenici, njihovi roditelji, obitelji, profesori i bivši učitelji. Uz ravnatelja Gimnazije profesora Antu Jukića i školske djelatnike svečanosti su nazočili ravnatelji osnovnih i srednjih škola, kao i cijenjeni gosti iz javnog i političkog života koji su svojim dolaskom uveličali ovu važnu večer. Među uvaženim gostima bili su ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa ŽZH Daniela Perić, ministar gospodarstva ŽZH Zvonimir Širić te ravnateljica Zavoda za odgoj i obrazovanje Jadranka Bošnjak. U domaćinskom su tonu kao suradnici pozdravljeni predstavnici lokalne vlasti načelnik Općine Posušje Ante Begić te predsjednik Općinskog vijeća Mario Knezović. Prisutnima se prigodnim riječima obratio općinski načelnik Ante Begić, a svoje viđenje o školi koju je nekada i sam pohađao iznio je Jozo Kolobarić, savjetnik načelnika Općine Posušje te ponosni bivši učenik naše Gimnazije.

Ova večer imala je i poseban povijesni značaj jer naša mladahna Gimnazija slavi svoj veliki 60. rođendan, a upravo je ovom svečanosti i službeno započelo obilježavanje važne obljetnice naše škole. Tom prigodom najavljeno je ovo posebno, slavljeničko digitalno izdanje školskog časopisa *Grga*.

Također, ova posebna večer bila je prigoda i za predstavljanje novoga Godišnjaka maturanata. Na inicijativu pedagoginje Josipe Kondža, ovo je već druga generacija maturanata koja izrađuje ovu vrijednu uspomenu, a u samoj su organizaciji aktivno sudjelovali i maturanti iz Vijeća učenika. Za vizualni izgled i izradu Godišnjaka, koji je u potpunosti financirala škola, zaslužan je *Foto MIX video*, dok je tekstualni dio brižno lektorirala profesorica Marija Vučić.

Uz ove nove publikacije, svi bivši učenici i gosti imali su priliku u predvorju kupiti i svoj primjerak *Monografije Gimnazije fra Grge Martića Posušje* po promotivnoj cijeni od 25 KM. Ova vrijedna knjiga tiskana je povodom zlatnog 50. rođendana Gimnazije. *Monografija* i danas vjerno čuva neprocjenjive uspomene na desetljeća rada naše škole, pa ne čudi što brojni bivši učenici i danas rado traže i kupuju svoj primjerak, čime ujedno izravno pomažu i financiranje projekata novih generacija gimnazijalaca.

Posebno emotivan trenutak večeri bio je osvrt na rad Udruge Alumni Gimnazije fra Grge Martića Posušje, osno osnovane u ožujku 2025. godine na inicijativu profesorice Sanje Crnogorac-Sitarški. Predsjednica udruge Lucija Pekas ukratko je predstavila ideju i ciljeve ovoga hvaljevrijednog projekta, a njezino je izlaganje poprimilo dirljivu notu kada je progovorila o vlastitoj obitelji.

Kroz njezinu je priču zabljesnula povijest nekoliko generacija gimnazijalaca – počevši od njezina oca, preko njezine sestre koja danas radi u Gimnaziji, pa sve do djece koja trenutačno sjede u istim tim klupama. Takvih je obitelji u našem kraju uistinu mnogo. Ipak, stvarnost je takva da su se mnoge od njih s vremenom rasule: neki su naši ljudi odselili, neki ostali i upravo je zbog toga iznimno važno sve te bivše učenike ponovno povezati u čvrstu, trajnu zajednicu koja će biti potpora današnjoj školi. Kako bi se taj proces olakšao, izrađen je poseban QR kôd koji vodi izravno do *online* obrasca za učlanjenje. Na taj način svi bivši učenici mogu aktivno inicirati nove projekte, pomagati rad škole, sugerirati poboljšanja i surađivati s novim generacijama. QR kôd možete pronaći na našim gimnazijskim društvenim mrežama i uskoro na društvenim mrežama Udruge.

Kroz umjetnički dio programa plovili smo uz recitaciju Darije Rezo (4.c) koja je izvela pjesmu *Tražim dragoga svoga* autorice Anke Petričević uz gitarsku pratnju Josipa Polića (4.a), a glazbeni izričaj upotpunila je Petra Čutura (4.a) izvanrednom izvedbom pjesme *Što te nema*, uz pratnju Petre Vranjković (4.c) na glasoviru. Posebne simpatije pobudio je i emotivni retrospektivni video o gimnazijskim danima maturanata koji su s puno truda izradile učenice iz 2.b odjela: Ana Bago, Ivana Begić, Valentina Begić i Matea Jurišić. Izvanredne glazbene vještine demonstrirale su Lucija Jukić i Petra Vranjković (4.c) strastvenom glasovirskom izvedbom *Ples sa sabljama* Arama Hačaturjana.

Ova generacija maturanata skupina je nevjerojatno nadarenih, marljivih i vrijednih pojedinaca. Posebno vrijedi istaknuti pet maturantica koje su četvrti razred završile s čistim prosjekom 5,0: Antoniu Bešlić i Leonardu Bešlić iz 4.a te Luciju Krsmanović, Ninu Matković i Petru Vranjković iz 4.c.

Središnji i najsvečaniji dio večeri bio je posvećen dodjeli nagrada učenicima koji su zbog izvrsnog uspjeha u sve četiri godine oslobođeni polaganja školske mature.

U 4.a razredu, razrednice profesorice Mirjane Galić, čak je devet od šesnaest učenika ostvarilo odličan uspjeh tijekom cijeloga srednjoškolskog obrazovanja: Antonia Bešlić, Leonarda Bešlić, Paulina Biško, Lukas Čale, Petra Čutura, Klara Grubišić, Monika Grubišić, Katija Kovač i Josip Polić.

U 4.b razredu, čiji je razrednik profesor Josip Raić, priznanja je zaslužio šest učenika: Dragica Čamber, Paola Jurišić, Lana Pavković, Ante Penava, Sara Protka i Franka Sabljo.

U 4.c razredu, razrednice profesorice Božene Marić, odličan uspjeh tijekom sve četiri godine ostvarilo je osam učenika: Matea Galić, Klara Grubišić, Lucija Jukić, Lucija Krsmanović, Nina Matković, Marija Milas, Darija Rezo i Petra Vranjković.

Njihov uspjeh svjedoči o predanosti, radu i ustrajnosti te predstavlja ponos cijele škole.

Posebno priznanje i gromoglasan pljesak dvorane dobila je Antonia Bešlić (4.a) kao jedina učenica u cijeloj generaciji koja je sve četiri godine gimnazijskog školovanja završila s besprijekornim prosjekom 5,0!

Nakon razrednih dodjela i dirljivih zahvala koje su učenici uputili svojim razrednicima, uslijedilo je proglašenje najboljih među izvršnima, kojima je nagrade uručio ravnatelj Gimnazije profesor Ante Jukić.

Nagradu za nevjerojatne matematičke vještine i dostignuća primio je iznimno šarmantni, ujedno i omiljeni učenik Ante Penava (4.b). Iza ovog mladića stoje čak četiri pobjede na školskim natjecanjima iz matematike, tri pobjede i jedno treće mjesto na natjecanjima federalne razine, kao i impresivna četiri uzastopna sudjelovanja na državnoj matematičkoj olimpijadi.

Kruna večeri i finale svih finala bilo je proglašenje učenika generacije, a ta prestižna titula ove je godine posve zaslužno pripala nevjerojatnom Josipu Poliću (4.a), mladiću kojemu ovo nije prvi put da prima ovakvo priznanje jer je titulu učenika generacije ponosno ponio još u osnovnoj školi. Nakon ovog završnog proglašenja prisutnima se prigodnim riječima obratio ravnatelj Gimnazije profesor Ante Jukić koji je s puno ponosa čestitao svim maturantima na postignutim uspjesima i svima onima koji su utkali dio sebe u šezdeset godina rada naše škole.

Ova prekrasna večer ne bi bila moguća bez nesebičnog rada naših mladih učenika pomagača iza kulisa. Svaki važan trenutak su objektivom ovjekovječili naše izvrsne fotografkinje: Petra Polić (1.a), Petra Topić (1.a), Ana Stipić (1.b), Marta Galić (1.b), Marija Bešlić (1.d), Marta Grubišić (1.d) i Matea Crnogorac (3.b).

Veliko hvala upućujemo i ostalim vrijednim pomagačima: Matei Jurišić i Ani Bago (2.b) na suradnji u sobi za režiju i tehniku; Antoniji Grubišić i Ani Sesar (2.b) na štandu s *Monografijom* u predvorju; te našoj vrijednoj redarskoj službi koju su činili Ante Rezo (1.d), Dijana Biško (1.d), Ana Mikulić (2.b) i Lucija Oreč (3.b). Posebnu pohvalu zaslužuju i svi oni nespomenuti marljivi učenici koji su pružili logističku pomoć – nosili stolove i opremu te pakirali nagrade za naše odlikaze.

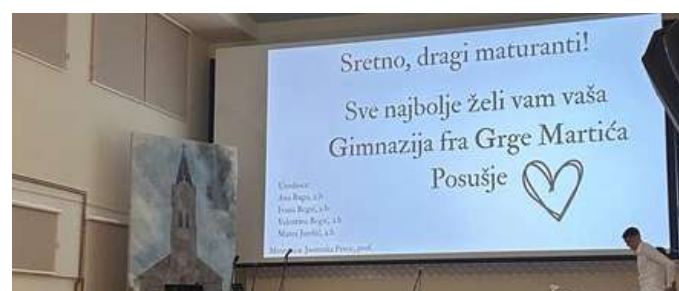
Hvala i našim školskim spremačicama Branki Đerek i Ani Milas koje su s puno pažnje vodile kompletnu brigu o svečanom domjenku i postavljanju stolova s hranom i pićem, u čemu su im uvelike pomogle i učenice Ivana Begić, Valentina Begić i Lana Leko iz 2.b odjela. Zahvaljujemo i Svadbenom salonu *Viktorija* na ustupljenoj opremi.

Ove godine ponosno ističemo kako je naša Završna svečanost bila sastavni dio službene općinske manifestacije *Posuško lito*. Upravo zato je glavni pokrovitelj večeri bila Općina Posušje koja je pokrila veći dio troškova organizacije, uz preostali dio koji je osigurala sama Gimnazija. Također, od srca zahvaljujemo Samostalnoj obrtničkoj radnji *David* koja je besplatno i s puno stila uredila našu svečanu pozornicu, kao i Ugostiteljskoj radnji *Mipro* koja je naš vjerni donator već godinama.

Ova predivna večer zaključena je poznatom Gibonijevom uspješnicom *Hodaj* u izvedbi našeg školskog zbora, čiji su stihovi prigodno poslužili kao najljepša glazbena potpora generaciji koja odlazi.

Draga naša generacija 2025./2026., cijeli kolektiv Gimnazije želi vam put bez prepreka i puno uspjeha na akademskom putu. Razvijajte se kao empatični pojedinci i nikada nemojte zaboraviti otkuda ste potekli, s ponosom ističite svoj kraj, obitelj, prijatelje i školu. Sretno!

UČENIK GENERACIJE SVESTRANI JOSIP POLIĆ

MATURANT 4.A RAZREDA,
NAGRAĐIVANI UČENIK, SPORTAŠ I GLAZBENIK
S IZNIMNIM USPJESIMA U OBRAZOVANJU
I IZVANNASTAVNIM AKTIVNOSTIMA

Josip je svestrani mladić širokih interesa i fascinantnih postignuća koji je dokazao da se istinska ljubav prema znanju, sportu i umjetnosti uvijek isplati. Pokazao se kao izvrstan logičar na matematičkim natjecanjima, a na kvizovima znanja demonstrirao zavidnu opću kulturu: na školskom Kvizu znanja osvojio je drugo mjesto, sudjelovao na Ekonomskom fakultetu u kvizu *Znalac-Maturalac*, dok je na županijskom kvizu općeg znanja *Ljupko* s kolegicom Mateom Galić (4.c) odnio titulu najboljeg i osvojio prvo mjesto! Njegov talent za jezike donio mu je treće mjesto na školskom natjecanju iz engleskog jezika u sricanju *Spelling bee*, a visoko drugo mjesto kao glazbeni pratitelj na školskoj razini i sudjelovanje na županijskoj ostvario je na natjecanjima povodom Dana hrvatskog jezika te na Večeri ikavice. Josipova sportska biografija jednako je impresivna: kao izvrstan odbojkaš donosio je prva mjesta s općinskih i županijskih igara, a školske je boje s medaljama redovito branio i u atletici, rukometu te stolnom tenisu.

Njegova svestranost duboko je utkana i u glazbenu umjetnost. Josipova gitara obišla je brojne festivale od Čapljine do Sarajeva, a s Federalnih natjecanja učenika i studenata glazbe u Čitluk, Žepču i Srebreniku vraćao se redovito s prvim i drugim nagradama te specijalnim priznanjima u disciplinama gitare, solfeggija i teorije glazbe. No, ono po čemu je on uistinu jedinstven jest činjenica da je sve ove vrhunske rezultate postigao pohađajući i završivši paralelno, i to s odličnim uspjehom, dvije škole – Gimnaziju i Srednju glazbenu školu. Kruna tog predanog rada, odricanja i discipline bio je njegov maturski koncert krajem lipnja u posuškoj kinodvorani.

SPORTSKI PONOS GENERACIJE

NINA MATKOVIĆ I LUKAS ČALE - SPOJ
ZNANJA, RADA I SPORTSKOG
USPJEHA

Naslov sportašice generacije ponijela je **Nina Matković (4.c)**, odlična učenica uzornoga vladanja koja je tijekom cijelog srednjoškolskog obrazovanja uspješno usklađivala školske obveze i sportske uspjehe. Pet godina aktivna je članica Košarkaškog kluba *Posušje*, s kojim je ove godine osvojila drugo mjesto na prvenstvu Herceg-Bosne. Uz košarku se aktivno bavi i planinarenjem, a školu je uspješno predstavljala u više disciplina na Općinskim i Županijskim sportskim igrama. Na općinskoj razini bila je dio pobjedničkih ekipa u odbojci i rukometu. Kao članica školskog odbojkaškog tima osvojila je drugo i treće mjesto na Županijskim igrama, dok je u rukometu ove godine osvojila brončanu medalju. Njezin atletski talent potvrđuju zlatna i srebrna medalja u utrci na 800 metara osvojene dvije godine zaredom.

Sportašem generacije proglašen je **Lukas Čale (4.a)**, također odličan učenik uzornoga vladanja koji je tijekom školovanja uspješno spajao izvršne školske rezultate i bogatu sportsku karijeru. Okušao se u taekwondou, nogometu i tenisu, a danas se profesionalno natječe u Klubu za obaranje ruke *Široki*, ostvarujući zapažene rezultate u međunarodnoj konkurenciji. Ponosni je vlasnik brončane medalje s prvenstva Hrvatske 2025. godine, a na jakom međunarodnom turniru u Češkoj 2026. osvojio je izvanredno šesto mjesto u seniorskoj kategoriji do 95 kg. Školski sport zadužio je osvajanjem prvih mjesta na Općinskim i Županijskim igrama s odbojkaškim timom dvije godine zaredom, dok je u šahu osvojio prvo mjesto na općinskoj i drugo na županijskoj razini.

GODIŠNJAK MATURANATA GENERACIJA 2025./2026. USPOMENA KOJA OSTAJE ZAUVIJEK

Završna svečanost bila je i prigoda za predstavljanje novoga Godišnjaka maturanata. Na inicijativu pedagoginje Josipe Kondža, ovo je druga generacija maturanata koja izrađuje ovu vrijednu uspomenu, a u samoj organizaciji aktivno su sudjelovali i maturanti iz Vijeća učenika. Za vizualni izgled i izradu Godišnjaka bio je zadužen *Foto MIX video*, dok je tekstualni dio brižno lektorirala profesorica Marija Vučić.

Na taj su način maturanti zajedničkim snagama još jednom zaokružili jednu važnu etapu svojega srednjoškolskog života i sačuvali uspomenu koja nadilazi školske dane.

Na naslovnici se nalaze zajedničke razredne fotografije odjela 4.a, 4.b i 4.c, zajedno s njihovim razrednicima, čime je na lijep i simboličan način prikazana pripadnost jednoj generaciji koja je kroz godine dijelila i radost i izazove.

Unutar korica Godišnjaka nalaze se i riječi razrednika i razrednica te poruke razreda koje donose osobne osvrte, zahvalnost i prisjećanje na zajednički put koji je oblikovao svakog učenika.

Učenici su predstavljeni portretnim fotografijama, ali i nizom osobnih i emotivnih prikaza koji otkrivaju njihove karaktere, interese i svakodnevicu – od fotografija iz ranog djetinjstva, preko odgovora na pitanja poput što vole i što ne vole, kako ih drugi doživljavaju i kakvima se oni sami vide, pa sve do razmišljanja o budućnosti, o tome gdje se vide za deset godina te njihovih životnih motiva. Posebnu toplinu Godišnjaku daje i zajednička fotografija njihovih profesora, koja dodatno naglašava povezanost, zahvalnost i zajednički put učenika i nastavnika tijekom srednjoškolskog obrazovanja.

Godišnjak tako postaje mnogo više od tiskane publikacije – on je sačuvani dio jednog životnog razdoblja, zbirka uspomena, prijateljstava i trenutaka koji će i nakon godina podsjećati na dane koji se ne zaboravljaju.

FOTOPORTRETI RAZREDA I KOLEKTIVA

Školski trenuci u završnici godine

Svaka školska godina ima svoje lice, a svaka generacija svoju priču. Na sljedećim stranicama predstavljamo razredne odjele Gimnazije fra Grge Martića Posušje zajedničkim fotografijama učenika i njihovih razrednika. Iza svakog razreda kriju se različiti karakteri, prijateljstva, uspjesi i svakodnevni trenuci koji zajedno čine život naše škole.

Uz fotografije razreda donosimo i fotografije školskih kolektiva – profesora, stručnih suradnika i djelatnika koji svojim znanjem, predanošću i svakodnevnim radom stvaraju okruženje u kojem učenici odrastaju, uče i razvijaju svoje potencijale.

Na taj način sačuvali smo pregledan i cjelovit prikaz školske godine u kojem se razredni odjeli i školski kolektivi spajaju u jednu priču o zajedništvu, radu i odrastanju. Ove stranice ostaju kao trajno svjedočanstvo naše škole i svih koji su u njoj stvarali njezin svakodnevni život.

1.A

Učenci: Ivano Drago Bago, Antea Bakula, Petra Begić, Lea Bešlić, Ana Biško, Ivan Čerkez, Josip Jažo, Bruno Knezović, Jure Košto, Petra Lončar, Slaven Miličević, Petra Polić, Matej Ramljak, Ivana Spajić, Luka Šarić, Petra Topić
Razrednica: Zorana Bešlić, prof.

1.B

Učenci: Anica Begić, Maja Bešlić, Matej Bešlić, Ana Čamber, Andrija Ćurdo, Marta Galić, Zoran Galić, Ana Lončar, Emma Emanuela Lončar, Luka Pekas, Ivan Penava, Gabrijel Rezo, Ana Stipić, Karla Stipić, Sara Šego, Marko Tolić
Razrednica: Anđela Oreč, prof.

Učenici: Lucija Biško, Marta Boras, Kristijan Bubnjić, Lorena Buljan, Jelena Česić, Iva Galić, Ana Grubišić, Lucia Jukić, Lana Lončar, Mia Lončar, Roko Lončar, Viktorija Markić, Ana Mikulić, Ljubica Mikulić, Petra Mitar, Nika Marija Šego, Dinka Tomić
Razrednica: Josipa Stipić, prof.

Učenici: Marija Bešlić, Dijana Biško, Marko Dragoja, Magdalena Gavran, Marta Grubišić, Anastazija Jakovljević, Mihael Jukić, Petar Jurišić, Iva Leko, Ana Mihalj, Marija Mihalj, Lana Miličević, Ana Pavković, Lucija Pirić, Ana Radoš, Ante Rezo
Razrednica: Snježana Dumančić, prof.

2.A

Učenici: Ružica Bašić, Ana Begić, Emanuela Begić, Boris Biško, Matea Čamber, Dora Čutura, Marija Grubišić, Dominik Jukić, Marija Jukić, Frano Landeka, Karlo Lončar, Ivano Mandurić, Magdalena Markota, Maja Markota, Martin Martić, Lucija Oreč, Lara Pavković, Marko Šarić, Ana Škojo, Lucia Vranjković
Razrednik: Slaven Žužul, prof.

Učenici: Ana Bago, Ivana Begić, Valentina Begić, Ivana Bešlić, Stjepan Crnogorac, Petra Ćesić, Mate Ćuk, Andrija Galić, Antonija Grubišić, Matea Jurišić, Ivan Knezović, Marko Krsmanović, Lana Leko, Toni Lončar, Ana Markota, Ana Mikulić, Iva Mikulić, Petra Penava, Ana Sesar
Razrednica: Ana Katarina Bonić, prof.

2.B

Učenici: Marija Aleksandra Bakula, Ivana Bešlić, Luka Bešlić, Karlo Čamber, Anđela Galić, Janja Galić, Lucija Jukić, Petra Jukić, Darija Kovač, Petra Kovač, Ana Lončar, Andrea Markota, Lana Mihalj, Jozo Milićević, Matea Penava, Helena Petric, Klara Petrović, Ruža Marija Polić, Iva Ramljak, Ana Vlašić
Razrednica: Martina Tomić, prof.

Učenici: Daria Bubnjić, David Grubišić, Lukas Jukić, Nikola Knezović, Marija Kovač, Josip Lončar, Toma Oreč, Lucija Petric, Marta Petric, Marin Pole, Anja Rezo, Lea Rezo, Nika Rezo, Anja Šego, Magdalena Šego, Jure Žulj, Srećko Žulj
Razrednica: Ankica Gavran, prof.

Učenici: Sara Bešlić, Barbara Brekalo, Matea Crnogorac, Iva Čamber, Ivana Čamber, Marija Dumančić, Antonela Galić, Karla Jukić, Ivan Krajina, Tamara Miličević, Lucija Oreč, Antea Pavković, Lucija Sabljo, Melani Šego, Ivan Topić, Ivano Zlopaša
Razrednica: Nikolina Budimir, prof.

Učenici: Katarina Begić, Leon Begić, Petra Begić, Leo Bešlić, Matea Bešlić, Jelena Biško, Iva Lončar, Josipa Mihalj, Jozo Mikulić, David Pavković, Jelena Pavković, Josip Pavković, Nika Penava, Ana-Marija Soldo, Matija Žulj, Živko Žulj
Razrednik: Tomislav Kovač, prof.

DJELATNICI
GIMNAZIJE POSUŠJE U
POSLEDNJIH DESET GODINA

IZ RIZNICE NAŠE ŠKOLE

MALI PODSJETNICI NA VELIKE VRIJEDNOSTI I VELIKE TALENTE NAŠE ŠKOLE

Baština, zanimljivosti i kreativnost naših učenika

Upravo u svakodnevnim stvarima često se krije najposebnija priča. Iza predmeta, projekata i učeničkih radova nalaze se uspomene, ideje, neobične činjenice i talenti koji zaslužuju da ih se čuje.

U ovoj rubrici donosimo priče koje povezuju generacije. Od očuvanja zavičajne baštine kroz etno katalog, podsjećanja na stare riječi, predmete i običaje našega kraja, preko poezije i stvaralaštva naših učenika, do zanimljivosti iz nastave i malih bisera svakodnevice.

Ovo je prostor za sve ono što možda nije dio redovne nastave, a školu čini bogatijom, zanimljivijom i drukčijom. Za ideje, talente, uspomene i trenutke vrijedne čuvanja.

ETNO KATALOG

PRIČE IZ ŽIVOTA NAŠIH STARIH U BRONZINU, STAPU, KANTARU I DRUGIM ZABORAVLJENIM SVJEDOCIMA VREMENA

U sklopu Dana kruha predstavljen je etno katalog, zanimljiva izložba, mali podsjetnik da je svakodnevni život nekada bio jednostavniji, ali i zahtjevniji na svoj način – bez tipki, aplikacija i brzih rješenja dostupnih u nekoliko klikova.

Etno katalog osmislile su i pripremile profesorice Renata Čale i Jasminka Petric, kojima je povremeno pomagala i profesorica Snježana Dumančić. U njegovoj izradi uživale su prisjećajući se vremena i ljudi kojih više nema, ali koji i dalje žive kroz riječi, predmete i uspomene utkane u ovu izložbu.

Katalog je nastao s ciljem očuvanja dijela zavičajne baštine i približavanja bogatstva hercegovačkog govora i tradicije mlađim generacijama. Donosimo nekoliko zanimljivih opisa koji pomoću riječi i uspomena vraćaju u život stare predmete i običaje našega kraja. Njih možete pronaći na idućoj stranici.

Čuvari zaboravljenog

Renata Čale, Jasminka Petric, Snježana Dumančić, prof.

Avan i kantar

Ako je magarcu tribalo dić spomenik u Ercegovini, a je, undan avan šnjini dili prvo misto. Risanje duvana dođe ti isto ko i križanje. To se radi kad osušene listove duvana slažeš jedan na drugi i unda ga alaton koji se zove avan križoš. Drugin ričin, rižeš ga natanko da more stat u papiriće za montanje što su se zvali čate.

Duvan ti je čudinjavu zelje. Kolko se samo o njem radilo. Trista šeset i pet dana. Kad ga se suvog ko rog namiri, na konja šnjini i pravac duvanjska stanica. Procinitelj jami u ruke viseću vagu kantar, i miri. Na kantar ti se sudilo i duvanu i čoviku. Kad je duvan dobar, obore mu cinu i bace u nižu klasu, kad je slabo rodijo ili ga se malo sadilo, undan bolje plaćaju. Tako ti se država vrcka tamo-amò ko Irudica prid svetin Ilijon. Procinitelj sve zagleda da nisi u sridu metnijo lošiji list, a okolo bolji, i sve više 1A, 3B i sve tako koju klasu odredi. Džabe ti je govorit iliti se bunit, šta ti on rekne, i Bog ti je reka.

Ako si negdi Bogu iza nogu posadijo deset iljada struka duvana, a nisi ga prijavijo, ima si undan duvana za šverca. Duvan, ercegovačko suvo zlato, tražijo je žuljave ruke i znoja, a korist vele mřšava, ta ćeš nego udri u šverc. A šverc... e, to ti je posebna pripovist. Po noći ljudi toware škiju na konje il na svoja leđa pa priko planina i gudura u Bosnu ili Dalmaciju. Niko ne pita jel te stra, ima li zvezdana ili studeni.

Duvan, bijo je to krov sa sedan kora, ali škija bila vridna valuta, jača neg dinar. Jadno i čemerno vrime bilo, al narod tvrd ko ercegovački kamen. Kad bi se duvan dobro unovčijo, e unda bi se u kući zeru lakše disalo. Nisu to bile neke vele silne pare, al bi čeljad odanila s ričin: „Fala Bogu i sveton Anti, nije džaba bijo onliki znoj.“ Kako dođe, tako se i raspe jerbo je u Ercegovini vazda više potribe neg imetka.

Sinija, štokrla i tronožac

Sinija ti je u no vrime bila glava ercegovačke kuće i domaćinska dika. Izlizani okrugli niski stol čekio bi da zasja kad se razvija pita il kad stopanjica nanj meće vruću puru s lučnicom, a čeljad se okuplja. Nanj se metne šta se ima, pa se oko takog okruglog stola bez čošā naguraju svi jerbo svi imaju svoje misto. Širi se miris surutke, mlaćenice i kuruzova kruva u načvan nakuvanog. Morebit se nađe i komad ječmene pogače i dikoji uščipak. U lugu pod žeron sakriveno zaprećano jaje ili kumpir u gaćan. Vise komaštre, na njima bronzin pun varenike. Š čađave šparetine ski-da se raščika, a dim otra pod grede. Za sinijon složeni didovi tronošci. Niko se ne prti i ne joguni.

Čućni di ima mista, podvij noge podase pa blagosiljaj ranu jerbo i Bogu triba dat falu i slavu. Pa onda svi zagrade iz iste zdile. U niki vakat u kući je živilo po petnest čeljadi. Dice puna kuća, a svak zna red i starijega sluša. E, a da ne bude grija, slušalo bi se kako je starija čeljad besidila: „Momke dobro rani da mogu dobro kopat, a slabo oblači da ne skitaju. Cure slabo rani da ne bisne, a dobro oblači da se što prije udaju.“ Kad je štokrla došla u selo, gledalo se u nju ko u čudo iz bila svita. A višlji stol bijo ti je gospocka stvar. Kad bi kogod priselijo iz kamene kuće, donijo bi tako kakvu novotariju. Al džaba, nek je štokrla na četiri noge, i tvrda i klimava, i nek se nemereš naslonit, jopet draža bila pa udri sidi pravo i šuti.

Kad bi tribalo više mista, metni jednu na drugu i turi pod stol. Malo se jilo, malo se imalo, al niko gladan od sinije ne bi usta. Ako se neko čeljade kidisalo ženit ili udavat, uz siniju se veselilo i staro i mlado. Dotraj iz donji krajeva malo vina, zakolji krme i nazdravlja. Sastani se braća i sestre. Ori se ganga, puc-kaju opanci, zaigra se šijavice.

A ako se rodilo muško, odma bi baba ubila najvećeg pivca i navisila u bronzin da se vari. Isanu svakom drago bilo. Nije tu bilo meka života ni gospoštine. Kamen, žega i žulj bili su svagdašnji krov. Al čovik je zna red, poštivanje i viru. Znalo se čije je misto za sinijon, kad se radi, kad se piva, a kad šuti i Bogu moli.

Danas je ostalo malo taki kuća, malo komaštri, bronzina i gange uz komin. Al dok god se pripovida o siniji, škiji, duvanu i starin običajin, neće nestat ni stare Ercegovine, ni duše njezina čovika.

IZ PJESNIČKOG STVARALAŠTVA ANTE REZE

GLAS MLADOG PJESNIKA
U NAGRAĐENIM RADOVIMA

U ovom broju školskog lista donosimo odabrane pjesme učenika Ante Reze, nagrađenog autora čiji se poetski izraz ističe zrelošću, iskrenošću i osobnim promišljanjem o vjeri, nadi i čovjeku. Ujedno smo povodom njegova iznimnog uspjeha u kojem je osvojio prvo mjesto na čak dva književna natječaja razgovarali s Antom o inspiraciji, ljubavi prema poeziji, planovima za budućnost te porukama koje želi prenijeti svojim vršnjacima.

Molitva putnika

*Ti mi staze ravnaš u pitomu ravan,
dok divljim vrtom sadiš rosni put.
Iz pepela stara moj život je sazdan,
dok svijet mi je tjeskoban i pust.*

*Samo Ti, u dahu, kidaš teške lance
i suncem bojiš svaki kišni sat.
Tamo gdje drugi vide tek neznance,
Ti znaš tko sam i moj svaki pad.*

*O, moj Bože...
Ja sam tek trska usahla rasta,
drhtavih dlanova što luku traže.
Dok jedra mi para vjetar bez spasa,
Tvoja mi tišina putove kaže.*

*Nek' oči Ti vide što srce zataji,
kad oluje lome i dno me dotakne.
U mojem mraku Ti bistrinu sjaji,
nek' se ponor pred Tobom izmakne.*

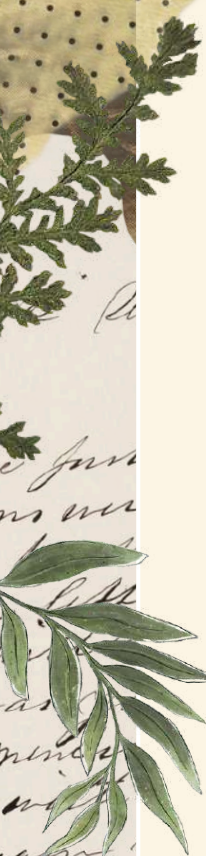
*A ja? Ja sam putnik što vječito
skreće,
dok srce u strahu traži svoj spas.
Da bar sam vjernik, ma kamo sreće,
da jasno u svemu čujem Tvoj glas.*

Kako je u raju

*Kako privesť kraju bijeli danak
i počinut' u miran pravednika sanak,
kad su tvoje oči odavno već snene,
a moje su puste i tebe željne.*

*I što još drhtavih ruku napisati
pa ti po anđelu u suton poslati?
Reci zvijezdama neka čitat' daju,
pa mi kaži kako je u raju.*

*Vikni silno u dahu toga časa
i ne štedi snagu svoga glasa.
Nek' odjekne po cijelome kraju
krik duše moje: „Kako je u raju?”*

IZ PJESNIČKOG STVARALAŠTVA ANTE REZE

Putevi nade

Suze moje su nada, a nada ne vene,
plačem jer vjerujem da još je tu za mene.
Ne zbog one boli što srce razdire,
već zbog straha da nada umire.

Sanjam dan kad svijet će bez sjene disat',
kad jutro neće više gubitkom mirisat',
kad će se snovi u svjetlost sliti,
kad će Bog sve što je htio ispuniti.

Da srce ne šapće više: „Zašto si sam?“
dok drugi se grle, ja tražim tvoj hram.
Ne tražim mnoštvo ni glasove prazne,
već dušu što šuti u hladne zore, mrazne.

Zar mnogo tražim? Tek korak na stazi,
dok usud me surovi lomi i gazi.
I smijem se, makar rana još gori,
jer čudni su putevi što Bog ih stvoril

Čovjek je čovjeku dar

Budi mi netko u noći što plovi,
ruka što čuva kad zataje snovi.
U svijetu gdje svatko za sebe se bori,
ti budi plamen što za mene gori.

Budi mi luka kad vjetrovi tuku,
u oluji čvrsto stisni mi ruku.
Ne tražim kule, ni sjajne dukate,
nek' naša se srca u koraku prate.

Budi mi sunce kad oblak se sprema,
utjeha blaga kad ničega nema.
Budi mi netko tko istinu sluti,
tko zna da voli i kada se šuti.

U gužvi ljudi, u hladnome gradu
budi mi netko tko vraća nadu.
Kada se ugase svjetla i zvuci,
budi blizu, oslonac mojoj ruci...

Dok život teče i vrijeme nas mrvi,
budi mi netko jedini i prvi.

Autorica crteža: Petra Mitar, 1.c

IZ mape

Zanimljiva strana školskih

predmeta

Školski predmeti nisu samo testovi, formule i hrpa stranica za naučiti. Iza svakog predmeta kriju se zanimljive činjenice, neobične priče i *fun facts* koje često ne stignemo spomenuti na satu. Zato smo izdvojili neke od najzanimljivijih stvari iz gimnazijskih predmeta koje bi te mogle iznenaditi i pokazati da škola ipak nije baš uvijek dosadna. Možda baš ovdje pronađeš činjenicu koju ćeš preporučiti na velikom odmoru.

HRVATSKI JEZIK

Književnik Vjenceslav Novak je kao profesor glazbene pedagogije na zagrebačkom konzervatoriju (Hrvatskom zemaljskom glazbenom zavodu) oborio Antuna Gustava Matoša na ispitu iz harmonije (teorije glazbe).

BIOLOGIJA

Krava može ići uz stepenice, ali ne može niz njih jer njezina koljena fizički nisu građena podnijeti težinu tijela pri spuštanju.

Tvoj mozak proizvodi dovoljno struje da upali jednu malu LED žarulju dok si budan.

Vjeverice zasade milijune stabala svake godine jer zaborave gdje su zakopale svoje lješnjake i žireve.

Ljudi dijele 50% DNK s bananama, što objašnjava neke školske dane, a s čimpanzama čak oko 98%.

KEMIJA

Zlato je toliko rijetko da je u cijeloj povijesti čovječanstva iskopano tek toliko zlata da bi stalo u svega tri ili četiri olimpijska bazena.

Onaj svjež, oštar miris koji osjetiš nakon grmljavinskog nevremena zapravo je miris ozona (O_3) koji nastaje kada električno pražnjenje razbije molekule kisika u zraku.

FIZIKA

Cijelo čovječanstvo stalo bi u jednu kockicu šećera – atomi su 99,999 % prazan prostor; kad bismo uklonili taj prazan prostor iz svakog čovjeka, cijela ljudska rasa bila bi veličine kocke šećera, ali bi težila milijarde tona.

Svemir nema miris, ali astronauti kažu da bazdi na zagoreni odrezak.

GEOGRAFIJA

Rusija ima 11 vremenskih zona - možeš istovremeno imati doručak i večeru.

Najduži naziv mjesta na svijetu ima 85 slova.

Nalazi se na Novom Zelandu, a ime mu je:

Taumatawhakatangihangakoauauotamateaturipukakapi kimaungahoronukupokaiwhenuakitanatahu

PSIHOLOGIJA

Pareidolija je psihološki fenomen u kojem naš mozak automatski prepoznaje poznate oblike, najčešće lica ili životinje u nasumičnim objektima poput oblaka, mrlja na zidu ili čak u kori drveta.

Dunning-Krugerov efekt je kognitivna pristranost zbog koje ljudi s manjkom znanja o nekoj temi imaju ogromno samopouzdanje jer su previše nestručni da bi uopće uvidjeli vlastito neznanje.

ENGLESKI JEZIK

Riječ *rhythm* je najduža riječ bez vokala A, E, I, O, U. Shakespeare je izumio preko 1700 riječi.

LATINSKI JEZIK

Stari Rimljani pisali su sustavom koji se zove *scriptio continua*. To znači da su pisali sva slova spojeno bez razmaka i točke.

MATEMATIKA

Paradoks rođendana kaže da je u skupini od samo 23 osobe vjerojatnost veća od 50% da dvoje ljudi slavi rođendan na isti dan iako godina ima 365 dana.

Zanimljivost je u tome da se volumen pizze računa matematičkom formulom koja, kada koristiš slovo *z* za polumjer i *a* za visinu, doslovno ispisuje riječ $PI-Z-Z-A$ ($Pi * z * z * a$).

Školski biseri

Prof.: „Danas učimo priloge, ali to nisu majoneza i kečap.”

Učenik: „Egipćani se balzamiraju solju?”

Tišina...

Prof.: „Svi vole sol, samo Justin Bieber.”

Učenik otvara prozor...

Prof.: „Zatvori, nemoj da ispadnu jedinice.”

Učenici rade kontrolni. Učenik 1 govori odgovor učeniku 2 na drugom kraju učionice.

Učenik 1: „Odgovor je žaba! Žaba!”

Učenik 2 (piše): „Šaban.”

Tijekom lekcije učenici gledaju sliku disekcije žabe.

Prof.: „Što mislite što se s njom poslije radi?”

Učenik: „Ide u džigericu.”

Prof.: „Dakle, koji je primjer toksičnog odnosa u prirodi?”

Učenik: „Parazitizam.”

Prof.: „Uf, mislila sam da ćeš reći ‘moja veza’.”

Učenik: „Sveta Rita, moli za nas jer si svetica izgubljenih slučajeva.”

Prof.: „Što znači Tinkerbell?”

Učenik: „Zvono koje misli.”

Nekome ispadne mobitel.

Učenik: „Ode Kola.”

Učenik pita da se ugase zadnja svijetla u učionici. Profesorica ugasi.

Učenik: „Profesorice, gorite.”

Profesor: „Zašto kasniš?”

Učenik: „Pa znak ispred škole kaže: ‘Uspori, škola’.”

Profesor: „Što je to ciklona?”

Učenik: „To je ono kad ne smiješ pitati mater za pare.”

Profesor: „Zašto kasniš?”

Učenik: „Ma ja sam mislio da sam oslobođen nastave, ali me mater digla ko Lazara iz groba, još me i vodom polila!”

Učenik: „Profesorice, Vi ste najjači!”

Profesorica: „Možda jesam, ali samo na vagi!”

Prof.: „Gdje si ti već 15 min?”

Učenik: „Ne znam hoćete li mi povjerovat’, al’ su me gavrani napali...”

Učenik: „Profesorice, danas smo *matching*.”

Prof.: „Jesi ti dobro? Šta ti je?”

Prof.: „Zašto nisi učio Njemački?”

Učenik: „To je bauštelski predmet.”

Učenica: „Ne mogu više, bole me i sin i cos.”

Profesorica: „Kako se kaže za dom (za svoju korist)?”

Učenik zbunjen, ostali mu šapuću: „Namještaj, Namještaj.”

A on kao iz topa: „JYSK.”

(umjesto pro domo)

Učenik prevodi rečenicu u tekstu: „Sokrat je govorio da ništa ne zna”, a u zagradi dodaje („isti smo”).

GIMNAZIJA FRA GRGE MARTIĆA

GIMNAZIJA FRA GRGE MARTIĆA